

**MAROKNYI
BOLDOGSÁG**

Finta Kata

A kép címe: Magányos fák

A címlapot tervezte: Finta Kata

Maroknyi boldogság

Szerelmi történet levelekben

Végzetes harmadiknak lenni, nincs semmi közte erkölshöz, vétességhez, ez sors, naponta sokszor megismétlődő sors. Nem mindig az első a legjobb, talán ma még az, de tíz év múlva talán már nem. A végzetes harmadik a fiatal korban elkövetett hiba sorsszerű korrekciója.”¹

Dr. Fritz Kalm

¹ Arra már nem emlékszem, miért került az idézet a 1970. március 20-i levél borítékjába, egy külön lapon ceruzával lefirkantva.

Előszó

Nyugdíjazásom után, a lakás tatarozása közben ifjúkori emlékek, régi levelek, fényképek között leltem rá a gondosan dobozva csomagolt, szalaggal átkötött számtalan levelére annak, akivel Parádon hozott össze a sorsom abban az üdülőben, ahová nehéz éveim fáradságának kipihenése céljából beutalót kaptam. Amikor beleolvastam a levelekbe, akkor jöttem rá, hogy az igaz szerelem örök, bármi történjék utána, azt soha nem lehet elfelejteni.

Kedves barátnőmnek – aki annak idején tanúja volt a csodálatos éveinknek – megmutattam a féltve őrzött levélcsomagot, és a fényképet. A levelekből őszinte barátság és mély, tiszta szerelem kicsendülő hangja annyira megkapó volt számára, azt tanácsolta: Nem lenne helyes e csodálatos szerelem emlékét feledésre ítélni. Mivel tudja, hogy nyugdíjas koromtól az írásnak hódolok, arra biztatott, vessem papírra azokat. – Ha netán közreadom, mások is meghatódva olvassák a csodálatosan szép szerelmi történetet.

Elhatároztam, nem hagyom e kedves emléket a feledés homályába veszni, ezért szinte szóról szóra leírtam a leveleket, újra átélve a csodás éveket. Barátnőm biztatásáért, neki köszönettel tartozom.

A kötetet összeállítottam 2007-2008-ban.

Internetes kiadásra előkészítettem: 2011. évben.

A szerző

Beutalót kaptam Parádra, a Mátra hegység erdeivel körülölelt, csodálatos környezetben fekvő gyógy-szanatóriumba. Gyermekeim már nem voltak kicsik, legidősebb fiam érettségizett, és egyetemi felvételijé előtt egy évig munkát vállalt Budapesten egy nagyvállalatnál, Attila is ott végezte a foglalkoztató általános iskoláját, lányom helyben járt középiskolába. Nagyon örültem, hogy végre pihenhetek, három hétig semmi másra nem lesz gondom, csak magammal foglalkozom! A gyógyüdüléshez orvosi javaslatot kellett vinni valamilyen kezelésre. Nekem ugyan nem volt semmiféle egészségügyi problémám, csak pihenni és kikapcsolódni akartam. Az igazolás beszerzése sem jelentett gondot. Az üdülés csak annyiban különbözött a többitől, hogy kettő helyett három hétre szólt, és kötelező kezeléseket írtak elő (nekem például masszázst, iszappakolást, stb.), ami igazán jól esett a mindennapos irodai munkám után.

Erdőn keresztül, havas tájon, vitt az autóbusz fel a Mátra kanyarós útjain, március elején, de szinte mindenütt hideg téli táj vesz körül. Az autóbusról leszállva, jó érzés fogott el, amikor megláttam a hatalmas, rendezett parkban kiemelkedő ódon kastélyban berendezett üdülő kórházat. Nagyot szippantottam a friss fenyőfa illatú levegőből. Itt vagyunk az Északi-középhegységben, tengerszint felett 241 méter magasságban, gyönyörködöm az épület csodálatos környezetében, mely a Mátra egyik gyöngyszeme. Amint elmondták nekünk, a szélcsendes völgy éghajlata kiegyensúlyozott, klímája enyhe.

Már nem először hallottam a híres fürdőhelyről, de korábban nem jártam itt. Később meghallgattuk a történetét, hogy a komoly történelmi múltú visszatekintő kórház már a 17. században ismert gyógyhely volt. Mária Terézia császárnő szorgalmazta a gyógyvizek felmérését és alkalmasságuk szerinti hasznosításukat. Több mint 300 éve gyógyítanak a földből felszínre kerülő vasas-tímsós és kénhidrogénes savanyú ásványvizeket felhasználva.

A szokásos bejelentkezés után megmutatták a számomra kijelölt kis szobát – amelyet egy ismeretlen nővel kellett megosztanom –, lepakoltam a holmimat. Szobatársam elhúzódónak bizonyult, alig szólt hozzám, amikor bemutatkozott neki. Azt hiszem, régebb' érkezhettek, később külön társasággal láttam. Hamarosan megismerkedtem három helyes fiatal nővel, akik a szemben levő szobában laktak.

Egyikük ismerősnek tűnt, – ugyanazzal az autóbusszal érkezett, amellyel én. Tanítónő Szarvason, a Tiszántúl fekvő kis városban. Irén egy ördögien jópofa „vénlány”, Budapestről jött, pénzügyi intézetnél dolgozik. A harmadik csendes asszony, – mint később kiderült, – férjével összezör-

dült, és bánatát jött kiheverni Parádra. Ottlétünk alatt az idő nagy részét együtt töltöttük, és nagyon jól éreztük magunkat egymás társaságában. Barátságunk nem szakadt meg az üdülés végével, évekig leveleztünk egymással.

Kitűnő ellátást kaptunk; a csodálatos kastélyépület gyönyörű éttermében terítették asztalt az étkezésekhez. Az első vacsora alkalmával megismertettek bennünket az épület történetével. Megtudtuk, hogy az első nagyarányú építkezéseket még 1826-ban kezdték el, parkosítással, ami a század végéig tartott. A kórház épületeinek és környezetének kialakítása 1873-ban készült el, Ybl Miklós hírneves építész munkája.

Az étterem freskóját Haranghy Jenő festőművész festette, ma is gyönyörű freskók díszítik a falait.

A második világháború okozta károk helyreállítását követően az intézetet 1952-ben vették állami tulajdonba.

Az itt folyó gyógyító kúrát, kezeléseket kezdettől fogva orvosi javaslat alapján végezték, ami máig érvényes.

Vacsoránál étlapról, háromféle menü közül választottunk. Első alkalommal, egyik asztalszomszédunk késve érkezett, akit ugyanúgy megtévesztette az étlapra kiírt étel, mint valamikor engem, a fiam ballagási ünnepsége után, Budapesten.

– Tudja-e, mit kap – kérdeztem tőle, – ha serpenyős rostélyost rendel? Kéretlenül is elmondtam neki saját történetemet, de kételkedett annak valóságában.

– Ismerem az ételt – felelte fölényesen, majd csalódva vette tudomásul a tényeket, mikor a felszolgáló egy nagy tányér paprikás-krumplit tett eléje, melynek tetején egy szelet hús trónolt. Csodálkozva vette tudomásul a tényeket.

Megtaláltam a Parádon töltött időben készült eredeti iratok között Irén barátnőm humoros írását. Ahhoz képest, hogy „orvosi javaslattal” kerültünk az üdülőszanatóriumba, mint „betegeknek” egész kedélyesen teltek napjaink. Leírom a ceruzával gondosan leírt, elkészített írást, igyekszem hűen visszaadni a hangulatunkat.

1.

SZOT ZÁRT SZANATÓRIUM FELVÉTELI LAP

A cím baloldalán rácsok mögött, lakattal bezárt lány feje kandikál kifelé, Jobbra szigorú, szemüveges, kissé kopaszodó úr feje (a főorvos, akivel kapcsolatban érdekes sztoriba keveredett Irén nevű barátnőnk), szintén lakattal zárt térben.

A beteg neve:	Kürtös Irén
Születési éve:	HUHÚ – HUHÚ!!!
	Születési helye: Örömfalu (Lásd Riska az eszpresszó előtt, és Riska fotelben.)
Családi állapota:	Hajadon?? – huhú!!!
Súlya:	A mázsa eltörött!
Csípőbőrsége:	A centimétert toldani kellene!
Mellbőrsége:	Milliméterrel mérhető (csak mikroroszkóppal lehet észlelni)!
Étvágya:	Egyfolytában nagyfokú férfiéhség.
Kapacitása:	3 üveg világos/óra „közért” napokon (ünnepnap kevesebb)!
Vérkép:	1 dl vízben 0.8 db Kőbányai világos.
Kórkép:	Mániákus megszállottként ragaszkodik rögeszméjéhez. Hideg zuhany, feketekávé nem használ. Hajós Harry emléke sem.
Diagnózis:	Hazai Samu (Gyógyíthatatlan. Menthetetlen.)
Étkezés. „Therápia”:	„Symphonikus” férfi, konkrét megjelenésű, határozott sörívő, 3 hónapon belül szerez egy 3 tonnás Skodát, amellyel a tanácsi Anyakönyvvezető elé fuvarozza a páciens. Az esetleges ilyen jelentkező nagyon óvatosan kezelendő!

Kelt: Parádfürdő Zárt Osztályán, az Úrnak 1969. esztendő február havának 19. napján.

A pecsét gyönyörűen kimunkálva, a kör szélén a következő felirat:
Parádfürdő – gyógyintézet

Közepén keresztben írva a dátum: 1969. II. 19.

Aláírás: Dr. XY

Az irat hátoldala:

2. REJTVÉNY

Balra fent: Parád, 1969. III. hó.

Jobbra: Budapest, 1969. V. hó

Fenyőerdő rajza, ahová

Egészségügyi épület, középen
szárnyas ajtó.

Az ajtón fölírat:

AB

Körben páros lábnyomok vezetnek, (két nyomvonal, egyik lábnyom
kisebb, a másik jóval nagyobb).

Ahová kisebb lábnyomok vezetnek:

Bizottság.

A rajzok alatt a következő írás: Aki nem fejt meg, jutalmat kap: 100 db
belépőjegy a FÉNYES SZELEK c. új magyar filmhez (úgy kell neki,
megérdemli)!

VASTAG takarókba burkolózva, nyugszékben ültünk a fenyvessel körülvett kastély erkélyén, fürödve a téli nap ránk vetődő kellemesen langyos sugarában. *(Lásd a képen)*

Beszélggettünk. Élveztük az üde téli levegőt, a nyugalmat. Az otthoni őrlőmalom gondjait magunk mögött hagyva pihenünk, mindenkinek jól esett akár testi, akár lelki bajait gyógyítani, azokból kilábalni.

Mi négyen hamar barátságba kerültünk, elmondtuk egymásnak gondunkat, bajunkat. Megbeszéltük, ha már gyógyüdüdőben vagyunk, alávetjük magunkat mindenféle vizsgálatnak, és kezelésnek, mert otthon, a nagy strapa mellett amúgy sincs időnk saját egészségünk renoválására. Ezért szorgalmasan játunk az előírt terápiákra. Igen jóvágású férfi a nőgyógyász-orvos. Egymás között viccelődünk, hogy ki tudná meghódítani. Heccből azt találtam egyszer mondani:

– Képzeljétek! A csinos főorvos a parkban sétálás közben megszólított, elkísért egy darabon, sőt, randevúra hívott! Irén meghökkent, mert részletesen és annyira komolyan adtam elő a meg sem megtörténteket, hogy elhitte nekem. Ilyesmivel húztuk egymást, majd

később töredelmesen bevallottam, hogy kitaláltam az egészet. Mindnyájan jót nevtünk rajta.

Fölbuzdulva a témán, elhatároztuk, hogy valamelyikünk kikezd vele, s randevút provokál ki tőle. Ki lehetett volna más ez a vállalkozó szellem, mint Irén? Kitaláltuk, hogy színleljen valamilyen betegséget, s keresse föl egészségügyi problémájával, a többit már kitalálja maga is. Még az időpontot is rögzítettük, aztán izgalommal vártuk, mi történik majd.

Másnap, rendelés után összejöttünk. Kipirult arccal érkezik Irén, – előrebecsátva, hogy nem tudja, sírjon-e vagy nevensen. Aztán rákezdt:

– Képzeljétek, mi történt! Előadom nagyon részletesen a lelki bajaimat, közben próbáltam nála részvétet kelteni. Szenvedő arccal, nagy sóhajokkal kísérve, kerestem a tekintetét. Közben papír-zsebkendőt kértem tőle, hogy letöröljem előbuggyanó könnyeimet. Aztán amikor láttam, hogy részvétet érez irántam, megfogtam a kezét és könyörögve kértem, tegye a szívemre, érezze, hogy dobog... Láttam rajta, elkapta a hév. Arca kipirult, majd kezdett simogatni... Arra kért, vegyem le minden ruhámat, mert szeretni akar.

Nem volt sok ruha rajtam, nem lett volna probléma azt a keveset ledobni, de nem került rá sor, mert valahogy furcsának tartottam a viselkedését. Megijedtem, látván, mennyire lázba jött. Elmondhatom nektek, nem a szüzességemet féltettem, de valami furcsát vettem észre a viselkedésében. Nem úgy közeledett felém, mint például a vőlegényem, akivel nemrég' szakítottam. Zavarban volt, de elmakogta valahogy, hogy ő, ő... csak úgy tud magáévá tenni, ha én megvesszőzöm!

– Micsoda? – kérdeztem tőle, de már elő is szedett egy vessző-csomagot, s arra kért, hogy hasra fekve, vesszőzzem meg a csupasz fenekét...

Rettenetesen megijedtem! Ez az ember nem normális! Körülnéztem: most már csak arra gondoltam, hogyan szabaduljak meg tőle! A táskám az asztal túloldalán volt, ő meg az ajtó közelében.

Gondolkoztam: Mit tegyek? Eszembe jutott, és azt mondtam: Mennem kell, mert a barátnőim itt állnak a folyosón, megbeszéltük, hogy utánam ők jönnek vizsgálatra. Elsápadt, de nem akarta elhinni, és följajzva egyre közelített felém, hogy megakadályozza a távozásomat. Én azonban azt mondtam: ha nem enged ki azonnal, visítani és kiabálni kezdek, mire valahogy csillapodott, én meg kaptam a táskámat, és a kulcsot elfordítva kirohantam... s most itt vagyok...

Barátnőnk igazán nem egy ijedős nő, de láttuk rajta, mennyire megviselte az átélt jelenet. Ezután már nekünk se volt kedvünk élcelődni azon, ki fog a jövőben titkos gavallérunkkal randevúzni, s ezután mindnyájan messzire elkerültük, ha találkoztunk vele az üdülő területén.

NAP KÖZBEN sétáltunk, átjártunk Parádra, a faluba. Egy alkalommal meglátogattuk a Cifra istállót, ami a fürdőhely legnevezetesebb látnivalója, amit Károlyi György gróf építtetett 1880-ban,

Kékes-tetőn

szintén Ybl Miklós tervei alapján. Az akkor uradalmi istállót a díszes külseje és vörös márvánnyal díszített belső kialakítása miatt nevezik Cifra istállónak, mivel a boltíves istállóterméit vörös márvánnyal burkolták. Kirándulni vittek bennünket. Magyarország legnagyobb kiterjedésű erdei közt, az Északi-középhegységben kanyarog velünk az autóbusz Kékes-tető felé, amely az ország legmagasabb pontja.

Előző nap nagy hó esett, reggelre erős fagy következett, s csodálatos havas erdős tájon haladtunk az úton az autóbusszal. Faóriások sora dőlt ki a ránehezedett rengeteg hó súlya alatt. Egész délelőttöt Kékes-tetőn töltöttük, jókedvűen szánkóval siklottunk le a lejtőn. Aztán sílécekkel sok fotó készült rólunk.

Kipirulva, éhesen érkeztünk vissza, jóízűen fogyasztottuk el a finom ebédet.

Vidáman - sí-felszereléssel

A kórház mellett egy hangulatos kis presszó működött, ahol minden délután és este megfordult a társaság, – mi a fenntartott helyünket foglaltuk el. Félhomályban, kellemes zene mellett beszélgettünk, gyakran táncoltunk új ismerőseinkkel. Minden este eljátszották a Homokóra című dalt: „*Ülök a szobában, csendben egyedül, és a régi múltra gondolok...*” Amikor meghallom ezt a dalt, még mindig nosztalgiával gondolok az ott töltött időre.

Egyik este, kellemes férfitársaság szórakozott a szomszédos asztalnál. Velem szemben egy jóvágású úr ült.

Csak néztem, szinte rátapadt a szemem, nem tudtam levenni róla. Tekintetünk összeforrt. Mintha mindketten ugyanazt éreztük volna. Lelkemben olyan érzés uralkodott el, mintha sorsunk ezzel megpecsételődött volna. Mintha álmodnék. Arra rezzentem fel, hogy feláll, felém tart, de szeme még mindig fogva tart. Aztán meghajol előttem, bemutatkozik nekem, majd a társaságnak, s felkért egy tangóra. Attól fogva minden esténket együtt töltöttük a cukrászdában, amíg ő is Parádon tartózkodott. Órákig beszélgettünk, olyan érzés fogott el mellette, mintha mindig ismertük volna egymást.

A közeli Vasutas üdülőben egy hétig valamilyen továbbképzésen vett részt néhány kollégájával. Az ország egyik nagyváros vasúti igazgatóságának helyettes vezetője. Kellemes időtöltéssel teltek az órák halk zeneszó mellett. Ismeretségünk nem szakadt meg, mivel később otthonról levelet váltottunk, és hosszú ideig tartó, gyönyörű barátság alakult ki köztünk.

VISSZATÉREK a mai időkre: Kezemben tartom a keskeny szalaggal átkötött kis csomagot – a fényképével, a számtalan levéllel, levelezőlappal és egyéb emlékekkel, amit máig megőriztem.

Számomra **felejthetetlen nyár** következett. Kettőnkéről szól a regény, legnagyobbbrészt eredeti levelek felidézésével.

‘69. május 15-én Express levél érkezett parádi ismerősömtől. Tisztán emlékszem, hogy nagyot dobbant a szívem, amikor elolvastam azt a levelet, melyből idézek:

„... Boldog vagyok, hogy válaszolt levelemre. Kérem, ha megkapja soraim, írjon annál is többet, mint amit Parádon elmondott nekem. S aztán majd személyesen folytatjuk. Kérem, írja meg azt is, hogy egy véletlen pesti út esetén hogyan tudnám gyorsan értesíteni (távirat vagy telefon útján). És még írjon sokat, én is megígérem, hogy, többet is fogok írni, mint most. Nagyon várom válaszáat, és sokat gondolok Magára kézsókkal...”

TERMÉSZETESEN válaszoltam neki, mert rendkívüli embernek ismertem meg. Nemsokára megérkezett a válasza.

‘69. június 2-án megint Express-levéltben írja:

„Igenis, lemerem írni (amit talán személyesen nehezebb lenne megfogalmazni!), hogy nagyon megtetszett, és komolysága nagyon megfogott engem. Igaz, ebben a szituációban azt félre lehet magyarázni, de szeretném kérni, higgye el nekem, hogy nem vagyok szálbámos! Olyan ember vagyok, akinek nem úgy sikerült az élete, ahogy szeretete volna! Nos, ez vagyok én. Úgy éreztem Parádon, hogy mi, úgy találkoztunk, ahogy ez meg volt írva, abban a „Nagy Könyvben”! Bocsásson meg nekem, hogy ennyi butaságot, illetve komoly dolgot írok ebben a levélben! De szeretném kérni, hogy találkozhassunk Pesten. Én pénteken, (1969. június) 6-án megyek Kecskemétre, onnan felugornék Pestre! Nem tudom, mennyire ismerős, de várni fogom délután 3 órakor, ha netán késnék, kérem, várjon rám, mert biztosan megyek! Gépkocsival érkezem, és a többit majd személyesen megbeszéljük.”

TALÁLKOZTUNK. Igaz, csak rövid egy óráig beszélgettünk az elegáns cukrászda egyik félhomályos asztala mellett, de az is sokat jelentett számomra. Így indult, inkább folytatódott egy barátság, majd egy csodálatos szerelem.

‘69. június 14-én ismét Express-levelet kaptam tőle. Kezemben a levél, idézek belőle:

„Most már biztos, hogy kedden megyek Pestre, ha vonattal, ha autóval (még nem tudom), de várlak az autóbussznál. Ezért nagyon kérek, tegyél meg mindent, hogy egy szép napot együtt tudjunk eltölteni. Legutóbbi ottlétünk nagyon szép volt nekem. Egy kicsit a mi kettőnk élete, helyzete „beleillett” a környezetbe. Két „idegen” az élet országútján összetalálkozott. Még csak annyit kérek: higgyél nekem, szeretlek és bízom benne, hogy a véletlen találkozás mindkettőnk életének egy nagyon hosszú, boldog szakaszának kezdetét jelenti! Ha Te is így érzel, akkor így lesz! Tehát búcsúzó, a keddi boldog viszontlátás reményében!”

TALÁLKOZÁSUNK óta, két hét múlva már a negyedik levél jön tőle.

‘69. június 27. Express levél:

„... aggódtam Érted, és ha néhány napig nincs hír, akkor érzem igazán, hogy Te vagy nekem és mennyire hiányzol. Persze, máskor is, és mindig hiányzol, ha nem vagy mellettem.

Hidd el, sokszor elolvasom kedves soraidat, és még gyakrabban **előveszem fényképedet**. Ezek a boldog percek naponta ismétlődnek. Alig múlik el nap, hogy a titkárunknak ne mondanám azt: ne zavarjanak, mert fontos dolgom van! S ekkor **előveszem a képeket** és újra és újra, – ki tudja hányszor – visszapergetem képzeletemben azt a sok-sok boldog percet, amit eddig együtt töltöttünk. Almodni is szoktam, és ilyenkor tervezgetek: hol és hogyan tudnék Veled újra találkozni? És még sok mindenről ... Nos, e perceknek szépsége az, melyek fárasztó napjaim egyhangúságát elűzik, sőt, minden túlzás nélkül mondom: boldoggá tesznek engem. Munkámra, hangulatomra, és mindenre kibat nálam ez az érzés, hogy Te vagy, hogy szerethetlek, és Te szeretsz engem. Hidd el, mindez igazán szívből jön, és őszintén mondom ezeket. Ha közöttünk van is az a 400 km, mégis a nap minden percében itt vagy velem és meghatározod számomra, mit tegyek, jó kedvem legyen-e vagy rossz! És szinte napról-napra egyre inkább bizonyossá válik bennem, hogy a mi „két világunk” megszünt egy évvel ezelőtt. Oly csodálatosan találkozott két ember, melyre nagyon kevés példa lehet az életben. Most már bátran állíthatom, hogy mi ketten egyazon érzésvilágot képviselünk és mi máshoz, nem tartozhatunk soha többé!

S mintha a rádió – mely itt szól az asztalomon – megérezte volna, hogy mit írok! Arról énekelnek, hogy: „Óh, mennyit vártam én reád” ... Látod, Édesem, lehet ez véletlen? Nem, ez már nem véletlen, igaz, nem is hiszek benne. Csak egyet hiszek: az őszinte szerelmet, az egymáshoz való tartozás érzését. Ezek azok, melyek minket testileg-lelkileg most már örökre összekötnek!

Még valamit! Pénteken, tehát 30-án Pestre, értekezletre megyek. Utána már nem tudok Hozzád leutazni. Szeretném javasolni, ha módod volna, hogy Te jönnél be Pestre. Én várnálak 2 kor és 3 órakor a busznál, amelyikkel jönnél. Ha kicsit késnék, akkor is várjál rám, mert mindenképpen ott leszek!

Drága ...! Úgy örülök ennek az útnak és bízom benne, hogy egy nagyon szép délutánt tölthetünk együtt. Várom soraidat és mégjobban azt, hogy láthassalak, és együtt lehessék Veled! Nagyon szeretlek és nagyon várlak! Írj és jöjj, vagy ha nem is írsz, akkor is jöjj! Szívdobogva várok Rád; a Te egyetlen...”

‘69. július 4. Express levél:

„Édesem! Soraidból kitűnik, hogy nem hiszel nekem. Hidd el az a meggyőzésed „Ha nem feledtél el”, egy „kicsit” fáj nekem. Igaz, a szituációk nem voltak líraiak, de azért jobban lehetne hinni a szavaimban, érzéseimben! De ezt csak szavakban tudom bizonyítani. Te nem csak azt jelented nekem, ami volt! Sokkal többet, és nagyon sajnálnám, ha Te nem így éreznél. Te sokkal több vagy nekem, mint ott voltál a „mi kis otthonunkban”. Ott is de most is mondom, hogy nem fellángolás ez részemről, még csak nem is kaland! Ez valami más, amit nem tudnék szavakba önteni! Egy, ami biztos – és én ezt bizton érzem – hogy ezután már nem jöhet, és nem jön más! Kérlek, fogadd ezt úgy, hogy szívből mondom Neked! Nem kívánlak emlékeztetni arra a néhány boldog órára, de én ezt sohasem tudnám feledni, sohasem tudnék büttlen lenni emlékükhöz. Emlékek? Ne így értsd! Hiszem és vágyom, hogy mindez csak a kezdet, és vár bennünket mindig és örökké az életünk közösen töltött sok-sok boldog órája!

Édes! Ne haragudj borongós soraimért és nagyon köszönöm kedves leveled. Valószínűnek tartom, hogy hét végén megyek Pestre, de erről még értesítelek. Addig is gondold rám, és írd, mert én is szeretem olvasni a leveled. Még egyszer, nagyon sokat gondolok Rád, várom soraidat, és nagyon várom a mielőbbi viszontlátást!”

SORAIT OLVASVA, sokáig gondolkodtam: Talán megérezte kétségeimet? Évek teltek el azóta, hogy egyedül maradtam. Egyedül kellett maradnom, mert házasságunk csak szomorúságot, szenvedést, gyötrelmet hozott nekem. Még azzal sem vigasztalhattam magam, hogy mellette könnyebb lett volna az életem, mert inkább mindenképpen megnehezítette sorsomat, az egész családnak gondot okozott: szüleim, testvéreim is érezték, én és gyermekeim elszenvedtük a férjemmel való kegyetlenül rossz kapcsolatot. Ezek után még rágondolni se mertem, hogy én valaha, ilyen szoros kapcsolatba kerüljek valakivel. És mégis... Igaz lehet mindaz, amit most érzek, hihetek még valakinek? Lehet hinni és bízni valakiben akkora csalódás után, amit nekem át kellett élnem? Úgy jött ez a viharos szerelem, mint derült égből a villámcsapás, akkor következett be, amikor igazán nem vártam. Azt hittem, hogy azok után már nem is lehetséges, hogy még egyszer megszeressem egy férfit.

‘69. Július 13-án megint Express-levél érkezett, munkahelyem postafiókjára címezve.

„Nem tudom, miért nem hallok Rólad, ezért ismét én kereslek meg soraimmal. Írtam Neked az üdülőből levelet, de félek, későn érkezett és nem kaptad meg. Ezért írok most munkahelyre, ami már otthon fog találni. Remélem, Szentendrén jól kipihened magad. Nagyon sokat gondolkodom, mert most vannak a szabadtéri játékok, és ilyenkor a vasúti munka megnő, sok különvonat meg egyéb miatt. Arra gondoltam, hogy valamelyik vonattal betoppansz ide, aminek én nagyon tudnék örülni...

E héten már nem lehet, de a jövő héten egy nap szabadsággal feltételen meg fogom oldani, hogy lássalak. Szeretném, ha erre sor kerülne, mert ott a mi kis „kunyhóinkban” már lassan „pókbáló nő az ablakon”, ugyanis barátom mondta valamelyik nap telefonon, hogy volt ott, és nagyon tetszett neki minden. Édesem! Nagyon sokat gondoltam és gondolok Rád. Amikor eszembe jut a „kunyhó”, oly nagyon szeretnélek látni ismét. Hiszen oly szép volt minden... Nagyon, nagyon hiányzol nekem. Ezt nagyon őszintén és komolyan mondom, és remélem, így is fogadod tőlem. Ezt azért is bátran merem állítani, mert már sokszor végiggondoltam az elmúlt idő valamennyi történéseit. Azóta sokszor felidéztem újra és újra ezeket az érzéseket, melyeket a veled való boldog találkozások alkalmával éreztem. Nem tudnám mégsem megnevezni ezeket pontosan. Szerelem? Egy férfi és nő egymásra találása? Két ember találkozása? Vagy minden együtt? Nehéz lenne erre választ adni! Egy a fontos, hogy mindketten azt érezzük, hogy a „Egymáshoz” tartozunk. Úgy gondolom, ez mindkettőnknek jó, mert ez a boldogságot jelenti az életünkben, melyben annyi csalódás ért mindkettőnket. A sok rossz után, amit át kellett élned, szeretném, ha elégtételt adhatnék Neked, – hogy én is megkaphassam Tőled ugyanazt! Biztos vagyok benne, hogy mindketten megérdemeljük, most, amíg nem késő. Úgy-e, Te is úgy gondolsz?

Búcsúzásul annyit: ne haragudj rám, amiért mindig filozofálok, de így távolban lenni Tőled, nem jó és igyekszem könnyíteni ezt az érzést azzal, hogy Veled legalább így, levélben beszélgessek. Tebát várom soraid, jövő héten találkozunk, időpontját még levélben közlöm Veled. Elfoglaltságodról kérlek, tájékoztass, nehogy arra az időre ütemezzem az utazást. Addig is gondoldj rám és szeress, mint ahogy én is sokat gondolok Rád és szeretlek Téged. Szeretettel...”

Letettem kezemből a levélcsomagot, és arra gondoltam: ilyen volt a mi szerelmünk. Ha nyugalmat akarok magamra erőltetni, behunyom a szemem, s látom a helyeket, ahol együtt megfordultunk. Jártunk a Duna mellé egy csendes helyre, ott volt a mi közös icipici kunyhónk. Út közben nagy gabonátáblákon kellett áthaladnunk; gyönyörű sétát jelentett az enyhe szellőtől hullámzó érett búzatenger közepén a szikrázó napfényben... Leültünk megpihenni, néztük a nyári melegben ragyogó égkéék színét, hallgattuk a tücskök zenéjét, a madarak énekét, s szívünk dobbanását. Olyan volt ez a találkozó, mintha nem is a földön járnánk, inkább a mennyországban.

Nagyon készültem rá, a kedvenc, saját tervem alapján varrt keresztben csíkos nyári-ruhámot vettem magamra, mivel tudom, hogy nagyon jól áll nekem, derékban testhez simul, alul kissé bővül, ezért kihangsúlyozza karcsúságomat. Ugyanis a válóper gyötrelmei alatt alaposan lefogytam, és ismét felvettem a lánykor-alakomat. Rájöttem, az idegesség a legjobb fogyókúra. Most nem vagyok több 55 kilónál.

Ő is sportosan öltözött könnyű nyári öltözékben, nagyon jól nézett ki, mintha összebeszéltünk volna. Máskor mindig sötét öltönyt visel – betöltött állása miatt, most egy drapp, könnyű nyári anyagból készült nadrágban és rövid ujjú nyersszínű ingben jelent meg, úgy nézett ki, mint aki a férfiak nyári viseletét akarná bemutatni a nagyközönségnek.

Ahogy levelében említette, valóban nagyon szépen rendeztük be a kis bungalót. Otthonról vittem egy faliképet, tükröt, terítőt, díszpárnát, ami nagyon feldobta a kicsi helyiséget.

Olyan hangulatos volt a kirándulásunk, csend uralkodott a Duna-ág környékén, a szabadban, nagy fák alatt ebédeltünk, utána leültünk a partra, egymást átölelve, lábunkat a vízbe lógatva néztük a ficáncoló halacszkákat.

A parti bokrok ágain madárcák és pillangók röpködtek körülöttünk, egyébként csendes a táj, csak néha csobban a víz, amint egy-egy halacska kibukik belőle, és visszacsobban a folyóba.

Csendesen beszélgettünk. Nemsokára bealkonyodott, a szúnyogok támadása elől bemenekültünk az apró szobánkba, ahol a méces

halk lobogása mellett beszéltem szüleimről, kis családomról, tönkrement házasságomról. Sokáig hallgattuk még a tücskök zenéjét és a békák kuruttyolását. Egymást átölelve aludtunk el és a közös, béké-
sebb jövőnkéről álmodtunk.

Amikor vele voltam, lelkem megtelt imádsággal. Istenem, milyen gyönyörű az élet!

Másnap villamossal mentünk vissza Budapestre, ott búcsúztunk el egymástól, folytattuk utunkat, én Észak felé busszal, ő Délnek, vonattal.

‘69. július 15. Express levél.

„Édesem! Csak pár percem van, ezért nagyon rövid leszek. A mai nap különösen fontosnak tartom ezt, mert megkaptam kedves soraidat, melyet Te korábban írtál, mint ahogy az én levelem megérkezett Hozzád. Minden, amit írtál, nagyon kedves, és érzem, Te is olyan érzélemmel viseltetsz irántam, mint én Tehozád.

Nagyon sietek, mert szeretném, ha még szombaton megkapnád, hogy vasárnap is legyen módod levelem legalább egyszer kézbevéve, rám gondolni! Csak ezt szerettem volna most kérni, és hétfőn folytatom e sorokat. Az időpontokat a naptáramba már előjegyeztem, de a pontos időt, csak hétfőn vagy kedden, telefonon közlöm Veled. Nagyon jó lenne, ha a csütörtöki, illetve pénteki vagylagos programodat rögzítenéd, mert pont e két nap egyikén megyek Pestre. Erre majd kérek választ! Azzal búcsúszom, hogy nagyon sokat gondolok Rád, úgy is mondhatnám, hogy mindig, a nap minden percében. Szeretlek, és nagyon-nagyon várom a boldog viszontlátást! Addig is szeretettel...”

‘69. július 18. Express levél.

„Édes...! Ne haragudj, hogy csak több nap után tudok írni, de a vasárnapi fáradságot csak most pihentem ki. Úgy érzem (miután egy kissé elkeseredett hangú levelet írtam), kénytelen voltál megírni, amit én úgyis éreztem. A levelek ugyanis sohasem tudják azt tükrözni, amit érez az ember. Márpedig én – a levedtől függetlenül is éreztem – azt, amit most ebben mertél leírni! Így helyes! Egymáshoz őszintének kell lennünk. Valahol olvastam egy bölcs ember írását, aki ezt úgy fogalmazta meg, hogy a feleséget meg lehet csalni, – de akit szeretiünk, és aki szeret – azt sohasem! Mert ebben az utóbbi esetben, az a

Másik, ezt úgyis megérzi. Úgy hiszem, hogy ezt a témát, így magunk között ezzel (és megnyugtatóan) le is zárhatjuk!

Édes! Mint írtad, most Szentendrén üdülsz. Ennek örülök, mert egy kis pihenés, rádfér, másrészt ezen a héten nem tudtam volna Pestre menni. 22-e után, remélem, találkozunk! Ezt a levelet még ide küldöm, de a következőt a munkahelyedre. Az üdüléssel kapcsolatban én nem írok arról, hogy „úgyis vigyázzok Rád.” Úgy hiszem, hogy ezen a gyönyörű helyen sokat sétálsz, pibensz és gondolsz rám. Nem kérek csak annyit, amennyit a szíved diktál. Amit én mondhatok, hogy nyugodj meg! Amit legutóbb írtál, nos esküszöm, hogy megérem! Nem vagyok kalandkereső, csak az az ember, aki azt keresi „még” az életben, amit Te is kerestél! S azt hiszem, megtaláltam! Még egyszer jó pihenést kívánok Neked! A mielőbbi viszontlátás reményében, a „sok” mellett csak egy csókot küldök Neked, aki nagyon vár!”

‘69. augusztus 5. Express levél.

„Néhány percem van, kicsit kapkodva írok. Most azonban, miután leveled megkaptam, azonnal kell írnom. Mivel többen utaztunk a hivatali kocsiban, akik hazá is velem akartak visszautazni, már láttam, hogy eredeti tervünket nem tudom megvalósítani. Ezért telefonon hívtalak – volna, de az első hívásra senki nem jelentkezett Nálatok, a második összeköttetést pedig barátom irodájából – nem tudtam kívárni. Szombaton engem fölhívott és azt közölte, hogy Neked üzenetet hagyott. Hétfőn lesz nálunk a nagy ünnepség, miután az Igazgatóság vándorújszólót nyert, és az ünnepség megszervezése teljesen rám hárul, ugyanis főnöktársam egy hétre szabadságot vett ki. Ezért vagyok ennyire elfoglalva, és nem másért, mint ahogy gondoltad és írtad. Mindennek ellenére kérelek, hogy szeress, mert én nagyon szeretlek Téged, és ezt a néhány zavaros napot még nézd el nekem... Ezt kérem, és ígérem, hogy mindig őszintén és nagyon szeretlek Téged. Édesem! Most be kell fejeznem leveletemet, de ma este folytatom, egy másik levélben. Azonban íj, ha már ezt megkaptad, akkor is! Nagyon sokat gondolok Rád, és nagyon szeretlek, a Te...”

‘69. augusztus. 5. Express levél, este.

„Drága Kicsi... Amint délelőtt levelemben megírtam, most este újra itt ülök az irodámban, és Rád gondolva folytatom ott a gondolatot, ahol abbahagytam. Csak annyit, hogy ismét felhívtam Józsit, aki erősíti, hogy üzenetet hagyott hátra, mely szerint: „a program nem sikerült, ne utazzál el”. Lehetségesnek

tartom, hogy nem kaptad meg valamilyen ok miatt az üzenetet, amit rendkívül sajnálok. Nagyon kérek, hidd el, mindent megtettem, amit lehetett, mivel ilyen szerencsétlenül sikerült a pesti programom. Ebhez még hozzáteszem, hogy este 21 óra után indultunk hazra, és egy nagyon csúnya baleset tanúi lettünk (még szerencse, hogy nem elszenvedői!) és még három óra hosszáig Kecskeméten a rendőrség kérdeztett bennünket az esetről. Így aztán 3 óra körül érkezünk hazra! Édesem! Leveledből kitűnik, hogy talán nem tudsz binni nekem. Nálad ezt a legutóbbi sajnálatos találkozó elmaradása válthatta ki... Talán, sőt biztosan megerősíti Benned életed eddigi valamennyi csalódása is. De nagyon kérek, fogadd el tőlem azt, hogy az elmúlt betek körülményei nem olyanok, amelyek döntő konzekvenciák levonására alapot adjanak. Fogadd el tőlem azt is, hogy az utóbbi betekben sok minden esemény nem valami jó irányban hatott az idegállapotomra. És a legutóbbi találkozásunk számomra nem jó emlékeztető eseményeit nyilván ez is befolyásolta. Őszintén mondom most is, mint akkor is mondtam, azt, hogy a sikertelen házasságom nagyon megzavarta az érzésvilágom. Talán erős megfogalmazás volt az, hogy meggyűlöltem a „nőt”, de valahogy megközelíti a valóságot. De éppen abban hiszek, hogy melletted, a Te segítséggel helyreáll az érzésvilágom zavarai is. Éppen abban bízom, hogy miután megtaláltam Benned a „Társat, akit valóban szeretek”, – akit „kényszer nélkül szeretetek”. Ha zavarosnak találsz az elnevezéseket, bocsáss meg érte. Teljesen tiszta fejjel írom e sorokat. A belülről jelentkező érzelmek kényszerítik rám e sorokat. És olyan jó már az is, hogy mindezt elmondhatom valakinek, ahol tudom, hogy megértenek engem. Annál is inkább, mert minden már régen-régen nyomja a szívemet, és még nem tudtam könnyíteni ezen a terhen. Az erőteljes, magabiztos arculat mögött, mely a „ranghoz szükséges”, sokan nem tudják, hogy milyen érző ember vagyok. Érző ember, aki a szakmai sikerek mellett, életében milyen szerencsétlen volt eddig... Mert nekem mindig mosolyogni kell, vagy komolynak kell lennem, ahogy az „ügy” megkívánja. De magamat, az igazí „énemet” eddig nem volt kinek felfednem. S Te jöttél, és ha hiszel nekem, ha nem, én biztos vagyok abban, hogy Te vagy az, akibe az őszinte lehetek és leszek is mindig.

Édesem! Este van, késő. Ha befejezem, s holnap folytatom a munkát, tovább fogom szőni azokat a szálakat, melyek egyre inkább összekötnek bennünket. Én nagyon bízom ebben és kérek, bizdál Te is! Hidd el nekem, most búcsúzóul is, hogy nagyon megszerettelek Téged – még akkor is, ha az eddigi körülmények mostohák is voltak számunkra. Abban hiszek és higgy Te

is, hogy ezeket csak kettőnk akarásával javunkra tudjuk állítani. Én azt akarom, mert hiszek Neked, és szeretlek. Szeress Te is és biztos szép lesz a Holnap, mindkettőnk részére. Szeretettel ölel és egy igazi csókot küld...

'69. augusztus 13. Express levél.

„Édes Kicsi...! Végre, a nagy zűrzavar után, (ami múlt csütörtöktől keddig tartott), kibaszálom az időmet levélírással. Az ünnepekről csak annyit, hogy megkaptuk a vándorúszlót, én pedig – hogy dicsekedjem – kitiűntetést pénzjutalommal, ami nem elhanyagolható. Kimerítő bét volt, alig tudom magam kialudni. A napokban még el vagyok foglalva, hétfőtől főnöktársam megy szabadságra, ami azt jelenti, nem kell senkihez alkalmazkodnom, és remélem, hogy ez idő alatt sok kedves órát tudok Veled eltölteni. A pestiekkal még egyeztetnem kell a programot, azután erre még visszatérek a holnapi levelemben.

Édes! Legutóbbi leveled megkaptam és nagyon köszönöm a benne leírt sok szép és mély gondolatot. Különösen kellemesen hatottak rám azok, amelyek érzésem szerint biztatást, reményt kívántak bennem ébreszteni. Jól eset, mert érzésem szerint jót akarsz nekem, nyilván azért, mert egy íci-picit szeretsz is engem. Tudod, a pesszimizmusom – az elmúlt idő tapasztalataim okulva – nem alaptalan. Az utóbbi 10-12 év olyan nehéz volt életemben, amely ezt a szkeptícizmust kibozta belőlem. Azóta eltelt időben igyekeztem tőle megszabadulni. De sajnos, nem a megfelelő úton kerestem a megoldást. Így váltam még a szórakozás terén is fásulttá. Az utóbbi években a gyerekek iránti szeretet – talán túlzott dédelgetésük – és természetesen a munkába temetkezés jelentette nálam a kibontakozást. Mindezek sajnos, nem sokat változtattak életfelfogásomon. Hiányzott, és erre egyre inkább rájövök, a valakibez való tartozás tiszta, és őszinte érzése, mint most, hogy elmondhatom Valakinek, ami bennem van. Magamban ugyan már nagyon sokat gondolkodtam ezeken, de úgy látszik, rossz vitapartnerre találtam magamban...

Édesem! Bocssás meg, hogy hosszú hallgatás után sokat foglalkoztam magammal. De ha Rád gondolok, akkor szinte kényszerűt érzek arra, hogy ezekről írjak. Így megismerhetsz, megértesz – és talán meg tudsz menteni! Szent meggyőződésem ugyanis (bár lehet, hogy nincs igazam), hogy a nagy szavak, a merész kijelentések nem mindig teremnek igazi szerelmet. Ezért írok én Neked annyit a bennem felmerülő gondolatokról, amelyekről néhány hónappal ezelőtt még nem lehetett volna észrevételed. Még egyszer elnézést a hosszú hallgatásért, amit igyekszem pótolni. Nem akarok ellenmondásba kerülni az

előző mondattal, de a hosszú hallgatás közben is nagyon sokat gondoltam Rád és már rendkívül hiányzol nekem, szerény, halk szavaiddal, jóindulatoddal, és az egész Magad! Szeretettel...

‘69. augusztus 23. Express levél.

„Ne haragudj, hogy csak most jutok levélíráshoz, de a jövő heti programom máig bizonytalan volt. Remélem, hétfőn megkapod, és tudsz intézkedni. Kedden megyek Pestre két kollégával, s amint végezek a munkával, utána szeretnék Veled találkozni. Legszívesebben én mennék Hozzátok, ez esetben alig két órát tudnék ott tölteni, mivel hat órákor vissza kell indulnom a kollégákkal. Viszont ha Te tudnál jönni Pestre, akkor az egész délután együtt lehetnénk. Ezért úgy döntök, ahogy Te kívánod. Ha tudsz jönni, akkor várok Rád a szokott helyen az általa megjelölt időben. Ha viszont úgy gondolod, hogy én menjek Hozzád, akkor 12 órákor indulok Pestről, és kérelek, értesíts, hol találkozhatunk. Javaslom, hogy hétfőn telefonon keressük egymást. Bízom benne, hogy sikerülni fog.

Gyorsan befejezem levelem, szeretném minél előbb postára adni. Nagyon várom a találkozást, mert sok-sok mondanivalóm van számodra. Remélem, Neked is. Nagyon sokat gondolok Rád, és nagyon szeretlek. A keddi boldog viszontlátás reményében sokszor csókollak...”

AMIKOR VALAMI közbe jött, s nem tudtunk másként értekezni, hosszú beszélgetéseket folytattunk a közvetlen üzemi-telefonvonalon. Gyakran járt a fővárosi központjukba, ezért sokszor találkoztunk a mamája Ráday utcai lakásán és a Váci úton a barátjánál is, aki akkor került össze kedvesével, Sutyival. Gyakran megtörtént, hogy kiküldetése alkalmával, egyszerűen átrándult kis hazánk északi csendes városába, hogy engem meglátogasson. Egyszer azzal köszönt be hozzám: – Kecskeméten akadt elintéznivalóm, gondoltam átugrom ide, meglátogatni Benneteket (persze alig néhány [száz] kilométerről van szó)! Abban az időben sokszor megállt a nagy fekete Volga irodánk, vagy lakásunk közelében. Amikor kis otthonom apró előszobájában magunkra maradtunk, karjaiba zárt, csendben, sokáig ringatott, nem tudtunk egymástól elszakadni, behunytam a szemem és arra gondoltam: bár sose kellene egymástól elszakadnunk.

Most is telefonon hívott.

– *Édesem! Ne haragudj – kezdte – hogy a tervezett utazás nem sikerült. Sajnos, beosztásom miatt közbejöhöt valami, ami megakadályozza egyéni tervemet.*

– Fáradt vagy? Kérdeztem.

– *Igen.*

– És legalább minden olyan jól sikerült, mint amire számítottál?

– *Remélem. Még nem tudom pontosan, de találkoztam emberekkel, akik sokat tehetnek ügyemben.*

– Akkor helyesen döntöttél, hogy elmentél.

– *Talán. Ami mindkettőnk számára jó lehet. Mégis az járt a fejemben, hogy hozzátok kellett volna mennem.* – Csend támadt.

– *Nagyon haragszol rám?*

– Nem, mondtam csendesesen. Nem haragszom, csak szomorú vagyok.

– *Azért, mert nem voltam ott a hétvégén?*

– Mert nem lehetünk együtt hétvégeken. Ezt a hétvégét különösen sajnálom.

– *Tudom. – Hogy tebetem jóvá?*

– Mire gondolsz?

– *Egy különleges hétvégét tervezek, csak kettőnknek! A többit levélben megírom, de legjobb, ha személyesen beszélünk róla. Kérlek, ne haragudj rám, és érts meg engem.*

Ezután elbúcsúztunk, de én továbbra is nagyon szomorú vagyok. Olyan gondolatok gyötörnek: Van-e jövője szerelmünknek? Sok-sok kilométerre lakunk egymástól, neki megvan a maga élete, ott él gyermekeivel, s bármilyen is a kapcsolatuk, egy lakásban a feleségével. Oda köti a munkája, a jó állása, ahol megbecsülik. Én nem akarok oda költözni, azt sem várhatom tőle, hogy ő jöjjön ide. Mit csinálna itt? Lehet-e reménykedni abban, hogy máshová helyeznék, hasonló beosztásba, amiről már szó volt köztünk. Hová vezet így az egész? Gyötörnek ezek a gondolatok!

‘69. szept. 9. Express levél.

„Édes Kicsim! Sajnos, mint telefonon is mondtam, nagyon sajnálom, hogy a múlt hétre tervezett utazás nem sikerült. Reménykedtem, hátha mégis sikerül mennem, ezért nem írtam levelet. Miután ez mégsem sikerült, a héten kívánom a mulasztást pótolni (feltéve, ha nincs kifogásod ellene)! Tervem a következő: Pesten van dolgom, kocsival megyek, onnan kb. 11-kor indulhatok Hozzád. A presszóban várlak. Sok időnk lesz beszélgetni, ami azért is fontos, miután már két leveledben olyasmit írtál, hogy velem kapcsolatban komoly problémád van, amit csak személyesen akarsz elmondani. Nem tudom elképzelni, hogy mi lehet az, de nagyon izgat, amíg meg nem beszéljük. Legutóbb telefonon is kérdeztem, hogy velem összefüggésben van-e a gondod, mert ez még jobban bántana. Én mindig őszinte voltam Hozzád, és nem tudom elképzelni, hogy valami olyat követtem volna el eddig, amivel Neked kellemetlenséget okoztam volna. Én a jövőben nem szeretnék Téged sem megbántani, sem kellemetlen helyzetbe hozni. Annál inkább, mert én ismeretségünk rövid ideje alatt megszerettelek, és nagyon tisztellek Téged. Amit leveleimben leírtam, és személyesen elmondtam, mindez igaz! Amikor először Pesten találkoztunk, én nagyon meggondoltam mindent, és nem csupán a vak érzéseim hajtottak. Mindenkor embernek tartom magam, és természetesnek, hogy Te, szintén élő, érző és magányos ember vagy, mint én. Ezért közöttünk soha nem történhet olyan, ami a becsület, tisztaság és emberség határait túllépi. Nem akarom, hogy túlzásnak íteld a szavaimat, de úgy érzem, hogy ismeretségünk rövid ideje alatt már elszakíthatatlanul magadhoz láncoltál. S ezt a láncot én nem engedem eltépni, ha Te is úgy akarod.

S ami a jövőt illeti... Abba egyikünk se lát bele. De azt hiszem, hogy naiv dolog lenne jóslásokba bocsátkozni! Nekünk hinni és bízni kell a jövőben, és a jelent kell olyanná formálni, hogy ez a Holnapot is jól szolgálja. Bízom abban, hogy ezek értelmezésében egyetértünk, mint annyi másban!

Most pedig búcsúzom a pénteki viszontlátás reményében. Ha netán valamelyikünk részéről akadály merülne föl, keressük egymást telefonon. A nagyon várt viszontlátás reményében csak „egy” csók, nagy szeretettel...”

ÚGY ALAKULT, hogy ezen a héten egyedül maradok (a lányom iskolai munkatáborban időzik), Ő pedig bejelentette hogy most nem csak egy-két órát, de hosszabb időt is együtt tudunk tölteni. Késő délután érkezett, már otthon voltam. Boldogan öleltük át egymást, karjaiba zárt, sokáig ringatott a karjában. Ez a találkozás azért

emlékezetes, mivel nem kellett neki mindjárt visszaindulni. Egy zavartalan este után, a másnapot is együtt töltöttük. Amit lehetett, előre elkészítettem a főzéshez. A ház gondnokának a felesége szokta nekem beszerezni a házi csirkét, azt megtszítva, szétdarabolva kapom meg.

Reggeli után föltettem az ebédet. A keskeny kicsi konyhában ketten szorgoskodtunk, ő is segített nekem. A levest nagy kuktafazékban szoktam főzni, mivel abban a forrást követő 15 perc alatt elkészül. Bekészítettem az aprólékot, s a sok-sokféle fűszert. Az a véleményem, hogy a húslevesbe mindent bele kell tenni! Éppen ezért teszek bele egész-borsot, fokhagymát, hagymát héjastól, mivel szép színt ad a levesnek, picit köménymagot, gyömbért, sáfrányt, szerecsendiót, csipet babérlevelet, természetesen sót. A zöldségeken kívül egy paradicsomot és paprikának a magos felét. Amikor a kukta gőze engedi, felnyitom a tetejét, leszűröm, és a tegnap frissen gyúrt, tiszta tojással készült cérnametéltet külön kifőzve tálalom hozzá.

A csirke nagyobb darabjait már reggel besózom, borsozom, egy-két kanál tejjel meglocsolva, néha megforgatva, állni hagyom addig, amíg lehet, majd lecsepegtetve, beleforgatom lisztbe, utána a villával felvert tojásba, megint lisztbe, majd tojásba, s úgy teszem forró olajba. Ez a párizsias változat. Ezt jobban szeretem, mint az ún. rántott húst, mivel igen finom, porhanyósra sül. Burgonyapürét készítettem hozzá, és uborkasalátát.

Az én kedvesem meg ott ült a kicsi asztal mellett, és várta, hogy segíthessen, és szóval tartott. Az apró konyhában csak egy keskeny, német gyártmányú hármashaszekekrény fér el, ezen kívül egy szétnyitható kicsi asztal, alatta tartott három konyhaszékkal. Két ember még elfér benne, de a harmadik már nehezen.

Ott fogyasztottuk el az ebédet a megterített kis asztalnál, utána koccintottunk az általa hozott hárslevelűből, mivel tudja, hogy az a kedvencem. A feketekávét és a süteményeket az erkélyen tálaltam föl. Még tegnap készült el a mágnás dióspite, és a könnyű sajtos pogácsa.

Kellemes nyári napsugár melegített, pedig már szeptember van. Sokáig ültünk kinn a szabad levegőn, élvezve a késői napfényt.

‘69. szeptember 18. Express levél.

„Édes! Szerdán este szerencsésen, de rém fáradtan értem hazra. Azóta csak alszom és pihenek, no és persze sokat gondolkodom... Hogy min? Az a boldog 20 óra, az, melyről oly sokat álmodom. Őszintén és nagyon szívből mondom, hogy életem eddigi legboldogabb 20 órája volt nekem. Nem tudom, Te hogy vagy vele? Ennyire felemelkedetten és ilyen boldognak nagyon régen éreztem magam. Legjobban Te fogalmaztad meg, amikor azt mondtad, hogy ez volt a „mi nászajándékunk!” Nehogy azt hidd, hogy nem emlékezem erre a megfogalmazásodra. Nagyon is! Ezt éreztem és érzem most, két nap távlatában. Olyan, mintha igaz se lett volna az egész. Csodálatos álomnak tűnik minden részemre. Egészen onnan, hogy a presszóban találkoztunk, és az édes kis lakásodba felmentünk. S ami ott volt, mind olyan szép... A meghitt együttlét, az ebéd-főzés, anyáskodásod, közvetlenséged és minden, minden felejthetetlen. S aztán ez a csodálatos este, éjszaka, amely talán csak egyszer van az ember életében! S ez az, amit nem szeretnék. Remélem hogy az a pár boldog óra, ami bizonyítja Neked, hogy tényleg és valóban szeretlek Téged, úgy, ahogy még Téged senki sem szeretett! Igaz, ez az én érzésem, de én úgy ítélem meg, hogy férfi ennél már jobban nem szerethet! Figyelembevéve az összes körülményt is, úgy hiszem, Te is ezt érzed. Nagyon kérek, ha majd írsz, akkor nagyon őszintén mondd meg nekem! Mielőtt búcsúzom, csak azt kívánom – hogyha boldog voltál –, hogy nagyon sokáig ilyen boldog legyél velem!

Édesem! Ne vedd biztosra, de lehetséges, hogy újra láthatjuk egymást. Hétfőn, 22-én megyek Pestre, és ha minden jól megy, valahogy az esti órákban meglátogatlak. Most még nem tudom, mikor és hogyan, de szeretnék ottmaradni nálad. Ha szabad azt kérnem, gondolkodj Te is a megoldáson. Ha lehetséges, hétfőn még telefonon kereslek. Bízom benne, hogy levelem úgy is megkapod, és mindent megteszel, amit lehet!

Nagyon-nagyon sokat gondolok Rád, ölel-csókol a Te...”

‘69. szeptember 29. Express levél.

„Drága Kicsim! Minden nap értekezleteken ültem, nem tudtam az íráshoz kezdeni. Ezért hívtalak telefonon. Én egyébként kedves soraidat megkaptam, aminek kimondhatatlanul örültem, melyben oly kedves dolgokat írtál, amelyből azt a következtetést vontam le, hogy most már Te is olyan boldog vagy, mint amilyennek mindig tudni akarlak Téged. Bízom benne, hogy ez a nagy távolság ezt a boldogságot nem fogja sokáig zavarani, de addig is mindent megteszek

azért, hogy minél gyakrabban tudjunk találkozni. Erre gondoltam a múlt héten is, de sajnos, nem sikerült a tervem... Érzem, sikerült egymást megismerni, és megtanultunk egymásban bízni, s ez az átmeneti nehétség nem lehet akadály a boldogságunknak. Egyben biztos lehetsz, én keresem az alkalmat, és meg fogom találni, hogy találkozunk a jelenlegi helyzetben is. Remélem, a közeljövőben ezek az akadályok a minimálisra csökkennek. (Erről személyesen többet.)

Egyébként drága soraidat én is többször elolvastam, és nem tudom elképzelni, hogy melyik mondatomboz gondoltál hozzá valamit, ami nagyon izgatja a fantáziámat. Bár megmondom, a legmegkapóbbak azok a sorok voltak, melyekben arról írsz, hogy az „életed nem apróztat el...” stb. Hogy ez így van, azt őszintén mondom, hogy azon a boldog napon, maradéktalanul éreztem én is. Amikor mondtam, hogy mint a gyerek, úgy érzem magam, – ezt azért mondtam. Minden túlzás nélkül állítom, és mondtam azt is, hogy érzéseid, s minden, amit kaptam Tőled, ezt az érzést keltette bennem, mintha én lettem volna az első szerelmed! Ne neved ki, nincs miért szólamokat hangoztatni. De ezt éreztem, és érzem ma, és minden nap, amikor Rád gondolok. Ezért voltak azok a sorok olyan nagy hatással rám! De nyugodj meg Édes, hogy a Te érzéseid is a valóságot tükrözik. Az vagyok, akinek most hiszel engem, úgy szeretlek, ahogy érzed, és ahogy mondtam! Kimondhatatlan boldogság és nyugalom tölt el abban a tudatban, hogy ennyi év után megtaláltam azt, Aki pótolni fogja mindazt részemre, különösen azt az érzést, amit a mostoha sorsom eddig megtagadott tőlem. Kérlek, maradj meg nekem ilyennek mindig, örökre! Én ígérem Neked, hogy én is az maradok mindig, mint ahogyan megismertél engem.

Most pedig kérésem, légy szíves feladóul más nevet (lehetőleg férfi-nevet) írni a leveleidre, mert titkárom már olyan kajánul adja ide a leveleket, hogy nem árt az elővigyázatosság. Másik kérésem, hogy amit a fiad ügyében beszélünk, légy szíves küldd meg nekem, hátha tudok benne segíteni.

A heti programom még nem alakult ki, de ha mód van rá, megyek, de addig még hívní foglak telefonon. Egy a lényeg: szeress, bízzál bennem és akkor minden jól alakul. Mindenképpen írj, hogy legalább azt olvashassam, mert az is boldoggá tesz. Gondolj rám sokat, én is azt teszem. Este, ha álomra hajtod édes fejedet, egy pillanatilag gondolj arra a boldog estére, hiszen azóta én is mindig azt teszem. Igaz szeretettel...”

‘69. szeptember 30. A borítékban két levél. Az elsőt szétterítve, belül csak ennyi: „Megérdemelnéd, de én nem tudom ezt megtenni!”

A másik levél:

„Édes Kicsim! Látod, én nem tudom megtenni, hogy csak üres borítékot küldjek Neked, pedig már biztosan olvasod is a tegnapi elküldött, előző sorokat. No, de majd személyesen még számolok Veled ezért a levélért! Lehet, hogy egyszerűen leharapom a füleidet, de előtte és utána is megcsókolom ajkadat. Most láthatod, van egy szabad fél-délutánom, és máris Veled vagyok gondolatban és beszélgetek Veled, ha egy kicsit egyoldalú is az egész. Nekem azonban örömet jelent, mert úgy hiszem, ha erősen gondolok Rád, – ezt Te megérezed! S talán gondolsz is rám! Sajnos, még nem tudom, hogy előző levelemben foglaltakra mit fogsz válaszolni, ezért azokat nem kívánom folytatni. Most csak azt akarom elmondani, hogy kimondhatatlanul szeretnék már újra együtt lenni Veled! Nagyon kérek, ne neved ki ezért engem, de szinte gyerekes módon mindig csak Rád gondolok. Amikor valamikor régen, még diákkoromban – először életemben szerelmes voltam, akkor éreztem ezt utoljára. Akkor képes voltam naponta 20 kilométert hajtani kerékpáron, csak azért, hogy meglássam, vajon egyedül megy-e hazá a munkából... Nos, – most is hajlandó lennék erre, ha a körülményeim, na meg a távolság ezt megengedné... S akkor éreztem azt, amit most, ha Rád gondolok. Olyan, mintha valami fütene belülről, és olyan forráság van rajtam, amilyen csak akkor, régen – és most, amikor ott voltam Veled, – éreztem és értettem meg, mit jelent remegve, valakibe hozzásimulni, remegő kézzel a hajába túrni... És még sok mindent! Ezek azok, melyek miatt mondom, hogy újra fiatalnak érzem magam. És még azt, hogy mindezt leírni, az is örömet és boldogságot kelt bennem. Nem tudom, Te hogy vagy mindezzel, de nagyon szépen kérek, ne neved ki érte... És főleg hidd el mind ezt nekem, hiszen nincs semmi okom arra, hogy csak meséljek Neked. De olyan boldog érzés újra átérezni minden perc boldogságát, amit együtt töltöttünk. Most, ilyenkor, mikor írok róla, és amikor „csak” gondolok Rád, mindig ezt teszem. Ha tudnád, hányszor – és hányszor, szinte minden perc részletét újra és újra átéltem. De nem folytatom. Inkább azon törom magam, hogyan lehetne ismét találkozoznunk. Sajnos, a pesti kis bungalónk már lassan megszűnik az idő miatt. Ezért új megoldáson kell gondolkodni. Ha el tudok innen szabadulni, azonnal értesítelek. Hidd el, alig várom már azt a napot! És remélem, hogy sok minden történik már az elkövetkező hónapokban, ami közelebb hoz egymáshoz bennünket. De addig is megtaláljuk még egymást – sokszor.

*Még egyszer, és ismét csak annyit, hogy tiszta szívből nagyon szeretlek!
Minden gondolatom Nálad van! Gondolj Te is rám, és szeress engem!
Szeretettel...*

‘69. október 9. – 8-oldalas Express levél.

„Drága Kincsem! Miután megkaptam kedves soraidat, a ma délutánt feltétlen a levélírássra fordítom. A telefont azért használtam, mert időzavarban vagyok; a jubileumi ünnepségek e héten nagyon lekötnek. Tegnap és ma is külföldi vendégek, holnap MÁV, szombaton városi ünnepség, és hogy a hét teljes legyen, vasárnap koszorúzás és nagygyűlés lesz. Ráadásul megbetegedtem, a hideg ráz, és legalább 39° lázam van. Ez a nyavalyás nátha fogott el. Ilyen közérzettel írom a sorokat, ezért ne haragudj, ha talán a hangulatommal is baj van.

A Tőled kapott levél tényleg boldoggá tett, minden sora őszinte és közvetlen, amely hűen tükrözi azt az érzést, mely bennünket összeköt. Tévedsz, ha azt hiszed, hogy a családi dolgok számomra nem érdekesek. Őszintén mondom, hogy igen is jól esik hallani, hogy a szürke hétköznapok hogy telnek számodra, mit csinálsz, mit gondolsz, mivel foglalkozol. Őszintén mondom Neked, hogy szeretem benned az anyát, a háziasszonyt, aki szívén viseli gyermekei sorsát és igyekszik pótolni az apát is, aki már nincs. Én ezt a Valakit szerettem meg, s ezért minden érdekel, ami Veled és Veletek minden nap történik. Hiszen tudom, hogy az élet nem minden része ünnep. Vannak szürke napok, percek, események nagy számban. Éppen ezeket a szürkeségeket szeretné és akarja az ember széppé varázsolni, ünneppé tenni. S én éppen ezeket a „szürke” időszakokat szeretném Részedre is megszépíteni. Ohan kedvesen írtad: ha a levelem olvasod, milyen boldog vagy. Elbízom, mert én is ezt érzem, ha megkapom a leveled. Nagyon őszintén, szívből kívánom és akarom, hogy a boldogság érzése állandó vendég legyen Nálad. No, ne hidd, hogy teljesen önzetlenül mondom ezt! Nem! Ugyanis ezt úgy képzelem el, hogy csak „Velem” legyél nagyon boldog! Akkor duplán jelentkezik az én boldogságom is. Egyébként olyan szépen írod: mintha hibetetlen lenne a boldogság-érzéled. Pedig ez nem álom, hanem valóság. Én magam naponta gondolok arra, hogy tényleg igaz ez? Naponta gyötöröm magam, hogy ez a nagy távolság, mely közöttünk kilométerekben van, tartósan leküzdhető-e? Újra és újra nyugtatom magam azzal, hogy nem lehet ez a távolság akadály a két ember boldogságának. Nem lehet, hiszen akkor nem találkoztunk volna soha. De már a találkozásunk olyan csodálatos volt, hogy nem lehet másként, mint ahogy van! Bizom benne, hogy ez

még inkább erősíti bennünk az egymás iránti szeretetet, megbecsülést és a bizalmat. Igen, mert nélkülül nem lehet elég mély és tartalmas ez a szerelem. Én nagyon bírom Benned, érzéseid őszinteségében, és ezért hiszem, hogy ez a távolság talán nem is távolság közöttünk. Ebbe még azt, hogy elég jó a közlekedés, ami legyőzi a távolságokat!

Arra kérlek, bízzál bennem. Hidd el, nem vagyok nyugtalan ember, aki csak az újat keresi. Az vagyok és leszek, akinek megismertél. Én őszintén megszerettelek, és valóban úgy érzem, hogy megtaláltam Benned életem e késői korszakában azt a Társat, ki teljessé teszi az életet! Én is csak azt tudom írni, amit Te írtál: Lehet, hogy korábban is voltam már boldog, de ez, valami MAS, valami különös... Ebből már hiányzik az a fiatalkori önösség, élvhajászás, meggondolatlanság. Ez egy letisztult, minden szennyeződéstől mentes – igaz szerelem. Ez is forró, de ez a tűz már átható, mély és nem korán ellobbanó. Benne van ebben életem korábbi éntizedeinek felhalmozódott boldogság-igénye, mindaz a vágy, amely kielégületlen maradt vagy érdemtelenül elpazarlódott. Benne van ezekben az érzésekben kitörés a magányból, az elzárkózottságból, az újra élni akarás, a „még” élni akarás, az élet igazi értelmének keresése... és megtalálása. S benne van az érzemvilágban a dac, az elszántság is, hogy az ember úgy érezze, elégtételt kapjon a múltért, és minden megélt rosszért. És még mennyi minden más...

De egyre inkább érzem annak hiányát, hogy nem vagyok költő. Úgy szeretném még szebben, még érthetőbben leírni Neked mindazt, amit érzek. Tudom, ez sohasem fog sikerülni. De legalább megkísérlem, hogy ha csak annyira érezd, hogy mennyire szeretlek! Ha már szóban nem áll módomban sűrűn, legalább ezekben a levelekben szeretném eléd rakni azokat az érzéseket, melyek bennem vannak. Szeretném, ha lassan azt éreznéd, hogy valóban teljes szívvel a Tiéd vagyok, és megértesz engem, magadénak vallasz, és hiszel! Bírom benne, hogy mindez sikerül nekem!

Befejezem levelem, mert eléggé rosszul érzem magam, hazamegyek és igyekszem meggyógyulni. Kérem, hogy a jövő hét végére ütemezd a balatoni utazást. Mégpedig lehetőleg úgy, hogy 20-ára (hétfőre) tedd Magad szabaddá. A részleteket a jövő hét folyamán megírom, vagy ha lehet, személyesen megbeszéljük együtt. Csak akkor tudom megmondani azt is, hogy a térkép melyik pontján tudunk összefutni, mindenestre úgy, hogy legalább egy teljes boldog napot együtt tudjunk tölteni.

Addig arra kérek, gondoldj rám sokat, és szeress, mert én is nagyon szeretlek. Hidd el nekem, hogy nagyon-nagyon szeretnék Veled találkozni, és a sok levélbeli csók után már valóságban is magamhoz ölelni, és nagyon-nagyon megcsókolni! Nagyon szeretlek, és mindig Veled vagyok gondolatban! (A fénykép készül, de azért a Tiédet elküldheted!) Sok-sok...

‘69. október. 14. Express levél.

„Édes Kicsim! Most valóban rövid leszek, de szükségesnek tarom, hogy már ma feladjam a levelet. Sajnos, a hétfői program nem úgy alakult, ahogyan gondoltam. Szerettem volna még pénteken átmenni Dombóvárra kocsival, s Veled tölteni egy napot, de ez az út egy héttel eltolódott. Ez nem baj, mert így módját ejtem, hogy a jövő héten is tudjunk találkozni. Miután megkaptam drága soraidat, gyorsan intézkedtem, és a következő programot szerveztem. (Nagyon kérek már most előjáróban, ha egy kicsit nagyobb fáradtságba is kerül, tedd meg a kedvemért.) Tehát: Szombaton utazzál Akarattyára. Onnan nem vasárnap, hanem hétfőn reggel utazz tovább a menetrend szerinti járatral (de nem Budapestre, hanem) Szegedre. Az autóbusz Balatonkenese-vasútállomásról reggel 6 órakor indul. Utazási szándékosat juttasd el az utazási irodába, s közöld, hogy a menetjegy birtokodban van (az oda-vissza érvényes szabadjegy, melyet mellékelten küldök. A busz 10,50-kor érkezik, az állomáson én nagyon, de nagyon várlak. A további programot most nem ismertetem, csak annyit, hogy minden el van intézve ahhoz, hogy Tőled függően mennyi időt tölthetünk együtt. Most sietek, a levelet fel akarom adni a postára. Nagyon kérek, ne utasítsd el a tervemet, mert nagyon szeretném, ha találkoznánk. Lehet, hogy addig még írok, de ha nem kapod meg szombatig, akkor is jöjj, várlak! Tehát a hétfői boldog viszontlátás reményében millió csókot küldök, és minden gondolatom Nálad van!”

ANNYIRA NYUGTALAN VAGYOK. Már tíz nap eltelt, és semmi hírt nem kaptam. Mi lehet az oka? Nem mondta, hogy ennyire el lesz foglalva. Ha nem hallok róla, egyre nyugtalanabb leszek. Már megint megfordult a fejemben: van-e ennek értelme? Négy száz kilométerre lakunk egymástól, neki is megvan a maga élete. Én nem akarok oda költözni, azt pedig nem hinném, hogy lejönne ide, ahol nincs olyan állás, amit betölthetne. Ki tudja, sikerül-e az áthelyezése? Az egész országban öt Igazgatóság van,

adja fel a pozícióját? Azt nem várhatom tőle. Engem viszont szintén ide köt a biztos megélhetést nyújtó állásom. De hová vezet így az egész?

Vége életjell!

‘69. október 25. Képeslap Dombóvárról. *„Sok szeretettel csókollak. Levél megy...”*

‘69. október 28. Express levél.

„Drágám! Telefonbeszélgetés óta – csak ma jutok levélíráshoz. Anyuka ügye mellett ugyanis másik családi probléma is történt. Az unokabátyám, aki a mi területünkön, Szeghalom állomásán főnök, tegnap éjjel agyvérzést kapott. Két éjjel és egy nap ebben az ügyben kellett intézkednem, hogy a családját az ország különböző részéből össze tudjam szedni. Egy napot pedig Gyulán voltam és vártam, mi lesz: életben marad-e vagy nem? Sajnos, az életveszély ebben a pillanatban is fennáll, és úgy néz ki, hogy talán megszarja az én „nyugodt” életem. Ezzel egyidejűleg Édesanyám helyzete sem változott, ő is három napig bent volt az István kórházban, de kiadták, mert nem látják értelmét a műtétnek. Ez pont addig zajlott, amikor Dombóváron voltam. Persze, „drága” feleségem, mikor megkapta Anyuka üzenetét, nem értesített, arra való hivatkozással, hogy nem lehetett ráml találni... Pedig én naponta 2-3 esetben is beszéltem Szeggeddel. Képzeld, hogy amikor vasárnap este hazaértem, micsoda rumli várt rám... S erre jött a másik, amelyről előbb említést tettem.

Édesem! Leveledet néhányszor átolvastam. Nem értem, miért olyan furcsa hangú az? Addig teljesen igazad van, hogy ideges voltam. Úgy hiszem, nyugtalanságom okát nem kell külön ecsetelni. Egy idegen lakásban, nyilván idegesítő volt a környezet. Én ugyanis, eltekintve a körülményektől, nagyon örültem annak, hogy így is sikerült találkozoznunk. Különösen az estére vonatkozik, amely – a hidegtől eltekintve – nagyon romantikus, és legalább is, számomra felejthetetlen szép volt. Bár igaz, a szemléletek nem biztos, hogy azonosak. És mégis, felejthetetlen szép estének tartom ezt, bármennyire más véleményen volnál Te.

Levelednek az a része, ahol azt gyanítod, hogy „egyéb” oka is lehetett az idegességemnek, számomra nem érthető. Édesem! Hidd el nekem, hogy nagyon szeretlek, és szerettelek itt tartózkodásod alatt. Nem úgy, mint leveledben, hanem sokkal jobban. És mi több, most is és a jövőben is nagyon szeretlek és szeretni foglak. Ezt úgy gondolom – ha őszinte vagy önmagadhoz – elhiszed nekem! Nem megnyugtatóként mondom, de elválaszthatatlanul hozzádtartó-

zónak hiszem és vallom magam. És ha valamivel ezt bizonyíthatom – noha ezt sohasem akartam így Neked megmondani, azt, hogy mint kártyások mondják: „mindent feltettem egy lapra” ezen a napon. Talán, ha van egy kis szerencsém, akkor megértetted volna igazán, hogy nem volt alaptalan a nyugtalanságom, és főleg azt, hogy minden mellett nagyon, de nagyon szeretlek! Bocsáss meg, hogy ezt leírtam, de szeretném most már egyszer s mindenkorra hallani Tőled, hogy hiszel nekem! Ne mondd, ha nem akarod, hogy szeretsz, de igen is mondd, hogy hiszel nekem! S ez számomra mindent jelent!

Édesem! Még csak annyit, hogy remélem, a héten a nagyobb zűrjeim megszűnnek, és a jövő héten már nyugodtabb légkörben írhatok, és talán személyesen is elmondhatom mindezt. Illetve még azt, hogy bármit írsz, vagy mondasz nekem, én akkor is nagyon szeretlek, és nagyon boldognak érzem magam, amiért megismertelek.”

LEVELEM VÁZLATA: Nem értem a hosszú hallgatásaidat. Lehet, hogy nem tudom mindig kimutatni érzelmeimet. De tény, hogy kezdettől szeretlek, s érzem: mindig is szeretni foglak, bármi történjék. Ezt éreztem az első perctől fogva, amikor megpillantottuk egymást, és ugyanazt érzem most is. Sem az idő múlása, semmi más nem változtat az érzelmeimen. Ha ébren vagyok, ha behunyom a szemem, ha mellettem vagy, ha távol, mindig hiányzol... Erre gondoltam, mikor megfogalmaztam a levelem. Annyira fontosnak tartottam minden szót, hogy előbb ceruzával lejegyeztem:

Azt írod: Furcsa” hangú „kedves” levelem: „Megéreztem” rajtad az idegességet, s nem tudtam mire vélni. S hogy örültél? Ezt nem éreztem, mert túl szomorú voltál. Az este ott, a „Postakocsi-csárdában”, valóban romantikus volt; a cigányzene, a dal, amelyet nekem játszott a prímás, s Te rám nézve énekelted: *Édesanyám kössön kendőt, selymet a fejére...*

Azóta leírtam a teljes szövegét és mindig a fülembé cseng... Jól esik, hogy megismételted, hogy szerettél és a jövőben is... elvალaszt-hatatlanul... De éppen ezért Nálad valami történt, ami megijesztett, s bennem mindent összetört volna, akarom mondani, nem mindent, mert a szép emlékeimet soha semmi nem törölheti el!

Mit jelent leveledben az, hogy „mindent feltettél egy lapra?”... Nem értem... És az, hogy ha van egy kis szerencsém, akkor meg-

értetted volna igazán, hogy „nem volt alaptalan az idegességem?” Nem beszéltél róla. De kérésedre máris írásban is szívesen igazolom, hogy én szeretlek, bízom Benned, és hiszek Neked, és éppen ezért aggódok annyit Érted (kérek, ne haragudj érte!). El se tudom képzelni, hogy ezt Te nem éreznéd. Érzéseim, és emberismeretem nem csalhatnak, mert életünk „delén”, annyi keserű csalódás után annyira komolyak és nagyon mélyek. Azt hiszem, ez a különbség az ifjúkori- és a mostani szerelmünk között.

Azt azonban nem ígérhetem, hogy a jövőben sem fogok Érted aggódni ennyi hallgatás után, s hogy nem lesznek különféle kétségeim... Ne érts félre, én se a múlt levelemben, se most az „egyéb” alatt nem más nőre gondoltam, egész másra, azt majd egyszer (ha kíváncsi vagy rá), személyesen kifejttem.

Nem tudom megtenni, hogy ne adjam azonnal postára a levelem, mert tudom, hogy nagyon rossz érzés hiába várni Valakitől hírt vagy levelet... Szeretettel...

‘69. november elején érkezett, Express levél.

„Édes Kicsim! Sajnos, tegnap nem sikerült a telefonon ígért levelet megírnom. Ma azonban a – panasz bejelentések – között szakítok rá időt. Ezt azért is szükségesnek tartom, mert a legutóbbi leveled édesen-kedves hangneme feltétlen választ igényel.

Soraidban érződő aggódó és emberi féltés megható számomra és boldoggá tesz, mert én nagyon is érzem őszinte szerelmedet és azt is, hogy Nálad is első-sorban a „Másik” boldogsága a fontos, és csak másodsorban a sajátod! Szerintem az ilyen őszinte szerelem az igazi, és csak azok érezhetnek így, akik valóban szeretik egymást. És én érzem, tudom, hogy Te igazán szeretsz. Még akkor is biztos vagyok ebben, ha itt-ott kücsendül a sorokból, hogy „olyan nő vagyok” és igenis „boldog akarsz lenni!”

Mégis arra kérek, ha valamiért nem tudok menni vagy írni, akkor ne gondold semmi rosszra, és még gondolatban se bánts engem. Egyszerűen azért, mert nem érdemlem meg. Én ugyanis nagyon szeretlek, és eléggé szeretlek ahhoz, hogy igyekszem az adott lehetőségek között minden alkalmat megtalálni a Veled való találkozásra és levélírára is! Boldoggá tesz a „türelmetlenség”, még ha esetleg kételyekké is bővülnek ezek Nálad (nem hiúságból!), de bidd el, én is türelmetlen vagyok. Csak meg kell érteni, hogy ezek az őszi hónapok nem engednek meg még egy nap kimaradást, és sokszor még egy levélírást sem.

Ószinte soraidat nagy örömmel olvasom. Az a nébány boldog találkozás elég volt ahhoz, hogy a legnagyobb és legszentebb titkainkat, érzéseinket egymásnak feltártuk! S Te – mint én is – mindent megadtál nekem, amit adhattál. Én hasonlóan. Hogy lehet-e még többet adni? Biztosan lehet, és adunk is még. Azok azonban már nem lesznek olyan újak, amelyek miatt esetleg úgy éreznénk magunkat, hogy kiadtuk a másiknak magunkat. Nagyon kérlek, ilyen érzéseid ne legyenek még gondolatban sem! Nincs semmi értelme. Te legalább annyira ismersz engem, mint én Téged. És ha bízunk egymásban, akkor különösen nincs értele az aggodalomnak. Ha egyszer – bála a sorsnak – egymás mellé sodort az élet, akkor most már örökre elfegyveztük egymást, és nem lehet titok közöttünk. Ebből következik, hogy nincs közöttünk különbség, egyek vagyunk, egyformák vagyunk és nincs egymással szemben semmi fenntartásunk. Mindezek bizonyítására csak azt tudom mondani, hogy gondoldj vissza egy-két boldog együttlétünkre. Azokra a boldog órákra, öfjeledt percekre, amikor valóságban is éreztük, hogy egyek vagyunk, egymásért vagyunk. Gondoldj mindig arra, és nem lesznek kétségeid, mint ahogy nekem sem lehetnek sohasem. S ez az érzés nyilvánvalóan nemcsak akkor igaz, ha mellettem vagy, hozzám simulsz, hanem akkor is, ha távol vagyunk egymástól és – ha még 5 napig nem is tudok levelet írni. Nem akarok frázisokat mondani, mégis kénytelen vagyok erre, mert kezemem most is, mint minden levlemnél az érzelmek vezérlék.

Édes... ezt a boldog érzést, amit szerelmiünkben megismertem, sohasem lehet elfeledni, még időlegesen sem! Most is, és bármikor, ha Rád gondolok, az a forró érzés önt el, amit együttlétünk legboldogabb perceiben érzek. A Te arcod, hajad szőkesége, ölelő kezed és minden-minden, mindig, szinte állandóan bennem ég és hajt Hozzád, sajnos gyakran csak gondolatban! Nem lehet ezt hazudni – de letagadni sem, nincs okom rá, ha megtaláltam Benned ezt a boldogságot, amit csak sejtettem eddig. S ezt én nem köszönni akarom Neked, „csak” hálás lenni érte. S én az vagyok, és az leszek mindig!

Édesem! Sajnos, a csütörtöki útból nem lesz semmi, mert csak délben tudok indulni, így Pestre nem mehetek fel. Az ünnep után azonban most már feltétlen találkozniunk kell. Addig is gondolatban mindig Veled vagyok, és nagyon-nagyon szeretlek Téged. Gondoldj Te is sokat rám, mert én azt megérezem! És bízunk abban, hogy ősz után és tél után a mi életünkben is lehet tavasz és nyár! Ennek reményében igaz szeretettel...”

‘69. november 12-én Express levél, benne egy fénykép (*most is előltem, lásd a képen*), a következő szöveggel: „Igaz szeretettel Katicá-nak ...-tól. Szeged, 1969. nov. 12.”

És a levél:

„Édes Kicsim! Arra kell következtetnem, hogy leveledben tett ígéretedet megtartod. Ezúttal Te is meg akarod mutatni, hogy mit jelent egy levelet csak várni – várni, mindbiába. Én azonban már nem tudom kívárni, mégis írok. Igaz, az is bánt, hátha valami komolyabb okod van arra, amiért nem írsz... remélem nincs, és majd csak megjön a várt levél!

Édesem! Most, hogy már régen nem találkoztunk, és levél sincs Tőled, rendkívül sok buta gondolatom támad. Eddig is éreztem hiányát, ha nem vagy velem, de most, pár nap óta nem tudom miért, de nem találom a helyem. Csak jövök-megyek, egyik szobából a másikba, és ideges vagyok. Ebhez nyilván hozzájárul a nagy hajrá a vasútnál, és az otthoni gondok. A legjobban azonban az, hogy nem tudok Rólad. Már százszor végiggondoltam mindent, amit legutóbbi levelemben írtam, nem volt-e abban olyan, amit esetleg félreérthettél. Ilyen tudomásom szerint nem lehetett benne, ezért végképp’ nem tudom, mi a hallgatás oka. No, de remélem, ma vagy holnap már megtudom. Igen, holnap, csütörtökön vidéken leszek, de este bejövök és megnézem a postámat.

Egyébként úgy néz ki, hogy január vagy február hónapban 4-4 hetes továbbképzőre megyek, nem Parádra, hanem Pestre. Azt hiszem, ha sikerül, akkor részemre nagyon jól kezdődik az Újév. Nem tudom, mi erről a véleményed? Ha lehet, akkor én nagyon sűrű vendége lennék kis városoknak, ha senkinek sem lenne ez ellen kifogása... S ha már erről van szó, akkor elmondom, hogy e hó végén, vagy a jövő hó elején kiveszem a még megmaradt 3 nap szabadságom, és szeretnék egy teljes napra odautazni. Elképzelésem és

vágyam, hogy úgy, mint a múlt alkalommal. Jó lenne, ha ezt figyelembevételre esetleg a Te körülményeidet is próbálnád úgy igazítani, és engem erről értesíteni. Ha addig mennék Pestre, akkor lehet, hogy meglepetésszerűen is megjelenek, ha csak egy mód nyílik rá.

Most pedig, mint a mellékelt „ábra” mutatja, miután elkészült a fénykép, ezúttal küldöm Neked. Nem írtam rá, hogy emlékül. Azért, mert nem akarok részedre sohasem emlék maradni! Mindig és mindenkor ott akarok lenni melletted, és szeretni akarlak. A kép csak arra emlékeztessen, hogy vagyok, és Neked egyedül vagyok! Arra gondolj, valahányszor a képre nézel, hogy még közelebb vagyok Hozzád, és ha olyan helyre teszed, akkor mindenütt látlak és mindenütt hallak! Na, ezt csak „úgy” írom, mert tudom, hogy nincs arra szükség. Én hiszem és tudom, – érzem, hogy Te is szeretsz engem. És azt is kérem, hogy maradj meg nekem örök Élettársul hátralevő életünkben. És szeretném, ha 10-15 év múlva is egymást átölelve, boldog mosollyal nézhetnének együtt a „rég” képet és együtt idézhetnének fel az „akkori” idők boldog óráit, érzéseit. Ha mindezzel egyetértesz, akkor remélem, nem sokáig marad a kép, sem pedig a levelem „válaszolatlanul”.

Édesem! Most azzal búcsúzom, hogy nagyon szeretlek, és már nagyon várom a boldog viszontlátást! Addig is gondolatban mindig Nálad vagyok és ölel, csókol a Te...”

‘69. november 20. Express levél)

„Sajnos, néhány napig nem volt alkalmam az írásra, de ma már van egy kis időm, csend van, feltétlenül megírom a levelem. Este nagyon fáradt voltam, már 9-kor aludni tértem. Ennek eredményeként 2 órákor felébredtem, és nem tudtam aludni. Így aztán reggelig volt alkalmam gondolkodni, és igazán sajnálom, hogy mindent, akkor mindjárt nem tudtam leírni, és azt ma elküldeni.

Egyébként (úgy látszik, hogy ezen a héten nagyon sokat gondoltam Rád!), tegnap éjjel pedig Rólad álmodtam és arra ébredtem, hogy sajnós, mindaz csak álom volt... Bár – igazság szerint – Veled kapcsolatosan az álom és a valóság gondolataim már szinte azonosokká váltak. Talán el se hiszed, milyen gyerekes gondolataim jönnek néha. De ezek talán nem rosszak, de aztán akadnak bőven olyanok, melyek néha már kibírhatatlanok. No, ne érts félre, de emberek vagyunk, és én férfi... De oly erősen hajt a vágy, hogy nagyon nehéz vissz tartanom magam attól, hogy mindent hagyjak itt, üljek vonatra, és lesz, ami lesz!... A józanész azonban eddig még győzött nálam. Úgy érzem, hogy már

nem sokáig bírom, és találkozunk kell. Ha ezeket a sorokat 20 évvel korábban írom, természetesnek tűnne. Most azonban még magam részére is érthetetlen, hogy mi az, ami úgy vonz Hozzád. Azt hiszem, hogy nem egyszerű férfiosztón vagy vagy a fő hajtóerő. (Persze, ez is, de nem lennék őszinte, ha ezt nem mondanám el.) Inkább valami kimondhatatlan érzés ez, ami állandóan Feléd hajt. Annyi, annyi minden mást is szeretnék elmondani, megbeszélmi Veled. Úgy szeretném hallani a gondjaidat, problémáidat. Hiányzik, ha csak rövid időre is a békés, boldog családias, emberies hangulat, és légkör, amely ha velem vagy, úgy áthatja mindenem. S még sorolhatnám sokáig. S ezek mind-mind együtt adják azt az érzést, hogy Rád gondoljak, hogy szeretnék ott lenni, odamenni, melletted lenni, s ha lehet, mindig ottmaradni... Nos, ezek az álmaimat, és álmotlan éjszakáimat, de nappalaimat is kitöltő gondolatok.

Most, nyilván fölvetődik kérdésként az, vajon most 20 évvel később, miért nem tartom én ezt természetesnek? Egyszerűen „csak” azért, mert már úgy gondoltam, hogy ezek az érzések bennem már sohasem ismétlődhetnek. Most azonban mégis jelentkeztek, vannak és az olyan jó, boldogító számomra. S azért nem tartottam természetesnek, mert nem hittem már, hogy találok az életben olyan embert, egy édes Asszonyt, Aki mindezeket az érzéseket megérti, és anélkül, hogy kinevetne, még viszonyozza is ezeket. Egyszerűen – nem hittem, hogy lesz még Valaki, Aki nemcsak mondja, hanem érzi is azt, hogy „szeretem!” Korábban illúziónak hittem mindezt, de most már hiszem, hogy mindez boldog valóság. Nagyon szeretnék ezért Neked hálás lenni, amit csak nagy szeretettel tudok megtenni. Kérlek, szeress továbbra is, örökre és én nem leszek soha Hozzád rossz. Nagyon szeretlek!

Édesem! Ami kislányod beavatását illeti, örülök nagyon, csak arra kell vigyáznod, ne hogy Veled szemben ezért valami ellenséges érzület lépjen fel Nála. Amit eddig is tettél értem, azt bizonyítja, hogy mindent megteszel a boldogságunkért. Remélem, ha találkozunk, akkor nem lesz rossz benyomása rólam, és majd megszeret, amit én külön is nagyon szeretnék.

Egyébként jövő héten nagyon sok értekezleten kell résztvennem, mégis az egyetlen szabad keddi napon, ha csak cigánygyerekek nem potyognak, szeretnék legalább rövid időre Hozzád utazni. Egyelőre úgy néz ki, nem lesz akadálya, ha mégis, akkor értesíteni foglak. Ha mégis közbejönne valami, kérlek, ne haragudj rám.

Búcsúzom azzal, hogy nagyon szeretlek, mindig gondolok Rád, és nagyon hiányzol már, szeretnék személyesen látni, csókolni, ölelni... Gondolj Te is rám, és szeres, szeress engem, és bízzál abban, hogy csak a boldogság kezdetén vagyunk, és még sok-sok boldogság vár ránk, ha akarjuk és bízunk egymásban..."

'69. november 24-én 17,33-kor távirat:

„Nénapotok alkalmából sok örömet és boldogságot kívánok Neked és Kislányodnak..."

'69. december 4. Express levél.

„Drágám! Csak nagyon röviden írok, hogy föladhassam a levelem. Most tudtam az időpontot tisztázni, és eldöntött dolog, hogy e héten 6-án el tudok jutni Hozzád. Sajnos, nem lesz sok időm, mert autóval megyek, ha az útviszonyok megengedik, 10-11 óra között érkezem. Kéréssem, légy szíves várjál a cukrászdában. Ha a szombat valamiért nem lenne jó, valahogyan értesítsél. Pénteken egész nap az irodában leszek. Nagyon szeretlek és repülök Hozzád! Millió..."

'69. december 8. Express levél.

„Édes Kicsim! Ott kezdem, ahol Te befejezted a levelet. Nem haragszom. Miért is haragudnék? Az őszinte szavakért, azért, mert talán nem gondolkoztál azon, hogy feladjad-e a levelet? Én, azért írom egy nappal leveled vétele után e sorokat, mert én nem akarom úgy befejezni, ahogy Te, tehát nem úgy, hogy „ne haragudj!”

Most pedig elmondom, mi történt. Kecskeméten fél órás tanácskozásom volt. Előre szóltam, hogy utána felmegyek Pestre, van egy kis dolgom. A gépkocsivezetővel megbeszéltem, hogy kimegyünk Hozzátok. Arra gondoltam, hogy legkésőbb 11 órára ott vagyunk és 4-5 körül akartam visszaindulni. S mi történt? Már Kecskemétre 2 óras volt az út az erős hava miatt. Onnan 9-kor indultunk és fél 12-kor értünk Pestre. Az út életveszélyes volt. Már Kecskemétről akartam Pestet hívni, hogy Józsi értesítsen: valószínű nem jutok el, de nem jelentkezett az irodája. Pest felé az út még kétségbeejtőbb volt, mint addig, a járművek alig haladtak. Nem volt mit tennem, Anyukától hívtalak föl, ahol nem tudtam Veled zavartalanul beszélni. Mint mondtam a telefonba, gépkocsivezető alföldi utakhoz szokott, nem mertünk a hegyes-völgyes útnak nekivágni, ezért nem volt mit tenni, mint mielőbb hazafelé venni az irányt.

Nem tartottam korrektnek, hogy a sofőrt egyedül küldjem haza ilyen útviszonyok mellett, és én vonattal utaztam. Aggályom nem volt alaptalan, mert 2 órákor indultunk el Pestről, és 9 órára érkezünk Szegedre. Két alkalommal is beragadtunk a hóba, és csak mások segítségével tudtunk onnan kikerülni. Egyik esetben csak az mentett meg bennünket a balesettől, hogy nem volt fa az árok szélén. Ezt az utat még az ellenségemnek se kívánom.

Sajnos, az időjárás miatt még szabadságra se mehetek. Olyan a helyzet, hogy éjjel is négy esetben riasztottak telefonon, és intézkednem kellett. Ismered a felelősségem, és azt is, hogy mennyire komolyan kell vennem a munkámat. Talán megérted, hogy nem akaratomon múlt, hogy nem mehettem, s nem akartam „áldozatot” hozni, csak azért, mert ilyen helyzet adódott. A családi életem sem olyan „kiegyensúlyozott”, hogy még azt irigyelni lehetne. Csalódott hangvétele miatt arra kell következtetnem, hogy nem tudok a gondolataidra hatni, bár szeretnék. Bár ez azt is jelentheti, hogy egyáltalán nem vagyok közömbös Számodra. Ez engem egyáltalán nem tesz hiúvá. Sőt, mondhatom, hogy leveled után jobban féltetek, mint korábban.

Úgy érzem, amit én eddig megtettem, és ha igazán szeretsz, ennél többet tenni nem lehet. El kell hinned, hogy nagyon szeretlek, nagyon, kimondhatatlanul vágyom – mint férfi is a találkozásra. Hidd el, e tekintetben is megértelek, s én is nagyon szeretném, hogy gyakrabban, rendszeresen tudjunk találkozni. Beszéltünk már erről. De most is azt mondhatom, bizál abban, hogy minden megoldódik, de addig türelmet és bizalmat kérek. Tudom, hogy nekünk már „sietni kell!” Értem ezt! Mégis szeretném kérni a higgadtságot és megértést irányomban. Én biztos vagyok benne, hogy ez mindkettőnknek meghozza a hiányzó és nagyon várt boldogságot és „nem késünk el!”

Ha valami fájditóan bántó lehetett, az a levél azon része, melyben saját magad vádolod. Szeretném elfogadtatni Veled, hogy nem érdemes magad vádolni. Felelőség dolgában én vagyok az igazi felelős, és annak minden hatását vállalom. Ha kettőnk közül lehet valakinek szemrehányást tennie, az csak én lehetek. S ha Te ezt annak veszed, én elfogadom. „Bűnös” vagyok azért, mert megszerettelek. „Bűnös” vagyok, mert „hagytam” magam boldoggá tenni! Mert csak azt tudom mondani, hogy nagyon szeretlek. Szeretlek, és alig várom, hogy találkozzunk, és mindent megteszek annak érdekében, hogy a körülmények is jobbá váljanak. Csak azt kérem, ne hitetlenkedj és hidd el nekem – őszintén, szívből mondom, hogy szeretlek. Ha nem így lenne, vajon miért mondanám? Szeretlek, és boldog vagyok. Boldog vagyok, mert alaptalan

vádjaidból is azt érzem, hogy Te is szeretsz. És ha ez Neked fájdalom, akkor is azt kívánom, hogy „fájjon” ez még jobban Neked. Boldoggá tétél, és én boldoggá akarlak tenni téged. Szeretném a könnyeket az arcodról örökre letörölni, és szeretném életedet mosolygóssá tenni, kiegyensúlyozottabbá, és nem olyanná, mint az én „családi békém” itthon. Valóban széppé, boldoggá szeretném tenni mindkettőnk hátralevő éveit. Hidd el nekem – ha Te is ezt akarod – így lesz!

Édesem! Két nap írtam e levelet, mert tegnap meg kellett szakítanom, Bajára kellett kiutaznom baleset elhárítására. Azért ilyen késői a válasz. Még csak annyit, hogy nem haragszom semmiért, sőt, azt mondom, hogy még inkább érzem, hogy Te is szeretsz! Gondolj rám sokat és szeress továbbra is. Nem írok időpontot, csak annyit ígérek, hogy igyekszem minél hamarabb ott lenni Nálad. Most búcsúzóul annyit, hogy nagyon szeretlek, szeress, és nem fogsz csalódní bennem soha! Szeretettel...”

‘69. december. 16. Express levél.

„Édes Kicsi...! A rossz időjárás miatt csak most tudok írni. No, nem a hangulatomat befolyásolja a rossz idő, hanem a szabadidőmet. Két éjjel ugyanis megint kint voltam a területen, – nappal, meg mint egy valóban fáradt ember, aludtam. A hó most is rendületlenül esik, és nem tudom, mi lesz, ha így tart sokáig.

Egyébként péntek-szombat- és hétfőre kivettem szabadságot, azonban a mai napon a Vezérigazgató Titkársága közölte, hogy a további intézkedésig nincs szabadság. Ezért úgy néz ki, hogy a tervezett pénteki utazásomból se lesz semmi. Ha a levelem megkapod, egyelőre ne írdál, hátha mégis az utolsó pillanatban mehetek. Én ugyanis halaszthatatlan programra hivatkozva kértem a szabadságot. S ha mégsem sikerülne, akkor a jövő hét kedden feltétlen Pestre kell utaznom, s ha az újabb havazás ebben nem gátol meg, akkor – ha rövid időre is, feltétlenül megyek Hozzátok. Csak azt kérem, akkor legyél ott, és bízzál a szerencsémben.

Édesem! Nagyon kedves leveledet már többször elolvastam, és ha nem is vagyok filozófus, azt vettem ki belőle, hogy biztatsz engem. Azt is érzékeltem belőle, hogy velem kapcsolatban lehet komoly problémád is, ami viszont zavarja a nyugalmat. Nos, ez utóbbi egy kissé izgat engem, mert felébresztette bennem a féltékenység ördögét. Most ilyen hosszú idő telt el legutóbbi találkozásunk óta, szinte napról-napra erősödik bennem egy érzés. Ezt csak fokozza az, hogy már ott képzeltem magam Nálad, és mégsem sikerült. Hogy mi ez az

érzés? Nehéz lenne egyértelműen megfogalmazni. Több mindenből tevődik össze. Fokozottabban jelentkezik az, amit már sokszor mondtam, hogy szeretlek. Nem mintha korábban ennek nem lett volna mély tartalma, de egyre jobban, mint tegnap, „érezem”, hogy szeretlek. Másrészt hiányzik a Társ, Akivel már ennyi felhalmozott gondot szeretnék megbeszélni. Egyre hiányzik az, akinek még a kezét megfogva is melegség önti el lelkemet-testemet. S most már – nem tagadom – nagyon hiányzol, mint „Nő” (bocsáss meg a profán kifejezésért), Akit már úgy vágyom átölelni és csókolni-csókolni nagyon sokáig. Nyilván ennek tudható be, az is, hogy mind többet idézek magamban azokból a boldog órákból, melyeket együtt töltöttünk el! És ennek tudható be az is, – ami korábban sohasem volt – hogy bármilyen későn fekszem le, hajnalban már fölbredek, és nem tudok újra elaludni. Ennek is örülök egy kicsit, mert legalább van időm Rád gondolni. Hidd el nekem, hogy a nap 24 órájából nagyon sok az, amikor gondolatban ott vagyok Nálad.

Édesem! Nem tudom, észrevetted-e, de megint másnap van, mert néhány sorral fentebb abba kellett hagynom az írást tegnap. Baleset miatt kellett a körzetbe mennem. Nem szeretném, ha megint megharagudnál a hosszabb hallgatásomért. Ígérem, be fogom még ezt is pótolni. Most azonban nagyon zűrósek a napjaim. Ha írok, akkor gondolatban ott vagyok Melletted, és azt írom le, amit mondanék, ha fogom a kezéd.

Befejezem, hogy legalább el tudjam még küldeni a mai postával. Tehát esetleg a szombati, de most már biztos, hogy a keddi viziontlátás reményében búcsúzom. Ha netán el kellene utaznod egy egész napra, akkor légy szíves valahogy értesíteni engem. Nagyon szeress engem, mint ahogyan én szeretlek Téged! Igaz szeretettel...”

‘69. december 30. Express levél.

„Drága Szerelmem! Gyorsan írom és feladom a levelem, hogy holnap megkaphasd, amint megbeszéltük. Sajnos, nem lettem okosabb, mint tegnap, mert a vezérigazgató úgy nyilatkozott, hogy majd az időjárástól függően lesz vagy nem lesz ügyelet Újévkor. Éppen ezért nem írhatok Neked semmit, mert bizonytalanságot nem akarok kelteni. Egy biztos, ha fel tudok Pestre menni, akkor értesíteni foglak! Ha most nem tudunk találkozni, akkor – ahogy megbeszéltük, elseje után hosszabb időre tenném tiszteletemet, ha nem leszek nebezedre!

Édesem! Most néhány szót ejtenék a legutóbbi néhány boldog óráról... Bármennyire nem hiszed el nekem, mégis meg kell mondanom, hogy nagyon boldog voltam, és ha legközelebb tudnám, hogy hasonló a helyzet, akkor is odamennék Hozzád, még ha csak 2 órára is! Nagyon örülök annak, hogy megismertem, és talán egy kicsit elfogadtattam magamat a gyerekeiddel. Itt csak egy kérdés vetődik fel bennem, hogy miért nem szóltál hosszú időn keresztül a kisfiú helyzetéről? Hiszen egy helyes kis kölyök, és a Te kisfiad! Azóta is sokat morfondíroztam ezen, és nem találok a választ! Én Téged szeretlek, és ebben nem zavar és nem zavarhat semmi sem! Hidd el már nekem végre, hogy úgy szeretlek, ahogy vagy, és amilyen vagy. Én csak a tisztaságot, az igazságot szeretem, és az őszinteséget! Ne is próbálj más lenni, mert én ezt úgyis megérezem! Ne érts félre, nem tapasztaltam még ezt Nálad. De szerelmünk alapja az őszinteség, és nem szeretnék még egyszer senkiben csalódní! Szeretlek Téged és szeretem a Gyermekeidet, akikkel együtt vagy a nagy „Te!”

Ami a másik részét illeti a dolognak, hidd el, hogy nagyon vágyódtam Hozzád már „úgy is!” Nagyon vágyódtam már tested simogatására, ölelésére s nagyon szerettem volna maradéktalanul boldog lenni Veled. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy könnyen tudomásul vettem a körülményeket! Nem! De megértettem és megértettelek! Az a néhány ölelés, forró csók, egy küssé hűtötte forráságomat. De erőt adott az a tudat, hogy nyilván Te is hasonlóan érezted magad, és mégis emberként kellett viselkedned! Másrészt biztos vagyok benne, hogy az igaz szeretet jele volt mindkettőnk részéről a magatartásunk! S még talán annyit tennék hozzá, hogy a legközelebbi találkozásunkkor majd pótolunk mindent. Hidd el nekem, hogy nagyon jól érzem magam, és nagyon köszönöm kedvességedet!

Ha már ebben az évben nem találkozunk, kívánok Neked, Nektek és Nekünk, nagyon boldog Újévet! Az elmúlt 10 hónapra pedig „csak” annyit, hogy nagyon köszönök Neked mindent, amit eddig Tőled kaptam! A hitet, szeretetet, a hűséget és azt, hogy megtanítottál újra szeretni! Megerősítettél abban, hogy érdemes élni, remélni és bízni kell az embernek. Mindent köszönök Neked! Kérésem, hogy a jövőben és még nagyon sokáig mindezért legyen hálás Neked az Élet, lehessen hálás Én is Neked! Igaz szeretettel...”

‘70. január. 2. Express.

„Drága Kicsi...! Ismét kapkodva írom e sorokat, mert év végén mindenki be akarja pótolni az elmulasztott értekezleteket. Két napig vidéket jártam, mégis szeretném, ha legalább soraimat kapnád kézhez Szilveszter estéje előtt.

A karácsony szerény, de beves környezetben zajlott nálunk. Én mindhárom nap délig bent voltam a hivatalban, sőt, még egy alkalommal fél éjszakát is itt kellett töltenem. Elhoztam Édesanyámat – nejem ellenkezése ellenére is, ami azt eredményezte, hogy az otthoni hangulat rendkívül feszült volt és mindennek lehetett nevezni, csak nyugodtnak nem. Hiszen ismered a két asszony egymáshoz való viszonyát! Ezért még jól is jött, hogy el kellett otthonról mennem! Minden elmúlik egyszer, így a 3 nap is elmúlt, és sajnos, rengeteg a munka megint. Nem is remélhetem, hogy január elejénél hamarabb el tudok innen szabadulni. Pedig oly nagyon szeretnék ott lenni Nálad, hogy ne légy olyan szomorkás hangulatban. Nem vigasztalásként mondom, de pillanatnyilag nekem sem jobb a hangulatom... Úgy volt, hogy sikerül felmennem Szilveszterkor, és már csak az én szervezőképességemtől függött volna, hogy Újévkor „véletlenül” Pesten, vagy esetleg Nálatok találkozunk. Sajnos, nem sikerült helybiztosítást szerezni egy vendéglőben sem. (Erdélyi Józsi barátunk legalább 3 napig szaladgált ez ügyben.) Tegnap aztán végképp eloszlott minden reményem! Este, hogy bizaérkeztem, a kisfiam 40° lázban feküdt, de úgy, hogy lábra se tudott állni. A nagysága se volt otthon, nekem kellett intézkednem a fáradságos reggeli út után. Elvittem a Klinikára, és egy nagyon kifejlődött tüdőgyulladást állapítottak meg nála. Gyors intézkedés, injekció, hideg vízes borogatás, stb. Egész éjjel az ágya szélén ültem, és figyeltem a pulzusát, vigasztaltam szegényt, aki csak engem akart érezni maga mellett. Reggelre már csökkent a láza, de így is nagyon félek! Így aztán végképp le kellett mondanom a Szilveszterről, mert ott akartam lenni mellette. Te is tudod, és megérted, mit jelent ez!

Ennyi zűrzavar közepette is nagyon sokat gondolok Rád. Nagyon sajnálom, hogy se Karácsonykor, se Szilveszterkor nem lehattunk együtt. Pedig számomra az ünnepek csak így lettek volna igazán ünnepek. Azzal vigasztaltam magam, hogy bármikor voltam Nálad, Veled, – nekem azok a napok mindig ünnepnapok voltak, sőt, talán nagyobbak, mint a Karácsony vagy Szilveszter.

Drága! Most az elmúlt zajos év végén, ezúttal köszönöm Neked, hogy ezévbén is boldogságot, meleget hoztál egyébként sivár életembe. Köszönöm azt, hogy szerettél, úgy szerettél, és kérem, hogy az Újévben még boldogabb, még mosolygósabb legyen életed, mint eddig volt. Én ígérem, hogy minden igyekezetem arra irányul, hogy boldog legyél – velem! Nagyon szerettelek ezévbén is – és ugyanezt ígérem 1970-re is. Szeretni foglak, és igyekszem megteremteni az előfeltételét annak, hogy zavartalanabb legyen kettőnk élete. Ezt kívánom, és azt is akarom!

Most, az Újév küszöbén, éjfélkor csak Rád gondolok. Távól Tőled, egészségdegre, boldogságunkra írtém majd a poharam. Könnyes szemmel, de boldogsággal gondolok majd Rád, Rátok. Tedd ezt Te is. Találkozunk gondolatban, és ha mindketten ugyanarra gondolunk, akkor az újévben megvalósul. És én a mi kettőnk igazi boldogságára fogok gondolni! Nagyon-nagyon boldog újévet kívánok Neked, Családodnak és azt, hogy úgy, és annyira szeress az újévben, mint ahogyan én is szeretlek most és örökké! Igaz szeretettel csókol és ölel a Te, örökre hű szerelmed...

A levél végére gyorsírással a következőket jegyeztem:
„Nagyon kedves voltál, és én nem tudom, nekem mégis miért fáj ott belül valami?”

‘70. január 3-án táviratot kaptam.

„Hétfőn délután érkezem...”

‘70. január 8-9. Express levél, benne külön, cégjelzéses papír között lepréselve ciklámen. És a 8 oldalas levél:

„Édes Kicsi...! Olyan rendkívüli dolgot nem fogok írni, egyszerűen azért, mert nincs rendkívüli. Ha csak az nem rendkívüli, hogy nagyon-nagyon boldog 17 órát adtál nekem, melyet hálásan köszönök Neked. Őszintén mondom, hogy amikor megtudtam, hogy a gyerekek otthon vannak, én belenyugodtam, és hidd el, ha nem úgy sikerül, mint „ahogy”, akkor is boldog lett volna az együttlétünk! Nagyon jól éreztem magam a délutáni órákban is, amikor Veled lehettem kettesben, és ölelhettelek, csókolhattalak, amikor csak lehetett. Hidd el, oly hosszú távollét után – még ha egy héttel korábban ott is voltam – mindent jelentett számomra az a délutáni meghitt hangulatú, boldog együttlét. Az édes, kedves kis lakás, hangulat és persze Te, Aki oly végtelen kedves voltál hozzám! Kedvességem mellett – ami megkapott engem, az a boldogság,

amely szemedből, arcodból, csókjaidból forrón érezhető volt. Ha eddig soha nem hittem volna, hogy szeretsz engem, azt most kellett volna megtudnom, megéreznem. Nagyon köszönöm Neked, hogy annyira szeretsz, amennyire éreztem ott, amikor hozzám simultál. Meggyőződése, hogy a szerelmet úgy hazudni, egy színész is képtelen lenne! De miért is kellene Neked hazudnod nekem? Nos, az a délután csak megerősített abban, hogy boldog vagy velem, hozzám tartozónak érzed magad, és szeretsz! Én pedig most is szeretnélek meggyőzni arról, hogy nem leszek méltatlan ehhez a szeretethez! Hálám irántad csak hasonló forró szeretettel fejezem ki. Nyugodt lehetsz, amíg élek, én is szeretni foglak Téged! Nem szolgáltatok okot rá, hogy hálátlansággal vádolj engem! **Nem, soha; erre esküszöm Neked!**

S aztán az este, amely olyan szép volt, mondhatom, hogy terven felül is szép! Ne érts félre, amiért először úgy nyilatkoztam, hogy este visszautazom. Ezt csak azért terveztem, mert nem akartalak a kislány előtt kellemetlen helyzetbe hozni Téged. De – miután éppen ő volt olyan kedves, és említette, hogy maradjak, kapva-kaptam az ajánlaton. Az esti presszó és vendéglői együttlét felejthetetlen marad számomra! Remélem, nem származott belőle kellemetlenség, mert azt nem szeretném! Én sokkal jobban szeretlek, nemhogy hírbe hozzalak Téged egy ilyen esti kiruccanás miatt. Nagyon-nagyon régen nem éreztem magam ilyen felszabadultan boldognak, és vidámnak, mint amikor húzathattam a primással azokat a dalokat Neked, akibe távolról is mindig Hozzád küldöm, ha alkalmam adódik rá. Olyan boldog percek, órák voltak azok, melyek számomra örökre felejthetetlenek maradnak, és életem végéig boldogan emlékezem vissza rá! Különösen boldoggá tett az, hogy Te is örülsz minden percnél, amit velem töltesz. Igen, nagyon régen vártam már egy ilyen alkalomra, és egy régi álmom valósult meg ezzel a szép estével. Egyben biztos vagyok abban, hogy még nagyon sok ilyen este jön még számunkra, és sokszor fogunk olyan boldogságban nézni egymás szemébe, kéz- a kézben! Remélem, Te is akarod, úgy-e?

S a nap legszebb része akkor következett számomra, ottmaradni Nálad, Veled tölteni egy éjszakát, és szinte mást se tenni, mint ölelni Téged. Most is, szinte könnybelábad a szemem a megható boldogságtól, ha arra az önfeledt, boldog érzésre gondolok, melyet egész idő alatt éreztem. Így csak az tud viselkedni, aki úgy szeret valakit, mint soha senkit. Most, a telefonod után megnyugodtam, és csak azt kérem: ne haragudj önzésemért. Megígérem, hogy legközelebb sem hiszem, hogy más tudok lenni, mint önző!

Mindezt talán meg sem érdemlem Tőled és az Élettől. De hát, ha egyszer két ember nagyon szereti egymást, akkor néha a körülményeket sem veszi úgy figyelembe, ahogyan kellene. De a szerelmeseket a szerencse kíséri, és ez úgy látszik, miránk is vonatkozott...

Édesem! S aztán az a boldog, önfelelt órák emléke, amely még most is tűzbe hoz, ha rá gondolok. Csak annyit érzek, hogy nagyon-nagyon szép volt, és felejthetetlen, karomban tartani Téged, simogatni, csókolgatni hosszú órákon át oly szép, hogy nem is kérek ennél többet az Élettől, a boldogságból. Csak azt kérem Tőled, és a Sorstól, hogy nagyon sokáig, örökre hagyja meg nekem mindezt a sok-sok boldog érzést!

Volt egy bocsánatot igénylő dolog, amit világért sem azért tettem, hogy megbántsalak! Megfeledkeztem arról, hogy egy Nőtől mindent szabad kérdezni, csak azt nem, a korát! Nagyon kérlek, ne haragudj rám az udvariatlanságért, de most is azon a véleményen vagyok, mint mondtam is: én úgy szeretlek, ahogy megismertem szíved, édes testedet és most már az éveid számát is! És ha többet mondtál volna, akkor is úgy szeretnék, mint Tegnap, ma és mindig! Nem túloztam soha, és most sem, ha azt mondtam, és mondom, hogy Veled, Általad ismertem meg igazán a tisztá, őszinte szerelmet és érzelmi boldogságot, érzéki élet minden szépségét.

Leveletem innen már csak most, pénteken folytatom, mert tegnap félbe kellett hagynom. Szolgálati ügyben el kellett mennem. A gondolatmenetemet ez a körülmény sem zavarja, mert most is úgy érzek, mint tegnap, vagy holnap.

Nagyon, és őszintén köszönöm Neked ezt a két boldog napot. Meg vagyok győződve róla, hogy még nagyon sok ilyen és még szebb boldog együttléltünk lesz. Ez rajtam nem fog múlni. Abban bízom, hogy Rajtad sem. Hidd el, bízom Benned. Ennek alapja mindez a boldog érzés, mellyel megajándékoztál már eddig is engem. Kérlek, szeress Te is mindig úgy engem, és még nagyon boldogok leszünk. Életem hátralévő részében már szebbet nem kívánok, s nem is találnék annál, amit Tőled kapok és kaphatok a jövőben is!

Édesem! Mindig Nálad vagyok gondolatban, és biztos lehetsz, hogy személyes találkozást is megoldom, amint egy kis lehetőség van rá. Hidd el, mindig ott szeretnék Nálad lenni, örökre! Nagyon szeretlek, öllelek, és sok csókot küldök Neked!”

‘70. január 19. Express levél, benne egy külön borítékban lepréselt virág. És a levél:

„Drága Kicsi...! Ma kaptam meg második leveledet. Számomra nincs mentség, csak annyi, hogy ki sem látszom a munkából. A múlt héten a miniszterünket fogadtuk, volt egy Kádár-féle- és egy jugoszláv miniszterelnöki különvonat is. Pénteken és szombaton vidékre kellett mennem, még telefonálásra se volt alkalmam. Holnap pedig a vezérigazgató jön hozzánk. Nem panaszként írom ezeket, de a hó még most is szakad, s úgy látszik, nem lesz vége ennek a télnek sohasem... Pedig mindez megnehezíti a vasúti közlekedést és gátol abban is, hogy végre eljussak Hozzád. Pedig nagyon-nagyon szeretném már. Hidd el, hogy az utóbbi napok sok autózása közben annyit gondoltam Rád. Tudod, hogy szeretem a zenét hallgatni a rádióban, miközben Rád gondolok. Nagyon szeretlek, és annak legbiztosabb jele, hogy a muzsika, a dal hallgatása közben kereslek Téged, abban a hangulatban, amit a hallott szám bennem felidéz. Talán túlon túl idealistának tűnök (bár nem vagyok az!), de mióta ismerlek, különösen zeneparát lettem. Azt hiszem, ez nem baj, mert a szerelmiünk tisztasága és őszintesége leginkább a zenében érzékelhető, hiszen a prózai szavak az igazi szépséget soha sem tudják igazán tükrözni.

Már megint elkalandoztam az élettől, de most is szól a kis rádióm. Az élet ugyanis a lényeg, amely nem olyan elvont és absztrakt, mint a zene... És azok a kérdőjelek, melyekről írtál, a lényegét jelentik.

Kezdem az elejéről. Először is élek, és egészséges vagyok! Ezt onnan tudom, érzem, hogy nagyon szeretlek, és nagyon vágyom már arra, hogy megint ott legyek Veled! Bízom benne, hogy rövidesen sor kerül erre. Ha netán' beteg lettem volna, vagy lennék, hidd el, hogy azonnal tudatnám Veled. Bár van olyan érzésem, hogy erre nem kerül sor, mert csak 120 éves koromban fogok meghalni, ha Te valamivel felbosszantasz engem!... no, ez csak vicc! Ugyanis a sok munka mellett ilyen jó közérzetben, optimista hangulatban sohasem voltam ezelőtt. Különösen érzem ezt, mióta most legutóbb „Arra” jártam. És most nagyon komolyan mondom, mindent nagyon köszönök Neked, Édesem! Egyedül Te vagy, aki visszaadtad az életkedvet, reményt a jövőben, amit már nagyon régen nem ismertem. Talán ha költő lennék, műzsának neveznélek! Így azonban egyszerűen „csak” „Édes Egyetlenemnek” hívlak, és szeretném binni, hogy ebben a néhány szóban érted, mi „Minden” benne van!

Amit leveledben írsz, az mind csak velem kapcsolatos. Rólad viszont kevés, amit tudok. Hogy élsz, egészséges vagy-e? Főleg amire utaltál a másik levélben, mit mondanak a „faluban”, miután együtt láttak bennünket!? Csak Miattad érdekel, mert szeretlek, és féltetek, még a „falu-szájától” is! Kérlek, írjál nekem

mindenről, mert mindig izgatottan várom. S most, a nagy munka után pihenj sokat, vigyázz Magadra és Kislányodra. Egyél, és igyál is (keveset!), mert kell az erő az elkövetkező hetekre is. Ennyit a kérdőjeleidre!... Ami a pesti tárgyalást illeti, holnap a vezérigazgató elutazása után, talán már többet tudok mondani. Most csak annyit, ha lehetőség nyílik egy Pestre- költözésre (amit a múltkor említettél), azonnal keresd velem a kapcsolatot, és ha megengeded, segítek a döntésedben!

Nagyon szeretlek, minden gondolatom, vágyam – és az életem hátralevő részére is vonatkozik, hogy közel Hozzád és melletted élhessek! Bízjal abban Te is! Szeress, és akkor meglátod, szép lesz az Életed, életünk! Gondolatban mindig Veled vagyok, és holnap este, ha álomra hajtod a fejed, gondolj Te is rám, s érezni fogod forró csókomat, melyet a mellékelt virág szirmával küldök Neked! A Te...”

‘70. január. 23. levél, kis csomagban.

„Édes Kicsi... Ha még életben találunk soraim, akkor kérek, ne haragudj, hogy én sem tudtam levélíráshoz jutni a héten. Remélem, hogy a Te „nem jelentkezésedet” most már elég büntetésnek tartod! Komolyra fordítva a szót, valóban egész hetet vidéken töltöttem, azért nem jutottam íráshoz. Most is rövid fél óra van számomra, ezért rövid leszek. Annyit szerettem volna tudatni Veled, hogy élek, és azért szeretlek nagyon! S ha Te is így gondolsz, akkor azért írjal már egy pár sort nekem! Jó? Egyébként hétfőtől-péntekig a főnök szabadságon lesz, lehet, hogy jövő héten megyek Pestre. Addig azonban még jelentkezem!

Befejezésül még egyszer csak annyit, hogy nagyon szeretlek! Küldök egy naptárt, hogy ránézve, minden nap csak rám gondolj! Azzal búcsúzó, hogy holnap már lesz időm, és hosszabban tudok írni. Hallgatásod nagyon aggaszt. Arra gondolok, hátha irtál (s esetleg itt nálunk nem jutott-e illetéktelen kézbe?) Erről is írj nekem! Nagyon szeretlek és millió „olyan” csókot küldök a csak Téged szerető...”

‘70. február. 2. Express levél.

„Édesem! Csak pár percem van, mert – miután szerdán-csütörtökön Pesten leszek – a heti munkámat ma és holnap el kell végeznem! Ezért szeretném, ha a mai postával elmenne a levelem. Azért „arról a pénteki napról” annyit, hogy életem egyik leghangulatosabb és legholdogabb napja volt. Valahogy mindig így

álmodtam a boldog szerelmet, mely vidám, nyugodt és mindkettőn nagyon szeretik egymást... Hálás vagyok azért a néhány, de felejtethetetlen boldog óráért! Ebhez még „csak annyit” fűzök, hogy valóban gyönyörű voltál, boldognak látszottál és éreztem, hogy Te is szeretsz!... A többit majd személyesen elmondom! Ha az útviszonyok megengedik (itt ugyanis két napja megint esik a hó), föltétlenül utazom Hozzátok! Lehet, csak rövid időre, de mindenképpen látni szeretnék és hallani kedves hangodat. Remélem, a szerelmesek istene mellett lesz ez alkalommal! Előreláthatólag fél 3 óra körül ott lehetek, és ha nem is több, de egy-két órát Veled lehetek. A többit – a szerencsére gondolok – Rád bízom. Ha megérkezem, az irodában keresni foglak.

Miután levelemre már nem kaphatok választ – mert csak holnap leszek még itthon – én, ahogy írtam, úgy fogok eljárni. És ha tetszik, ha nem, én nagyon szeretlek, és alig várom, hogy újra láthassalak. Szeretettel ölel és csókol, többek között olyan csókkal, amilyennel legutóbb búcsúztam Tőled...”

‘70. február. 6. Express levél, külön borítékban lepréself ciklámen.

„Édes! Talán haragszol rám? Ugyanis legnagyobb bosszúságomra, tegnap nem sikerült a telefon-összeköttetés. Későn lett vége az értekezletnek, utána felmentem Erdélyibe, ahonnan ismét hívtalak, de 4 órakor le kellett mondanom a telefon-hívást, mivel az irodájában csak addig van központ. Anyukához mentem utána, ahová elkísérték, akik velem voltak Szegedről.

A tegnapi utazás viszont nagyon jól sikerült, már fél 11-kor otthon voltam. Az út is jó volt, a hangulatom is... Rétságán megálltunk 10 percre, ahol Józsi megvacsorázott. Utána jó zene mellett utaztunk emelkedett hangulatban, talán még sosem volt ilyen kellemes utazásom. Egész úton az együtt töltött rövid egy-két óra boldogságára gondoltam és arra, hogy milyen szép az élet... Annyira frissek bennem az érzések, hogy nem tudnám ezeket hünen érzékelletni. Csak annyit, hogy ismét gazdagabb lettem egy boldog nappal! Mindez újabb bizonyíték arra, hogy: „Nekiünk találkozni kellett...” És ez a találkozás nagyon szerencsés, rendkívüli találkozás volt. Az egész délutáni hangulat azt bizonyítja, hogy szeretjük egymást, s mi ketten elválaszthatatlanul „egyek” vagyunk. Semmi kétségem aziránt sem, hogy Te is éppen úgy gondold, érzed ezt. Másképp nem is lehet elképzelni az egymás iránti vonzódást, odaadást, forró érzelmeket, szerelmet, csak így! Most is hálával és köszönettel fogadom Tőled mindazt, – hálával csak annyit, hogy nem jobban (mert már jobban nem lehet!), de úgy szeretlek Téged, örökké! Csak azt kérem, fogadd el tőlem ezt

mindig úgy, mint tegnapelőtt. Akkor biztos leszek abban, hogy igaz boldogság vár ránk, amíg élünk!

Ma megérkezett főnököm, és sajnos, egy-két napig bosszú és unalmas értekezletek sora vár rám. Remélem, hogy a jövő héten ismét mehetek Pestre, és valamit majd kiokoskodunk! Addig is írj, nagyon várom drága soraidat több okból. Remélem, a kis Kati korrektül viselkedett Veled, miután eljöttem onnan. Ha nem, akkor mondd meg neki, hogy eltíltom a dobányzástól! Mindamellettt őt is csókolom, és jó legyen!

Vigyázz nagyon egészségedre, és jó legyél, mert ha tetszik, ha nem, Te enyém vagy, és felelősséggel tartozom Érted. S ha magadra vigyázol, akkor rám is vigyázol.

Édesem! Búcsúzom: nagyon szeretlek, és nagyon boldog vagyok, mert szerethetlek! Most pedig emlékezz: mert úgy ölel és csókol, mint legutóbb ott...”

‘70. február 13. Express levél.

„Drága Kicsi...! Erdélyi itt volt kedden, nem tudom, felhívtó-e telefonon, mert megígérte. Nem kezdem szabadkozással a levelet, mert tudom, úgy se tudsz ezért szívből megbocsátani. Arra kérek, hogy az üdvözlőlálapom fogadd el alibiként (egyébként esküszöm, hogy nincs szükség alibire)!

Soraidat tegnap este, a posta között találtam a szobámban. Este ugyanis hazáérkezésem után csupán azért mentem be, mert nap közben telefonon közölte velem titkárom, hogy levelem van... Feltételezem, hogy nem véletlenül történt, de nagyon meghatott az újszerű megszólításod. Eddig nem hiányoltam, mégis most külön boldoggá tesz az „életem” szó! Nem bóknak szánom, de őszintén érzem, hogy szinte napról-napra közelebb kerülünk egymáshoz. Akarva, nem akarva, vagy véletlen volt vagy nem, egyet híven bizonyít, hogy ismét közelebb kerültél hozzám. Úgy érzem, napról-napra jobban szeretjük egymást. S ez így jó, és nagyon boldoggá tesz engem! Másik leveled is végtelenül kedves és közvetlen hangú. Kedves, mert minden betűjéből sugárzik az őszinteség és szeretet. Közvetlen, mert – enyhe kifejezéssel – rokonszenves nekem a levél írója. Szeretnélek megnyugtani, hogy még tréfából sincs okod aggályoskodni, mert én Téged szeretlek és soha senki mást! Ezt már én eldöntött dolognak tartom, bárhogyan alakulna sorsunk!

24-én lesz a pécsi zászlóátadás. Akár én megyek, akár a főnököm, 25-28. között még nem tudom meghatározni, mikor tudok Hozzád eljutni. Ezért jó

lenne, ha Barátnőd nem csak a jelölt két napra „ütemezne” bennünket. Amint lehetséges, a pontos érkezésemet közölni fogom. Remélem, a „társbérlővel” nem zavarjuk egymást. Én ugyanis őszintén mondom, azt szeretném, ha az a 36 óra egyedül a Tiéd és enyém lehetne! A szíves vendéglátást előre is szívből köszönöm, de ha lehet, ezt minimálisra szeretném csökkenteni. Így pl. ha lehet kérni, ne menjünk Pestre, és ha közösen akarunk szórakozni, el tudom képzelni azt közelebb, vagy éppen „otthon” is. Szeretném azonban kérni, hogy ezt a részét Te intézd, mert részemről csak a „köszönöt” lehet. Arra kérlek, tolmácsolj köszönetemet a szíves fogadtatásért, és biztos vagyok benne, hogy méltón fogjuk az évfordulót megünnepelni, ahol nem a külsőség a fontos. Ezért ha lehet, ismeretlenül is add át mindkettőjüknek üdvözlőjeletemet.

Hétfőn ismét írok Neked, akkor már konkrétan tudok időpontot mondani a következő találkozásunkról. Szeretlek, és nagyon boldog vagyok Veled! Szeretném hinni, hogy Te is úgy gondold. S mindaddig, amíg alkalom nem lesz arra (remélem, nemsokára!), hogy ezt bizonyítsd is, szeress úgy, mint legutolsó találkozásakor! Szeretlek és (sajnos, csak képzeletben) öllelek a távolból, – mégis közel Hozzád – a Te...”

‘70. február 18., egy 8 oldalas Express levél.

„Drága Kincsem! Tegnap a telefoni ígéret ellenére csak ma tudtam levélíráshoz fogni. Ugyanis beszélgetésünk alatt csaknem gutaitést kaptam, mert a meghívástól kezdve – mintegy másfél órán keresztül – senki se jött a szobámba, de amint jelentkezett a hívott szám, akkor lépett be a személyzeti osztályvezetőnk, s ezért nem mondhattam azt, amit akartam! Ráadásul az én Bogárkám még viccelt is velem, hogy odahívasd-e Erdélyit? Na, megállj, – megfogadtam magamban – majd visszaadom én ezt még! Pedig nagyon sok mondanivalóm lett volna. Mindenekelőtt mi az új divat? Csak 2-3 levél után tetszik nekem válaszolni? Pedig már hétfőn biztosra vettem a leveledet. S akkor tegnap derült ki, hogy az a levél meg sem lett írva! Azért hívtalak meg telefonon, hogy legalább a hangodat halljam! Elég a kritikából, nyilván volt okod arra, hogy nem tudtál írni. S én szeretlek annyira, hogy máris bocsánatot nyertél tőlem! Azért nagyon ne bízd el magad!

Édesem! Most már elmúlt két hét, teljesen bebizonyosodott az, amit legutóbb ott mondtam. Minél gyakrabban találkozunk, minél többet vagyunk együtt, annál hatványozottabban igénylünk többet. Alig két hete nem láttalak, ami oly hosszú időnek tűnik. Abból következtetek erre, hogy gondolatban és álmom-

ban is, egyre gyakrabban találkozom Veled. Az utóbbi napokban egyre nyugtalanabbá válnak az éjszakáim. Hajnali 4 óra körül rendszeresen fölébredek, s hogy „hasznosan” töltssem reggelig az időt – Rád gondolok. Érdekes, bármily hosszú reggelig az álomtalanul töltött idő, oly hamar elrepül. S reggel, amikor bejövök a hivatalba, első dolgom az, hogy előveszem a fényképeket. És... – nagyon kérlek, ne neved ki, de bidd el, megcsókolom mindegyiket. Mióta tudom, hogy szeretsz, azóta nemcsak fiatalnak érzem magam, hanem sokszor gyereknek – és nem a szó-szoros értelemben. Ezt a gyerekkort én valahol a 15-16 éves korra értem. Ahogy visszaemlékszem, akkor rejtegettem női fényképet utoljára. Akkor történt, hogy egy fényképet néha könnyes szemmel, a boldogságtól könnyezve csókoltam meg. Akkor volt utoljára, hogy levélbe virágszirmokat raktam. Akkor volt, – mint ahogy a dal is mondja: „Mégkönnyeztem egy szép nótát”, amely Rád emlékeztetett. És még sokáig sorolhatnám, hogy mit értek ezen, hogy gyerekes dolgokat művelek néha. Gyakran magamtól kérdeztem: Te öregszel! De nem! Más az oka! Újra átélem azokat az érzéseket, amelyeket „akkoriban” éreztem. (Igaz, egyesek azt mondják, hogy már ez is az öregség jele! De ezt azszal utasítom el, hogy még nem a múlt emlékeiből élek!) Pedig ezek az „akkori” érzések nagyon tiszták, nagyon őszinték voltak! S talán engem akkor nem is szerettek, csak én voltam az esetek többségében szerelmes. S az a hangulat, amely ma körülvesz, sokkal szebb, sokkal tartalmasabb, mint az „akkori”. Ma ugyanis abban a boldog tudatban élek, hogy egy ember csak félemben: „Ma” tudom azt, hogy „ott a távolban is” az a „Másik”, hozzáám tartozik, és úgy gondolkozik, ahogy én. S ez az, ami „miatt” ilyen vagyok, és azért szeretlek úgy, „ahogyan” szeretlek!

Kérlek, ne haragudj rám, hogy mindig ilyen idealista „gondolatokkal” „untatlak”, de úgy érzem, mióta megszerettelek, „valami” történt velem, amelyet eddig nem, vagy csak akkor régen éreztem. Valami furcsa, újszerű világot érzek magam körül, mintha kicseréltek volna. Egyébként ezen nem lehetne csodálkoznia! Eddig is előfordult, hogy megszerettem valakit. Mégis én – a mi szerelmünket rendkívülinek tartom és érzem. A szerelem mindig batást gyakorol azokra, akik szeretik egymást. Miránk – legalábbis magamról beszélve – azonban rendkívüli a hatása. Ennek abban látom az okát, hogy én egy rendkívüli érzéssel megáldott, különös lelkivilággal rendelkező ember vagyok. S ezt eddig még nem tudtam, nem tapasztaltam magamban soha. Azért újszerű nálam minden, mert a kiváltó ok eddig nem jelentkezett. Most ez az „Ok” váltotta ki bennem a szunnyadó mély érzésvilágot, mert Veled

találkoztam. S Te, – Csak úgy lebettél erre képes, Aki ezt kiváltottad belőlem, hogy Te is azonos érzésvilágot hordozol magadban.

Drágám! Ne haragudj rám ezért a bosszú filozofálásért, de sokáig kerestem az okokat. Csak azért kerestem, mert tudni akartam, hogyan lehet megőrizni a boldogságot. Azt hiszem, hogy az előbbi szubjektív okok önmagukban még nem mindent, de sokat jelentenek. Nyilván a közös sors is „valami” abból a komplexumból. De kérdezem én, nem az egyéni sorsunk okozza az egyéniségünkben rejlő különlegest és rendkívülit?

Mindehhez még annyit: – tagadom, vagy nem tagadom, mindegy; – biztos, hogy Benned nemcsak az Ember, a szubjektum az egyedüli, mely Hozzád kerget. Nagyon fontos, hogy a „Nő” is, aki nélkül nem lehetünk soha boldogok. Igenis merem leírni, hogy „úgyis” rendkívüli, újszerű számomra ez a szerelem! Nagyon-nagyon boldog vagyok Veled, ha talán erről az oldalról a „jólneveltség miatt” kevesebbet írok és beszélek. Pedig ez a hatás is azonos az előzőekben más szempontból említettekkel. Érezhetted már – ha nem is elég gyakran, – ha már hozzád érek is, szinte remegek és boldog érzés, addig sohasem tapasztalt boldog érzés hat át. S mindez csak fokozódik bennem, ha érzem, hogy Te is boldog vagy. Mert mi, csak úgy lehetünk maradéktalanul boldogok, ha előbb a „Másik” boldogságát akarjuk, és csak másodsorban a magunkét. Az önzetlenség a mi szerelmünk egyik alapja. S én ezt örökre meg akarom őrizni, hogy örökre boldogok legyünk!

Most pedig szeretném (már 90%-osan) közölni, hogy az a bizonyos időpont 26 és 27-e lenne. Erről már írhatnál a Barátnődnek is. Előtte kedden vagy szerdán, telefonon (esetleg táviratban) megkereslek. Én 26-án, csütörtökön a reggeli gyorsal (9,15-kor) érkezem a Nyugatiba, s az Engels-téren várjál, miután a Te buszod előbb ér Budapestre. Onnan együtt mehetünk a Barátnődhöz, ha ez jó neked. Addig még a teljes menetrendet tisztázzuk. A programot pedig kettesben megbeszéljük az autóbuszon. Remélem, semmi olyan nem történik, ami keresztené elképzelésünket. Tudod, hogy néha valami közbejöhét, bár itt a hivatalban egyeztettem az időpontokat. Egy biztos, rajtam nem múlhat. Tebát izgalmas néhány nap vár rám, és sokat izgulok kettőnk boldog két napjáért. Hiszem, hogy a „mi” Istenünk ezúttal sem hagy el bennünket. Addig is szeretettel és vágyakozva gondolok Rád mindig! Szeretettel csókol, ölel (úgy), szerető...”

‘70. február 20. Express.

„Édes, Egyetlen, Kicsi...! Enyhén szólva aggódva olvastam soraidat, s miután már többször elolvastam azokat, nagyon-nagyon féltetek. Noha nem tudom, mi az oka hangulatodnak, úgy érzem – a hetedik érzésem alapján – hogy valami baj van, valami történt, ami nekem se jó! Úgy érzem magam, mintha egy ismeretlen helyen sötétben kellene mennem. Csak egyet érzek szavaidból: a veszély-érzést. Lehet, túl sötéten ítélem meg leveled (bár igazam lenne), de szinte azt érzem hangodból, hogy menekülni akarsz, vagy menekülnöd kell valamiért, és segínyt-kérőn nálad keresed a megnyugvást! Ez nagyon jól esik nekem, és ha így van, helyes! Ami viszont aggaszt, az, hogy mi ennek az oka? Bár tévednék, de mintha saját érzéseiddel szemben küszködnél magaddal, és döntő érvet várnál tőle, saját magad megnyugtatóására. Ellentétes érzések viharát érzem Benned, melyek okát csak Te ismered – én csak most, soraidból, a kibatásait.

És most jönnek a kérdőjelek számomra! Kérdőjelek, melyek miatt tegnap óta nincs egy nyugodt pillanatom! Mi az igazí ok? Mi az, ami letargiát idéz elő? Nem tudsz talán szeretni? Valami (de mi?) akadályoz abban, hogy szeress engem? Nem érzed magad elég boldognak magad velem? Valamiért lelkiismeret-furdalásod van velem vagy másokkal szemben? És még sok-sok minden jut eszembe. Úgy szeretnék odarobanni Hozzád, és mindent tisztázni, mert így, levélben ez nem lehetséges. Sajnos, nem tudok menni, és így itt maradok kétségek közt. És ezek után azt hiszem, az én segínyt kérő szavaim is megalapozottak. Nagyon kérek, könyörgöm, ha szombaton megkapod e sorokat, azonnal írj egy pár sort, úgy, hogy hétfőn legalább megkapjam. Kedden ugyanis valószínűleg nem leszek itthon, megyek Pécsre. Az ezzel kapcsolatos program sajnos nem jó, mert onnan este visszatjövök, – szerdán itthon kell lennem. Viszont csütörtökön szeretnék az előző levél alapján Hozzád utazni! Szerdán erre még biztos értesítést küldök. Lehet, hogy Nálad találkozunk! Hogy mit írj? Csak annyit, hogy nincs semmi okom az aggodalomra. Csak annyit, hogy szeretsz, és az enyém maradsz! Mást ne írj, s ez elég lesz addig, amíg nem találkozunk! Ha nem tudod ezt írni, akkor most ne írj! Akkor majd csak személyesen mondj el mindent, amit akarsz.

Kicsim! Ne haragudj, zord hangulatú soraimért. Én szeretlek és nekem nem kötelesség-szerű a levélírás. Tudom, hogy semmi okod nincs az aggályodra, a kétkedésre. Szívből, tisztán és őszintén szeretlek, ma, holnap és mindig! Tudom, talán csak a nagy távolság mindennek az oka, de erről egyikünk se tehet. És én mindent megteszek azért, hogy „csökekenjen” és „eltűnjön” ez a

távolság! És ha Te is szeretsz, még megértőbb és kitartó tudsz maradni hozzám.

Drága Kicsim! Befejezem levelem, rohanok vele a postára. Szeretlek és vágyaim már alig-alig althathatók! Szeretlek, és bármit akarsz tenni, én nem engedlek soha többé el! Te is ezt mondtad nekem egyszer – ott Nálad, legutóbb... Most én mondom, és szeretném, ha soha többé nem lenne kétséged. Nyugodj meg, bármi legyen is nyugtalanságod oka! Melletted vagyok, Téged vágylak, Érted vagyok és leszek örökké! Millió és...”

‘70. február 27.

„Drága Kicsi...! Végre sikerült kis időt szakítanom, ezért tájékoztatlak, hogy tegnap a busszal semmi gond nem volt, de én okos, az 1968/69. évi menetrendet vittem magammal, s így nem akartam hinni a szememnek, de a Nyugatiban levő menetrend egészen más indulást mutatott, mint amit én kinéztem magamnak. Mégis szerencsésen alakult, mert 19,30-kor indult egy személyvonat Szegedre, ami 5 órás bumlizás után, fél egykor érkezett meg. Tebát ilyen volt az utazásom, teli izgalommal, idegeskedéssel. Azonban mégis minden szép volt. Nem volt útitársam. De jó is volt, hogy néhány órán át – a buszon és a vonaton is a kerekek kattogása mellett – magamba mélyedve volt bőven időm Rád gondolni. Nem tudom, mi volt az oka, de kívántam, akartam ezt a magányos elmélyülést. Nagyon ritkán van ilyenben részem, pedig igazi kikapcsolódást jelent számomra. De gondolataimban ottmaradtam Nálad! Ismét végigéltem minden percét annak a rövid, de boldog együttlétnek. Bárcsak több időnk lett volna! De vajon mit értünk mi ez alatt? Egy nap, két nap, vagy talán egy év? Nem tudom! Nyilván Te sem tudnál egyértelműen válaszolni rá. Ezért nem is szabad nekünk elégedetlenkedni. Inkább azt mondom: Csak ennél ritkábban ne kelljen találkozunk egymással. Én bízom ebben, és remélem, az együtt tölthető idő is növekedni fog. Egyébként bocsás meg a tervezettnél korábbi visszaindulásom miatt. Azonban remélem, megérted. Rossz volt Tőled elválni, de azt hiszem, két órával később is hasonló lett volna. Másrészt nem kellett sehol tétlenül várakoznom és már éjjel egykor jóízűen aludtam. Ma pedig jó volt, mert egy elég zűrés ügyben kellett tárgyalnom, és a fejem nagyjából elfogadható állapotban volt! Csak nagyjából, mert abból a boldog rövid idő kábulatából még most sem estem ki. Az együttlétünk minden boldog érzése még bennem zibong és valahogy olyan furcsán könnyűnek, és boldognak érzem magam. Tudtam, és látszott is rajtad, hogy nem vagy velem

jól. Mégis annak ellenére, mint mindig, vagy talán annál is jobban, kimondhatatlanul kedves, aranyos voltál hozzám. Ottlétem minden pillanatában éreztem, hogy szeretsz engem, sőt azt is, hogy nagyon hiányoztam Neked. Nyugodj meg, – és nyilván Te is érezted, hogy én is hasonlóan szeretlek és vágyódtam Veled együtt lenni! Nagyon köszönöm mindazt a boldog órát és ígérem, nem leszek hálátlan! Egyébként azt a „jubileumi” évfordulót javaslom egész évre kiterjeszteni – hiszen ha mi találkozunk, az úgymint ünnep számunkra!

Ami a sok mondanivalót illeti, megint elmaradt. Szeretnék megnyugtani, hogy számomra nem a „rejtélyességük” fontos, és még a hitetlenség sem. Engem csak az érdekel, ami esetleg zavar Téged abban, hogy mi boldogok legyünk. Ez is „csak” azért fontos számomra, mert szeretnék segíteni Neked azok elhárításában. Ezért vettem fel „azt” a dolgot is. Lebet, egy kicsi ügyetlen módon, ezért elnézést kérek. De úgy éreztem, hogyha tényleg ilyen probléma felvetődött, akkor van jogom, sőt, kötelességem is arról tudni. Remélem, megértés és nem haragszol érte. Én ugyanis azt érzem, annyira összetartozunk, hogy ezekben a kérdésekben nem szabad nekünk nem szólni. Hiszen ha csak a tegnapi gondolok is, mi az, amit még nem ismerünk a Másiknál? Kívül sincs olyan, akkor miért legyen a fejen vagy a szívben? Majd ha több időnk lesz, ezt még úgymint kizapolitizáljuk...

Búcsúzom Tőled a következő találkozásig (vagy levélváltásig). Gondolj rám sokat. Este tedd a fejed alá azt a kispárnát, melyen fejünk pihent és szeress engem. Én nagyon szeretlek, őszintén, szívből, és mindig ott vagyok Nálad, Melletted örökké! Millió és egy olyan csókot küldök Neked, és átölellek képzeletben...

Ui. Katicát a kis Betyárt csókolom!”

‘70. március 5. Express, 8 oldalas levél

„Kicsi Életem! Végre, sikerült egy zajmentes délutánt szervezni magamnak. Ugyanis egy mára, Bajára esedékes utat elhalasztottam holnapra, mert már nagyon vágytam arra, hogy legalább gondolatban Veled legyek. Szinte fizikai hiányt éreztem erre, mert az elmúlt 3 nap nagyon zajos volt részemre. Nem kell megjedni, mert csak a munka miatt kellett többször vidékre mennem. Sajnos, nem Pest felé...

Egyébként az egész hét ilyen mozgalmasnak ígérkezik, mert szombaton is Kecskemétre kell mennem megyei VB ülésre. A jövő hét viszont jónak látszik, ugyanis a főnök NDK-ba megy, és egyedül leszek. Remélem, Pest felé is visz majd utam, és megpróbálok egy rövid találkozást megszervezni. Különben az egész március jónak mutatkozik, mert utána néhány napra Belgrádba, majd

április elején Lengyelországba utazik főnöktársam. Igaz, amikor egyedül vagyok, akkor telefonközvetben kell lennem, de el tudlak én képzelni itt Szeged tájékán is... Legközelebb visszatérünk még erre.

Édesem! Mindenek előtt remélem, már meggyógyultál teljesen, és optimistán látod ismét a világot. Mikor ott voltam, nem akartam említeni, de valami „nem tetszettél” nekem. Az volt az érzésem, hogy valamiféle baj még mindig bujkál Benned. Bár tévedtem volna, és kívánom, hogy ezután teljes egészségednek örvendj, és ne legyen semmi bajod.

Egyébként nagyon köszönöm kedves soraidat, melyet tegnapelőtt már megkaptam, s többször elolvastam, és nagyon örülök egyes részeinek. Van azonban megint olyan része, amelyért nem haragszom (és ezt nagyon őszintén mondom), de enyhén szólva nem értem. Megnyugtatósamra írod, „hogy ez kettőnk belső ügyére nem vonatkozik”, ez azonban még mindig nem nyugtat meg! Két okból: egyik az, hogy lehet-e egyáltalán olyan valami gondod, ami ebbe a fogalomba tarozna? Kivéve talán olyan „valamit”, ami az érzéki kapcsolattal nincs összefüggésben. De ilyenre se tudnék példát említeni, bárhogy is töröm a fejemet. Másrészt: nem tudtál megnyugtani azért, mert a titokzatosságba igyekszel burkolni ezt a dolgot. Miért, miért... és ez az, ami állandóan nyugtalanít. Valószínű, nem kis dologról van szó, azt félreérthetetlenül érzem soraidból. S ha így van, akkor nem tudom elfogadni, hogy az elmúlt időben, ha rövid időre is voltunk együtt, nem tudtad volna röviden elmondani azt a „valamit”, – ha akartad volna. De ne hidd, hogy pusztán kíváncsiság ez nálam. De ha így van, már pedig a jelek erre vallanak, akkor miért nem mondtad? S itt van számomra a „kíváncsiság” és „rejtély!” Két variáció között válogatok magamban már hosszú ideje, hogy nagyon szeretsz, és nem akarsz ezzel a „valamivel” nekem fájdalmat, vagy enyhébben, kellemetlen meglepetést okozni. Másik variáció, hogy mégsem bízol bennem, és azért nem akarod ezt a problémát velem megosztani. Mindez bennem van, és nem tudom, hogy mit kellene tennem. Nevessek az örömtől, vagy... Ne haragudj rám e sorokért, de van egy ajánlatom. Ha akarod, ne beszéljünk többé e témáról! Én soha nem fogom azt sem írásban, sem szóban említeni Neked. De van egy másik megoldás is. Megmondd, hogy miről van szó, még akkor is, ha nem fog örömet szerezni nekem! Rád bízom a választást! És én ezt a témát a magam részéről lezártnak tekintem. De remélem, megérted, hogy nem zavarhat bennünket tovább ez a sok-sok kérdőjel és furcsa mondat, melynek a nagyon is komoly tartalmát nem értem! Vajon mit gondoljak én, mikor írod „... amíg a „másik” ügyben döntök – és

a Te segítségével szeretném tenni – nem lehetek férfi!” Nyilván megérted azt, hogy miért írok erről a kérdésről kissé borongós hangulatban. Nebéz „nő”-nek lenned a döntésnél? Úgy hiszem, nem kell nagy logika hozzá, hogy úgy „nagyjából” ne értsem meg a lényegét. No, de nem is akarom ezt folytatni. Rád bízom, és tégy úgy, ahogy jónak látod, a javaslatomnak megfelelően.

Édesem! Hogy miért írtam levelem elején azt, hogy soraid nagy részének örültem, ezért ismét idézni vagyok kénytelen: Második leveledben írod, „Végtelenül boldog és jó érzés, Tiéd lehetek, és Te is úgy szeretsz engem, mint én”... Amikor a levél e sorait olvasva az ember vajon mit gondoljon az előző sorokról? Igen Édesem! Ugyanis ezekben a sorokban, és ott is azt mondod, amit érzel. Csak én nem ugyanúgy érzem magam, mint a „másik” sorok olvasásakor. Biztos vagyok abban, hogy azok is őszinte sorok, melyek nagyon boldoggá tesznek. Amikor először olvastam ezt a mondatot, kimondhatatlan boldogság lett rajtam úrrá. Megmondom őszintén, azért, mert ilyen mindent kifejező, mély és őszinte érzést tartalmazó vallomást (bocsáss meg azért a szóért, ha kissé túlzok), nekem még sem írásban, sem szóban sohasem címeztek. Nagyon köszönöm ezt és nagyon szeretnék ezért hálás lenni örökre! Pedig egyszerű mondat, mégis milyen sokat mondó. Most is, mikor ki tudja, hányadszor olvasom a sorokat, olyan kellemes melegség önti el szívemet. Meg tudom érteni, hisz azért tudom annyira nagyra becsülni és úgy méltányolni az egyszerű mondat mondanivalóját. Megérttem, érzem, és tudom, hogy mit jelent egy „Nő”, egy „Anya” részére kimondani, sőt, leírni ezeket a szavakat. Tudom, hogy érzés, értelem nélkül is meg lehet ezt tenni². De azt is tudom, hogy Neked ez igaz, mély tartalmat jelent. Tudom – és ez tesz rendkívül boldoggá, hogy Te valóban azt érzed, amit mondasz, és ezt ki mered mondani! Biztos vagyok benne, hogy szeretsz, és őszinte vagy hozzám. Bocsáss meg a kissé profán allegóriáért, de soraidban, illetve az előbb idézet mondatban úgy érzem, mintha látnám „Azt” az édes „Nőt”, „Téged”, hogy őszinte szerelemtől erőt nyerve, leveszed a ruhádat, mintegy jelképéül annak, hogy szeretsz, s Mindened az enyém!... Valahogy ez jutott eszembe ennél a mondatnál és ezért is nagyon köszönöm ezt Neked. Még egyszer bocsánatot kérve a hasonlatért, amely boldoggá tett engem. Nincs, és nem lehet számunkra profán hasonlat, hiszen kapcsolatunknak ez a része is szent számomra. Nem pusztán testi szerelem, érzékiség ez nálunk, annál több: ez a szép, és igazi boldogság! Mint

² Saját véleményem: Nem lehet!

„akkor” már nem egyszer mondtam, amikor a karomban tartottalak, valóban szép vagy „úgy” nagyon, és szinte észbontó számomra. (Talán érezted már!) Nem túlzásként és nem is bóké gyanánt mondtam és mondom ezt. Azért, mert így van! S azért van így, mert akkor látom, érzem igazán, teljesen az „Embert”, a „Katicát”, és a szeretőt, boldog „Nőt”! Így együtt több vagy számomra mindennél és mindenkinél! Ezt még soha nem írtam le, de már nagyon régen akartam megtenni. Ezért szeretlek ilyen nagyon, állhatatosan, és szenvedéllyel. Ezért érzem és tudom, hogy számomra elért „Cél”, a nagy, igaz szerelem, mely után már nem jöhet más! Lehet, hogy a tavaszi, márciusi szél is érződik bennünk, de igazak! Szeretném a világba kiáltani néha, hogy boldog vagyok, mert szeretek és szeretnek engem! Szépnek látom a Holnapot, és végtelen erősnek, optimistának érzem magam. Nem ismerem akadályt és nehéz feladatot, csak azt az érzést, melyet Neked köszönhetek. Maradj meg nekem örökké és szeress!

Drágaságom! Befejezésül a Nőnap alkalmából engedd meg, hogy a leírt sorokat egyben köszöntésül is küldjem Neked. Holnap, ünnepség keretében, ígérem, hogy a Te arcod fogom látni, Tehozzád fogok szólni, és biztos, hogy jól sikerül az ünnepi megemlékezés. Neked azonban külön is küldök egy kis virágszirmot, és azon egy csókot. Tedd az arcodhoz, és érezni fogod, hogy ott vagyok Veled! Talán azt is tapasztalni fogod, amit én most, hogy a boldogságtól is lehet könnyes az ember szeme.

Szeretlek nagyon Kicsim!”

‘70. március 6. Képeslap Kecskemétről, amit Solton adtak fel.
Útban Földvára, szeretettel csókollak benneteket...”

‘70. március 8. A borítékban piros rózsa-csokrot ábrázoló üdvözlőlap.

„Édes Kicsim! A nagy munka közben csak annyit, hogy „Nőnap” alkalmával csak Rád gondolok. Nagyon szeretlek Téged, és kislányodat, és nagyon sok boldogságot kívánok!

Amint tudok, jelentkezem! Addig is arra gondolj, hogy csak Neked vagyok, és senki másnak!

Nagyon szeretlek...”

‘70. március 16. Express, 8 oldalas levél.

„... Múlt héten megint nagyon sok munka összejött, s még a legjobb akarat mellett sem jutott időm, és lelkierőm írni. Azért hívtalak telefonon, hogy hallgatásomat ne értsd félre. Bántott, hogy telefonon se tudtam nyugodtan beszélni, mert mindig éppen akkor toppant be valaki. Édesem! Egyébként, jó is, hogy így történt, mert be kell vallanom, hogy a telefonba nem mondtam igazat. S jó, hogy nem volt módomban többet mondani, s hogy nem jutott időm a levélíráásra. Ugyanis jó volt arra a levedre párat aludni. Amikor először olvastam a levelet – abban a munkával túlfűtött időben (bocsáss meg), de fölnéztem a mennyezetre, és azt mondtam (lehet, hogy bangosan is), hogy „már csak ez hiányzott nekem!” Most azonban, egy hét elteltével már kissé reálisabban értelmezem a sorokat, melyeket már nagyon sokszor elolvastam. Megmondom őszintén, hogy soha ennyi alkalommal levelet még nem olvastam el. Sőt, néhány sort vastagon aláhúztam, és úgy igyekeztem magamnak magyarázatot találni, illetve itt-ott megnyugtatni magamat. (Majd legközelebb magammal fogom vinni.) Nos, – azt hiszem, ezek után már nincs ezzel kapcsolatban mit mondanom. Nagyjából minden érthető számomra. Két dolgot most azonban szeretnék megemlíteni, illetve kérdezni. Egyike az a rész, ahol lelkiismereti kérdésekről írsz. Én ezt megértem nálad! Sajnos, nem tudok megnyugtatótást más tenni, csak írni egy pár sort. Hidd el nekem, hogy annak a „Másiknak” a „boldogsága” egyáltalán nem irigylésre méltó mellettem, mint ahogy az enyém sem „mellette”! Én összehasonlíthatatlanul boldogabb vagyok Melletted, még a mostani körülmények között is, mint veled, együtt élve. Hidd el, ha Te nem lennél nekem, akkor már idegileg teljesen tönkrementem volna. Az a boldog érzés és tudat, hogy Te vagy, számomra a kiegyensúlyozottság, megnyugvás, viszonylag a normális életet jelenti. Ha nem tudod ezt elbinni nekem, akkor még nem ismeresz engem. Az életkedvet, az életet tartod bennem, léteddel, szerelmeddel. S amíg Te szeretsz őszintén, csak addig élet számomra az Élet. S ezzel tényleg vissza is élhetne bárki, mint írtad is. Én azonban hiszek és bízom Benned és tudom, hogy nem is csalatkozom soha.

Ez volt az egyik dolog a levéllel kapcsolatban. A másik egy kérdés, ill. sok-sok kérdőjel! Kommentár nélkül ideírom azt, amit Te írtál, amit én vastagon aláhúztam! „... bosszúálló, és legérzékenyebb ponton támad, s én, mint egyedülálló nő ezt a rosszindulatot nem tudom visszaverni, s így ki vagyok szolgáltatva neki,”... Ehhez csak annyit, hogy ezek a sorok, melyek nyugtalanítanak, és túlzás nélkül állítom, hogy álmatlanná tették éjszakáimat. Bocsáss meg nekem, hogy pont ezt a mondatot ragadtam ki. De értsd meg azt, hogy én Téged

*feltétlen, előítélet nélkül fogadtalak és szeretlek! Nem értem, hogy akkor miért írsz vagy mondasz olyasmit, hogy kétségeket próbálsz bennem kelteni! Miért, miért? Ha a levél utolsó sorait olvasom, akkor pedig végképp összeomlik bennem is minden logika! Nos, csak ennyit a levélről!*³

Drágám! Most már kissé megnyugodva, meg kell mondanom, nem kis vihart kavart bennem a levél. Talán kissé összefüggéstelen soraimban is tükröződik belőle valami. A legfájóbb viszont az, hogy pont ezekben a napokban nem tudtam eljutni Hozzád személyesen, mert biztosan megnyugodtam, és megértettem volna mindent! De sajnós, nem volt erre lehetőség. Remélem, hogy nem sokáig kell már erre várni. És akkor nem jövök el addig...

Nem tudom, de az utóbbi napokban egyre fokozódik bennem valami idegesség, nyugtalanság, aminek okát nem egyedül a levélben találok! (Ne vedd ezt megnyugtatósnak, mert olvasd csak tovább!) Gondoltam, az orvoshoz is elmegyek, de félek, hogy beutal az idegklinikára, és biztos vagyok benne, hogy ezzel még nem gyógyulok meg. Ugyanis van olyan érzésem, hogy ebben is van némi szereped. Ne haragudj össze szavaim miatt, de nagyon feltámadt bennem a vágy, hogy ott legyek, Veled legyek, hogy boldogok legyünk. Éjszakai álmaim, de a nappali álmokéim is egyre ott vannak Nálad, és egyre többször „kísértenek” emlékeim is! Ezért írtam az előbb, hogy rövidesen ott leszek! Mert biztos vagyok benne, hogy a láz csak akkor csillapodik, ha arra járok! Most már csak szerencse kérdése.

Drága...! Ez így van, s így van ez rendjén is. Én változatlanul nagyon szeretlek, és ami a „legrémesebb”, egyre fokozódik ez az érzés bennem. Egyre inkább érzem azt, hogy csak Melletted jó lenni, élni! Egyre jobban szeretnék Veled gyakrabban találkozni. És „tartok tőle”, hogy nagyon sokat kell nekem a jövőben ilyen szervezési kérésekkel foglalkozni, míg talán egyszer véglegesen is megoldódik majd! Remélem, hogy ez a nyár, és az egész év, a múlt évinél is zavartalanabb és boldog lesz számunkra. Úgy van, ahogy írtad is, hogy csak úgy tudunk boldogok lenni, ha mi szeretjük egymást. Hiszem, hogy ebben nincs joga kételkedni egyikünknek sem. Ez a szerelem már valóban mindkettőnk részére a pontot jelenti. Ebből következik, hogy mindent ettől várunk és várhatunk már. S ezért hiába is nyugtatjuk egymást, és kérhetünk türelmet a másiktól. Igenis türelmetlenek és egyre türelmetlenebbek vagyunk és leszünk. S ez jó, ez helyes is! Én is nagyon szeretném pótolni mindazt a boldogságot, amit

³ Nem értette meg, hogy ezt én volt férjemre vonatkoztattam, aki még mindig nem nyugszik, s amikor csak lehet, tesz valamit ellenünk.

addig nem kaptam meg az élettől. Meg vagyok győződve arról, hogy ezt Tőled, Veled megkapom, de csak egyedül Tőled és senki mástól soha! Erre biztos alap az elmúlt év néhány boldog együttléte, és az a boldogságérzés, melyet érzek, ha már csak Rád is gondolok. Nem lehet ezt az érzelmet tagadni, de hazudni sem, soha! Csak emlékezz vissza azokra a boldog órákra! Ha csak megsimogatlak, megcsókollak, máris valami olyan melegség önt el, amit csak Tőled kaphattam eddig. Valami van Benned, ami találkozott a bennem eddig elrejtve élő érzésekkel. Csak így lehet, hogy szinte megértjük egymás érzéseit, még ha nem is beszélünk. Így van ez, hogy csak megérintem kezemmel az arcod, és már tűzben ég. S ezért van, hogyha hozzám simulsz, akkor megszűnik számomra minden, és csak egyet tudok, hogy nagyon-nagyon boldog vagyok! Csak Veled, Nálad éreztem és érzem igazán, hogy mit jelent remegő kézzel átölelni, hogy mit jelent a szó igazi értelmében forrón csókolni Valakit. S ezek a mondatok, nem szavak, de tények, és bizonyítanak. Nemcsak azt, hogy én szeretlek és „úgy” szeretlek, hanem azt is, hogy Te is úgy szeretsz engem. Te más vagy, mint a Barátnőd, és ezért szeretlek „úgy”! Te valóban Mindened feláldozod ennek a tisztá nagy szerelemnek az oltárán. S ez az, amit egy férfi, csak egyszer talál meg az életben, – ha egyáltalán megtalálja azt. Én érzem, hogy Nálad ezt megtaláltam. De fogadd el tőlem azt, hogy én is az vagyok, és olyan vagyok Hozzád, amilyen egy férfi is csak egyszer lehet az életben. Higgy nekem abban, hogy erre az oltárra én is mindent „áldozatul” helyezek! Fogadd el olyan szeretettel szerelmemet, mint eddig is tetted! Számomra mindez az igazi boldogságot jelenti!

Édesem! Nagyon szeretlek! Átölelve, képzeletben egy forró csókot küldök Neked!...”

‘70. március 20. Express, 8 oldalas levél

„Édes Kicsi...! Sietve írom e sorokat, hogy még vasárnap előtt megkapd levelem. Nagyon várt leveled ugyanis olyan kedves volt számomra, hogy arra nagyon gyorsan kell válaszolni. Édesem! Ne haragudj rám a legutóbbi levélért, de nem is tudom miért, olyan sok buta dolog összekeveredett bennem. Nem kételkedtem a Te őszinteségedben, csak annyi mindenre gondoltam... Ne haragudj rám azért, de oly tisztán, és igazán szeretlek, hogy minden kis bolond gondolattól féltém ezt a tisztaságot. Féltetek Téged, szerelmünket, és még gondolni sem merek, nem karok gondolni arra, hogy legyen valami vagy valaki, aki elválasszon Tőled! És az elmúlt hét borongós napjaiban ilyen butaságok zavarták meg nyugalmaimat.

Most azonban, már megszűnt ez a nyomasztó érzés, és hiszem, hogy nem jön vissza sohasem! Ehhez hozzájárult a leveled, és annak édes-aranyos hangja, mely teljesen visszaadta boldog nyugalmamat. Egy dolgot azonban tévesen értelmezted, mert én nem gondoltam, és nem is írtam olyat, hogy Te követelődzöl, és igénnyel lépsz fel velem szemben. Lehet, hogy Te így értetted, de az nem így van. Mert ha ilyen igénnyel fel is lépnél, én nem utasítanám csak úgy vissza, és „talán” boldoggá is tennél velem! Egyébként azonban, Te nem szeretnél úgy biztosan, ha nem fogadnád el a körülményeket!

Édesem! Egyébként Józsi hívott telefonon, nagyon megijesztett, mert azt mondta, hogy nagy baj van a levelem miatt, hívtalak is azonnal telefonon, de már a posta nem vállalta 5 óráig behozni. Másnap megkaptam a levelet, amely megnyugtatóan abban, hogy már nincs olyan nagy baj! Sajnos, ami az elfoglaltságot illeti, az nem változott, és azt hiszem, hogy az ünnepekig már nem is nagyon változik. Lehetségesnek látszik, hogy a jövő héten, előreláthatólag szerdán vagy csütörtökön, egy nagyon rövid időre felugrom Hozzád. Előtte mindenféleképpen értesíteni foglak. Bár nagyon rövid lesz az idő, mert tudod, hogy egyedül leszek itthon, és csak rövid időre maradhatok távol! De lehet, hogy más meglepetésben is lesz részem, és hivatalosan kell Pestre mennem az ünnepek előtt. Ezért, ha szabad és lehet kérni, a szabadságolás kérdésében és szünidő kérdésében néhány napig ne döntsél. Egyébként az is biztos, hogy április közepén Sopronban lesz 2 vagy 3 napos „hivatalos” ügyem! Úgy, hogy – szerencsére lesz mit szervezni.

Kicsi...! Nagyon sietnem kell, mert most, rögtön kezdődik egy értekezletem. Befejezésül annyit, hogy nagyon szeretlek, és nagyon boldog vagyok. Köszönöm azt az édes kis ajándékot is, amit küldtél, – ígérem, hogy személyesen sokszorosan visszaadom! Legyél Te is most már – mint leveled hangja is volt – vidám, és felszabadultan boldog mindig, örökké – velem együtt!

Vágyódva ölelése után, csókol szerelmed...

Üi. Rövidesen bővebben!”⁴

⁴ Nem tudhatom, miért találtam a borítékban egy külön lapra ceruzával sietve lefirkantva a következő szöveget, ill. idézet: „Végzetes harmadiknak lenni, nincs semmi köze erkölshöz, vétkességhez, ez sors, naponta sokszázszor megismétlődő sors. Nem mindig az első a legjobb, talán ma még az, de tíz év múlva talán már nem. A végzetes harmadik a fiatal korban elkövetett hiba sorsszerű korrekciója. [Dr. Fritz Kalm?] Azt hiszem, ezt a mondást nem is ehhez, hanem a hosszú, előző levélhez írtam, szántam.

‘70. március 23. Express levél.

„Édesem! Tudom, hogy a megelőző rövid levelemre nem adsz választ sem, ezért ismét tollat ragadok, miután van egy viszonylag szabad 2 óra, amit nem zavarnak meg, – remélem. Örömmel közlöm, hogy hangulatomban további rohamos fordulat következett be, amit annak tudok be, hogy a fájó fogam kezd javulni, és feldagadt orrom is „normális” formát kezd ölteni. (Ha jól emlékszem, irtam ugye, hogy már több mint egy hete szenvedek ezzel.) Ha pedig kaptam volna Tóled egy rajzos lapot (legalább), akkor már azt is írhatnám, hogy remekül érzem magam és a hangulatom is „békebeli”. Sajnos, semmi hír nincs Rólad, így egy „kissé” nyugtalan vagyok. Feltételezem, hogy ez a frontváltással együtt jár, ami egyébként rám is kihatással van, csak más következményekkel. Például azzal, hogy ma reggel vadgalamb turbékolására ébredtem, noha máskor még a vekker zörgését sem hallom az éjjeliszekrényen. Azzal most már teljes kiterjedésében én is érzem, hogy itt a tavasz, melyet már annyira vártam. Bár kissé aggódva olvastam a mai újságban, hogy a Mátrában 116 cm hó esett a napokban. De remélem, felétek ez nem jellemző és jók az útvizonyok.

Édesem! Mint az előző sorokból gondolom, kitűnik, nagyon jól érzem magam, és ismét olyan boldog vagyok, mint hetekkel korábban. Helyesebben: zavartalanul boldog vagyok ismét, és nincs semmi olyan okom, mely ennek ellenkezőjét mutatná. Még csak olyan levél sem jött (mint az utolsóelőtti), amely kedvezőtlen hatással lett volna rám. (Tartok tőle, hogy útban van ilyen!) Ezúton is még egyszer kérek, bocsáss meg nekem, ha pusztá félreértések vagy helyesebben, meg nem értések miatt leveledre adott válaszom talán nem volt a legszínderitőbb. Nem értem ugyan világosan, mint irtad, az első vihar elvonult szerelmünk egéről, de valahogy egy kissé igazat adok Neked. Megjegyzem, biztos vagyok abban, hogy ezt a „vihart” nem én idéztem elő, vagy legalább is nincs tudomásom róla. Mégis nagyon örülök, hogy Te is magadra találtál – és remélem, végleg, újra az vagy, és újra az leszel, Aki korábban voltál! Azért tartom „jogosnak” ezt feltételezni, mert én úgy érzem, nem voltam semmiféle formában „ludas” a felbő szervezésében.

Drága Egyetlenem! Bármennyire közhelynek tűnik, most – mint már annyiszor – ismét azt kell írnom, és mondanom, hogy nagyon szeretlek! Nem érdekel engem sem „felhő”, sem napsütés (még hóakadály sem!), én mindig ugyanazt a drága kicsi Katicát látom magam előtt, Akit nagyon, egy életre

megszerettem. S nem azért, mert tudom, hogy nem akarsz „visszaélni” irántam való szerelmeddel, mint írtad (bár én soha nem kételkedtem abban!), mégis ki kell jelentenem, hogy bármit tennél is ellenemre, – én bosszúból akkor is szeretlek. Lehet, hogy ez a szó, hogy bosszúból, talán nem is olyan „túlzás”. Ugyanis egy szerelmes szívet összetörni könnyű, de ez legtöbbször nagyon-nagyon megbosszulja magát. Ezért írtam ezt a szót!

Befejezésül még annyit, hogy a mai naptól kezdve ismét egyedül vagyok hét végéig, és nagyon hiszem, hogy szerdán vagy inkább csütörtökön délután 2-3 között egy nagyon rövid időre elmegyek Arrafelé... Ha tudok, akkor közelebbi értesítést küldök, s ha lehet, ne kelljen a városközpontig bemennem, csak a lakásig.

Tebát a mielőbbi boldog viszontlátásra! Addig is gondold rám sokat és szeress! Én mindig ott vagyok gondolatban Melletted és most is átölelve, adok, ill. küldök egy és még nagyon sok szerető csókot...”

‘70. április 8. Express levél. Benne külön borítékban virágszirom... és a csók helye nyíllal jelölve, és a levél:

„Édes Kicsikém! Hosszú idő után végre ismét írok. Hasonlóan vagyok ezzel én is, mint ahogyan Te mondtad telefonon: „... talán jobb, ha nem látsz, mert nagyon megviseltek az ünnepek.” Nekem legalább három teljes éjszakát sikerült végigaludnom, és így nagyjából már kipihentem magam. Egyébként a munka most sem kevés, de az maradhat, ha ennél „fontosabb” dolga van az embernek, az várhat egy kicsit. Már pedig az, hogy Neked írjak, úgy hiszem, mindennél fontosabb. Még tegnap akartam írni, de vártam a telefont. Ugyanis Józsi idetelefonált, hogy mentek Pestre, s gondoltam, hogy tőle telefonon hosszabb ideig beszélgethetünk volna. Ez elmaradt, és ma sem tudtam Józsival felvenni a kapcsolatot telefonon. Azt se tudom, hogy voltatok-e Pesten, vagy nem. Én sajnos, nem tudtam innen kimozdulni, mert egyedül voltam. Viszont nagyon vártam a hívásodat! Szerettem volna hallani legalább a hangodat. Érdekelne, hogy kibeverted-e az A/II. náthát, és az ünnepek fájadalmaid. Remélem igen, és most már testben-lélekben felfrissülve várod Te is a melegebb tavaszi levegőt és még „talán” engem is. Én már nagyon, – noha még most is a nyitott ablak mellett hideg van – érzem a tavaszt, mert már annyira mebetnékem van „arrafelé”, hogy alig bírok magammal. Hétfőtől kezdve azon mesterkedem, hogy lehetne elszabadulni innen, oda Hozzád! Sajnos, már e héten erre nincs lehetőségem, de van a jövő hétre elgondolásom. (Bár úgy

emlékszem, hogy Te azt mondtad, 14-e előtt nem jó Neked az időpont!) Én a jövő hét első 3 napjában szabadságon vagyok. Elképzelem a következő: Egy barátom hétfőn reggel kocsijával felvisz Pestre. (Kedden egy közös barátot fogunk meglátogatni, és egy görbe napot rendezni, Pesten.) Ezért én hétfőn valamikor a déli órákban érkeznék Hozzád, s ha nincs akadálya, csak másnap reggel jönnek vissza Pestre, s aztán onnan este Szegedre. Nem tudom, jó lenne-e, most Esztergomba menni, de ennyi időre talán mégsem jó gondolat. A valóság ugyanis az, hogy erre a szabad 18 órára szeretnék az emberek közül elbujdosni egy másik, egy boldog világba. Hidd el, vágyom a magányt, a csendet, a boldog együttlétet Veled. Olyan jó már előre elképzelem az egészet, mert már az is örömet, megnyugvást hoz nekem. Nem tudom, elhiszed-e, de úgy hajt Hozzád valami belső erő, hogy nehéz tartani magam meggondolatlan „szervezőstől”. Nagyon szeretnék sokáig együtt lenni Veled. Ezért gondoltam ezt a programot így lebonyolítani. Persze, nem tudom, vajon jó lesz-e Neked? Egyáltalán egyetértés-e ezzel, megértés-e? Természetesen nem mondok le Esztergomról sem, ha még több időnk lesz rá. Most azonban bárhogy alakul is Nálatok a helyzet, mégis biztosan többet tudunk abból a kis időből együtt tölteni, mintha Esztergomba utaznánk, ahol nem ismerjük a körülményeket. Arra kérek, hogy valamilyen formában – ha tudsz, nyilatkozzál. Ha nem kapnék Tőled semmiféle értesítést péntekig, akkor én hétfőn a megadott időben ott leszek. Rád való tekintettel legjobb lenne, ha otthon találkoznánk.

Nagyon szeretlek, s nagyon várom, hogy lássalak! Remélem, még Te is szeretsz ugyanúgy, és várni fogsz. Nagyon sok...”

EGY CSOMÓ képes levelezőlap akadt kezembe a levelek között, ahol a bélyegeken nem olvasható a dátum: Balatoni gyönyörű fényvisszaverő látkép, valószínű múlt nyáron érkezett, aztán Gyomáról egy városkép, Bajáról, Szolnokról, valamennyi a kiszállásokról, amikor nem tudott levelet küldeni.

Van itt egy dísztvírat is, nem lehet megállapítani az idejét. De nyilván még a kezdeti időkből való, lehet, hogy valaki mással, a hivatali posta útján adathatta fel, mert igen fura, akkori szokás szerint megfogalmazott hangvétellő, íme:

„Engedd meg, hogy őszinte elvtársi megbecsüléssel kívánjak neked név-
ünneped alkalmával hosszú életet, nagyon jó egészséget, és sok boldogságot,
szívélyes üdvözléssel E. Gy, a Szegedi Igazgatóság helyettes vezetője.” Jót
mulattam rajta, mikor olvastam.

‘70. április 21-én érkezett, dátum nélküli Express levél.

„Kicsikém! Elégge el nem ítéltetõ magatartásomra tudom nincs, és nem is
lehet mentségem. Valóban eltelt 5 nap, mióta hazatértem, és csak most
jutok íráshoz! Meg kell azonban jegyezni, hogy miután Te sem vetted kezéd-
be a tollat, és Te se írtál még a mai napig egy kérdõjeles lapot sem, némileg
menti mulasztásomat. (És majd ezt meg kell beszélni, de csak személyesen!)

Édesem! Egyébként amilyen jól kezdõdött a program, olyan jól fejezõdött be.
Délután már Pestre érkezésem után Anyukához mentem, és egy-két ismerõst
meglátogattam a hivatalában. Utána megtudtam, hogy Erdélyi otthon tanul,
felhívtam telefonon, majd elmentem hozzá – az elkészett József-napi köszöntést
pótolni. Mondanom se kell, hogy jól éreztük magunkat, de délután 4 óra körül
hazaértünk. Szegény gépkocsivezetõ barátom (õ is József), Pesten sehol sem
kocinthatott velünk, noha szeretett volna. Nagyon kért, hogy ezt a mulasztást
pótolni kell a Postakocsi-csárdában. (Emlékszel? Onnan már, ha úgy alakul
a dolog, gyalog is elmegyünk. Majdnem úgy történt, de találkoztunk egy barát-
jával a csárdában – aki nem ivott, és õ vezette haza Szegedre a kocsit. Hát...
a koraesti órákban úgy érkezünk meg Szegedre. Nem megnyugtató, de el
kell mondanom, hogy „azokat” a szép nótákat elbúzáttuk a cigányprimással!
És nagyon-nagyon sokat gondoltam Rád.

Másnap, szerdán szabin voltam, így kipihentem az elõzõ gyönyörû két nap
„fáradalmát”. Aludtam vagy 18 órát egyvégtében. Csütörtöktõl bent vagyok,
kivéve szombatot, amikor Szabadkán voltam. A közelgõ nagy napokra sze-
reztem be az olcsó, de jó jugoszláv konyakot és egyéb finom italokat. Nos, ez
volt a múlt hét programja, de a mostani is változatosnak, és zúfoltnak

⁵ Hogy is tudnám azt a napot elfelejteni, mikor Szegeden voltam, s az én szerel-
mem könnyes szemcét rám emelve, kellemes hangján énekelte nekem: „Édesanyám
kössön kendõt, sejtmet a fejére, menjen el a legszebb lányhoz a faluvégére. Mondja meg a leg-
szebb lánynak, el akarom venni... Kérdezzé meg, akar-e a feleségem lenni? – Édes fiam! Azt
a kislányt verd ki a fejedbõl. Nem érdemli, hogy szeressed szívedbõl-lelkedbõl... A minap is
azt üzenté: gazdagabb is kérte. – Édesanyám! Fáj a szívem! Majd’ meghalok érte...!” Ezt az
estét soha nem tudom elfelejteni.

ígérkezik. Most, hogy tegnap a főnök 8 napra elutazott Lengyelországba, az egész „élüzem-ünnepség” szervezése rámaszakadt. Még előttünk van, a területünkön egy „Kiváló csomópont” és egy „SZOT Vörös vándorzászló” ünnepség is. Szombaton mindegyiken részt kell vennem. Ezt csak azért említem, mert ezeken a napokon inkább ott lennék Nálad, – de a valóságban most sajnos, csak a képernyőn láthatsz, de azért bízom abban, hogy rövidesen személyesen is találkozunk!

Édesem! Most néhány nap távlatából kellő pihent állapotban, és teljesen józan fővel – nagyon sokat gondolok az együtt töltött boldog napra. Remélem, nem kell elemezniem, hogy érzetem magam. Ott voltam és láttál engem! Nem hiszem, hogy nem tükröződtek arcomon a boldog, meghitt és kedves órák, amit számomra jelentettél. Nem szokás mindezért köszönetet mondani. Nem teszem azért, mert kapott boldogságot csak boldogság nyújtásával lehet, és szabad viszonzni. Én hiszem, hogy számodra is éppen olyan felejthetetlen volt az a nap, mint nekem. Ha igen, akkor megnyugodtam. Azért volt olyan szép, mert nagyon szeretlek, és Te is szeretsz engem. S ez a boldogság-érzés teljesen áthatott bennünket. Úgy érzem, és éreztem, hogy Te is boldog vagy velem. Tisztián magam előtt látom édes arcod, mely mindig mindent elárult arról, ami bensődben lejátszódott. S ez, a boldogság volt! S nem lehet felejteni azt a boldog éjszakát, melyet csaknem teljesen átvirrasztottunk – egymásért! Gyönyörű volt – bár ezek a szavak sohasem tudják azt a szépséget eléggé kifejezni. De úgy hiszem, nem is az a lényeg, hanem amit éreztünk!

Drága Kicsim! Amit eddig érezhettél, – hogy én is úgy érzem, mi elválaszt-hatatlanul összetartozunk! Csak kettőnkön áll, hogy mindig így maradjon. Részemről ez az érzés nem fellángolás, hanem tartalommal teli. Szeretem Benned a kedves anyáskodást, az Asszonyt, a Nőt, az emberi Barátot, és mindent. Ez így együtt a szeretetem, a szerelmem Oka, Forrása, „Tárgya”. S míg ez együtt „ad” Téged, mindig szeretlek, és úgy szeretlek Téged. Hiszem, hogy ez örökre így marad!

Búcsúzóul – elhibeted nekem – úgy is megyek, amint ki tudok mozdulni. Addig is igaz szeretettel gondolok Rád. Szeretlek, és szeress, Te is szeres engem! Ölel és csókol, úgy, mint azon a boldog éjszakán, a Te...

Ui.: Kislányodat sokszor puszirom, és egy keveset bagózhat! Majd Fecskét viszek neki! Csók ...”

‘70. május 8. Express levél.

„Édes Kicsi...! Mindenekelőtt szeretném elmondani, hogy nagyon jól sikerült a program befejező része nekem is. Amint terveztem, Tóled hazafelé, fél egy után néhány perccel megérkeztem Pestre. Igaz, Vác előtt elromlott a busz, ezért át kellett szállnunk. Pesten beszéltem Józssival telefonon, aki közölte, hogy minden rendben van. Vele már személyesen nem sikerült találkoznom, mert a vonatom 13,51-kor indult. Bementem Anyukáéhoz és onnan a Nyugatiba siettem. Ragyogó napsütésben – egyedül ülve egy fülkében – utaztam, és 5-kor érkeztem haza. Nos, így zárult ez a szép 2 nap, melynek fáradságait már kezdem kipihenni. Na, nem kell félreérteni!

Édesem! Itt is szeretném megerősíteni, hogy nagyon-nagyon boldognak éreztem magam és érzem ma is, ha csak rá gondolok. Ennyi ideig még nem voltam Veled együtt, de úgy érzem, még ez is kevés volt. Remélem, lesz még lehetőségünk arra is, hogy még tovább legyünk egymás mellett. Hogy miért mondom ezt? Emlékezz csak vissza! Elindulásom előtt mondtál valamit! Pesten emlékeztem rá, mit és hogyan. Már útra készültem, és Te leültél. Azt mondtad – szó szerint emlékszem rá: „Minden mellékgondolat nélkül bújj mellém egy kicsit”. Akkor ott, nagyon-nagyon boldognak éreztem magam, mint még talán soha azelőtt. Maga az a tény, hogy Te hívtál a búcsúzás előtt, azt a boldog érzést keltette bennem, hogy nagyon szeretsz, és még egyszer búcsúzás előtt akarod, hogy átöljelek. Boldog voltam, mindaddig, amíg az utcán gondolataimmal magamra nem maradtam. S akkor, úgy Vác környékén egy borzasztó gondolat vetődött fel bennem! Tízszer-búcsúzó is visszaidéztem magamban szavaidat, és egyre inkább aggodalmaskodni kezdtem... Valami rendkívüli rossz érzés, előérzet gyötört egész úton, és még ma sem hagy nyugodni, mindaddig, amíg nem kapok Tóled választ. Most, utólag ugyanis felvetődött bennem – részemre addig ismeretlen és szokatlan viselkedésedre emlékezve – mintha talán véleg akartál volna tőlem búcsúzni! S eszembe jutnak este mondott szavaid is, melyben a halált emlegetted. S minden eszembe jutott, ami egyre jobban táplálta aggodalmamat. Bár tévednék, de most még nem vagyok nyugodt. Kérlek, könyörgöm, légy őszinte, mint mindig, és mondd, hogy tévedek. Mondd, hogy butaságra gondolok, és nincs semmi alapja érzéseimnek. Vagy mondj bármit, de az igazat!

Édesem! Én, mint mindig is mondtam, úgy hiszem, ezt Te érezted is, nagyon-nagyon szeretlek Téged. Szeretni foglak mindig, amíg Te is szeretsz engem! S ha nem vagy elég boldog velem, mondd meg nekem. De még azt is,

hogy miért! Hátha tudok változtatni azon, amit Te rossznak tartasz bennem! S ha nem tudok segíteni, és elbágyasz, én úgyis szeretni foglak. Én Téged csak boldognak, és nem boldogtalannak akarlak tudni! Ne haragudj aggodalmaimért, de szükségesnek tartottam mindent elmondani, amit éreztem, ott a két nap alatt! (Már csak arra az egy-két jelenségre gondolva, illetve megjegyzésedre!)

Remélem, Te is kipibented magad, és kislányoddal sem volt probléma! S ha igen, nyugodtan megmondhatod Neki, hogy Neked is jogod van az élethez. S a mi kettőnk kapcsolata nem erkölcstelen, hiszen nagyon szeretjük egymást, őszintén, becsülettel. Nekem Te egy boldogságot nyújtó Társ vagy, a számunkra egyformán mostoha élet útján! Mi ezt tudjuk, és remélem, kislányod is megérti ezt.

Édesem! Még egyszer kérlek, írd gyorsan, sokat! Nagyon várom, mint még soha – kedves soraidat. Addig is sokat gondolok Rád, és nagyon szeretlek! Ölel és csókol (Úgy!)”

AMIKOR IDEÉRTEM a levelek írásával, gyorsírással írt lapokat találtan a borítékban. Azt is leírom, ha sikerül a sztenogramot elolvasni. Lehet, hogy ez csak a következő levellem vázлата, talán hiányos, mégis úgy írom le, ahogy találok. Íme:

„Goethe verse (nincs leírva, melyik, csak ennyi).

Édes! Egyet még nem kérdeztem meg Tőled: Már búcsúzás közben nem akartam, pedig ez nekem nagyon fontos. Lehet, ki fogsz érte nevetni, vagy ki tudja, mit gondolsz, pedig nekem azért kell tudnom, hogyan érezhetem magam ezután. Nem akartam előtted titkolózni, de sokszor gondoltam már „olyan butaságra”, – minek, miért él az ember? – De hát a józanész mindig felülkerekedett bennem, na meg a kötelességérzet, hiszen nemcsak magamért vállaltam felelősséget, amikor eldöntöttem, hogy magam vállalom a gyermekeim felnevelését, amiért – bármilyen nehéz is sokszor – igyekeztem mindig becsülettel helyállni. Zavarólag hat rám, de eddig nem mertem leírni. Más az, ha itt vagy, együtt beszéljük meg, akkor, amikor átölelve tartasz, és szemembe nézhetsz. Igen, zavarólag hat rám a „minősítés” kérdése, amit talán sokan gondolhatnak kapcsolatunkról, de aztán a józan eszem felülkerekedik. Mit lehet tenni? – Semmit.

Lám, milyen a megérezés. De leveledben leírt első variáció az igaz. Akartam, hogy átölelj búcsúzás előtt, bár nem minden mellékgondolat nélkül, hogy nagy-nagy szeretettel magamhoz-láncoljam minden érzésedet, gondolatodat, hogy azok a meghitt, édes boldogság-érzések elkísérjenek, állandóan ott legyenek nálad, és bárhol jársz, velem, csak velem legyél – örökre!

Azt hiszem, sokban viszont tévedtél. Remélem, az időközben írt levelem megnyugtató. Egyéb oka nincs aggodalmadnak (mint amit már papírra vettem). Tehát: én minden körülményt úgy fogadtam el, ahogyan van, családi helyzeted, beosztásod. Mégis, Tőled akartam hallani, minden számítás és kötelezettségvállalás nélkül: ha a körülmények mások volnának, akkor örök társul engem választanál-e? (Ne haragudj, nehéz leírni, más volna elmondani.) Nem tudom, Te úgy érted-e, ahogyan én érzem: Mindezt azzal akartam aláhúzni, hogy mindig csak Téged akarlak szeretni, de így is, az adott helyzetünkben boldog vagyok Veled. Maradéktalanul boldog tudok lenni Veled. Ezt le is merem írni, hogy ne legyenek kétségeid még a fenti „butaság” ellenére sem. Akkor is szerettelek, már „nőgyűlölő” korodban! Én éreztem, mi váltotta ki belőled „azt”. Tudtam már akkor is, és hittem, hogy jobban fogsz szeretni engem, mint embert, mint barátot, mint nőt. És mindenképpen, minden tekintetben éreztem, hogy mi egymáshoz tartozunk, teljesen, és nem csaltak meg érzéseim. Kimondhatatlan boldogságot kaptam Tőled (kaptunk egymástól), és remélem, így érzed Te is, mert én így éreztem, láttam rajtad. Álmomban sem gondoltam végig, és azt hiszem, kevesen érezhetik, élhetik ezt meg, és e kiváltságos érzésekért legyünk hálásak az eddig mostoha, de most már remélem, nem „olyan” sorsnak, és mindketten nagyon igyekezzünk, féltve őrizzük ezt a szép szerelmet, mert megérdemeljük, hogy nagyon hosszú időre szóljon, és ne múljon el, csak a szívünk dobbanásával együtt. És a másik, aki túléli a másik életét, azt boldogítsa, még utána is mindaz, amit kapott az élettől, mert azt hiszem, majd’ mindent megkaptunk, ami emberileg lehetséges. (Az a majd' a távolságot akarja érzékeltetni.)

Előző levelemben akartam megírni, hogy olyan úr támadt utánad, de ez olyan fájó érzés, mint a búcsúzás is, mintha egyik felem távozna el, és engem csak az vigasztal, hogy Az a másik fél majd siet vissza, hogy ismét együtt legyünk."

'70. május 15. Express levél borítékában külön levélpapírban vörös rózsaszirmok, a következő szöveg kíséretében:

„Vers helyett e rózsaszirm, melyre csókot adtam én!”

És a levél:

„Drágaságom! Amint a tegnap telefonon közöltem, ma sikerült egy időre gondolatban egyedül csak Veled maradnom. Máris íráshoz fogtam, és szeretném érzéseimet így is közölni Veled.

Drága, és számomra többszörösen is drága leveledet megkaptam. Ebből és az előzőből is értésemre adtad azt, amit reméltem is, – hogy röviden fejezzem ki magam: aggodalmaim alaptalanok voltak. Ezt reméltem, és hittem is, és ha aggodalmaimról írtam is Neked, azt azért tettem, mert nagyon szeretlek Téged. És azért is, mert olyan furcsa volt számomra az a búcsúzás, ami úgy hiszem, soha nem lehet szép. No, ne érts félre! Azért, amit írtam, nem jelent számomra drámát! Az utolsó szavaid kéissé valóban furcsán hatottak rám. Most azonban soraid olvasása után mindent megérték, és elhiszem Neked, meg kell mondanom, hogy az addigi viselkedésed volt számomra a furcsa. Mindig és mindenkor valahogy azt éreztem, hogy más van Benned, mint amit szavaidban és viselkedésedben igyekszel mondani, mutatni. Azt éreztem néha, hogy visszatartod magadban a mondanivalót, amit egyébként most közölni mertél velem. Hidd el, hogy ez a felismerés – ha nem tévedek – nagyon boldoggá tesz engem! Éppen úgy, mint levelednek azon része, ahol arról írsz, hogy valóban boldog vagy, és voltál mindig velem!

Édesem! Én, mint eddig is éreztem, ha együtt voltunk, számomra mindig a boldogságot jelentette. És, hidd el azt is, hogy amit leírtál – mint írod ismételten – én nem akartam kiprovokálni! Nem! Ugyanis – és ez az igazság – én mindig érzem és éreztem, ha mi szeretjük egymást, akkor csak a boldogság lehet annak az ára. És én nagyon szeretlek Téged! S ha borongós hangú levelet is írtam Neked, az azt jelenti, hogy féltem ezt a boldog és tiszta szerelmet minden fuvallattól. Én nem tudok oly szépeket írni, mint a legutolsó leveledben írtál nekem, de hidd el, szerelmem azért éppen olyan őszinte és tiszta. A szép szavak és mondatok ettől függetlenül nagyon boldoggá tettek engem. Először

mertél ilyen leplezetlenül tiszta és őszinte lenni hozzám! S úgy érzem, ez azért van, mert most már mindig ilyen akarsz maradni hozzám. Szeretném, ha ez így maradna! Véleményem már korábban is az volt, hogy mi nem titkolhatjuk el érzelmeinket soha egymás előtt! Legyünk mindketten olyanok, amilyenek érezzük magunkat. Ha szeretjük vagy kívánjuk a másikat, ne szégyelljük azt megmondani, vagy egyéb formában kifejezni. Azok legyünk, akik vagyunk – két szerető Ember! Úgy hiszem, ha ezen az úton vagyunk és maradunk, akkor kedves soraid meg fognak valósulni – és valóban mindörökké tart ez a boldog-érzés, a szerelmünk! S egyébként ez az én álmom és vágyam is!

Most pedig elnézést kérek a kapkodó írásért, de csak nagyon kevés időm van. Amit kellett, azt leírtam, és szeretném, ha jól megértettél volna. Én nem hagytam Számodra kérdőjelet, és nagyon örülnék, ha leveleidben Te sem tennéd azt! Bizom abban, hogy valóban úgy szeretsz, amint írtad, és ahogy én érezem! Én Téged nagyon szeretlek, de nemcsak úgy, ahogy írom, hanem úgy is, ahogy Te érezted!

Újabb levelemig, vagy személyes találkozásig – gondolatban mindig ott vagyok Nálad! Ölel-csókol úgy, aki csak a Tiéd!

70. május 21. Express, 8 oldalas levél!

*„Drága Kicsim! „Sajnos, nagyon jó volt az érzésed az árvízszel kapcsolatban. De nem a Tisza, hanem a Maros és a múltkor képeslapon küldött **Makót** már tegnap részlegesen ki kellett üríteni (40 ezer fő). Ez engem úgy érintett, hogy most e pillanatban (csütörtök) már 40 órája nem voltam levetkőzve, és csak itt-ott bóbiskolni volt időm! Na, de nem is ez a baj, mert még „fiatal” az ember, nagyon sokat kibír. A baj az, hogy a sok idegeskedés közben nem jut idő egy levél írására sem, főleg az olyan levélnél, ahol nem közömbös, hogy mit, hogyan írok le! Édesem! Itt van a Te leveled, és abban felvetett dolgokra szeretnék először válaszolni. Mindenekelőtt nagyon köszönöm kedvességed, hogy ilyen pontosan megőrizted első levelem dátumát. Hidd el, ha nem is tudtam ezt az időpontot, akkor is boldog ünnep számomra. Hiszen oly időnek kezdetét vezette be, amelyre a levélíráskor még nem is gondoltam. Nagyon boldog vagyok, és hálás vagyok érte Neked, a Sorsnak, hogy megismerhettem a boldogságot. Nem túlzás, amit most írok, mert én az óta szívből érzem ezt! Köszönöm Neked, és kérek, ne fosszál meg ettől sobasem engem!*

Mint általában, a legutóbbi levelemben is találtál néhány dolgot, amit nem értettél egyértelműen. Ez vonatkozik a „konkrét” vagy az általános búcsú

fogalmára is. Drágám! Szívből és őszintén mondom, hogy Tőled búcsúzni, részemre mindig szomorú lesz, bármilyen legyen is az utolsó 5 perc. Szomorú, mert esetleg hosszú idő telik el ismét, hogy találkozunk egymással. Én úgy értettem tehát azt, amit Te félve megírtál. No, ne hidd, hogy ez a búcsúzás volt szomorú részemre. Nem, mert nekem gyönyörű volt! Felejthetetlen volt! És nagyon bántott, ha abból azt a tanulságot vonnád le, hogy nem szabad többé őszintének lenned. Inkább azt szeretném kérni, hogy mindig, egész életedben olyan legyél, hogy az mindig a teljes valóságot tükrözze! Nem értem, mi volt az, ami tartózkodóvá tett eddig velem szemben? Vajon mit lehet sajnálni, és magadnak szemrehányást tenni az első pesti randevú miatt?! Mit? Miért? Hiszen nagyon szeretlek Téged! Azért kellett az első találkozás, és a legutóbbi találkozás közötti időszakban „más” mutatni, mint amit szerettél volna!? Na, nem kérdezem tovább! Megértem én mindezt! De mégis azt szeretném, ha a jövőben mindig olyan lennél, mint legutóbb voltál!

Drága! Ne haragudj, hogy ilyen sok „szöveggel” untatlak, de úgy éreztem, a leveled soraira kellett válaszolnom. Mégis, két dolgot hadd mondjak még az előzőekhez tartozóan. Mint tudod, és érzed, én nagyon szeretlek. Soraid olvasása közben egyre gyakrabban érzek valami féltékenységet irántad. Ez azonban inkább féltés! Féltés nem másról, hanem csak önmagadtól. Féltetek, hogy a sok-sok gondolat között egyszer olyan is akad, hogy megfosztod magad az irántam érzett szerelmedtől. Ezért féltetek, és ezért reagálok minden gondolatodra ilyen érzékenyen. Bocssás meg nekem ezért, de értsd meg, hogy szeretlek, imádlak Téged Katicám! Másik, amit most el szeretnék mondani Neked: Ebben a közünk kialakult mély és igaz szerelemben valaki más lett belőlem, mint korábban voltam. Tiszta és szép szerelmünk valami olyan változást idézett elő nálam, hogy boldog tudok lenni! Ez az egészen új érzés lelkileg is boldoggá, de rendkívül érzékennyé tett. Olyannak érzem magam, mint aki magas zenei műveltséget szerzett, és kifinomult a zene iránti érzékenysége. Nekem az érzéseim lettek kifinomultak. Ezért tudlak így lángoló szerelemmel szeretni Téged! De éppen ezért megérzek minden kis rezdülést a Te érzéseidben is. Ezért értelek úgy meg, és fogadlak el ilyennek. Nem azt mondom, hogy a legutóbbi leveled valahogy másabb volt, mint a korábbiak. Szinte érzékelhető volt belőle a szerelmed, éreztem, láttam könnyező arcodat. Nagyon boldoggá tetted soraid, mert úgy érzem, most már valóban Te csak az enyém vagy teljesen! Ezt persze úgy érzem és értem, hogy felszabadultabb létél, szabadabb belül akarásban, érzéseiben és teljesen azt tudod és akarod is adni

nekem, amit addig csak magad akartál igazán. S ha költő lennék, ezt úgy fejezném ki, hogy kettőnk szíve összeforrt és most már valóban együtt dobog!

Szerelmem! Szeress engem, mint ahogy én Téged. Én gondolatban már örökké ott leszek Nálad, és ott is akarok maradni. Szeretlek! Írj! Amint tudok, megyek Hozzád! Ölel, és olyan csókot küld a Te ...”

BIZTOS LEHETEK abban, hogy fontos lehetett ez a levél, mert a borítékban az erre szóló válasz is benne volt, gyorsírással megörökítve (csak a szöveg, dátum és búcsúzkodás nélkül). Íme:

„Megígérem, hiszek Neked, és nem fogom soha többé félreérteni a leveledet, és főleg ilyen nehéz időkben, mint amilyenben most vagy. Mindegy, mit írsz, csak tudjak Rólad, ha csak néhány sorban is! A dátum! Ha nem tudatosan, – akkor ösztönösen aznap írtad, számomra azt a nagyon kedves levelet, tehát Te is éppen úgy ünnepeled, mint én.

Reméltem, úgy van, amint írtad. Viszont én nem mutattam mást eddig sem magamról, mint amilyen vagyok, és sohasem akartam és tudtam volna más lenni Hozzád, mert mesterkéltné lett volna, az pedig meglátszana rajtam, kiütközne rólam. Tudnod kell, hogy a tartózkodás alaptermészetem, és erről, – bárhogyan is akarnék, – nem tehetek, én ezzel a „hibával” születtem. Nehogy utólag rossz érzésed legyen, én mindig őszinte szívből szerettelek, mert szívünk boldogságát jelentette számomra minden, akár rövidebb vagy „hosszabb” ideig tartó volt a személyes találkozásunk. Mindig úgy vártam arra, olyan rendkívüli boldogsággal, hogy nem hiszem, másoknál is lehetséges-e úgy érezni. Mesterkéltné sohasem voltam, és nem is leszek Hozzád.

Azért azt nem hallgatom el, hogy nagy betyár vagy Te! Tudtad, és érezted azt már rég, amit én akarva-akaratlanul nem mutattam magamból. Pedig nem akartam leplezni. Nem is lehetett. Azt hiszed, ha nem olyan erős ez az érzés, ha nem ilyen mély, talán csak úgy, „játékból” folytattam volna kapcsolatunkat? Ennyire bele lehetett volna merülni, ha csak felületesek lettek volna érzelmeim? Azt hiszem, Te megérted, hogy én egy ilyen „kisvárosi szemmel” nézve „reflektor-fényben” élek. Közelebbi ismerőseim, (kollégák) jól tudták, tudják, min mentem keresztül korábban, és akár „kaland-

nak” tartják, akár „komolynak” kettőnk kapcsolatát, megértik, de mások nem tudhatják. Bár nem törődtem semmivel, és nem törődöm most sem, mégis – emberi közösségben élünk – ezért mégsem tehettem ki magam csak úgy „szórakozásból” szóbeszédnek.

És én mindezzel nem törődtem, és nem törődöm most sem, mert Te mindennél fontosabb vagy nekem, mindennél kedvesebb! Gondolom: meggyőződhetél róla, hogy őszinte vagyok Hozzád, s nem akarom, hogy bármilyen gondolat közénk állhasson. Én semmiféle ígéretet nem kértem, s nem akarok belőled „kierősza-
kolni”. Mégis ezeket a gondolatokat tisztáznom kellett, és kell. Úgy érzem, jobb, ha ezekről beszélünk, mint ha elhallgatjuk egymás előtt. Azt kérdeztem, talán legutóbbi levelemben, hogy a „minősítés” kérdésében mi a véleményed? Pedig Te tudtad, hogy mire gondoltam! Mégis, én hallani akartam Tőled! Remélem, tisztában vagy azzal, hogy én soha nem akartam visszaélni a helyzettel. Azért írtam a múltkor, hogy nem tudhatjuk, mit hoz a jövő, a sors. Ezekről most talán még hallani is rossz, – ez igaz. De ha úgy alakulna (nekünk, szerelmeseknek) a sorsunk, hogy ígéret ellenére nem lehetünk amúgy teljességében egymásé, mert esetleg megváltoznának érzelmeink... Akkor, mit ér „egy nő” azzal a bizonyos korábbi ígérettel? Ha már nincs érzés, és meggyőződés mellette?! Megérné?

Anyagi biztonság? Mindez nem elég érv amellet, hogy én döntsek valaki mellett. Életem talán legnehezebb időszakán már túl vagyok, és ha eddig „kibírtam” mindent, emelt fővel átvészelttem, akkor azt is kibírom, ami rám vár. Emiatt nem láncolom hozzá magam senkihez. Pedig tudom, „az” sem közömbös, mármint az anyagi jólét. Nálam mégis, kizárólag az érzelem, a tiszta, becsületes érzés, a ragaszkodás a másikhoz – jöhet számításba.

Levelemből idézted azokat a sorokat, melyek „ismét kétséget támasztanak Benned! Édesem! Kérlek, érts meg engem! Itthon újból elolvastam leveledet. Arra válaszoltam, de másnap reggel bent az irodában átírtam, kihagytam belőle bizonyos mondatokat. Arra kértél, legyek mindig őszinte Hozzád, és én ezt megígértem Neked. Akkor mit tegyek, ha néha gondolatban kétségeket támaszt Benned az őszinteségem? Arra gondoltam, hogy meg fogod érteni az én

érezéseimet. Mégis, ha ellentmondásos részedről valami, úgy van, ahogyan írtam: én is nagyon szeretlek, és nem vagyok türelmetlen, – és mégis az vagyok, amikor eltelik egy hét, és nem látlak, és távol vagy tőlem... (ez nem ellentmondás?) Persze, hogy az, mert szeretlek és ilyenkor, ha távol vagy, kétségek gyötörnek. Azért, mert „borzasztó” Tőled távol lenni! – és ilyenkor minden, minden kilátástalan előttem... Kérlek, ne is keresd ezekben a szavakban a „logikát!”, mert én is tudom, hogy nincs benne. Úgy „bókoltál” nekem, mikor itt voltál: „hogyan lehet ilyen okos nő (mármint én) ilyen buta?” Ehhez most én hozzáteszem: nem is vagyok okos. És akkor Te mit vársz tőlem? Ráadásul „ez a buta nő” még szerelmes is. Nagyon szereti azt az „óriási nagy és nagyon okos férfit: Téged!”

Sok mindenre találhatsz magyarázatot, ha elolvasod ezeket a ceruzával sietve leírt sorokat, amelyeket napokkal előbb leírtam azzal, hogy nem adom postára, mert ki tudja, mit fogsz gondolni, ha elolvasod. Arra gondoltam, jobb lenne, ha együtt értékelnék ki, nehogy félreértsd gondolataimat. Remélem, az őszinte levélváltásunk után – már nem fogsz többé félreérteni engem.

Édesem! Az „idő” kérdése is tisztázódott utolsó leveledben, és hidd el, nem veszem ígéretnek. Tudom, szeretsz, és megérted még a ki nem mondott gondolataimat is. Nem írtam soha, és nem is mondtam Neked, és Te mégis leírtad! Igenis, voltak már olyan gondolataim, hogy egyszerűen – még ha ez érthetetlen is – elmene-külök ez elől a fájó, de nagyon-nagyon boldog szerelemből... Egyszerűen, és érthetetlen módon pontot teszek a vérére, gondolván, elég erős vagyok, – eddig is kibírtam mindent, amit az Élet rám terhel, – tehát ezt is ki fogom bírni!

Érts meg engem, egyelőre azért is rossz számomra ez a helyzet, hiszen a Te „kötöttséged” miatt még ezt a levelet se merem elküldeni (jelenleg az irodán túli elfoglaltságod miatt). Arra gondoltam, vasárnap bemegyek a hivatalba, felhívom telefonon Józsi barátodat, s megkérem, legyen közvetítő közöttünk, amíg Szeged környékéről levonul az árvíz. Attól félek, hogy az ott kialakult zűrzavarban levelem nehogy esetleg illetéktelen kezébe kerüljön. Ugyanis – és ezt őszintén mondom, – semmiféle kellemetlenséget nem akarok okozni Neked. Kérlek, értsd meg, nekem a boldogság

nem mindenáron kell, hanem teljes meggyőződésből, megérett helyzetben. Ha Te is így értelmezed, akkor megértettél engem. Ne haragudj kétségeimért, de „megnyugtatlak”, hogy hasonlók még ezután is lesznek!

És hidd el, vannak „tisztá” pillanataim is, amikor mérlegelem a helyzetet, s magamban már rég' eldöntöttem, hogy még azon az áron is kell nekem ez a szerelem, ha csupán „szórakozásból” szeretsz ennyire (ismét ellentmondás?), minden felelősségvállalás és teljes Valód, és egész Életed „feláldozása” nélkül is! Még így se tudnék (önként) lemondani Rólad, mert annyira szeretlek. Csak ebben az esetben az a bizonyos, a rossz százíz örökre megmaradna szerelmünkől, hogy „csak” így tudtál engem szeretni?!

Kérlek, ne keressük egymás soraiban, hogy mit lehet félre-magyarázni. Remélem, Te se, én sem teszek olyat, hogy a szavak mögött kellene valamit gondolni!, hiszen már őszintén feltártuk egymás előtt önmagunkat. Egymásnak, egymásért élünk ezután (mint eddig), és azt akarom, hogy boldoggá tegyelek, hogy csak általam, csak velem tudjál boldog lenni, „Te nagy zenei zseni”, aki olyan jól tudsz „játszani” egy hangszeren, hogy a hangokból mindent ki tudsz hozni, ami szép, és érték van egy nőben! Engem most is lánggra lobbant, és szinte átérzem, újból itt vagy, ölelsz, és úgy simogatsz, olyan szeretettel, mint tetted ittlétedkor.

Tudod-e, miért voltak kétségeim? Azért, mert úgy szeretlek, ahogyan írtad, s ahogyan érezted akkor, azon a boldog-fájó búcsú-zászkor, amikor az igazi boldogságot láthattam Rajtad is, és akkor azt éreztem, hogy ha a Tiéd nem lehetek örökre, akkor ... soha, senki mással nem lehetek, egyáltalán nem lehetek boldog – ezután a boldogság után, amit együtt átéltünk. Soha nem jöhet már olyan ezután, amire vágyódhatnék, olyan, aki után sóvárognék... – Soha! Soha!”

‘70. május. 26. – Nagy borítékban 2 újság a Tiszán dülő árvíz helyzetéről.

„Drága Kicsi...! Ma kaptam meg kedves soraidat, és máris írok, ha röviden is, mert holnap a jugoszláv vasutasokkal lesz tárgyalásom, és nem valószínű, hogy időm lesz rá. Holnapután meg ismét a vízzel kell majd ügyködnöm, mely lassan, de biztosan még mindig emelkedik...

Édesem! Mindenekelőtt a kettős levélre vonatkozóan: Úgy érzem most én is, hogy végleg megszűnt közöttünk minden, ami zavarhatná boldogságunkat. Talán nem helyes úgy, ahogyan kifejeztem magam, mert lényegében eddig sem volt semmi ilyen közöttünk. Csak önmagunkban volt valami, amit nem tudnék megfogalmazni most. Még helyesebben: önmagadban volt ez a valami, amit én is éreztem, de csak akkor, amikor nem voltál velem, és régen találkoztunk. Amikor ugyanis együtt voltunk, mindig éreztem az „igazi”, a „felszabadult”, az „önmagát”, a „lényegét” mutató Katicát! Csak egyet nem tudtam, hogy miközben szívből szeretsz, vívódsz is önmagadban mindazok miatt, amit olyan szépen megírtál most nekem. Szépen? Nem! Csodálatosan! Az egész levél egy mélyről jövő, felszabadult szerelmes ember őszinte vallomása. Végre, kimondtad azt, amit eddig is érezteél, de nem merted kimondani! Köszönöm Neked ezt a vallomást, nagyon boldoggá tettél vele!

Édesem! Nyugodj meg: megértetek mindent! Megértetek helyzetedet, körülményeidet. Megértetek sorsodat, mint embert, s megértelek, mint „nőt”, „asszonyt”. Eddig is megértettelek, de Te nem hitted el nekem! Nagyon megszerettelek, mint egy „sorstársat”. Visszaadtad az emberekben vetett hitemet, bátorságomat, és megismerttetted velem az igazi boldogságot. Valóban „kialakult” közöttünk ez a kapcsolat, az első találkozásunk óta. Később, mint nő is magadhoz láncoltál. Kezdetben, amikor az első alkalmakkor tettél boldoggá, mindig úgy éreztem, hogy részéről vége mindennek. Hol van ez az idő már? Ma mindig úgy érzem, nem, soha nem lehet ennek a szépnek vége közöttünk! Enyémnek érzlek, enyémnek tudlak a szó legszorosabb értelmében. Milyen asszonynak ítélek meg? – kérdezed. Hát lehet erre választ adni? Hiszen annyiszor láttál már „akkor”, és amit láttál, azt nem lehet hamisan tenni! Valóban, és mindig boldognak érzem magam akkor is, és mindig! Csak az aggódo leveleidet, melyek most is jönnek Tőled, hogyan ítélnél meg? Úgy, ahogy eddig is gondoltam! Szerintem Te mindig a legközelebb álltál hozzám mindenki másnál. Hidd el nekem, hogy sokkal, de sokkal jobban élettársul tudlak, mint azt, akibe az törvényes kötelek fűz még jelenleg. Helyesebben: egyedül Téged tudlak annak! Úgy érzem, e pillanatban tudom, mire gondolsz! Ne fájjon az Neked, nem úgy van, ahogy gondolod, és majd szóban talán, ha beszélünk, el is hiszed ezt nekem! Addig is, ne csak hidd, hanem tudd is, hogy egyedül a Tiéd vagyok, és leszek is! Csak vigyázzunk egymásra, és soha ne engedjük el egymás kezét!

Édesem! Ne aggódj, nem történik velem semmi baj, bárhogy alakuljon a helyzet. Ha valakiért, úgy aggódik egy szerető szív, mint a Tiéd, nem lehet baja sohasem! Megnyugtatósként küldök 2 újságot az elmúlt napokról, és ha nagyobb baj lesz, akkor telefonon is jelentkezem. Még egyszer nagyon köszönöm drága soraidat, és gondoldj arra, hogy tiszta szívből, nagyon szeretlek. Ezekben a napokban nagyon sokat vagyok és leszek Veled gondolatban! Ez az árvíz számomra csak azért rémes, mert nem tudok arrafelé, Hozzád menni! Bizom benne, hogy rövidesen arra is sor kerül! Addig is gondoldj sokat rám, és mielőtt alvásra hajtod fejecskéd, dobj egy csókot nekem a távolba... Hidd el, hogy itt, megérezem azt! Ölel-csókol, mindig szerelmed ...”

70. június. 6. – „Édes Kicsi...! Sajnos, tegnap csak addig jutottam, hogy a levélpapírt előszedtem, de az íráshoz nem jutottam hozzá. Úgy látszik, a Tiszta tovább már nem okoz bajt itt, Szegednél. A Körös azonban Csongrád mellett most kezd rakoncátlankodni, és a kitelepítés előkészítése miatt Kunszentmártonba kellett utaznom. Éjjél előtt jöttem haza, és most is majd' leragad a szemem. Ezért elnézést kérek, ha kissé rondán írok, de igyekszem tartalmában nem olyan lenni.

Édesem! Ne haragudj érte, de most olyan jó hangulatban vagyok, hogy a fáradtság ellenére humoros tudok lenni. Ehhez hozzájárul az a 3 konyak, amit az előbb a főnökömmel és a szovjet őrnagy vendéggel megittam. A jó hangulat igazi alapja azonban az: úgy érzem, a végefelé járunk ennek a vihes időszaknak. Most már merek abban reménykedni, hogy ha jövő héten nem is, de a következő héten már el tudok szabadulni Szegedről, és persze Teveled tudok találkozni. És bizony, ezt a találkozást már nagyon-nagyon várom! Az utolsó leveledben a kimondott gondolataidat megértettem. Hidd el, bennem is hasonlóan keverednek az érzések! Én azonban le is merem írni, hogy nagyon szeretnék már Veled találkozni, és együtt lenni! „Régen” volt már, hogy eljöttem Tőled, és átöltélél búcsúzásakor. Most, hogy az utóbbi időben sikerült néhány alkalommal együtt lennünk, az olyan hatással jár, hogy egyre többet szeretnék ott lenni Veled, és nagyon boldognak látni Téged. Valóban én nem tudom leírni azt, hogy mennyire hiányzik nekem az „északi kis város”. Ezekben a zűrzavaros éjszakákban hányszor és hányszor ott jártam Nálad képzeletben. Amikor az irodámban ügyelesteskedtem, vagy amikor a sáros gátakon a zavaros vizet figyeltem, mindig Rád gondoltam. S amikor rövid időre pihenni tértem, előbb gondolatban mindig átöleltelek. Nem lehet azt sem leírni,

hogy tudtam, éreztem: ott távol tőlem, Valaki rám gondol, és aggódik értem. Nagyon köszönöm ezt Neked! Érzem, és tudom, hogy csak az apró epizódok azok, melyek a mi kettőnk szerelmét oly széppé, tartalmassá, s boldoggá teszik. Az, hogy két ember egymással érez, egymásért aggódik, a legbiztosabb jele az őszinte szerelemnek. Ezért örülök annak, hogy olyan aggódó hangú leveleket küldtél nekem, és amiért egy kicsit „sajnálom”, hogy lassan ismét a régi mederben folyik a Tisza. Igen, hogy ennek van egy másik oldala is. Remélem, rövidesen újra találkozhatunk egymással. És én ezt már oly nagyon várom!

Édesem! Utóbbi leveledben írtál arról, hogy lehetőség van szakaszvezetési beutalásra. Noha véleményemet ebben nem is kérted, én elmondom. Ha lehetne javaslattal élni, inkább az Alduna-i kirándulást válaszd. Ugyanis nyárra nekem van még egy lehetőségem – bár nem biztos, azért nem is mondtam Neked – és nem lenne jó, ha az idődet esetleg egyedül töltenéd Hévízen, amikor másutt esetleg együtt is lehetnénk. De ha úgy érzed, hogy egészségileg vagy éppen a fáradtság miatt szükséged van erre a beutalóra, a viláért sem szalasszad el. Ugyanis megígérem, hogy ha csak rövid időre is, de ott is meglátogatlak. Csak egy a lényeg, hogy időben értesíts az elutazásodról, nehogy én meg otthon keresselek! Egyébként nem tudok még a jövő hétről pontosan nyilatkozni, és lehet, csak a rákövetkező hét lesz a már teljesen nyugodt hetiünk a víz miatt. Egyben azonban legyél megnyugodva: én minden lehető alkalmat megragadok, hogy minél előbb találkozhassunk. Hidd el, hogy nem kevésbé, mint Te – én is nagyon vágyom ölelő karjaidat. Fáradt vagyok az elmúlt nehéz hetek után. De azt is tudom, hogy igazán megpihenni csak ott tudok Melletted, Nálatok, Veled. Egyedül Te vagy, aki számomra maradéktalan boldogságot nyújthatsz. Miután ezt tudom, amint lehet, azonnal megyek!

Addig is, ott vagyok Nálad mindig, és mindenhol. Vágyakozva ölel és csókol, aki örökké nagyon szeret Téged. Kis Katikát csókolom!”

70. június 11. Express levél, benne külön lepréselt piros rózsaszirmok.

„Édes Kicsi...! Tegnap, amikor telefonon beszélünk, nem tudtam a körülmények miatt azt mondani, amit szerettem volna. Nagyon későn sikerült a hívást megkapnom, és már indulnom kellett. Ugyanis, az volt a hívás igazi oka, hogy már el sem tudtam képzelni, mi van Veled? Az én levelem ugyanis már oly régen elment, és semmi választ nem jött rá! Már azt hittem, hogy valami bajod lehet, talán betegség vagy egyéb családi probléma. Azért akartam mindenképpen beszélni Veled. Na, meg amúgy is, hogy legalább a hangodat

ballottam, miután sajnos, még ez a hét is az árvíz jegyében zajlik. Egyébként éjjel ki kellett utaznom Kunszentmártonba – ahol sürgősen elő kellett készíteni a kitélepítést. Ez a mi szerencsénk! A Tisza most már – ha lassan is – de megnyugtatóan viselkedik. Most meg a Körösöket és a Berettyót eszi a penész, és ezzel együtt persze bennünket is.

Valami keveset aludva, most jöttem be délelőtt a hivatalba, és máris írok Neked, mert szeretném, ha holnap megkapnád a levelem. Nem egészen önzetlenségből írom ezt, mert azért is írok ma, hogy vasárnap legyen időd rá válaszolni... és ne kelljen nekem a hétvégéig várnom a leveledre!!!

Drága...! Ugyanis szeretném, ha elbinnéd nekem, hogy már szinte fizikai fájdalom részemre, hogy nem tudunk személyesen találkozni! (Ne nevedd ki magadban engem!, de tényleg úgy is van!) Meg az a tény, hogy ide vagyok lánchova a munkához, annyi ideig egyfolytában, és készenlétben, már az is kibírbhatatlan! De minden, amit soraidból kiolvasok, még inkább csak arra ösztönöz, hogy újra ott lehessek Nálad. Érzem azt a leveleiből, ami bennem él. Tudomásul veszem, mert mást nem tehetek, mert itt kell lennem Szegeden, és nem mehetek el sehoová! Mégis, ez túl kevés ahhoz, hogy elaltassa bennem azt az érzést, mely Hozzád kerget. A kötelességérzet úgy látszik, nem elég ahhoz, hogy ellensúlyozni tudja mindezt. Lehet, hogy nem vagyok elég „öntudatos dolgozó”? Inkább azt gondolom, hogy nagyon szerelmes vagyok. Ezekben a napokban már nem egyszer megfordult a fejemben, hogy egy délután eltűnök, és ha fél órára is, de elmegyek Hozzád. Őszintén mondom, hogy könnyelműség lenne, de nem tehetek róla, mégis felvetődik bennem. De hogy mégsem tettem, az csak azért van, mert a körülmények egy délutánt sem engedtek eddig meg nekem... Nos, ez van nálam. Ezt azért mondtam, mert a Te drága soraidból is ilyeneket olvastam ki. Te is tudomásul veszed a helyzetet, de... az érzések nem! Ez az, ami különösen nehezebbé teszi az egyébként is hosszú és nehéz napokat.

Édesem! És ehhez még hozzá jön, hogy Zoli barátom felhívott Pestről. Azt mondja nekem – persze, viccből – a **Duna-parti kislakot** kiadja másnak, ha nem akarom igénybe venni. Azt nem írom le, hogy mit válaszoltam Neki! Ráadásul Anyuka is állandóan üzenget Zolitól, hogy már elfelejtettem Anyámat? Hiába, nem érti meg, hogy nem mehetek! S hogy még a gondokról beszéljék, Anyósom 3 hete nagyon rosszul van, s várható a legrosszabb is.⁶

⁶ Együtt laknak vak anyósával. Egyszer elkeseredve elmondta nekem, hogy felesége képes volt megverni saját tehetetlen anyját.

És otthon változatlanul – a különösen ideges hangulatban, rendkívüli mértékben állandó a bál! Nem sorolom tovább. Egyet azonban már megfogadtam magamban, és most Neked is: Ha vége lesz ennek a „csodálatos tavasznak”, mindent elkövetek, hogy bepótoljam az elmulasztottakat. Én bízom benne, és bizzzál benne Te is! Szépen indult ez az év – a hóról nem beszélve – de biztos, szép lesz a folytatás. Boldogságra, nyugalomra vágyom, amit csak Nálad tudok megtalálni! Ígérem, mindent megteszek, hogy elérjem ezt a célt, és „hálából” Veled leszek boldog! Nagyon köszönöm azzal a kulcs üggyel is. Talán nem is gondoltál rá, mikor ezt leírtad, hogy mit vált ki bennem! Apróság ugyan, de ismét – mint mindig – egy újabb záloga, biztositása annak, hogy szeretsz! Köszönöm, és én is nagyon szeretlek Téged. Az a kulcs az Életedet is jelképezheti! Én elfogadom ezt Tőled, hiszen most már az én életem úgyis a Tiéd!

Amint időbőz jutok, írok vagy telefonálok, illetve megyek Hozzád! Addig is gondolatban mindig ott vagyok Veled! Légy nyugodt, és ne szedj altatót többé, ha lehet! Nem jó az Neked, féltetek, mert nagyon szeretlek Téged! Vigyázz magadra, hiszen ezzel szerelmünkre s egyben rám is vigyázzol!

Befejezésül: Küldök néhány rózsaszirmot, s ezeken sok-sok csókot Neked. Gondolatban átölellek és csókollak Téged, a Te ... Kislányodnak: „Szia!”

‘70. június 17. – 8-oldalas Express-levél, benne külön „100 éves a Vasút” bélyeg, piros rózsaszirmokkal. És a levél:

„Drágaságom! Tegnap délelőtt örömmel vettem kézbe kedves soraidat, de nem tudtam válaszolni azonnal, mert aludnom kellett. Ugyanis újabb kitélepítéssel voltam elfoglalva szombat reggeltől hétfő reggelig. A rádióban is elhangzott helységek kitélepítésén kellett részt vállalnom. Körösladány, Dévaványa, Tokod és Kötégyén ugyanis az igazgatóságunkhoz tartozik, ahol már kezd a helyzet jóra fordulni, de megint kezdődik minden Szegeden. A közlekedő edények törvénye következtében ugyanis a Körösök víze itt, Szegednél is elfolyik (nem az én tiszteletemre!), ami újabb bonyodalmat jelent. Hozzáértők szerint még a múlt hetek csúcsát is megdönti, ami újabb veszélyeket rejt magában. Ez ma már abból is látszik, hogy újra frontváros lett Szeged, mint az elmúlt hetekben volt!

Édesem! Hát ez van! Én már nem tudok erre mit mondani. Ez már nem más, mint velem szembeni kihívása a természetnek, amit ettől kezdve csak kis betűvel fogok írni! Ez az újabb tiszai árvíz biztosan azt jelenti, hogy 2 hétig

lesz mivel bajlódni! Mégis számomra a legnagyobb baj az, hogy behybez vagyok kötve. Hol én vagyok bent a központban, és a főnököm van kint, hol pedig fordítva. De elmenni, legalább egy fél napra... sajnos, nem lehet. S ez az, és nem a fáradtság, ami végképpen kiborít már. Én olyan ideges vagyok, hogy nem is ismernél rám. Már a telefon csörgésétől is irtózom, attól félek, hogy már megint történt valami! Ebhez még bőven hozzájön, hogy „otthon” is, már betek óta tartó fegyverszűnet ellenére bőven áll a bál a tisztelt nejemmel.

Drága! Úgy hiszem, a bajból ennyi már elég, és ne haragudj, hogy csak szomorítottalak Téged, amikor tudom, hogy Neked is mit jelent ez a távollét egymástól. Mégis el kellett mondanom és remélem (noha tudom, hogy hiú remény), hogy Te jobban elviseled az ezzel járó gondokat. A sok rossz mellett egyedül a Te drága leveleid adnak változatosságot és némi megnyugvást számomra. A tegnapi leveledet már szinte kívülről tudom, annyiszor elolvastam, és nem tudom abbahagyni! Ha majd egyszer, remélem, nemsokára – egymást átölelve „értékelhetjük” a már elmúlt rossz napokat, biztos, hogy ezeket a leveleket nagyon-nagyon meg fogom köszönni Neked! Amikor fáradtan megérkezem egy útról, vagy innen hazamegyek, úgy vágyom egy kis szeretetre, kedvességre. S e behyett a veszekedés, a feszült hangulat – és más semmi. Talán a gyerekek kedvessége pótol valamit, de nem mindent. És amikor megkapom leveledet, mint tegnap is, úgy érzem, kárpótol vele az élet. Ami szavaidból kicsendül, az megnyugtató, és boldoggá tesz még ilyen körülmények között is! Ez számomra azt jelenti, hogy nem lesz belőlem orvosi eset! És azt is jelenti, hogy nem leszek lelkileg teljesen összetört valaki, aki nemcsak a tegnapot adta fel, hanem holnapját is...! Nem akarok ilyené válni, és nem is fogok, ha mindig itt leszel mellettem így, és még közelebb! És még valamit szeretnék mondani! Szeretném, ha egyáltalán nem értenél félre! De soba ilyen szép leveleket nem írtál nekem. Ez a legutóbbi is olyan, mint egy vallomás. Anyi szív, őszinte szeretet, szerelem, és érzélem van benne, ami számomra oly örömet jelent, hogy azt kell mondanom: jól jött ez az árvíz! De bár ne jött volna! Mégis, leveleiből az aggodás, a szeretet, az áldozatvállalás és vágyódás olyan kitérésai tükröződnek, melyek mindennél többet mondanak nekem. Nem kívánom e levelek hatását elemezni! Csak azt írom, hogy azokat szívből, őszintén és úgy írtad, ahogy érezted is. Persze, nem azt állítom ezzel, hogy a korábbiakat nem úgy írtad volna. Mégis, ezek a levelek mások, mint azok! Köszönöm Neked, és őszintén mondom, hogy nagyon boldog vagyok!

Ami az évfordulót illeti, és a kis bungalót, nincs semmi probléma, arról a Zoliról van szó, aki Anyukánál lakik. Ebben a nagy zűrzavarban valóban megfeledeztem az első találkozásról, amiért ezúton is elnézést kérem. Egyébként az a találkozás valójában sohasem lesz elfeledve, és mindig, örökre életem egyik legszebb napja marad. Hiszen már hányszor és hányszor visszaidéztem azokat a boldog perceket, amelyeket soha nem lehet elfeledni, az arcodat azokban az első együtt töltött órákban. Valójában talán ott jegyeztük el egymást örökre, és már ott megmutatta arcod, magatartásod azt, amit ma, és örökre szeretni, csodálni fogok Benned.

Egyébként annál a helynél most egy jobb lehetőségünk adódott. Itt járt nálam egy orvos barátom Pestről, akiről már tettem említést. Pesten, a Római-parton van egy állandó bérlete, ahol, ha szükséges, 2 hétig is nyaralhatunk együtt. Elmondása szerint erkélyes, berendezett, mindennel ellátott fürdőszobás nyaraló. Bármikor rendelkezésre áll részünkre. Mindenestre, a régi kis bungalónkat is meglátogatjuk majd. Csak már ez lenne a legnagyobb problémánk!

Nagyon köszönöm, és jóleső érzés, hogy Édesanyám iránt ilyen rokonszenvvel vagy. Nagyon sajnálom, hogy még nem sikerült neki bemutatni, mert akkor nyugodtan bemehetsz Hozzá nélkülem is, ha ott jársz Pesten. Sőt, telefonon is felhívhatod, mert a volt lakásomban is van telefon. Ezért közlöm is, hiszen sohasem lehet tudni, mikor lesz rá szükségünk. Édesanyám: Özv. E. Györgyné, a lakás címe: Budapest, IX., Ráday u. 38./1/9. Telefon: 143-128. Ami az esetleges fogadtatást illeti, úgy hiszem, nagyon csodálkoznál rajta. Ő ugyanis nagyon jól tudja, hogy milyen az én házasságom, és a 2. sz. áldozata lett az én nejemnek! Úgy hiszem, erről nem is kell nekem többet mondanom!

Mivel sajnós, most nem tudok eljutni Hozzád, a jövő terveiről mégis szeretnék beszélni. Remélem, hogy 20-a után enyhül a víz-veszély, és ha rövid időre is, de megpróbálok elszabadulni innen.

Egyébként a főnököm július 18-tól augusztus 3-ig külföldön lesz. Ebben az időben kiokoskodom valamit, hogy néhány napot itt tölthess, velem legyél. Ekkor már Pestre is gyakrabban fel tudok menni egy-egy délutánra. Tebát szeretném, ha ez a 3 hét egyben a mi kettőnk boldog nyara lenne. Egyébként az a kiskunhalasi utazás is nagyon jó lenne, főleg 18-a előtt. Az ugyanis innen, Szegedről, csak egy jó félórás út, és akár minden nap délután és este együtt lehetnénk. Jó lenne, ha Téged delegálnának oda!

Édes! Most lassan befejezem hosszú leveletem, mert úgy néz ki, hogy még ma sem tudom postára adni, mert mindig megzavarnak írás közben. Még egyszer

köszönöm a kedves hangú soraidat, és egészen elfelejtettem a fáradságot. Kérlek, nyugodj meg, hiszen minden rossznak – így ennek a kényszerhelyzetnek is – egyszer vége lesz, nemsokára. Nem írtál róla, de ne szedj altatót, inkább mindig gondolj rám, és arra, hogy ott vagyok Melletted. Gondolj arra, hogy e szív a távolban csak Érted dobog. Nagyon szeretlek, és az én életem kulcsa is Te vagy, mint ahogy Te írtad ezt nekem! Köszönöm érzéseidet, és hidd el, én hasonlóan érzek irántad. Nagyon vágyódom már Hozzád! Nem szégyellem leírni, hogy mindenhogyan! Szeretnélek már látni, csókolni, ölelni, és boldog lenni Veled, hogy Téged is boldognak lássalak, tudjalak. Nagyon vágyom már a csendre, melyet csak a boldog sóhajtásod tör meg. A nyugalmat Melletted, csak egyedül Veled találok meg mindig. Szeretlek tiszta szívvel, és imádlak Téged! Fogadd el tőlem ezt a szerelmet, mely a Te őszinte, tiszta szerelmedet – amit legutóbbi leveled is tükröz – mindig és örökre viszonzozza.

Még egyszer csak annyit: Nagyon szeretlek, és míg személyesen is találkozunk, melletted vagyok! Te az enyém lettél, s maradj örökre az én Édes Kincsem! A rózsaszirmokra sok és egy olyan csókot küldök, a Te...

Kislányod sokszor csókolom, és kérem, hogy jó legyen!”

‘70. június 26. – „Édes...! Azon nem vitatkozom, hogyan áll a Tisza vízállása. Igazad van, és számomra még az sem mentség, hogy Solt mellett volt egy baleset, ahová ki kellett mennem, s kedden délutántól szerda délig ott kellett maradnom. Gondolhatod, milyen fáradtan dőltem ágynak és aludtam másnap is. Ráadásul tegnap ismét vissza kellett mennem a rendőrségre, kihallgatásra, s csak ma vagyok itthon, amikor egyszerre két „szép” üdvözlőlápot is kaptam! Ezek előtt kaptam meg a levelet, gondolhatod, hogy teltek a napjaim. Telefonon se tudtam Veled a kapcsolatot felvenni, ebben mindig akadályozott valaki. Ezért a hagyományos módon tudok csak Veled értekezni.

Kérlek, ne haragudj rám. Mindettől függetlenül, megértem, hogy ennyi a véleményed, de Te is érts meg, hogy nem rajtam múlt, hogy sajnós, ezen a héten sem tudtam eljutni, s még levélíráshoz se jutottam. Egyébként itt a Vezérigazgatónk utasítása, mely szerint a vasúthálózat kritikus helyzete miatt megtiltja mindenféle juttalom kifizetését, ráadásul a szabadságolást is, további rendelkezésig! Ez a helyzet, ezért kérek, ne csodálkozz a bevezető hangnemért. Itt már valamennyiünk idegrendszer a végpontot elérte, és talán rám sem ismernél, ha látnál engem! Hol van a régi humorom, hangulatom?, ami még néhány héttel ezelőtt volt.

Nem akarlak tovább untatni ezekkel az unalmas dolgokkal Pedig még nem is tettem említést (amiről nem is akarok) az otthoni dolgokról. Inkább arról írok, hogy nagyon szeretlek, és bármilyen „bűnös” is vagyok, a levélírás terén – ez semmiféle összefüggésben nincs a mi szerelmiünkkel. Tudom, most magadban vitatkozol velem, mégis azt mondom, mert én érzem ezt! Azt is érzem, milyen rettenetes ennyi idő után a távollét egymástól. Mindez miért? Azért, mert szeretlek, kívánlak, és úgy hiányzol nekem már, mint a virágnak a napfény, embernek az élet! Értsd meg, és bízzál bennem. Legyél még egy kicsit erős, és meglátod, lesz idő, amikor elfelejtjük ezeket a nehéz beteket. Nem hiszem, van-e valaki, aki nálam jobban szeretne már innen kirepülni, és ott lenni Nálad. Az élettől már mást úgy sem kérek, és várok mást, „csak” Téged, és Veled boldognak lenni! Azt is tudom, hogy immár 7 hét (!) telt el, mióta nem találkoztunk! Azt is tudom, hogy ez az idő kiesett mindkettőnk életéből. Mindent tudok, értek, és érzek, éppen úgy, mint Te is! Nyugodj meg hát még egy kicsit, Szívem! Hidd el, hogy nemsokára – végre vége lesz minden rossznak.

Ugyanis 3-án, pénteken a PB titkárunk és családja Balatonhoz megy a kocsival – én is velük tartok, és amennyiben megoldható, akkor a régen tervezett Balatonkenese-i találkozást megszervezzük. Addig még van egy hét, ha tudod, ezt előkészíthetnéd, úgy, hogy 3-án 12 óra körül az állomás előtt találkozzunk. Természetesen, egy hét alatt még sok minden történhet. Ha valami miatt ez nem menne, akkor közben még értesítelek. Ez esetben szerdán vagy csütörtökön Budapesten, vagy Nálad találkozhatunk. Részletekről még hétfőn délután tájékoztatlak. Kérlek, ha bármelyik variációval volna valami probléma, Te is értesíts engem.

Drága Kicsim! Amint látod, mindent megpróbálok azért, hogy végre láthassalak. Őszintén, szívből szeretlek, és nagyon várom a boldog viszontlátást. Bízzál, és ne kételkedj tehát bennem, és szeress úgy, mint „régén”! Akkor én megnyugszom, és nyugodtabban számolom a napokat, órákat, melyek még elválasztanak egymástól. Tudom és hiszem, hogy a jövő hét már nem múlhat el anélkül, hogy ne csókolhassalak, öleljelek úgy, ahogy most is szeretném. Igaz szeretettel csókollak Kislányoddal együtt...”

‘70. július 2.

Édes Egyetlen...! Végre, hozzájutok az íráshoz, és próbálok megnyugtadni magamat is. Ugyanis a múlt hétre eltervezett szép program kútba esett. Miután leveled megkaptam, a pénteket már nem is bánom. A baj mégis az, hogy ez a

bét is elmegy anélkül, hogy sikerülne találkozunk. Pedig de nagyon szeretném már!, még akkor is, ha netán' kételkednél benne!

Ezt azonban nem mondom komolyan, mint ahogyan a legutóbbi levelemben sem. Nagyon kérelek, felejtsd el és bocsáss meg nekem, mert nagyon rossz, ideges hangulatban talált az a vízállásos leveled! Nagyon örültem a borítéknak, de mikor megláttam, hogy csak annyi, betelt nálam a pobár. És pont ilyen hangulatban kellett nekem levelet írni. Nagyon kérelek, bocsáss meg a hangnemért, amit nem sértő szándékkal írtam. De ha valaki, akkor Te biztosan tudod, hogy mi az, mikor minden úgy összejön az ember körül... Abban viszont igazad van, hogyha szeret valaki valakit, akkor nem szabad még így sem bántani. De úgy-e, elfelejted, és nem haragszol már rám? Úgy-e, nem? – és azért egy kicsit szeretsz is még?

Ami a továbbit illeti: Már szinte félek tervezni. Mint tudod, jövő hét szombaton vasutas-nap lesz. Kedden-szerdán a Vezérigazgató-helyettes lesz nálunk. Tehát marad a hétfő, ill. csütörtök-péntek. A három nap közül valamelyiken most már biztosan felugrom Hozzád. Arról is szó van, hogy kapunk valamilyen kiténtetést is (mit szólsz hozzá?), és ezt Pesten egy fogadás keretében adják majd át. Ez a hely már közelít Hozzád. Ezért kértelek telefonon, hogyha lehet, ne utazzál le Édesanyáéhoz. A rákövetkező héten pedig lehet, hogy én is el tudok menni, mert már akkor túl leszünk az ünnepi zűr-zavarokon. Attól a héttől pedig egészen augusztus 5-ig, én leszek a főnök, és akkor komoly elképzeléseim vannak, amelyek hiszem, hogy megvalósulnak. Augusztus végén legalább 3 napra Csehszlovákiába szeretnék átmenni Veled, kettésben!

Édesem! Amint látod, az egész nyári programom csak Veled óhajtom eltölteni. Hiszem, tudom, hogy amilyen szép volt az év eleje – kivéve ezt a 2 hónapot. De szeretném, ha olyan, vagy még annál is szebb legyen a hátralévő időszak. Hiszem, hogy ez a kényszerű távollét, a kellemetlenségen túlmenően, szerelmünkben nem okozott semmi változást. Mert nálam nem. Sőt! Nagyon szeretlek, mint korábban, és talán most érzem először és igazán, mit jelentesz nekem. Most érztem igazán, a sok gond, baj közepette, mit jelent annak tudata, hogy Valaki, ha távol is, de szeret, vár és aggódik értem. Úgy érzem, hogy e kényszer távollét még inkább szorosabbá tette a köztünk kialakult gyönyörű és boldog kapcsolatot. Hiszem, hogy Te is úgy érzed ezt, és ezért vagyok biztos abban, hogy boldog lesz ez az év. Remélem, Te is így akarsz!

Drágaságom! Nagyon kérek, írd meg találkozásunkig legalább egy levelet, hogy tudjam, nincs-e valami program-változásod. Igérem, hogy én is írok, de ha megyek, akkor még telefonálok.

Még egyszer kérek, ne haragudj rám. Ha akarsz, majd számolj el velem, ha ott leszek, és ha akarod. De szeress, ahogy én is szeretlek Téged. Légy velem mindig gondolatban, mint ahogy én is ott vagyok Nálad. Vigyázz Magadra, és most már Te se idegeskedj! Ha ezt a nagy időt átvészeltük, ezt a pár napot valahogy ki fogjuk bírni. Addig is nagyon sokszor csókollak, és azt súgom a füledbe, hogy nagyon szeretlek! A Te „rossz”, de örökre hű...”

‘70. július 14. Express levél.

„Drága...! Tegnap a posta reggeltől délután háromig nem tudta behozni Gyarmatot, tovább nem tudtam az irodában maradni, ezért kértem Józsit, hívjon fel Téged Pestről, hátha onnan sikerül a kapcsolatot felvenni Veled. Nem tudom, sikerült-e neki, ezért most levélben is megkereslek. Sajnos, nem sikerült szabadságot kapnom, mert még mindig tart a vesztegár. Gépkocsi-vezetőnk ugyanis nincs itthon, idegen vezetőt nem lenne helyes ilyen utakra igénybe vennem, ezért a szerdai út most nem megy.

Édesem! Szerencsén, terv szerint érkeztem haza, semmi probléma nem volt, azon kívül, hogy számomra igen hamar vissza kellett fordulnom. Már szombaton, aztán vasárnap folytatva ünnepeltük magunkat, de elég gyengén, mert a jutalmazásunk elmaradt, csupán azért, mert rosszul megy a vasút! Számomra viszont az a kedves néhány óra, amit ott töltöttem Nálad, jelentette valójában az ünnepet. Mert valóban az volt. Remélem, rövidesen több időt tudok majd együtt tölteni Veled, hiszen alig volt időnk arra, hogy beszélgessünk, és még a letolásomról is megfeledkeztél! Ez egyébként nem baj, de lett volna még más mondanivalóm is. Gondolom, Neked is! Majd legközelebb! Egyébként nagyon örültem ennek a rövid igazán boldog délutánnak is. Nem tudom, mi az a végtelen nyugalom, meglegedettség, és boldogság, ami ott Nálad engem eláraszt. Most is, mint mindig, valóban úgy érzem, hogy egy más világban vagyok és nincs semmi más a világon, csak Te meg én! Oly bosszú idő után nagyon vágytam már a találkozást, és úgy éreztem, hogy Te is hasonlóan éreztél. Nagyon szeretlek Katika, és ezt mindig és mindenkor szeretném Veled éreztetni, elbűteni. Nem tudom, most sikerült-e, de én úgy éreztem, hogy Te is nagyon szeretsz engem. És én nagyon szeretném ezt jósággal, hűséggel és igaz szerelemmel viszonzni. Remélem, egyszer már elhiszed nekem, hogy ezt őszintén, szívből mondom és akarom is! (Úgy-e, elhiszed?) Hidd el, hogy Te

vagy egyedül, aki szépséget és értelmet ad életemnek ebben a szakaszában. Híszem azt is, hogy ez így marad. Persze, mindez nem csak tőlem függő dolog, de én hiszek Neked! Bízom Benned, hogy mindig úgy szeretsz, mint eddig és boldoggá teszed életemet!

Édesem! Miután úgy néz ki, hogy e héten már nem tudok szabadságra menni, javasolnám, hogy e hétre ütemezd be a hazautazásodat. Nagyon szeretném azonban pontosan tudni a terveidet (úgy-e, milyen kíváncsi vagyok?), ugyanis nálam is adódhat véletlen és kedvező változás, és akkor úgyszólván csak Hozzád vezethet az utam, bárhol is legyél. Például pénteken lesz Pesten egy értekezlet, és nem lehet tudni, milyen lehetőségem akad utána. Aztán azt is számításba veheted, hogy 22-én – ha valami nem jön közbe – Balatonföldváron lesz dolgom. Persze, még nem biztos, mert 20-a után már megint egyedül leszek a hivatalban. Nos, ezért kérek, légy szíves minden lépésedről, tervedről tájékoztatni, hogy lehetőleg ne kelljen a rendőrséget igénybe vennem keresésedre! Még ha lehetne valamit kérni – s mivel nagyon szeretem a leveleidet olvasni – remélem, nyaralás közben sem feledkezel meg az írásról! Komolyra fordítva a szót, várom soraidat, és ha elutaznál, érezd magad jól és gondoldj rám sokat! Azonban jó volna, ha a tartózkodásod címét közölnéd velem!

Édes! Most pedig búcsúzóul „csak” annyit, hogy nagyon szeretlek, minden gondom az, hogy Veled minél hamarabb és minél tovább együtt lehessek. Addig is gondolatban ott vagyok Melletted, és úgy ölel át karom, mint ott, legutóbb azon a boldog délutánon, a boldogság hajlékában! Szeretlek! Szeress Te is engem! Millió és egy csók, a Te...

‘70. július 20. Express levél.

„Édes Kicsi...! Kedves soraidat megkaptam, és őszintén mondom, már akkor sajnáltalak, mikor olvastam, most ugyanis két nappal később meg erősödött bennem. A hőmérő ugyanis még mindig alig mutat 21 fokot és valószínűleg még annyi se lehet. Gondolom, kellemetlen lehet Nektek, pedig én itt legalább olyan aggodással figyelem a meteorológiát, mint az elmúlt hónapokban Te a vízállás-jelentést. Persze, lehet még jó idő, és fürödni is lesz alkalmatok. Egy kis pihenésre biztosan van lehetőséged, ami csak jót tesz Neked. És még egyet kérek: nehogylaltatót szedj, mert enélkül is biztosan tudsz aludni, és főleg nyugodtan álmodni is, ami remélem, velem kapcsolatos!”

⁷ Nem értem, miért beszél mindig altatóról, mikor arról már rég’ leszoktam!

Édesem! Pénteken elmaradt a tervezett hivatalos dunántúli út, viszont a kilátásban levő pesti útnak nagyon örülnék. Arról van szó, hogy a leendő pesti főnököm szeretne velem találkozni, mielőtt az áthelyezés hivatalosan is megindulna. Remélem most már Te sem haragszol, ha szerdán nem lehetnék ott Nálad.

Ha Budapesten időben végeznék, lehet róla szó, hogy kerülővel jövök vissza Szegedre, és akkor minden valószínűség szerint találkozunk Balatonnál. Persze, nagyon kockázatos a dolog, mert elvileg előzetes bejelentés nélkül nem szabad Szegedet elhagynom, de az is nyilvánvaló, hogy nem jelenthetem be, hogy megyek. Azonban ismerhetsz már, hogy azért én máskor is mertem már haszardírozni!

Hát így állunk, de addig nem akartam ezt Neked mondani, amíg nem vagyok benne egész biztos. Bárcsak úgy sikerülne, ahogy szeretném, ill. szeretnénk! Hidd el, csak Érted teszem, amit teszek, azért, hogy legalább elérhető közelségbe kerüljünk. A következő lépésen aztán ráériünk még töprengeni. Majd kialakul! Azt remélem, hogy rövidesen megérjük, hogy amikor akarjuk, akkor találkozunk egymással. Hisz az derül ki a Te legutóbbi soraidból is. Az egymástól való hosszú távotlét (feltéve, hogy ez nem vis major), biztos, hogy nem egészséges. Hidd el, megértem, és így érzem én is. Ezért tudom, hogy kell változtatni ezen az állapoton! Addig azonban meg kell küzdeni az ilyen véletlen közbejött problémákkal is. Én ezt teszem, és kérek, légy még egy kis türelemmel. Én nagyon szeretlek, és tudom, Te is szeretsz annyira, hogy megérted a helyzetem. És – úgy-e, vársz rám akkor is, ha nem biztos, hogy megyek. Már félek arról írni, hogy megint nem sikerült, amit terveztem! Tudom, hogy a szerelmet nem lehet csupán ígéretekkel kielégíteni, amelyek sokszor bizonytalan tényezőktől függenek. Én ennek ellenére kérek, szeress nagyon, és meglátod, minden jóra fordul. Nem lehet, hogy a mi tiszta és mély szerelmünk ezeket a nehézségeket átmeneti akadályokat ne győzné le!

Drága...! Remélem, mire soraimat megkapod, már szépen süt a nap és lubickoltok a Balaton langyos vizében. Addig a borongós hangulatom elmúlik. Nem tehetek róla, de amikor egy-egy találkozásunk labilissá válik, akkor az elrontja a közérzetemet, mert mindig olyan szépen elképzelem és már napokon át, előre hatása alatt állok a találkozásnak! Aztán kezdődik minden előlről, tervezés, szervezés és a bizonytalan eredmény! De arra kérek, mint eddig is tetted, biztass és erősíts engem tovább addig, amíg minden sikerülni fog! És ne légy szomorú, mint ahogy most voltál, hanem gondold rám szeretettel. És én ott,

valából távol, biztos csak Rád gondolok, és szívem minden ütemével csak azon ténykedem, hogy boldogok lehessünk!

Búcsúzóul nagyon sokszor csókollak, és gondolatban átölellek Téged a Te...

U.i.: Drága Szüleidet ismeretlenül (talán nem sokáig) és a Gyerekeket csókolom..."

'70. augusztus 5. Express levél.

„Drága Szerelmem! Kérlek, ne haragudj rám, hogy csak késve írok Neked, de oly sok zűr-zavar volt az elmúlt néhány napon, azt se tudom, hol áll a fejem. Egyébként megkaptam kedves soraidat, amelyeket nagyon köszönök Neked!

Nagyon jól, program szerint sikerült az út. Igaz, némi változással, mert Kecskeméten tájékozódtam a vasúti helyzetről, és utána ajánlottam Józsinak (gépkocsi-vezető), menjünk be az Aranylemez nevű bárba egy feketére, mert már mindketten fáradtak voltunk. Ott meg egy ismerős vasutas társaságba csöppentünk, persze, ez több ideig tartott, mint gondoltuk. Éjjel két óra tájban indultunk el, s hajnali négy volt, mire Szegedre értünk. Képzelted, hullafáradt voltam szombaton, miután csak egy órát aludtam. Mentségemre szeretném felhozni (ha elfogadod!), hogy nem volt nő a társaságban, és csak mértékkel ittam a konyakot.

Hétfőn, kedden dolgoztam, szombaton meg arról tájékoztattak, hogy a külföldi jutalom-üdülés már az idén nem teljesül, amit az árvízi ténykedésért kaptam volna – egyebek mellett. Ellenben van egy üdülötelep a Balaton mellett vasutas vezetők részére, ahol egy teljesen díjtalan, családi bentalót adnak, ami e hónapban 11-től 24-ig tart. Minden végigfutott a fejemben... De a két gyermekemre tekintettel, ne haragudj rám, elfogadtam. Egész évben úgy sem vagyok együtt velük, és tudom, milyen boldogok, ha mehetnek a Balatonra. Egyedül, ami nagyon gondolkodóba ejtett, az volt, hogy 2 hétig nem tudok Veled találkozni. Bár én a legkisebb lehetőséget is ki fogom használni, és bízom abban, hogy sikerülni fog! Esetleg még hivatalos ügyben felhívhatnak Pestre!... Előreláthatólag hétfőn, 10-én indulok, mert a főnököknek még át kell adni a dolgokat, aki csak akkor lép szolgálatba. Ezért kérek, hogy erre a levelemre válaszódat szombatig, de legkésőbb hétfőig megkaphassam. Nem szeretném, ha illetéktelen kezekbe kerülne.

Édesem! A másik dolog: Beszéltem a főnökkel, sajnos, most én nem tudok Hozzád utazni. Ugyanis ő nem mehet sehová, amíg én távol vagyok. Ezért

nem értettem, leveledben miért tettél olyan megjegyzést, hogy Te ezt emberileg kéred. Nem tudom, miről van szó, csak sejtem. Arra kérek, ne haragudj rám, és tudom, hogy ezt Te is megérted. Ha pedig másképp értetted ezt, akkor nem szabad haragudnod rám.

Édesem! Irtál arról is, hogy legutóbbi találkozásunk alkalmával idegesnek találtál engem. Ebben tévedtél. Kétségtelen, hogy fúradásom feltűnt Neked, de semmiféle egyéb problémám nem volt. Hiszen olyan nagyon boldog voltam Veled, és ha valami, úgy az a délután csak nyugtatóan hatott rám. Ami az érzéseid mélységét és őszinteségét illeti, hidd el, éreztem ott is. Én teljesen Hozzáértartozónak érzem magam. Ezért okoz lelki-problémát mind az én jutalom-üdülésem, mind az a cseb út. Mégis, hidd el, hogy nagyon szeretlek Téged, és nem tudnálak elengedni soha többé! Tiéd vagyok teljesen, Te jelented számomra az egyedüli boldogságot. Mégis kérem, légy türelmes, és biztos, hogy ennél a cseb útnál boldogabb napokat is fogunk együtt tölteni!

Drága! Pénteken előreláthatólag Bajára megyek, és meglátogatom Katikát is. Remélem, megtalálom! Téged pedig gondolatban most átölelve úgy csókollak számtalanszor és még egyszer, mint ott, a mi kis boldog otthonunkban! A Téged szerető...

‘70. augusztus 12. Zamárdiból képeslap:

„Igaz szeretettel gondolok Rád, sokszor csókollak Téged és kis Katit... a Te...”

‘70. augusztus 30. Express levél, benne egy külön lap között piros virágszirom e sorokkal:

„Azt az egy, olyan csókot, ezen a virágszirmon küldöm, azért, hogy vidd magaddal, és mindig rám gondoldj!”

És a levél:

„Édes Kicsi... Csak ma, vasárnap tudtam bejönni az irodába, hogy az ígért levelet megírjam! Tudod, amikor az ember szabadságról visszajön, alig éri magát utol. A héten sokat voltam vidéken, azért is bívtalak telefonon, hogy addig is bírt adjak magamról.

Ott kezdem, hogy eljöttem Tőled, késő este értem az üdülöbe. Másnap pedig megkaptam a „pesti barátok” üdvözlését, amely azután végleg „elrontotta” a nagysága hangulatát. Mondanom se kell, még most is áll a bál, azért jöttem be

a hivatalba, mert az jobb, mint otthon! No, de ez a legkevésbé érdekes, hiszen az együtt töltött fél nap mindenért kárpótolt, és az egész üdülésem legszebb napja volt! Csak este egy kicsit már fáradtnak éreztem magam, de elaludni nem mertem, féltem, hogy Kanizsán ébrednek fel! Remélem, Te is tudtál még délután az irodában ténykedni? Komolyra fordítva a szót: Drágám! Nagyon-nagyon boldog voltam ott Veled és vagyok most is, mindig! Köszönöm, hogy ennyire szeretsz engem, és nyugodt lehetsz, én is mindig így, ilyen őszintén és szívből foglak Téged szeretni! Valami obyat említettél azon a délelőttön, hogy „nem foglak soha elengedni”, csak az enyém maradhatsz... Édesem! Én is így gondolom, és soha nem kell félned, hogy én el akarok menni. Nagyon szeretlek, és én teljesen a Tiédnek vallom magamat. Most, és a jövőben is! Tőled ismételtelen csak azt kérem, úgy szeress, mint eddig!

Édes...! Nem tudom, kapok-e még Tőled levelet elutazásod előtt. Én azt kérem, hogy érezd magad jól, pihenj és gondolj rám sokat. Gondolj arra, hogy nagyon vár valaki itthon, aki Téged nagyon szeret! Vigyázz magadra és ott is szeress engem! De mindenesetre a pihenést helyezd előtérbe, és nagyon siess vissza, mert én is sietek Hozzád még azon a héten. Emlékezetem szerint Te 4-5-6-7-én leszel Cseh-ben. Én viszont 7-8-9-10-11-én leszek egy tanfolyamon Balatonföldváron, az Anfelt Útépitő Vállalat üdülőjében; Budapesti út 61. sz. alatt. Ez azt jelenti, hogy péntek délután én befejezem a tanfolyamot, és terveim szerint még aznap este – tehát 11-én utaznék Hozzád, és 12-én jönnék Szegedre. Jó lenne, ha valamilyen formában tudnál értesíteni, hogy nincs-e valami akadály. Gondoltam arra, hogy Te is lejöhetnél Földvárra, de úgy hiszem, én könnyebben tudok utazgatni. Mindenesetre Rád bízom a döntést, és ha még tudsz, akkor értesíts! Ettől függetlenül tervezem, hogy szeptemberben 2-3 napra eljutok Hozzád, de ennek a részleteit addig még megbeszéljük.

Drága Életem! Tehát amint látod, rövid és hosszú távon is, minden programot igyekszem úgy irányítani, hogy Veled legyek. Tudom, most magadban mondhatod, hogy sajnos gyakran szól közbe a véletlen. Sajnos, ez így van. De bízom abban, hogy másképpen lesz. Azért hiszem, mert minél gyakrabban és minél tovább vagyok Veled, annál inkább kevésnek tűnik az. Alig jövök el Tőled, már alig várom, hogy újra ott lehessek! Nagyon jó ez és úgy hiszem, helyes is. Valóban nem tudom, mi van velem az utóbbi időben. Ha Rád gondolok és ez nagyon gyakori, akkor valami, nem tudom megmagyarázni, valami belső láz hat át. Ez erősebb színdobogással járó valami! És képtelen vagyok mást tenni, mint gondolatban ott lenni Nálad! Ne neved ki érte, de ezt

15 évvel ezelőtt úgy fogalmaztam volna, hogy „kerget utánad a vágy.” (Úgy-e, nem nevensz?) S most ez van, és én nagyon boldog vagyok, hogy így van! Ez történt velem, és nagyon köszönöm ezt Neked!

Drága...! Befejezésül még egyszer azt kívánom, pihenj ki magadat jól. (Az ördög mondatja velem: Jó kis Anyuka legyél ám!) Írj, s ha tudsz, ere a levélre is válaszolj. Én Földvarról már jelentkezni fogok! Ígérem, hogy én nagyon jó leszek, és sokat gondolok Rád. És ha megfelel, akkor péntek este ott vagyok Nálad. Remélem, nem úgy, mint legutóbb. Addig is millió – és egy olyan csókot küldök útravalóul és szeretettel öle a Te...

Ui.: Katicát csókolom, és jól tanuljon!”

‘70. szeptember 8. Express levél.

„Édes Bogárkám! Azért szólítalak így, mert a kollegám szemben velem, ő is levelet ír, és azt mondtam, hogy haza írok. Most rövid leszek, és ne haragudj érte. Remélem, a szép kirándulás után szerencsésen hazaéértél.

Nagyon jól érzem magam, 5 órás előadás után, aztán pihenek. A koszt osztályon felüli, ezért a konyhát bizlaldának nevezzük. Az egész tanfolyamban az a legnagyobb öröm, hogy a program szerint a hét végén, péntek este ott leszek Nálad. Csak az a kérés, a gépkocsivezetőnek szállásról valahol szíveskedj gondoskodni, és arról, hogy a gépkocsit ne kelljen az utcán tartani. Remélem, meg lehet oldani?!

Mást most sajnos, nem tudok többet írni, de boldogan hiszem, hogy személyesen lesz alkalmam mindent elmondani. Addig is nagyon sokat gondolok Rád, szeretettel csókollak...”

‘70. szeptember 18. Express levél.

„Édes Kicsi... Nem akarom mentegetni magam, de csak most tudtam levélíráshoz jutni. No, meg ki is próbáltam, hogy Te vajon írsz-e nekem? Nos, rendes kislány vagy, amiért most igazgatói dicséretben részesítlek! Ez csak erkölcsi elismerés, anyagi vonatkozást majd később fogom pótolni.

Hanem drága Katicám! Micsoda dolog az, hogy Te újabban állandóan „tekeregsz” a nagyvilágban? Van Neked szív, hogy úgy itthagysz engem, hol egy hétre, hol kettőre? Igaz, hogy küldesz nekem szép üdvözlőlapokat, de, hogy is mondjam? Egyszer majd arról értesítesz, hogy egy dúsgazdag kolhozelnök felesége lettél, és búcsút intesz ennek a szegedi kisvasutasnak! Ne hidd, hogy én ebbe belenyugszom! Utánad mennék, és enyhén szólva kicsavargatnám azt az

édes kis nyakadat a behéről. Féltetéve a tréfát, én is nagyon örülök annak, hogy ez az utad sikerül. Úgy igaz, hogy ezt a pénzt úgy sem kapnád meg, amibe az út kerül. De nem is az a lényeg, hanem hogy ezt a csodálatos élményt, amiben remélem részed lesz, nem lehetne semmi pénzzel megváltani. A másik része pedig az, hogy kikapcsolódsz, amit nagyon megérdemelsz, és rádfér, – egy vagy másfél hétre. A sok-sok mostoha évек után – ha lassan is, de kárpótól Téged az Élet! Nagyon örülök neki.

Édesem! Ami a legutolsó találkozást illeti: Program szerint este érkeztem haza, és nem szereztem meg számodra az örömet, mert még a hajam szála sem görbült meg! (Van nálunk fejyelem!) Délután Anyukával még kimentünk Rákoskeresztúron a temetőbe, és úgy indultam haza! De, ide figyelj, Te huncutkodszt velem! Miért írtad úgy, hogy az utazás fáradalmai? Igen, aláhúzva! Hát persze, igazad van. De Te voltál a ludas, mert teljesen lehengetelt engem, amin egyébként nem csodálkozom, de nem is sajnálom. Remélem, rövidesen alkalom lesz rá, hogy Tenálad az utazás fáradalmai hasonlóan, vagy mégjobban jelentkezzenek! Meglátod, nem sokáig maradok e témában adósod! A szép képes üdvözlétet nagyon köszönöm, és nyugodj meg, itt az irodában is figyelmet keltettek, így nem okozott semmiféle problémát! Egyébként csodálatos szép kép, amely a gyűjteményem éke lesz a jövőben!

Ami a következő időt illeti, csak a jövő heti prognózist ismerem: szerda, csütörtök és pénteki napokon újabb országos konferencia lesz Szegeden, és amivel egész héten egyedül leszek, azokon én elnökölök. Képzeld, milyen szórakoztató lesz ezt a sok tudós előadót végighallgatni! De legalább lesz időm arra, hogy Rád gondoljak, és hogy mennyivel jobb lenne ott lenni Nálad, és onnan gondolni a konferenciára!...

Következő héten azonban remélem, sikerül találkozunk. Ne vedd ezt nálam ígéretnek, de bizhatsz benne, mert (miután kérted is!), nagyon szeretlek Téged, és nagyon várom, mindig arra gondolok, hogy boldog legyek Veled! Mert ha ott vagyok, Veled vagyok, kimondhatatlanul boldog vagyok. Szeretlek, és forrón kívánlak mindig és ez biztos alap ahhoz, hogy amint tudok, úgyis megyek, és ott vagyok Nálad! Ezért nyugodt lehetsz, mert szeretlek Katicám!

Bogárkám! Most pedig búcsúzom, hogy a mai napon még elmenjen a levelem, és már szombaton olvashasd. Búcsúzóul csak annyit, hogy szeress Te is, várj mindig úgy, ahogy én is szeretnék ott lenni Nálad. Legyél boldog, vidám és reménykedő, akkor is, ha én éppen nem vagyok ott! Gondolj arra, hogy gondolatban úgyis Veled vagyok, és úgy átölelem nyakadat és átkencsolom testedet,

mint legutóbb is, és mindig. Ezek a röpkének tűnő találkozások érzéshalmazza távollétünk alatt is legyen olyan kapocs, amely boldoggá tesz bennünket! Egy olyan kapocs, amely soba, soba nem szakadhat szét!

Nagyon szeretlek, és nagyon sok csókot, és még egy „ohyat” is küld a Te...”

‘70. szeptember 30. Express levél.

„Édes Kicsi...! Kedves soraidat megkaptam, de csak most tudok írni. Két napig vidéken voltam, holnap is megyek, ezért ma már félbeszakítottam a programot, és írom a levelet. (Látod, hogy bánok a „dolgozók” ügyeivel?)

Édesem! Egyébként úgy beleestem a munkába, hogy még a fejem teteje se látszik ki belőle. A legrosszabb, hogy félnapos, egész napos értekezleteken kell ücsörögnöm, ahelyett, hogy jobb helyen, pl. Gyarmaton lennék. Bízom azonban, hogy nemsokára erre is sor kerül, sőt, biztosra veszem, mielőtt elmennél Szovjetbe, előtte meglátogatlak. Szeretnélek ugyanis hasznos tanácsokkal ellátni erre az utazásra, másrészt a kolhozelnök kiválasztására... Bár szeretném binni, hogy erre nem kerül sor, mert én abba úgysem egyeznék bele, és még nemzetközi bonyodalmaktól sem riadnék vissza!

Komolyra fordítva a szót, megdöbbenem olvasom, hogy eddig voltak olyan gondolataid, mikor sokára mentem, hogy jobb volna véget vetni mindennek, ami közöttünk volt. Még az a jó, hogy azt is írtad, hogy ez már a múlté, és ma már tudomásul veszed, hogy ez nem megy! Meleg szavaid meggyőztek, a pillanatra felöltött kétség ellentétéről, arról, hogy ma már hozzámtartozónak érzed magad. S drága soraidat olvasva, biztos vagyok abban, Te is úgy szeretsz, hogy még ilyen körülmények között sem tudnál lemondani rólam. Boldognak érzem, magam szavaid után, és megnyugtatlak, hogy az én érzéseim, elhatározásom is az, hogy utánad már nincs senki számomra. Ez azt jelenti, hogy Téged, életem végéig szeretni foglak, és csak Veled akarok egyedül boldog lenni! Talán nagy szavaknak tűnnek ezek, de ne vedd annak. Ezek a szavak, mondatok, amelyeket Te kedvesnek ítélsz meg, – való érzést, őszinte szeretetet sugároznak. Nem is lehet ezt megfelelően szavakba önteni, amit én érzek most már nap-mint nap irántad. Valahogy úgy összenőttünk, és úgy érzem, mintha már talán 10-15 éve élnék együtt. Nincs gondolatom Nélküled, sorsom tekintetében nincs intézkedésem, – minden csak Veled kapcsolatos. És valahogy most már szinte természetesnek tűnik, hogy Te vagy nekem, és én csak a Tiéd vagyok! Az első időben még néha nálam is előjött olyan gondolat, hogy kapcsolatunk fő momentumuma nem kizárólag a szexualitás-e az én érzésvilágomban irántad? De

ez régen megszűnt. Ma már tudom, hogy ez is van, és az is természetes, hogy van ilyen a szerelemben, amely boldogságba vitt engem, és érzem, hogy Téged is. Mindez együtt talán úgy fogalmazható meg rövidebben – bocsáss meg a kifejezésért: érzem, tudom és akarom is, hogy Te, csak egyedül Te az enyém, az én drága Asszonyom vagy, ami sokkal-sokkal több, mint a jogi megfogalmazást takaró – feleség szó. Persze, erről még szó se esett közöttünk, de leírom most már – nem ismerve a jövőmet, hogyha úgy alakul, akkor feleségül elvennélek, ha Te ezt akarnád. De ez még csak a Holnap, és azért mondom, ne hogy félreértsd az előzőekben említett „természetes” szavakat, amelyek semmiképpen nem azonosak a megsokkottsággal, a beteljesedéssel. Hanem azt, hogy a boldog jelenünk mellett, nekünk van még Holnapunk is! S azt hiszem, ez nagyon fontos! Most nagyon szeretjük egymást, egymáshoz tartozunk, és ezt meg kell őrizniünk, tisztán, őszintén! En ezt akarom, és így is teszlek!

Édesem! Befejezésül a Debrecenbe utazással kapcsolatosan: csak a megjelölt vonatok nem közlekednek. Ezért ha van lehetőségetek, akkor inkább a kocsit ajánlom. Bár nagyon szeretném, ha velem is közölnéd az időpontot, mert vannak még csodák!

Egyébként vélhetően a jövő hét folyamán valahogy megoldom a találkozásunkat, de előtte még küldök értesítést, ha lehetőségem lesz rá. Ha meg nem, akkor csak ott leszek!

Édesem! Nagyon szeretlek, vigyázz magadra, és gondolj rám sokat, és várj mindig, mintha én is Veled lennék mindig!

A mielőbbi boldog viszontlátás reményében millió és egy olyan csókot küldök, és gondolatban úgy átölelem vállad, a Te...

Ui.: Katikát csókolom és üzenem, hogy tanuljon úgy, mintha az én kislányom lenne!”

‘70. október 30. Express levél.

„Édes Kicsi...! Tudom, ismét rossz hangulatot szereztem Neked, hogy csak ma írok, és már otthon leszel, amikor levelem megkapod. Ennek oka: az utolsó pillanatig bíztam abban, hogy személyesen várhatlak otthon. Ez azonban sajnos, nem sikerült, így csak ezúton köszönhetlek újra hazai földön. Remélem, jó egészségben és hangulatban érkezted, és nagyon jól éreztétek magatokat. Egy üdvözlőlapot megkaptam, melyet nagyon köszönök Neked és Kolléganődnék. Remélem, kolhozban nem voltatok, úgy nem mentél férjhez az elmúlt 10 nap alatt...

Nos, e bevezető után elmondom, hogy legutóbb – mint rendszeren – program szerint érkeztem Szegedre. Kicsit fáradt voltam, mert egy nap alatt ilyen utat lebonyolítani nem könnyű dolog. Ezért elhatároztam, hogy legalább két napra megyek Hozzád legközelebb. Hogy mikor, arról még most nem tudok nyilatkozni, de bízom benne, hogy rövidesen sor kerül rá! Ezt azért szeretném, hogy személyesen mondhasd el a szép élményeidet, amelyekben nyilván részetek volt az úton. És még azért is, mert a legutóbbi találkozásakor néhány dolgot nem tudtunk tisztázni, miután olyan idegesség volt érezhető Nálad, amit most is csak részben tudok magamnak megmagyarázni. Van ebben olyan rész is, amit kifejezetten nem értek, de ha őszinte akarok lenni, egyre inkább bánt engem. Nem írok szívesen, mert félek, félreértheted szavaimat, de megpróbálom közérthetően kifejezni magam. Nem először történt, hogy valamilyen formában felvetődik szavaidban egy általam ismeretlen valaki, aki érzéseim szerint Nálad bizonyos mértékben érzelmi problémákat okoz. Szavaidból én nagyon jól megértettem ezt. Most aztán kezdem nem tudni, miért, mi célból történik már hosszabb ideje ez a példálózgatás. Vannak ugyan képzeleim, de azokról nem írok, mert nem szeretném, ha félremagyaráznád. Nos, ez az egyik olyan rész, melyet nagyon szeretnék tisztázni.

A másik szorosan összefügg ezzel. Az, hogy miért nem mondod meg őszintén, mi fáj Neked. Valahogy úgy érzem, mikor ott vagyok, akkor mintha szeretnél mondani valamit, de talán az irántam való szereteted akadályoz meg ebben, vagy talán kímélni akarsz kellemetlen dolgoktól. Bármelyik is igaz, ha igaz, akkor ez nem jó. Én nagyon szeretlek Téged, és mindig csak azt kértem, amit Te is tőlem, hogy őszinték legyünk egymáshoz, még akkor is, ha ezzel a másiknak fájdalmat okozunk is! Nos, ezek a legfontosabbak, amiket úgy érzem, elsősorban a Te, de nem utolsósorban az én érdekemben is tisztázni kellene. Hiszem, hogy ezek csak képzelődések, de hogy eltűnjenek, ahhoz Neked kell segítséget adnod. Amikor eljöttem legutóbb, egy kis sé zavaros volt előttem minden, – és nem az italtól! – És még ma sem világos sok minden. Részemről egy világos: Én – mint mindig, most is – nagyon szeretlek Téged – és minden ellenkező állítás ellenére: mint Embert, és csak utána, mint Nőt! Mindezt hogy elhiszed-e nekem, vagy nem, csak Tóled függ!

Édesem! Ne haragudj, hogy ilyen komoly és komor gondolatokkal teli levéllel fogadlak, de bídd el, hogy én jobban szeretnék optimista lenni most is, éppen úgy, mint korábban!

Most búcsúzom, és nagy szeretettel várom soraidat. Remélem azonban, csak jókéről fogsz tájékoztatni, és arról, hogy egy kicsit meghíztál a Szovjetben, hogy a régi „formád” újra felvetted. Jövő hét ünneplésben szajlik, de nagyon szeretném, és akarom is, hogy minél hamarabb találkozhassunk. Én mindent megteszek ennek érdekében!

Édesem! Most búcsúzásul annyit, hogy nagyon szeretlek, hű voltam és vagyok Hozzád! Legyél Te is jó ahhoz, aki Téged nagyon-nagyon szeret, és képzeletben ott van Nálad mindig, örökké! Igaz szeretettel ölel, csókol, a Te...

Ui.: Kis Katinak sok pusztit küldök.”

‘70. november 10. Nyolc oldalas Express levél, benne külön csomagolva három piros rózsaszírom.

„Édes Kicsi...! Talán már nem is várod soraimat? – én mégis fölírtam a dátumot, mert nem érzek lelkiismeret-furdalást. Ugyanis – amint telefonon mondtam – várható volt, hogy egész héten nem lesz időm arra, hogy nyugodtan leülhessek írni. Még tegnap is becsúsztott egy vidéki tárgyalás, ami miatt csak ma kerül sor erre. S hogy miért ragaszkodtam a nyugodt körülmények kiváráshoz, arra kedves leveled is készítetted, meg soraidnak néhány olyan megfogalmazása, melyre választ vagy nem ad az ember, vagy előbb számol magában ezerig. Nekem az elmúlt napokban a számolásra nem volt időm, ezért kérlek, így értékeld soraimat.

Drágám! Leveledet nagy örömmel olvastam, és abban megnyugtató, hogy szeretsz, és Te is úgy érzed, mint én, hogy a Másik ott van mellette. Örülök neki, hogy a távoli tájakon is gondoltál rám, és hiányoztam mellőled. Így van ez nálam is. Nem is lehet másképpen, mert nem szabad, hogy másképp’ legyen!

Lehet, – hiszen írod is – hogy amikor találkoztunk, egyikünk se gondolta, hogy ez lesz. Ez azonban már a múlté, és én ennek nagyon örülök. Ugyanis én csak ismeretségünkötől érzem a boldog szerelem-érzést, amit Te adtál nekem. Azóta érzem, hogy igazán tartozom valakibe, és nem is tudom már máshogyan elképzelni az életemet sem! Az igaz, hogy nagyon keveset voltunk és vagyunk együtt, ahhoz azonban az eddigi együttlétiünk is „elég” volt, hogy én nyugodt lelkiismerettel mondhassam: Rajtad kívül már mást sohasem fogok szeretni! Ezt őszintén mondom, és írom, mert ezt érezem, és tudom. Ezt a szerelmet korántsem érzem beteljesedettnek, és én is érzem, hogy sok minden kell még ahhoz, hogy az legyen! Egyet azonban kérek Tőled: Tudd azt, hogy ennek megvalósulását akarom, és mindent megteszek ennek érdekében! Más

kérdés, hogy ez sok körülmény összetevője, melynek egy része nemcsak tőlem, és Tőled függ! Másoktól, amit csak ki kell várni, de még sürgetni is körülményes. (Ezen okoknál a válás, és Pestre kerülésem a legdöntőbb! Tehát nem szubjektív, hanem nagyon is objektív okok ezek, és szomorú lenne számomra, ha – mint a leveled néhány megjegyzéséből kitűnik – ezeknél az én érzelmi vagy éppenséggel értelmi megfontolásaimat gondolnád. Én – nagyon szeretlek Katicám! Úgy, ahogy Téged soha nem szeretett és nem is fog szeretni senki... Sajnos, – Te ezt nem értékeled egyértelműen, és kétségekről írsz, beszélsz! Nem értem, hogy miért, mert én erre tudatosan nem adtam okot, ha csak valami helytelen következtetést viselkedésemből vagy valami másból vonnál le. Hidd el nekem, hogy tévedsz, amikor kétségek gyötörnek velem kapcsolatban. Jelenségekről próbálsz általános következtetéseket levonni, amelyek nem felelnek meg a valóságnak! Igaz, hogy ezek valóban csak szavak, és most tetteiddel nebezen, vagy talán nem is tudnám bizonyítani. De ezért – bocsáss meg nekem, – remélem, nem hiszed Te sem azt komolyan, amit írtál, hogy nem jelenek meg Veled valami számítás miatt?! (Ezt egyébként hiszem, hogy nagyon hamar tetteiddel is fogom bizonyítani, hogy tévedsz!) És még sorolhatnám azokat a „kedves” megjegyzéseket, amelyek miatt a bevezetőben írtam, hogy válaszáadás előtt ezerig kell számolnom!

Drágám! Tévedsz, ha azt hiszed, hogy még mindig nem értelek meg! Mikor ott voltam, volt egy édes megjegyzésed, idézlek: „talán tényleg nem gondolod komolyan, hogy még gyerek vagyok?” – Nem! De úgy hiszem, én sem vagyok már gyerek ahhoz, hogy ne tudjalak megérteni! Megmondom, legalább is megértettelek, amire Te úgy reagáltál, hogy „nő voltam”! Hidd el mindent megértetek, jobban, mint Te hiszed. Ha nem így lenne, akkor nem szeretnélek úgy, ahogy szeretlek. (És ebben is kételkedsz!) Talán néhány megjegyzésed miatt megsértődhettem volna. Én azonban ezt nem teszem, és a jövőben sem fogom tenni! Nem tettem ezt, és nem azért, mert igazán megértelek Téged. Megértem kétségeidet, érzelmi hullámaidat, és mindent – mindent. Csak egyet nem értek, éspedig azt, hogy Te miért nem értesz meg engem? Mert soraidból ezt is ki lehet olvasni! Vajon mi mást gondolhatok, ha azt írod (és milyen lemondó hangon!), hogy „ha terbes Neked ez a kapcsolat, mondd meg, majd: kibírom, mint a többi.” Tudom, nem jó hangulatban kell lennie bárkinek, aki ilyen megfogalmazásban fejezze ki érzéseit! Mégis azt mondom, amit az előző oldalon, hogy Te nem értesz meg engem, ha ezt komolyan gondolod rólam. Nem is kívánok a felvetéseiddel tovább vitatkozni, még szóban sem! Csak azt

mondom, hiszem, hogy idővel az ilyen okoskodásod megváltozik, és lesz még idő, amikor hiszel nekem!

Édesem...! Most már nem akarok többet ilyen „komoly” dolgokról írni. Meg vagyok győződve arról, hogy ezek a levélpárbajok közöttünk egy nagyon fontos tény-sorozatot takarnak. Érzem és tudom, hogy szeretjük egymást és ez néha nem jó tanácsadó. Szeretjük egymást, mert tudjuk, hogy ez nem is lehet másképpen. Féljük egymást (jó értelemben!), mert az igazi szerelem, és a féltés – testvér-érzelem. Csak akkor válik bajjá, ha az egyik vagy másik aránytalanul megnő a másik rovására. A féltés nélküli szerelem éppen úgy érték, mint a szerelem nélküli féltés! (ha hiszed, ha nem, ez kiemelés tőlem!) Mindez a Te soraidban éppen úgy benne van, mint az én leveleimben. Én azt kívánom, hogy mindig így legyen, és akkor biztos vagyok benne, hogy soha nem lesz ok a féltésre! És azt akarom, és hiszem, hogy Te is! Ha netán' tévednék, akkor írd vagy mondd meg, és én... stb. (Ez viszont kiemelés Tőled!) Nos, igen! Kissé borongós soraid ellenére én igenis optimista maradok, és szeretném, ha állandóan Te is az maradnál. Bízjal bennem, és biggyél nekem. Nem lesz ez hiába! Szerelmünk nem átmeneti jellegű, hanem örök, mint ahogy ezt már számtalanszor leírtam!

Katicám! Végül, de nem utolsósorban! Írtál a vágyakozásról ott távolban. Én is úgy érzem, hogy kell erről írnom. Nem tudom, mi van velem, de ez a vágyakozás a legutóbbi találkozásunk óta különösen fura, és szinte leküzdhetetlen. Azért írom ezt, mert talán ezzel is megnyugtathatom magam. Talán ez is bizonyítja, hogy igenis értettem ott, legutóbb, hogy Nő vagy! Katicám! Mindennek ellenére éreztetted velem, hogy szeretsz, akarsz, és az enyém lettél – Te, talán nem is gondolod, hogy mit jelent ez egy férfinak, aki viszont megérti, hogy mit jelent ez egy Nőnek! Nagyon szépet szeretnék mondani, de azt hiszem, minden benne van abban, hogy Szeretlek!!!

Drága Bogárkám! Most pedig azzal búcsúszom: hiszek abban, hogy megnyugszol érzelmeidben. Én nagyon szeretnék nagyon sokáig – nagyon boldognak, látni! Ez csak úgy lehetséges, ha Te vigyázol magadra. Ami engem illet, én megteszek mindent a Te érdekében is! Még talán annyit, hogy én jól vagyok, és remélem, hogy nem kell mostanában orvoshoz mennem! (Feltéve, ha az én édes Katicám nem működik közre abban, hogy dülbázba kerüljek!)

Komolyra fordítva a szót! Ezen a héten: szerdán, csütörtökön Békéscsabán, pénteken, szombaton pedig itthon leszek. Sajnos, a pesti út még kétséges, bár sose lehet tudni előre... Azonban az már biztos, hogy 20-án és 21-én (talán

mindkét napon) ott leszek „valahol” Északon. Addig azonban még hírt adok magamról. Vagy ha nem, akkor „legrosszabb” esetben csak ott termek!

Édesem! Addig is, még egyszer kérem, bízzál bennem, szeress, mint én is Téged. Gondolj rám sokat, hiszen én is ezt teszem mindig! S este, ha álomra hajtod a fejed, álmoldj arról, hogy eljön az a boldog idő, amikor már nem kell ezt egyedül tenned. Igaz, már most sem, de még most távol van az, aki nagyon szeretne mindig ott lenni Nálad, és aki nagyon szeret most is, és akkor is Téged! A Te...”

‘70. november 28. Express levél.

„Édes Kicsi...! Tudom, ismételten emlegettél, mégpedig olyan formában, hogy... (Rád bízom, mivel illetél engem, nem is érdemtelenül.) Ismét csak 5 nap után tudok leülni fél délutánra, hogy megírjam levelem. Csak most meg ne zavarjon valami hivatlan, tartós vendég!) Ehhez azonban hozzáteszem azt is, hogy a Te leveled is egyre késik!

Hát, Édesem, ami a hazautazást illeti, minden a legnagyobb precizitással zajlott le, úgy, ahogy terveztem. Pesten egy óra tartózkodás Anyukánál, közben Misi felvette a nagynénjét, és utána irány Szeged! Egyet azonban kihagytam a számításból, illetve kettőt. Kecskemét után olyan sűrű lett a köd, mint a tejföl, persze, közben besötétedett. S hogy a baj ne járjon egyedül, a kocsik akkumulátora felmondta a szolgálatot, ezért a világításunk felért kb. 2 gyertya fényerővel. Mindez együtt azt eredményezte, hogy a vaksötétben szinte tapogatózva tettük meg az utolsó 60-70 kilométert. Csak akkor nyugodtunk meg, amikor ráragadtunk egy-egy kocsi. Mindez persze egy csomó idegességgel járt, és mindannyian örültünk, hogy ép bőrrel hazaértünk este 22 órakor. Fölmentem az irodába, és arra gondoltam, hogy talán pont most érkezett haza Gyuri Fia.

Nos, így utaztunk, s ráadásul a héten mindennapra volt legalább félnapos értekezlet. Ezért eddig nem jutott időm levélíráshoz. Hidd el, hogy hétfőtől kezdve készülődtem rá. Nagyon szerettem volna már elmondani, hogy ismét nagyon szép két napot (helyesebben 22 órát) töltöttem Nálad, ami úgy megnyugtatót engem: az, hogy ennyire szeretsz, érzem, hogy minden áldozatra készen vagyok. De érzem azt is, hogy nincs okom nyugtalankodni (ami az utóbbi időben úgy érződött rajtam), mert Te teljesen az enyém vagy, úgy, ahogy azt mindig is mondtad. Nem féltettelek én soha, de valami az utóbbi időben ott motoszkált bennem, bár nem tudtam rá elég magyarázatot találni. Mindez

feloldódott bennem, és most néhány nap távlatából olyan légiesen könnyűnek, felszabadultan és boldognak érzem magam. Boldog vagyok, – éreztem, mennyire szeretsz, mennyire hozzámtartozónak érzed magadat. Boldog vagyok azért is, mert láttam arcodon a vágyat, melyet nem véletlenül, vagy éppen szokásból írtam le. Nagyon sokszor felidéztem magamban az utolsó másfél órát, mely mindent megért, és mindent megértetett velem is! Most már nyugodtan mondhatom, hogy bizton megértelek, akkor, amikor hosszú idő után egymással nem találkoztva, a soraidból olyan nyugtalanság áradt, amelyet én egy kicsit, mostanig talán rosszul értelmeztem. Megfogadom Neked, hogy a jövőben, ha módomban áll, akkor nem lesz rá okod, hogy olyan leveleket kelljen írnod! Egyszer: sűrűn fogok Hozzád sietni! Drágám! Nagyon szép volt az a két nap, és nagyon köszönöm azt a szép estét is, amely engem nem zavart, még akkor sem, ha én is sejtettem már, hogy éppen nem a legjobbkor érkeztem. Előre sejtettem, és örülök, hogy mégis ott voltam. Ha százszor úgy történe, akkor is úgy tennék! (De azért majd máskor jobban fogok számolni!

Édesem! Búcsúzóul még egyszer ezúton is, nagyon sok boldogságot kívánok Neked névnapod alkalmából. (Természetesen – abba a boldogságba magam is beleértem!) Nagyon sokáig nagyon boldog legyél, velem, aki hidd el már végre, őszintén, nagyon, tiszta szívvel szeret, szeret, szeret, Téged! Gondolj rám sokszor, és kérem, bízzál bennem, szeress, mint én is Téged. Gondolj rám sokat, hiszen én is ezt teszem mindig! S este, ha álomra hajtod a fejed, álmoldj arról, hogy eljön az a boldog idő, amikor már nem kell ezt egyedül tenned. Igaz, már most sem, de még most távol van, az, aki nagyon szeretne mindig ott lenni Nálad, és aki nagyon szeret most is, és akkor is Téged! Én is azt teszem! Azon fájdozom, hogy minél többet ott lehessek Nálad, Veled, Neked! Én hiszek a Holnapban, és bízzál benne Te is! Légy mindig olyan jó, kedves hozzám, mint amikor ott vagyok Nálad! Én is úgy teszek mindig.

Még egyszer sok-sok szeretettel és még több csókkal, ölel a távolból is szerelmed...

Ui.: Katicát is sokszor csókolom!”

‘70. december 8. Express levél.

„Édes Kicsi...! Most sincs mentség számomra, és már nem is mentetem magam. Ha csak az nem számít mentségnek, hogy a teljes jövő hetet ki akarom venni szabadságomból, amire most rádolgozok. Ez azt jelenti, hogy az éves tervemben meglevő valamennyi értekezletet még a héten megtartom, mert a

jövő hét után már az ünnepek jönnek. Kérdezed, hogy mi ebben a melegség számomra? Az, hogy a jövő héten Hozzád, Gyarmatra is el kívánok jutni! Remélem, most már megbocsátasz nekem a késedelemért? Ha netán nem sikerülne odáig jutnom, akkor Pesten biztosan találkozhatunk, mert oda feltétlenül kell utaznom.

Édesem! Drága soraidat – ha késve is – megkaptam. Sajnos, a debreceni útból éppen az előbb említett ok miatt e héten már nem lesz semmi. Talán az ünnepek után vagy közben. És azt hiszem, hogy a jövő heti találkozás Veled, még a debreceni utat is kárpótolná...

Egyébként múlt héten voltam Pesten, az egyetem ügyében. Sajnos, oly gyorsan jött, hogy már nem tudtalak értesíteni, mert oda feljöhettél volna. Ugyanis hívattak az egyetemre, a téma-tervem elfogadták. Ezután az írásos anyagot februárra kell beadnom, s kb. májusban lesz az avatás. Majd' az egész napom ezzel telt el, és Anyukához is csak rövid időre tudtam benézni, mert szabadságon voltam, s vonattal utaztam. Egyébként az előbb benézett hozzám a főnököm, és abban állapodtunk meg, hogy az egész jövő héten szabadságra mehetek. (Biztos, hogy találkozhatunk!) Részletesebben még tájékoztatlak. Ha lehet, szombatig várom a választ, melyik nap lenne legjobb számodra, s amennyiben tudom, abhoz tartom magam.

Édesem! Nagyon köszönöm kedves és feltűnően forró hangú soraidat. Nyugtatóan hatott rám, és megerősített abban, hogy szeretsz! Őszintén mondom, én is úgy érzek irányodban, ahogy Te írtad. Valóban, minden egyes találkozás után érzem, hogy megint volt valami új Benned, amit eddig még nem ismertem. Így volt legutóbb is, amikor azt éreztem, hogy újabb, másabb voltál, mint soha előbb. Igen, arra gondolok, hogy mindkettőnk érzései fölének emelkedtek. Talán korábban nem is hittük volna, hogy ez lehetséges, s ma mindketten boldogan tudomásul vesszük. Igen, nem szabad soha többé elhallgattatni érzelmeinket. Te is, én is azt akarom, hogy boldogok legyünk és szeressük egymást. Valami kimondhatatlan szépség, tűz égett arcodon akkor, ott az utolsó fülórában. Sobasem tudnám elfeledni ezt. Azért sem, mert rá volt írva az arcodra, mennyire szeretsz, kívánsz, akarsz. Azt soha nem lehet elfelejteni! De más is bizonyított a találkozásunk. Azt, hogy valóban, feltétel nélkül, szenvedélyesen szeretjük egymást, ami olyan csodálatos boldog-érzés, amely szebbé varázsolja egyébként szépnek nem nevezhető életemet. Köszönöm Neked, és sobasem leszek hálátlan érte. S bízom abban, hogy még vár ránk a boldogság ennél is magasabb foka. Hiszem, hogy Te is bízol ebben, és akkor csak úgy lehet!

Drága...! Befejezésül annyit, hogy nagyon szeretlek és ma este is Rólad álmodom, amit biztos megérezel Te is. Úgy fogok elaludni, hogy képzeletben átölellek, átkecskellak és forró fejemet még forróbb mellekre, hajtom. Biztos, hogy az álmom szép lesz, hiszen ott leszek Nálad! Nagyon szeretlek, gondolatban egyre többet vagyok Veled napközben is. Hiszem, hogy Te is gondolsz rám néha!

Édesem! A jövő heti boldog viszontlátásig forró szeretlemmel csókol a Te igaz szerelmesed...

Ui.: Katikát sokszor puszirom, és leveled várom még e héten!"

Két sorral lejjebb egy nyíl után: „Itt küldök sok-sok csókot!"

‘70. december 19. Express levél.

„Édesem! Az autóban írom e sorokat. Szóltam Misinek, hajtson lassabban, hogy tudjak írni. Mindenképpen szeretném, hogy holnap már meg is kaphatnád. Az történt, hogy 3 napon keresztül mindig a vidéket kellett járnom, bal eseteknél és egyéb ügyben. Most Kecskemétre utazom, holnap is vidéken leszek.

Édesem! Sajnos e hétre vonatkozó tervem nem sikerült, mert az év végi utasforgalom miatt meg kellett szakítanom a szabadságomat, ezért január 5-ig nem tudok az irodából kimozdulni. Mindez elkeserített már azért is, mert jó lett volna Pesten együtt ünnepelni. Azonban nem adom fel a reményt, mert a jövő héten még hátha akad valami megoldás. Előreláthatólag kedden, telefonon jelentkezem, ugyanis hétfőn ismét vidéken leszek.

Még annyit akarok Veled közölni, hogy-nagyon szeretlek, és egyre jobban bízom jövőnk szépségében. Szeretlek és aggódom, hogy Édesanyád sorsa miatt szomorú vagy. Hiszem, hogy nem lesz semmi komoly baj, és ez a szomorúság hamar elmúlik.

Édesem! Befejezem soraimat azzal, hogy élek, dolgozom, sokat utazom. Remélem, még ebben a hónapban találkozom Veled. Légy nyugodt, Szívem, mert én szeretlek nagyon, és mindig ott vagyok Nálad, kis meleg szobádban. A mielőbbi találkozás reményében tiszta szívből ölel és millió, és még egy csókot küld, szerelmed..."

‘70. december 21. Express, borítékban, gyönyörű karácsonyi üdvözlőlapon:

„Szeretetteljes, boldog és reményekben gazdag ünnepeket kívánok Neked és Családodnak. Karácsony estéjén gondolatban ott leszek Mellettetek, a Te..."

‘71. január 4. Express levél.

„Drága Kicsi...! Vége, az Újév 4. napján sikerül egy levélírásnyi időt kiszakítanom, remélem, nyugodtan hagynak. Mindenekelőtt, ne hogy félreértsd e kisformájú levelet, azért írok ilyet, mert állítólag a posta csak szabvány-méretet fogad el! (Hogy milyen kulturált ez a Posta?)

Édesem! Nagyon köszönöm kedves táviratodat és jókívánságaidat. Este kaptam meg telefonba beolvasva, itthon. Így a Szilveszter estéje tényleg olyan volt, ahogy ezt írtam is Neked. Otthon voltam, mert a gyerek ismét belázasodott. Anyuka nálam volt és nagyon csendesen, egyáltalán vígnak nem mondhatóan néztük a televíziót éjjelig, és utána alvás. Még az se volt nyugodt, mert a gyerekekhez többször felkeltem, vízesborogatást rakni.

Kérdezed, hogy miért én? Azért, mert félegykor egy zajos társaság bevonult a lakásba, a nagysága kollégái és kolléganői, akikkel elment kószálni a többi kollégáikhoz. Így én otthon maradtam, mert semmi kedvem nem volt idegenekkel, idegenekhez járkalni, mikor beteg a gyerekem. Így tehát az Újév néhány első órája egészen jól kezdődött számomra! Újév napján viszont én bementem a hivatalba, és délután a kollégákkal a Tiszában ünnepeltem meg az igazi Szilvesztert. Ugyanígy zajlott a második nap is – természetesen a nagysága nélkül – viszonylag vidáman. Tegnap meg ma megállás nélkül tisztítjuk a hótól a vasutat, hogy a fennakadás minél kisebb legyen. Ma pedig már nem győztem várni a Te leveled, és ezért írok most Neked.

Édesem! Remélem a Te Szilvesztered jobb volt, mint az enyém. Úgy hiszem, hogy gondoltál rám azokban a percekben, amikor mindenki Arra gondol, Akit szívből szeret. Én csak Terád gondoltam akkor, és azóta is már nagyon sokat. Újévkor délelőtt első dolgom volt, hogy kivettem arcképed az asztalomra, és csak néztelek, néztelek... Levelet nem tudtam írni, mert sűrűn kellett intézkedni a havazás miatt, de gondolkodásra volt időm. Valóban könnyes szemmel gondoltam Rád akkor, mint ahogy a levélben is írtam. Kimondhatatlan keserűség fogott el akkor, mikor arra gondoltam, hogy milyen messze vagy tőlem és mennyire más volna, ha Te itt lennél velem. Akkor, az év első napján éreztem legjobban, hogy mennyire szeretlek, és mennyire hiányzol nekem! S ez az érzés egyre fokozódik bennem, és nem tudom, hogy mi lesz velem, ha ez az idő tovább is ilyen goromba lesz, és megától abban, hogy találkozhassunk egymással.

Most, éjjel is csak Veled voltam gondolatban. Éjjel 2 óra körül felzörgettek telefonon, és utána már nem tudtam elaludni. A hajnali órákban Nálad

jártam gondolatban. Úgy éreztem, hogy szinte ott vagyok Melletted, és átölellek Téged. Nem is hiszem, hogy abban az időpontban, Te nem gondoltál rám! Ma is még mindig csak azon töprengtem, hogyan tudnálak telefonon felhívni, vagy legalább a levelem még ma feladnom!

Drága Kicsi...! Most, az Újév kezdetén szeretnélek meggyőzni arról, hogy csak Te, egyedül Te vagy nekem, Aki mindent jelent számomra. Szeretném, és kérem, hogy ezévből már valóban hidd el nekem, hogy szívből, igazán, nagyon szeretlek. Csak egy célom és vágyam van, és lesz: az, hogy szomorokás szívedből és szemeidből elkergessem örökre a szomorúságot, és bánatot. El akarom érní, hogy ezévből állandóvá váljon az arcod mosolygása, belső boldogsággal párosodva, – amit gyakran, bár mégsem elégszer volt alkalmam látni, – amikor találkoztunk! Ezt kívánom Számodra, és egyben magamnak is az Újévben!

Édesem! Bizva abban, hogy mielőbb találkozhatunk, sok szeretettel csókol, és vágyakozó szívvel ölel, Szerelmed...

U.i.: Katikát csókolom, és kérlek, írd Édesanyádról is!”

‘71. január 7. Csak úgy, boríték nélkül, csomagban.

„Édes Kicsi...! Kérlek Benneteket, fogadjátok olyan szeretettel ezt szerény kis csomagot, amilyen szeretettel küldöm Nektek! Sajnos, nem tudtam személyesen átadni, de abban bízom, hogy rövidesen megünnepelhetjük együtt, hogy milyen ízű kávé lehet e készülékben főzni! A nagyobb súlyért ne haragudj, Kati nappal is hátralékban voltam.

Édesem! Használj és fogyaszd egészséggel, örömben és boldogságban – velem – nagyon sokáig!

A mielőbbi viszontlátás reményében igaz szeretettel csókol és ölel...

U.i.: Katikának is millió puszi...”

‘71. január 15. Express levél, melléklettel.

„Drága Kicsi...! Kedves, meglehangú soraidat megkaptam, melyet szívből megköszönök. Ebben a zord télben jól esett ez a melegség, amit a levél sugárzott, melynek hatására még az idő is megjavult. Ma itt ragyogó napsütés van, +5°, ami a közlelő tavasz jele. Egyébként a tervem közleledtét már másból is érzem, amire még visszatérek. Mellékelek egy negyedévi prognózist, amelyet ugyan Jugoszláviában készítették, de Magyarországra mindig egészen pontos!

Édesem! Sajnos, egyre közleleg február vége, amikor a disszertációs anyagom be kell küldenem, ezért minden szabadidőmet ennek elkészítésére kell

fordítanom. Újra – mint tíz évvel ezelőtt – este és éjjel is dolgozni, tanulni kell. Remélem, hogy lassan már a szabadságom ki tudom venni, és nagyobb ütemben haladhatok. S ha minden jól megy, akkor ezen is túl leszek, főleg ha Te is szurkolsz értem, és szeretsz nagyon, mert az elengedhetetlen a nyugodt idegállapothoz, amely nélkül viszont nem lehet se tanulni, se tudományos anyagot készíteni. Legutóbbi leveled jó példa erre, hogy milyen levelek hatnak rám kedvezően. Természetesen, ha ilyen szívből jönnek, mint ez volt!

Drága Életem! Ami az ajándékokat illeti, hidd el, hogy annak semmi köze az elkényeztetéshez, bár nagyobb lehetőségeim lennének! Érzem és tudom, hogy ahhoz képest, amit én Tőled kaptam, az ritka és szerény meglepetés, igazán nem kényeztetés. Hidd el végre nekem, hogy minden vagy nekem, Egyetlenem vagy, és életem egyetlen felbecsülhetetlen és pótolhatatlan Értéke. Nem akarok nagy szavakat mondani, hanem csak azt próbálom érzékeltetni, amit érzek irántad. De azt jól tudom, hogy azt szóban vagy írásban sohasem fogom elég jól, és maradéktalanul megfogalmazni. Ezt legfeljebb érezheted, amikor Veled vagyok, vagy akkor is, ha távol vagyok Tőled! És megköszönve újévi jókívánságaidat, én hálaképpen csak ismételten mondom, hogy nagyon, nagyon szeretlek, és örökké úgy, vagy jobban foglak szeretni Téged! Már nem tudom sohasem Nélküled elképzelni az életemet! És hiszem, bízom a sorsban, hogy mindkettőnk számára, boldogságára munkálkodik.

Drága Életem! Visszatérve a bevezetőben említett tavasz-érzésre, úgy hiszem, már ezek is közrejátszanak nálam. „Valószínűleg” az is, hogy most már nagyon időszerű lenne a találkozásunk! Nem szégyellem bevallani, de ismét szinte gyermekesen elhatalmasodott rajtam a vágy, hogy ott legyek Nálad, Veled! Nappal is, de különösen este szinte fájó vágyakozás tölt el, és ez napról-napra fokozódik bennem! Nappal még elfoglalom magam, de az esték már sokkal nehezebbek! Mindenféle közgazdasági anyag tanulmányozása közben azon veszem észre magam, hogy nem a betűket látom, hanem Téged... S aztán lefekvés után a sötét szobában oly jó, mert nyugodtan, időben nem korlátozva gondolhatok Rád. És ezek az ébren töltött és ébren álmodott éjszakai órák csodálatosak, és némi átmeneti enyhülést adnak számomra. És ilyenkor – amikor már régebben nem találkoztunk – válnak igazán széppé, igazán örökké emlékezetekké azok a boldog órák és napok, melyeket eddig együtt töltöttünk, és egész apró momentumok is széppé válnak... Hányszor látom magam, hogy ott térdelek előtted és fejem térdedre hajtván megsimogatod a hajam. Milyen jó gondolni ezekre a boldog, felejthetetlen percekre, amikor

átölelve tartlak, és mint már annyiszor mondod, hogy: „miért vagy olyan édes?” Folytassam? Nos, azt hiszem, érzed, mily forró bennem az a vágy, mely Hozzád kerget! Mindez biztosíték arra, hogy nagyon szeretlek, és arra, hogy rövidesen találkozunk!

Drága...! Be kell fejeznem levelem, mert várnak rám. Nagyon szeretlek, és amíg nem találkozunk, addig is minden este átölelve csókol a Te...

Katicát sokszor pusziolom!”

‘71. február 11. Távirat.

„Holnapi értekezlet valószínűleg elmarad, lehetőleg ne utazz el.”

‘71. február 16. A boríték 1 forintos bélyeggel, 2 forintos portós bélyeggel! A levélben lepréselve virágszirmok...

„Édes Kicsi...! Bármennyire restellem, csak egy hét elmúltával tudok levélíráshoz kezdeni. A múlt héten egyedül voltam, tudod, és megállásnyi időm se volt. Szombattól kezdve viszont azt a nyavalyás disszertációt készítem, mert (28-ig) be kell küldeni az egyetemre. Szinte éjjel-nappal azt csinálom, meg a munkámat, mert azt sem végzi el helyettem senki más! Úgy tervezem, hogy ezen a héten első olvasásra elkészítem, és a jövő héten a végleges átdolgozás lesz napirenden. Délután és este 10-11-ig magnóra diktálom a szöveget, melyet másnap a gépíró leír addig, amíg a napi munkámmal foglalkozom. S már többször is mondtam magamnak, hogy mekkora ökör vagyok, mert kerestem a gondot magamnak...

No, de azért igyekszem a jó hangulatot megőrizni, mert ez záloga a sikernek.

Édesem! Egyébként nagyon jól érkeztem Pestre, ahol majd' gutaitést kaptam, mert az útitársaim hazautaztak az est gyorsal. Ezt tudva, ráértem volna még maradni... Tehát ebből egy tanulságot levontam, hogy nem éri meg ilyen „öntudatosnak” lenni! Bár úgy hiszem, nem szabad ilyen önzőnek lennem, mert az a délután mindennek ellenére gyönyörű volt – ha időben korlátozott, akkor is. Nagyon szeretlek, és tudom, Te is szeretsz engem! Bár már egyikünknek sincs szüksége bizonygatni ezt a Másik felé, mégis úgy érzem, ez a délután is bizonyította. Csodálatosan szép voltál, amit mondtam is Neked! Szép voltál, és a boldogság tett azzá, azonban most már úgy érzem, ebben „ném” részem nekem is van! Most, néhány nappal a jubileumunk előtt, már úgy előlegként is, szóban, írásban mondom azt, hogy hálásan köszönöm ezt az

elmúlt boldog időt. Minden túlzás nélkül állíthatom, hogy ez volt életem legboldogabb időszak. Sok mindent megértettem, megismertem, ami addig ismeretlen volt számomra. Megértettem az örömét az őszinte, igaz szerelemnek, és rájöttem arra, hogy őszinteség nélkül nem lehet szerelem! Megismertem az igazi boldogságot, melyben mindkét ember igazán boldog! Köszönöm Neked ezt Kicsi Szívem! Én nem ígérek, de annyit biztos mondhatok, hogy mindig őszintén és hűen szerettelek, ami örökre összeköt bennünket. Boldogságunk még korántsem teljes, tudom. De célom, reményem, akaratom, hogy az legyen. Ezzel tartozom Neked, és magamnak is! És a jubileum alkalmából most csak annyit, hogy egész életed legyen nagyon boldog, és a boldogságtól mindig legyél olyan szép (mint kedden délután láttalak!), örökre, és – velem!

Drága Kicsikém! Most búcsúzom, mert minden perc ki van számítva nálam. Jövő héten ismét egyedül leszek, és ha időm engedi – akkor nincs kizárva az újabb találkozásunk, ha rövid időre is. Ne haragudj most az egyszer rám, hogy az idővel takarékoskodom, de tudom, megértesz! Ha a tervem mégsem sikerülne, akkor a jövő hónap első napjaiban repülök Hozzád! Addig is legyél velem gondolatban és segíts munkámban. Szeress úgy, mint én szeretlek Téged! És ha tudsz, azért Te is írhatj egy pár sort... Nem akarok rosszmájú lenni, de most nagyon rámférne egy pár sor, mely további biztatást jelentene neked! Várom drága soraidat, és nagyon szeretlek, és mindig melletted vagyok még ilyen szorgos napokban is, ha másképp nem, de gondolatban!

Millió csók, és egy a Te...

Ui.: Katicát csókolom, – jó legyen!”

‘71. február 26. Express levél.

„Már nem is kérem, hogy ne haragudj a válasz késéért, mert úgyis tudom, hogy most meg van minden bocsátva. Hidd el, megérdelem most a méltányos elbírálást, mert tényleg minden este 23-24 óráig itt vagyok bent az irodában, és dolgozom. Lassan már kész leszek első olvasásra a munkámmal – bár ez még mindig igényel legalább kétszeres átdolgozást. Egyébként éppen előbb üzent Pécsről a kollegám, hogy úgy néz ki, a jövő hét még pluszban rámehet a munkára. Tehát egy nappal később kell beadni. Tudod mit jelent ez? Azt, hogy ma este végre hazamegyek és már 8 órakor lefekszem aludni, hogy egy kicsit kipihenjem magam.

Édesem! Drága soraidat megkaptam, és abból kivettem, hogy most Neked is bőven van mivel foglalkozni. Ez az isteni tanácsválasztás rengeteg munkát

róbat Rád. Ismerem úgy nagyjából a tanácsi bürokráciát, ezért van fogalmam róla... De lehet ezen is segíteni – csak annyit dolgozz, amennyit nyugodtan el tudsz végezni. Semmi esetre se törd agyon magadat, és főleg ne idegeskedj! Neked nem szabad már az életben idegeskedni – hiszen volt már elég részed abból úgylát! És én épp’ hogy a borús homlokodat szeretném mindig simának, gondtalanak, és boldognak látni! Ez azonban nemcsak másoktól függ, hanem önuralom kérdése is! (Úgy-e, milyen jól tudok tanácsokat adni?) De a tréfát félretéve, csak azt mondom, hogy nagyon vigyázz magadra. Ne légy soha ideges, mert nemcsak magadra kell vigyáznod, hanem rám is! Igen, a Te életed az enyém, és viszont is.

És ezt, nemcsak mint szép szavakat mondom, – elhibeted nekem, hogy valóban aggódok érted, és már nagyon szeretnék Veled találkozni. Nem tetszik nekem az a megjegyzésed, a múlt hetek zűrijeire utalva, hogy „ez nem halálos.” Ismerlek már annyira, hogy valami olyan problémád volt, ami igenis komolyan bántott Téged. Nem írtál róla, és az én fantáziám meg működik. Arra gondoltam, hogy talán új főnököd lesz, aki másat akar odavinni helyetted? Vagy nem is tudom, mi oka lehet a problémáidnak. Most nem tudom, de azért arra kérek, ne ess kétségbe, bármi van. Színtén nem a szavak miatt mondom, de hidd el, amíg én élek, – a Te jövőd, életed is biztosítva lesz! A Te és családod öröme, boldogsága – de gondja-baja az enyém is! Hidd el, hogy ezt őszintén mondom Neked. Csak bízzál bennem! Hidd el, soha nem lesz okod – csatlakozni bennem!

Drága Életem! A közelmúlt gyors egymást követő találkozása után – úgy érzem, ezt a módszert „tovább kell folytatni!” Ugyanis a nagy munka mellett egyre sűrűbben gondolok arra, hogy bárcsak... Igen, ez azt jelenti, hogy nem-sokára ismét megyek, és akkor megbeszéljük egy hosszabb együttlét lehetőségét is. És a jubileumi találkozót is meg kell szervezni! De nekem most legelőször a következő találkozásunk nagyon hiányzik. Egyszerűen, nem tudom még magamnak se megmagyarázni. Eléggé felnőttnak érzem magam, mégis mintha fiatalemberre jellemző, szinte gyermekesnek mondható az a vágy, valami, ami Hozzád hajt. Ennek részleteit leírni – egy kissé restellem, de remélem, enélkül is elhiszed nekem. Mint egy ketrecbe zárt vad, csak járkálok fel-alá napközben a szobámban, és nem tudok megnyugodni. A titkárom azt hiszi, hogy a munka miatt vagyok ideges, pedig ha tudná...

Valami belső nyugtalanság az, ami szinte óráról-órára érezhetően növekszik bennem. Oka? Hiányzol már nekem – nagyon! Nagyon szeretlek Téged

abhoz, hogy két teljes hétig ne lássalak, és ne csókolhassalak! Igen! Érzem, egyre inkább érzem, hogy Te vagy, és Téged nagyon szeretlek. Nincs más számomra Rajtad kívül, aki érzelmiileg hozzám tartozna, Aki az enyém. Te vagy Az, akibe én is tartozom, és akinek teljesen az Övé vagyok!

Édes Egyetlenem! Nagyon szeretlek és köszönöm édes soraidat, melyek ténylegesen erőt adtak a munkához. Légy továbbra is nyugodt, sietek Hozzád, amint egy mód van rá! Addig is millió és egy „ohyan” csókot küldök, és forrón ölel a Te...

Ui.: Katicát is, és ha hazautaznál, drága Szüleidet is nagyon sokszor csókolom.”

71. március 28. Express, 6 oldalas levél.

„Szerelmem! Tegnap telefonon-beszélgetésünknek megfelelően – ma ismét bent vagyok, és Neked a sokat késett levelet megírom. Kérlek, ne haragudj rám a hosszú hallgatásért. Tudom, hogy megbocsátasz nekem. Elhibeted, hogy semmi más ok nem játszott közre, mint a nagy elfoglaltságom. Ezért hívtalak telefonon, mert tudom, hogy várod soraimat, mert szeretsz engem. Nem azért, mert utóbbi leveledben azt írtad, hanem azért, mert érzem, még ilyen távolságból is...

Édesem! Több mint egy hete egyedül vagyok, és az egész iroda fel van fordulva, ugyanis tavaszi nagytakarítást rendeztek, a miniszter várható látogatására. Én egy szfniban voltam beszorítva egy héten át, ahonnan máshová kellett még a telefonhoz is szaladgálnom... Mondanom se kell, hogy minden vidéki értekezletet megszerveztettem arra a hétre, hogy ne kelljen bent maradnom. A napi programom abból állt, hogy 11 óra előtt a folyó ügyeket intéztem, és utána irány a vidék. Sajnos, „hosszú túrát” nem lehetett szervezni, mert kockázatos lett volna. Az új vezérigazgató ugyanis majd’ naponta érdeklődik az üzemvitel kérdéseiről, és nem hiszem, hogy tudomásul vette volna, ha én időközben a másik határszélen foglalkoztam volna a vasúti munkálatokkal...

Egyébként már a végső simításokat végeztem a disszertáción, amely most már bőr-kötésben arra vár, hogy beadjam. Erre előreláthatólag jövő héten, szerdán kerül sor, amiről említést tettem Neked. Utána a tanulás következik, bár megnyugtattak, hogy csak júniusban kell vizsgázni. Így legalább az április 4. előtti zűrzavarban még nem kell ezzel foglalkoznom. (Bár kellene...) Ezért gondoltam arra is, hogy pénteken egy napra elugrom Gyarmatra, ha szerdán délután nem sikerül. Bár azt szeretném legjobban, ha mindkettő sikerülne...

Drágám! A helyzet ugyanis az, hogy nagyon szeretnék Veled találkozni. Nagyon-nagyon hiányzol nekem, és ez az érzés napról-napra fokozódik bennem. Ezt az elmúlt hetek zajos napjaiban kevésbé volt időm érezni, – de most, mikor egy szusszanásnyi időm akad, elemi erővel tör rám. Hidd el, hogy nagyon szeretlek Téged, úgy ahogy még soha senkit nem szerettem. Ennek mértéjére talán sohasem tudom magamnak sem megmagyarázni a teljes valóságot. Nem is fontos! Van valami erő Benned, amely Hozzád vonz, és egyre szorosabbá teszi ezt a köteléket! Igen! Bármely furcsán hangzik is, hogy kötelék, de így van. Önként vállalt – úgy hiszem, mindkettőnk részéről – melyet soha nem kívánok sem lazítani, sem elszakítani! Megtaláltam Nálad azt, amit az idealisták boldogságnak neveznek. Csak azzal a különbséggel, hogy én ezt – ebben a kapcsolatban – mindig nagybetűvel írom! Igen! Ez a Boldogság, amit Nálad, és egyedül Veled megtaláltam. S ezt nem másíthatják meg nálam soha semmiféle apró problémák vagy éppen hangulatok sem.

Édesem! Itt kívánok utalni arra a legutóbbi találkozásunkra, amelyre leveledben is tettél említést. Valóban volt valami, ami nem olyan volt, mint máskor. Ezt én is éreztem, és ha jól emlékszem, utaltam rá valamilyen formában. Nem tudom, mi volt az igazi ok, de nem is érdekel. Lehet, hogy csupán hangulati hatás vagy egyéb. Nem kutatom az okát, és Te se csinálj ebből lelki problémát. Én nagyon boldog voltam Veled, éppen úgy, mint máskor, és nem szeretnék, ha ilyesmi miatt észrevételet tennék. Akkor, ott, abban a formában már beértnek tekintetem a dolgot, és kérek, ne is problémázz rajta. Majd személyesen talán még mondok valamit, de az sem fontos.

Egyet azonban mégis megemlítek. Ugyanis hazudnék, ha nem gondolkoztam volna a dolgon. Arra gondoltam, – és bár tévedtem volna, – hogy nem a Barátnőd látogatása és az azzal kapcsolatos beszélgetés váltott ki Benned valamit, amely aztán az ottlétekor velem szemben is érződött? Csak feltevés – és szeretném, ha az is maradna. De nagyon kérek – kettőnk kapcsolata, csak kettőnkre tartozik. Nem arra gondoltam, hogy titok legyen, hanem arra, hogy egyikünk se fogadjon el tanácsokat senkitől, a mi dolgainkban. Mi ismerjük, és mi szeretjük egymást – és van nekünk elég szabad akaratumk ahhoz, hogy döntésünk saját kérdéseinkben. Ha tévedtem – elnézést kérek ismeretlenül is Barátnődtől és Tőled. De valahogy egy ilyen érzés támadt bennem.

Édesem! Egyébként őszintén mondom, hogy boldog voltam ott, és akkor is éppen úgy, mint máskor. És én megértelek, és a jövőben is meg foglak érteni, bármi probléma akadjon. Hidd el, elhiszem, hogy szeretsz akkor is, ha egyéb

okok miatt, talán a hangulatod sem olyan, mint máskor. Kérlek, ne próbálj soha velem szemben, esetleg éppen rám való tekintettel színészkedni! Úgy ismertelek, és szerettelek meg, és nem olyanak, aki mást akar mutatni és adni, mint ami van, és amilyet tud. Te így vagy az enyém, ilyennek szerettelek és maradj örökre ilyen – nekem!

Drága Kicsim! Köszönöm a leveledben írt születésnapj jókívánságokat. Igen! Öregszem, és betöltöttem ezzel – a 20.-at! Hát az idő eljár énefelettem is... Féltetéve a tréfát, hidd el, hogy **43 évet** kellett megélnem ahhoz, hogy fenntartás nélkül le tudjam írni azt, hogy végre embernek érzem magam. Embernek, akit szeretnek, és aki fenntartás nélkül szerethet. Nagyon boldog vagyok Veled! Köszönöm ezt Neked, és hiszem, hogy még nagyon sokáig ilyen boldogok, vagy még ennél is boldogabbak leszünk. Én akarom, és hiszem, hogy így is lesz, – ha Te is úgy szeretsz mindig, mint eddig.

Édesem! Remélem, szerdán találkozunk, ha mégsem, akkor pénteken korán ott leszek Nálad. Addig azonban még, remélem, tudunk egymással értekezni. Most felmentlek a hétre az írás alól, és azt kérem, ha majd találkozunk, utána adj választ a levélre. A jövő héten ugyanis alig leszek a helyemen, és nem akarom, hogy esetleg soraid illetéktelen helyre kerüljenek.

Tebát a jövő heti viszontlátás reményében igaz szeretettel gondolok Rád. Képzületben átölelve, sok, és „csak egy” olyan csókot küldök Neked, és várj, megyek, mert ott a helyem! Ölel és csókol a Te...

Ui.: Katikát is sokszor csókolom.”

A BORÍTÉKBAN találtam egy cetlit. Nem tudom, hogy ez válasz akart-e lenni, vagy csak a levél elolvasása után vetődött fel bennem. Íme, kézírással ez olvasható a papíron:

„Megtaláltalak, mégsem vagy – úgy érzem – csak nekem!

Elhanyagolsz. Ha ennyi ideig nem törödsz velem, mint most, nem is szerethetsz igazán.

Mindenki, aki közel áll hozzám, – messze van tőlem!

Így nekem nem jó. Így semminek sincs értelme.

Nagyon egyedül vagyok!

Az életem is unom! Minden: Minek?”

Milyen szomorú gondolatok. Kár, hogy a levelekre írt válaszokat nem lehet egymás mellé tenni, és elolvasni. Úgy lenne teljes a kép.

„... és mintha ritkulnának a levelek, gyakoribbak a telefonhívások? Ugyanis a vasúti szolgálati telefonvonalak eddig gyakran „égték” hosszú, néha félórás beszélgetéseink alkalmával... Jó lenne tudni mindennek az okát. Gyakoribbak voltak a találkozások, ezért? Vagy... lanyhulnak az érzelmek?”

‘71. április 8. Express levél.

„Drága Kicsi...! Ismét késsé megkésve tudok levelet írni, de rettenetes nagy rumli volt, és van nálunk. A múlt héten miniszteri látogatás, e héten pedig egyedül voltam, és a hűsvéti előkészületek minden időmet elvitték. Még tanulni se maradt időm, de jövő héten egy hétig szabadságon leszek, – most már igazán tanulnom kell! Tudod, nem szeretek mentegőzni, de most szükségesnek tartottam, mint ahogy telefonon is említettem Neked. Semmi, de semmi más ok nem játszott közre a késedelemben, mint amit az előzőekben említettem.

Édesem! Program szerint, és nagyon jól érkeztiünk Szegedre, s mint máskor is, semmi probléma nem volt a vasúttal sem! Vadkerten egy pár falatot ettiünk, és egy jó üveg bort beszereztem az útra. Majdnem elfogyott hazáig. Sőt, Szeged felé már elaludtam, mert rettenetes fáradtság vett erőt rajtam! Másnap meg éreztem, hogy telefonálnom kell, mert őszintén megmondom, féltelek, és akartam tudni, mi van, hogy vagy!? Úgy hiszem, hogy most már két hét távlatából higgadtan meg tudom ítélni a dolgot. Bár úgy hiszem, hogy azt egy levélben nem helyes részletezni. Nem is kívánom ezt tenni, csupán azt, hogy bocsáss meg nekem, azért az egészségért! Nagyon sajnálom, hogy ez, és így történt. És „csak” annyit, hogy nagyon szeretlek, és felejtjük el azt a napot! Felejtjük el, és talán az lenne a legjobb, ha nem is beszéljünk többet róla! Megtörtént, elmúlt, amin változtatni már nem lehet. Csak azt kérem, arra adj választ, tudsz-e továbbra is úgy szeretni, mint ezelőtt? Én mindent ettől a választól várok, és úgy kívánok cselekedni. A jövő héten nem leszek bent, ezért azt kérem, ne íj akkor. Erről a témáról meg főleg ne! Amint egy lehetőségem lesz, úgylis megyek Hozzád és akkor, ha akarsz, válaszolj a kérdéseimre! S ha nem válaszolsz – azt is tudomásul veszem!

Édes...! Most, az ünnepek alatt nagyon sokat gondolok Rád, és Kedves Családodra. Remélem, mindnyájan együtt lesztek, és valóban kellemes lesz az ünnep Számatokra, amit ezúton is szívből kívánok Nektek! Én az ünnepek alatt a délelőtti órákban bent leszek, mert ügyeletet kell tartani. Remélem, lesz rá mód, hogy levelet írjak Neked! Egyre azonban biztos lesz időm! Arra, hogy

kitegyem az asztalra fényképedet, és nézzelek! Ez a legszebb ezekben az ügyeleti szolgálatokban, amikor magában van az ember, és van ideje elmélyülni a gondolataiban, és nem zavarja közben semmi!

Nos, az ünnepek alatt azt teszem, mert én nagyon szeretlek Téged, még ha Te ezt most talán kétségsbe vonod. Ezt megteheted, de azt, hogy szeresselek, azt soha sem tudod megfíltani nekem! Ezt így éreztem két héttel korábban, és most is! Sőt, mint ahogy lenni szokott, ahogy telnek a napok, egyre fokozottabban érzem, mennyire hiányzol nekem, érzem, hogy ki vagy nekem! Úgy szeretnék most is rohanni Hozzád, és segíteni Neked a nagy ünnep előtti hajrában. Tudom, jobban menne Neked az otthoni munka is, ha én segíthetnék benne. Biztos, hogy én is sokkal boldogabb lennék. Itthon még mindig a kislányom a gazda, és úgy néz ki, az ünnepek alatt is magunk leszünk, ha csak a Nagymamát Pestről le nem tudom hívni! De mint minden egyéb, ez a két ünnepnap is elmúlik, és jönnek a sűrű hétköznapiak, melyek számomra sokszor jobbak, mint az ünnepek...

Édesem! Befejezésül gondolatban mindig együtt leszek Veletek! Igaz szeretettel érzek irántatok, mert szeretlek Téged! Én nem voltam, és nem is leszek Hozzád, Hozzáátok hűtlen soha sem! Mindig arra gondolj, és akkor talán a nehézségeket is könnyebben át tudjuk vészélni, és meg tudjuk őrizni, oly nehezen megszerzett boldogságunkat! Szeretettel csókol és öle a Te...

Ui.: Az édes Gyereket is szeretettel csókolom!"

‘71. április 25. Express levél. „Hosszú idő után, most választás napján végre le tudok ülni kés időre. Végre egy kés nyugalom és rend van, tudok gondolkodni. Nem kívánlak most saját gondjaimmal untatni, hiszen tudom, van Neked is elég problémád.

Édes Katicám! Mindenek előtt fogadd őszinte együttérzésemet ezekben a nehéz percekben. Nem rajtam múlik, hogy nem tudok ott lenni Melleded, bár tudom, hogy most ez lenne a kötelességem. Hidd el, valóban nem rajtam múlik! Hidd el azt is, hogy lélekben ott vagyok Veled, és nagyon megértem mély fájdalomodat. Ha valaki, akkor én tudom, mit jelent egy Édesanya! Az csak egy van, és olyan már soha-senki nem lehet. Ez az, ami a szó szoros értelmében pótolhatatlan valóság számunkra. Tudom, mit érzel ezekben a napokban, hiszen ismerem meleg emberi természetedet, érző szíved minden dobbanását. Mégis azt mondom, tudomásul kell venni, hogy Ó – már nincs többé! De azt is, hogy Neked még sokáig kell élned, mert sok-sok kötelesség van az életben!

S ezeket csak egészségesen tudod még sokáig teljesíteni. Ehhez pedig – bármennyire nebéz – vigyáznod kell Magadra, az egészségedre, idegeidre! Vannak, akik örökre elmennek közülünk, de az élet megy tovább, és nekünk tovább kell küzdeni magunkért, másokért! Ez az élet törvénye – s ha kegyetlen is – de feltétlen igazságos, és örök. Egyszer, majd mi is elmegyünk – és az élet mégis továbbmegy nélkülünk. Addig azonban szeretni kell az életünket, egymást, és állandóan kutatni kell a boldogulás lehetőségeit. Igaz, mert néha az ember valóban úgy érzi, talán az a boldogabb, aki már nem él! Mindnyájunknak volt, van ilyen pesszimista gondolata olykor, mégis el kell azokat kergetni! Mert ha rövid is, mégis a szeretet életünk, az ember létezésének igazi értelme!

Drága...! Úgy szeretnék megvizsgáltatva látni Téged. Azt is tudom, hogy naivság lenne tőlem azt hinni, hogy ilyenkor lehet vigaszt nyújtani. De mégis hiszem és kérem, nyugodj meg egy kissé, vigyázz Magadra! Talán nem illik ide – mégis kérésem, hogy egy kicsit rám is legyél tekintettel. Gondolj arra, és bídd el nekem, hogy nagyon szeretlek, és nagyon aggódom Érted!

Édesem! A jelenlegi tájékozottságom szerint a temetés május 4-én lesz, és ha egész rendkívüli nem jön közbe, feltétlen ott leszek én is! Bár lehet, hogy most a héten még lesz alkalom arra, hogy felugrom Gyarmatra. Ha időm lenne rá, akkor előtte természetesen szólok vagy küldök üzenetet. Ugyanis a héten lesznek az üzemi ünnepségek, és sajnos, ezeken minden nap részt kell vennem.

Befejezésül – őszinte színnel köszönöm névnapi jókívánságaitokat, és azt, hogy még ilyen körülmények között is gondoltok rám. Köszönöm kedveségedet, és ha majd eljön az ideje, akkor vidámabban is megünnepeljük. Addig is nagyon sok szeretettel gondolok Rád, tiszta színnel melletted vagyok a nebéz percekben.

Szeretettel csókollak...

U.i.: Katicát is nagyon sokszor csókolom..."

SAJÁT BEJEGYZÉS A LEVÉLHEZ CSATOLVA:

Temetés előtt még egyszer elutaztam Apukámhoz. Nem akartam, hogy egyedül jöjjön a szomorú eseményre. **(1971. május 4.)** Erre az útra elkísért a kedvesem, E. Gy. Nagyon jól esett, hogy nagy gyászomban velem tartott. Temetés napján lejött értünk a nagy fekete Volgával, azzal mentünk a temetőbe, vele és Katicával. Anyukám evangélikus, ezért Irénke néni vonalán evangélikus pap rokonunk végezte a szertartást.

Nagyon nehezen tudtam feldolgozni anyám elvesztését. Nem tudtam megvigasztalódní. Nagyon jó volt, hogy akkor mellettem állt valaki, de azt hiszem, a hosszantartó gyászomat végül ő nem értette meg, a hosszú belső gyászom, mély szomorúságom talán elriasztotta tőlem... Szinte előre megérezttem, hogy ezzel el fogom veszíteni, de nem tehettem róla. Őt is elveszítettem, nemsokára lassan elmaradt tőlem. Ez is nagy bánatot okozott, de három évig tartó ismeretségünk csodálatosan szép emlékei, a fényképe és levelei vigaszul maradtak nekem.

‘71. május 20. Borítékban képes levelezőlap Szegedről, rajta:

„Édes...” Most röviden csak annyit, hogy e hó 26-án kell vizsgáznom. Ezért éjjel-nappal tanulok. A vizsga után valószínűleg felmegyek Hozzád! Addig is gondold rám sokat, és szeress úgy, mint én! Csókol...”

‘71. június 14. Express levél.

„Édes Kicsi... Gyanúm nem volt alaptalan, amikor azt gondoltam, hogy biztos körözés alatt állok, amiért a múlt héten nem adtam hírt magamról. Most az egyszer, azonban „sajnos” nem lett igazad, amikor azt gondoltad, hogy csupán a szokásos elfoglaltság miatt nem adtam életjelt. A múlt hét keddtől egészen a mai napig részben a klinikai váróhelyiségekben, illetőleg a lakásban, ágyban töltöttem napjaim. Ma egy hete ugyanis – hétfőn – igen rosszul éreztem magam, és hazá kellett mennem, lefeküdni. Másnap szintén az orvosi vizsgálatok következtek, megállapították, hogy idiült epegyulladásom van, amellyel együtt „gyengébb” ember már egy héttel korábban is ágynak esett volna. Én továbbra is küszködni akartam, de az orvosok azt mondták, hogy akkor befektetnek a klinikára. Ezért a kevésbé rosszat választottam, és otthon kaptam kezelést, napi 2 injekcióval spékelve. A kúra a mai napig tartott, de még ma is orvosságon élek, no meg sóban-vízben főtt burgonyán és egyéb földi jóval. Most mondhatnád, hogy bőven lett volna időm levélírára, ha otthon voltam! De ne haragudj, hogy még sem írtam meg, hogy beteg vagyok. Még ilyen tartós és szemtelen fájdalmat nem éreztem életemben. No, meg az itthoni körülmények is gátoltak, mert a gyerekek is itthon voltak egy idős nagynénivel, aki a nejemet is ápolta! Egy alkalommal Józsit kerestem, de ő sem volt bent, és egész héten nem hiányoztam neki. A főnököm pedig szerdától a központtal kikapcsoltatta a telefonomat is, hogy otthon ne zavarjanak!”

Édesem! Röviden ez volt az oka annak, hogy nem adtam hírt magamról. Megnyugtató elmondhatom, hogy azért van némi kilátás az életben-maradásomra, mert már ma jobban érzem magam. Csak egy dolog keserít el, de az nagyon, hogy a klinikán egy csinos, fiatalnak nem mondható ápolónő, a betegségem alatt, – bácsinak nevezett!!! Azóta, ha fizikailag jobban is érzem magam, a lelkivilágom nem akar a helyére billenni!

Édesem! Komolyra fordítva a szót, amint látod, kezd az életkedvem a régi lenni. Különösen boldog vagyok, hogy ma, alig hogy bejöttem, hozta a posta kedves soraidat, amelyek elég morózus hangulatban íródtak. Pedig nem is azok, legalább is nekem. Egy hét után számomra nagyon kedvesek – és talán jobb hatással lettek rám, mint az orvosi kezelés egy hét alatt. Ma aztán tájékozódtam, hogy mi van a vasúttal. Kiderült, hogy jobban ment, mintha bent lettem volna. Ezért elhatároztam, hogy nem lesz olyan nagy baj, ha a hét végén, esetleg a jövő hét elején egy napra felugrom Gyarmatra. Az orvos ugyanis levegőváltozást is javasolt utókezelésként. Biztos, hogy meggyorsítaná a gyógyulásum!

Drága...! Tehát ez történt velem, de nagyon szeretném tudni, Te hogy vagy úgy igazán? Ha szomorú vagy, mi az oka, amelyről leveledben nem írtál. Remélem, én nem szerepelek a kiváltó okok között? Mert azt nem szeretném. Tudod, én, ha hiszed, ha nem – nagyon szeretlek. Még betegen, lázasan is mindig ott jártam gondolatban, érzéseimben. Esténként, amikor álmatlanul forgolódtam az ágyamban, éppen az a nagy fényes csillag ragyogott be az ablakon át a szobámba, melyet ott együtt néztünk, azon a szép estén! Kisfiam szerint pedig nappal és éjjel is túl sokat beszéltem hangosan, amit állítólag nem lehetett tisztán megérteni... Én tudom, hogy akkor Veled beszélgettem, vagy talán úgy éreztem, hogy ott vagy mellettem!

Drága Egyetlenem! Búcsúzóul: nagyon szeretlek, és bízzál bennem! Amint tudok, rohanok Hozzád, amit oly nagyon várok! Talán néhány dologról az utóbbi időben keveset beszéltem, de azt is szeretném pótolni! Csak ne kételkedj soha bennem, mert arra nincs, és nem is lesz soha okod!

Szeretettel csókol és ölel...”

‘71. június 24. Hat oldalas levél.

„Édes Kicsi...! Sajnos, a terveimbe mindig beleszól valami, ami miatt ez a levél is csak egy napi késéssel készült el. Ez esetben a vasúti helyzet miatt tegnap nem tudtam megírni e sorokat. Amint tegnapelőtt elmondtam, az utóbbi hét rendkívül zűrzös időszak volt számomra. Úgy látszik, valami szép után

mindig kell rossznak is jönnie. Amilyen szép volt az a korábbi egy hét, amikor együtt voltuk, olyan rosszul sikerült minden az elmúlt napokban. A betegségem megújult és azt hittem, hogy sokkal komolyabb kibatású lesz. Szerencsére, erről szó sincs, és remélem, lassan már ebből is kilábalok. Utána meg ez a családban történt szerencsétlen haláleset volt, ami az élet a rendes vágányáról kizökentett. Ezért mondtam tegnapelőtt, hogy nevetni akkor először volt erőm és kedvem.

Ahogy ezek elmúltak, most meg nagy hajrá van a munkában, amely teljesen leköti minden időmet, és nem enged még elmélkedésre sem időt. A jövő hó 11-én a nagy vasutasnapra készülünk, melyért én vagyok felelős – és amivel annyi bajom van – az egész igazgatóság területén, de nem sírok és főleg nem sajnálatom magam!

Édesem! Ha azokra a közelmúltban együtt töltött néhány estére gondolok, akkor válik különösen nehézé minden óra, amelyben más dologgal kell foglalkoznom. A sok értekezlet, megbeszélés, telefon- és egyebek helyett – annyira szeretnék ismét ott lenni Nálad, Veled, ha csak egy-egy rövid időre is. Sajnos, most nem lehet még legalább egy fél napra sem elmozdulni Szegedről. Hidd el, nagyon szeretném már, nagyon, nagyon! Remélem, erre rövidesen sor kerül! Nem ígérek semmit, hiszen tudom, hogy milyen kellemtelen, ha nem sikerül valamiért a program. Csak azt hidd el nekem, hogy nagyon hiányzol, és nem rajtam múlik, hogy az elmúlt két hétben nem jutottam el Hozzád. Hidd el, és ne kételkedj bennem! Meg kell értened, hogy engem úgyis annyi minden emészt, bánt, hogy ez is nagyon elég nekem. Legalább azt érzésem, tudjam, hogy hiszel nekem, és szeretsz engem. Amikor otthon betegen kellett feküdnöm, de most is, annyi buta gondolat felvetődött bennem, hogy ki sem tudom mondani. Ezek a gondolatok már sokszor súrolták a féltékenység határát, amely nem tudom miért, egyre inkább, és egyre többször felvetődik fejemben.

Ne haragudj ezért rám, és bocsáss meg nekem érte, de újabban már 1-2 heti távollét után is olyan bántó, nehéz gondolataim támadnak, amelyek szinte kibírbatatlannak. Pedig hiszek és bízom Benned, mint mindig, mégis, mikor sírva váltál el tőlem, nem tudom magam megnyugtatni! Millió kérdést teszek fel magamnak, és próbálok rá választ találni. Sajnos, ezek a válaszok nem tudnak megnyugtatni. Miért? Miért ne?, és így tovább. Lehet, hogy késsé értelmetlen számodra ez a néhány mondat, de sajnos, nekem nem, és az, ami állandó nyugtalanságban tart engem. Állandó ellentmondások viaskodnak bennem.

Mit tegyek? Amikor a választ megtalálom, akkor a tehetetlenség gátjába ütközöm, melyet egyszer úgyszólván át kell törni, mert így nem lehet sokáig élni! Hidd el, ha nem mondom, én nagyon jól érzem, mi megy Benned végbe, akkor is, amikor csókollak, ölellek, és akkor is, amikor távol vagyok Tőled. Tudom, hogy Te is úgy vagy még talán jobban, mint én, és a mosolyod sem igazán, szívből jövő, amikor velem vagy. Tudom, érzem én ezt, és tudom, hogy mily nehéz így élni, és mindennek csak egy az oka és magyarázata, hogy nagyon szeretlek, és Te is szeretsz engem! Egy körben élünk, melyet eddig még nem tudunk áttörni, és ezért csak én egyedül érzem magam felelősnek. Tudom, ez így van, és ez az, ami egyre inkább gyötör engem.

Igen! Felelősnek érzem magam a Te boldogságodért, életedért. Érzem azt is, hogy mi elválaszthatatlanul örökre összekötöttük életünket! Drágám! Ha Te elhagynál engem, én sem tudnám elviselni! Bármilyen nagy szavaknak is tűnnek, én csak Neked, csak Veled akarom az életet! Nélküled nincs tovább számomra semmi! De itt is megjelenik a – hogy legyen tovább? És itt van ez a kör, amelyet át kell törni, mert előbb-utóbb tönkretesz engem is, Téged is! Ezek azok a gondolatok, melyek egyre inkább nehezítik minden percemet! Csak arra kérlek, ebben az időszakban szeress, és légy olyan, amilyennek megismertelek, és megszerettelek Téged. Szeress, és ne kételkedj! Bízjál bennem, mert boldog vagyok Veled, de szeretnék még boldogabb lenni. Szeretném, és akarom, hogy Te is olyan boldog legyél, ahogy megérdemled!

Édes Kicsi...! Ne haragudj rám ezekért az őszinte, mély gondolatokért. Úgy érzem, hogy ezeket le kellett írnom, el kellett mondanom. Mint annyiszor, most is kiöntöttem szívemet, és mindent, ami már hetek óta bennem volt. Talán jobb lett volna személyes találkozáskor megtenni, de talán így több idő is volt rá, meg nekem is könnyebb volt így! Nem tudom, hogy milyen hatással lesz majd Rád ez a levél, kérlek, bocsáss meg érte. Amit leírtam, csak egyet bizonyít, hogy nagyon szeretlek.

Drágám! Sajnos, búcsúzom, most szóltak, hogy mennem kell, mert baleset történt a területünkön! Ezért befejezem soraim, azzal, hogy amint tudok, rohanok Hozzád! Addig is, gondolatban mindig Veled vagyok, és nagyon szeretlek. Ha tudsz, írdál nekem, várom soraidat. De ha úgy gondolod, majd személyesen adj választ! Minden este ugyanazt a csillagot nézem, és azt üzenem vele, hogy szeretlek!

Drága Kincsem! A mielőbbi viszontlátás reményében sok-sok csókot küldök Neked a könnyes két szemedre! (Ne szégyellj, az enyém is az!) Öllelek és csókollak így távolból is, a Te...

U.i.: Katikát csókolom, és köszönöm az üdvözlő-lapot!"

'71. július 5. Express levél.

„Kicsi Szívem! Sajnos, ezután is, mint annyi alkalommal, magam helyett csak a pár sort tudom küldeni. Nem írtam korábban, mert úgy volt, hogy a múlt héten csütörtökön vagy pénteken tudok menni Gyarmatra. Sajnos, az itteni küldöttség-járás miatt (román és jugoszláv) mindkét nap itthon kellett maradnom. Így más út nem volt, mint hogy levelet írjak, most nagyon úgy néz ki, hogy ezen a héten a vasutas nap miatt nem tudok elmozdulni itthonról.

Hát, ennyit röviden az elmúlt napokról. Ami pedig Téged illet, az, hogy nem tudom, mi van Veled? Igaz, hogy a legutóbbi levelemben arról írtam, hogy ha nem akarsz, akkor ne válaszolj, de azért jó lett volna, ha valamilyen formában hírt adsz Magadról. Remélem, és hiszem, hogy nincs semmi különös oka, ha nem jelentkezél? Arra is gondolok, hogy esetleg nem vagy-e beteg, vagy egyéb családi problémád nincs-e? Másként meg az is nyugtalanít, hogy nem értelmese-e levelem valamelyik részében úgy, hogy megfogadtad a tanácsomat, és inkább várod azt, hogy szóban mondd el észrevételeidet. Ha az egyik, ha a másik ok játszik közre, számomra mindkettő csak újabb nyugtalanság forrása lehet. Márpedig itt úgyis van éppen elég okom arra, hogy ne legyek nyugodt, sőt, hogy ne idegeskedjek.

Az otthoni körülmények ugyanis számtalan ok miatt rendkívül kiéleződtek, amiben még a kislányom magatartása is hozzájárult. Így az idegesítő okok tömege hat most rám, ami talán az írásomból is megállapítható. Most egyelőre ott tartok, hogy már én is szedem a nyugtatót, amit soha nem képzeltem el magamról...

No, de nem akarok panaszkodni! Úgy hiszem, Te is tudnád sorolni azokat! Inkább arról írok, hogy egyedül az nyugtat meg, ha időlegesen is – az a tudat, hogy van Valaki, aki távolban is megérzi érzéseimet, és együtt van velem gondolatban. Én nem merek még gondolatban sem kételkedést támasztani magamban, mert azt hiszem, ez már teljes idegekiborulást okozna nálam. Így csak hiszek, és bízom Benned, és az elmúlt szép időszak tartja bennem az életet, amióta ismerjük, és szeretjük egymást. Ez ad erőt nap-mint nap ahhoz,

hogy tudok dolgozni, tudok hinni abban, hogy egyszer véget ér ez a keserű pohár, amely csordultig megtelt!

Édesem! Úgy szeretnék vidám lenni, úgy szeretnék kedvesen, tréfás sorokat róni e papírra. Képtelen vagyok erre, de ne haragudj rám ezért! Inkább biztass, reményt keltve bennem – ha máshogyan nem – akkor csak úgy, gondolatban! Én azt is megérezem, és könnyebbek azok az órák, napok, melyek mind közelebb visznek Hozzád! Úgy szeretnék most ott lenni, amikor e sorokat olvasod! Szeretnék látni, amikor a kérdéseimre válaszolsz, megnyugtatsz, – hogy szeretsz engem. Szeretnék látni és átölelni, megcsókolni százszor és ezerszer könnyes szemed. Szemedet, amelyek nem tudom, – e sorok elolvasásakor a boldogságtól vagy talán a szomorúságtól könnyes-e?

Drágaságom! Nem folytatom, majd bővebben személyesen! Még néhány nap, és véget ér ez a nagy ünnepség-sorozat. A jövő héten a főnök szabadságra megy, én pedig kedden vagy szerdán Pestre. Akkor mindenhogy kimegyek Gyarmatra (tebát 13-14-én). Addig azonban még adok pontosabb tájékoztatást. Azonban jó lenne, ha írnál néhány sort, mert a héten minden nap itthon leszek, de ünnepelek, fogadást tartok, stb. Gondolj rám, és szeress nagyon! Én is azt teszem, mert nagyon szeretlek! Millió csókot küldök szeretettel a Te...

U.i.: A kis Katicát szeretettel csókolom!"

‘71. július 20. Képeslap.

„Üdvözlét Balatonról...”

‘71. július 21. Balaton mellől képeslap.

„Sok szeretettel csókollak Benneteket Zamárdiból, Öcsike és Én!”

‘71. július 22. Képeslap:

„Ismételen sok szeretettel gondolok Rád a Balatonról. Még egy-két nap tart a gyerekekkel együtt a nyaralás. Utána utazom el a megbeszélt időben, a boldog viszontlátás reményében csókol Téged és a Gyerekeket...”

‘71. augusztus 8. Express levél, 8 oldalas, Balatonakarattyára.

„Édes Kicsikém! Remélem, soraim még ott találhatnak Akarattyán, mert nem tudom biztosan, meddig maradsz ott. Sutyi üzönt nekem, de abból nem tűnt ki, hogy meddig maradtok ott. A Tóled kapott leveleket most olvasom, még ma is megtaláltam azt az egyet, amelyikben megtaláltam Édesapád címét...”

Édesem! Drága, de aggasztó soraidat 2-án kaptam meg, ugyanis valóban nem jól emlékeztem a dátumokra. Eredeti elképzelés ugyanis az volt, hogy július 20-án a gyerekeket leviszem Zamárdiba, és 24-25-én utazom Bulgáriába. Ehelyett az történt: 20-án mentem Zamárdiba a gyerekekkel, és én is velük maradtam 24-ig. (Nyilván az üdvözlőlapokat megkaptad!) 24-én este visszamentem Szegedre azszal, hogy 25-én este utazunk. Elindultunk, de Békéscsabán telefonhoz lehívtak a vonatról. Azért, mert feleségem, aki Szegeden volt, rosszul lett (nemcsak a betegség miatt), és az orvos kérte, hogy ne utazzam el, hanem jöjje vissza! Képzelted, hogy éreztem magam! Még az volt a szerencse, hogy egyéni útlevelem volt nálam, így a többiek el tudtak menni! Én pedig a másik vonattal visszautaztam Szegedre. A következő 5 napi program az volt, hogy a Szegedi Klinikáról a Pécsi Kórház, onnan vissza Szeged, és végül a Gyulai Szanatórium. Szinte alig álltam a lábamon a fáradtságtól, eltekintve a bosszúságtól, mert az én megítélésem szerint hisztéria volt a legfőbb ok. Mi sem bizonyítja jobban, mint hogy tegnap Gyuláról már hazaaengedték, és kísérő nélkül haza tudott jönni... Közben a főnököm beteg lett, így az eredeti programtól eltérően már elsején át kellett vennem a főnöki tiszteket, 2-án mentem a gyerekekért, de oda és visszaútbán is, más utassal osztottam, ezért nem tudtam eljutni Édesapádhoz. Bár másnap a leveledből megtudtam, hogy nem is találkoztunk volna. Visszaérve a hivatalba, orrvérzésig szakadt rám a sok értekezlet. Azóta pedig a gyerekekről egyedül gondoskodom, ami másik nagy feladat volt számomra. Ebhez még hozzájárult, hogy két napig futkosnom kellett, hogy valami pénzt vissza tudjak szerezni a Bulgár útra befizetett útlevelekre, és devizára! Hát, valamit vissza is kaptam.

Édesem! Hát ez volt az én „nyaralásom,” amelyet senkinek nem kívánok! Még az a jó, hogy Zamárdiban volt az a négy szép napom a gyerekekkel, ahol jól napozhattam, bár fürdőre nem volt jó a víz. Itthon a múlt héten kimentem a strandra, ahol a gyerekek egész nap fürödtek. Így aztán egészséges színem van, de sajnos, az idegzetem már nem olyan egészséges. Némileg ellensúlyozza a sok-sok kellemetlenséget az, hogy ismét elsők lettünk, miénk a Vándorúszóló, meg az ezzel járó anyagi örömök is. Most szervezem azt az ünnepséget – éppen ma dől el, mikor legyen. Előreláthatólag 24-én, amikor a Vezérigazgató már visszajön szabadságáról, ő adja át, „a jól dolgozó igazgatóhelyettes részére” a Kiváló Dolgozó kitüntetését! Nos, szóval ez az, ami némileg ellensúlyozza a bajokat, noha ez sajnos megközelítőleg sem sikerül.

Édesem! Azt hiszem, elég már ennyi magamról, a többit majd személyesen elmondom. Most pedig a Te, korábban már említett leveledről néhány szót. Azt, hogy Te furcsa lettél volna ottlétem alatt – ne haragudjál – de nem vettem észre rajtad. Én nagyon boldog voltam, hogy annyi idő után találkozhattunk, és sajnálom, hogy talán ennyire figyelmetlen voltam. Az általad el nem küldött levél tényét illetően csak azt tudom mondani: akaratlanul felejtettem elkérni Tőled. Nem tudom, mi lehet abban, de ezek után különösen jónak tartom, hogy majd egy hosszabb ottlétem alkalmával olvasom el. Nyilván olyan tartalmú, amiről kell néhány szót személyesen ejteni. Nagyon sajnálom, hogy ez problémát okozott Neked, de bidd el, semmi szándékosság vagy éppen nem-törődomség nem játszott nálam közre.

Ami a leveled azon megjegyzését illeti, hogy nagyon szomorú voltál, és amikor eljöttem, ismét sírtál, részben megértem. Megértem azért, mert ha valami fáj Neked, vagy nekem, akkor nem jó, ha nem mondhatjuk el. De Édesem! Miért nem mondtad meg ott, és akkor – biztos vagyok benne, hogy megnyugodtál volna. De talán féltél tőle vagy tőlem? Vagy talán a választól féltél? Nem tudom most ezt úgy megítélni, de minden esetre nagyon szeretnék most a szívedbe látni, és megismerni mindent, ami bánt, és amiért szomorú vagy az utóbbi időben. Ismereteim és emlékezetem szerint nem tettem, mondtam olyat, amivel okot adtam volna ehhez. Akkor mégis mi az oka? Azt hiszem, ezeken kár most tépelődnöm, hanem időt kell keresni arra, hogy megtárgyaljunk mindent nyugodtan, elfogultság nélkül. Egy biztos, amit most is, mint mindig mondtam, hogy nagyon szeretlek. Szeretlek úgy, ahogy én soha senkit nem tudtam szeretni. Az elmúlt években értelmet adtál annak, amit én az életemnek nevezek. Célt adtál, és végtelen boldogság-érzést, a tiszta szerelmet. S én is mindig igyekeztem arra, hogy mindezért hálás legyek Neked, amennyire a lehetőségek módot nyújtottak. Nem tudom, hogy sikerült ezt Nálad elérnem, de szeretnék megnyugtani, hogy én a legtöbbet szeretném adni Számodra. Szeretlek nagyon, és szeretném, ha Te is boldog lennél velem! És szeretném, a szomorúságot kiűzni az életedből, és a könnyeket száműzni a szemedből. Ezt szívből és őszintén akarom és mindig is akartam! Ezért mondom bizton, hogy én nem adtam okot arra, hogy Te szomorú légy. Legalább is tudatosan nem! Akkor hát mégis Miért...?

Drága...! Nem folytatom most már a gondolatsort, bár nagyon szeretnék megnyugtani Téged. Különösen most, hogy ott a Balatonnál drága Családod körében pihensz, és tudom, sokat gondolsz rám! Kívánom, hogy nyugodj meg, és

érezd nagyon jól Magad. Kívánom ezt Neked, és a Gyerekeknek is. Sajnos – az előzőekben említett okok miatt megérted – hogy most nem lehetek ott Veletek még egy rövid időre sem. Arra azonban szeretnélek megkérni, hogy sürgősen értesíts, mikor készülsz hazautazni, mert a levegőben lóg egy Pesti értekezlet, és akkor kiugornék Hozzád Gyarmatra. Ezt azért is szeretném tudni, mert hátha valami közbejönne, és esetleg Akarattya felé is vinne az utam. Tehát írdál, de legfőképpen pihenjél. Néha-néha gondolhatsz is rám, és az se baj, ha néhány nap szabadságod is marad! Tegyé az, ami Neked jó, de szeress engem! Hiszem, hogy rövidesen bőven tudunk időt szakítani arra, hogy végre mi ketten együtt is üdülhessünk 1971-ben! De bővebbet, ha majd hazautaztál.

Drága Életem! Búcsúszom tőled azzal, hogy leveled várom és abban a reményben, hogy a fekete ruha után – a szomorúságodat is vedd le. Nem vagy egyedül az életben – én melletted, és csak a Tiéd vagyok! Vigyázz magadra és jó legyél, ahogy én Téged megszerettelek!

Nagyon sokat gondolok Rád, és a mielőbbi viszontlátás reményében ölel és csókol a Te...

U.i.: A Gyermekeket és Apukát is sokszor csókolom, és jó egészséget kívánok Neki!”

‘71. augusztus 22. Express levél.

„Drága Kicsim! A sok tennivalóból ki se látszom, mégis szükségesnek tartom, hogy írjak Neked. A fenti és sok egyéb bajt leszámítva jól vagyok, és remélem, Te is a gondok közepette néha gondolsz rám. Az ünnepség 24-én lesz, és ha egy kis szerencsém van, akkor a TV-ben este majd integetek Nektek. Utána aztán remélem most már rend lesz végre, és lesz időm pihenésre is.

Édesem! Azért volt sürgős a levél, mert csak 30. vagy 31-én megyek Pestre, tehát nem azonos az időpontunk. Ennek pótlására viszont 27-én, pénteken lehetőség nyílik arra, hogy Hozzátok utazzam. Ha lehet, szombaton is ott maradok. Most azt szeretném tudni, hogy van-e ennek valami akadály? Remélem, addig kapok még Tőled pár sort, mert ha nem, akkor úgy veszem, hogy minden rendben van. Egyébként szerdán felugrottam az esküvőre, de ebéd után rögtön haza kellett indulnom, mert a Vezér-helyettes csak így járult hozzá abhoz, hogy elmenjek. Anyukához is csak úgy tudtam beugrani 10 percre, máris vissza... Gondoltam, hogy így lesz, azért nem tettem ígéretet telefonálás közben.

Édesem! Jól esett hallani, amit a telefonba mondtál: érezted, hogy hívni foglak. Ezt úgy fogadtam, hogy egy kicsit elbizséd azt is, hogy szeretlek Téged. Noha mondtad azt is, hogy bűnös vagyok, de ennek ellenére én nem érzem magam annak. Túl sokat gondolok Rád ahhoz, hogy ne szeretnélek. A két napos ünnep délelőttjén is bent voltam, és a második nap hívtalak, de még a visszahívás előtt le kellett mondanom egy befutó társaság miatt, ugyanis nem tudtunk volna zavartalanul beszélgetni. Pedig már biztosan sok olyan dolog van, amit meg kellene beszélniünk. Meg kell szakítani a beszélgetésiünket. Ugyanis most jött a főnököm azzal, hogy az ünnepség után még 6 napra el akar utazni szabadságra. Ez némiképp módosítja az előbbi szép elképzelést. Így ugyanis most a héten csak egy fekete utazást tehetek, előreláthatólag csütörtökön vagy pénteken, és csak elseje után tudok felmenni 2-3 napra. Így most már szerdán mindenképpen egy új, de végleges terről tudlak tájékoztatni.

Édes Bogárkám! Látod, ilyen a sorsom, és így nem lehet tervezni! De tény marad, hogy néhány napon belül újra találkozunk. Addig is nagyon kérlek, gondold rám sokat, mert rámfér annak érzése, hogy valaki szeret engem is. Az elmúlt találkozások óta oly sok zűrzavar jutott ki nekem, hogy nagyon hiányzik ez nekem. Az elmúlt napokat most is érzem abban, hogy én a hétalvó, már a fél éjszakát alig tudom átaludni, és az is mindennek nevezhető, csak pihenésnek nem. De nem panaszkodom tovább, hisz' tudom, hogy Neked is meg vannak a problémáid.

Édesem! Most is csak azzal búcsúzom Tőled, hogy legyél vidám, és felejtse a szomorúságot. Vigasztaljon az a tudat, ha tud vigasztalni, hogy nagyon és őszintén szeretlek Téged. Bízjal bennem, és biggyél a jövőnkben, mint ahogy én is bízom benne. Várj nagyon rám, mint ahogy már én várom a találkozásunkat, mert azt is hidd el nekem, hogy úgy hiányzol nekem Te is, mint ahogy én is hiányzom Neked. Nagyon szeretlek Téged! A mielőbbi boldog viszontlátás reményében forrón ölel és csókol a Te...

U.i.: A gyerekeket is csókolom..."

'71. szeptember 10. Express levél.

„Édes Kicsi Szívem! Végre, ismét levélíráshoz jutok, de ha hiszed, ha nem, erre eddig csak a nagy elfoglaltság miatt nem jutott időm. 10 nap után ma jött haza a főnököm, és míg ő oda volt, nekem minden nap valahol vidéken kellett értekezniem. Már 5 napja kíséreltettem az írással, de valami mindig közbejött. Ne haragudj ezért rám, és ígérem, rövidesen bepótolom. A családban újabb baj

történt, mert most meg – a kislány felgyógyulása napján – a kisfiam kapott fertőző tüdőgyulladást. Három napig nem tudták a 39° lázát lebúzni. Csak tegnapi enyhült valamennyire a láza. Az ápolása teljesen rám maradt, mert a nagysága hétfő óta kint van Jugoszláviában a kolléganőivel, és úgy látszik, jól érzik magukat, mert még ma sem adtak életjelt magukról. (De okosan tenné, ha örökre kint maradna!)

Egyidejűleg a kislány levizsgázott, így a negyedikbe mehet. Képzeld, mit kellett ott is kalapolnom...

Édesem! Így élek én szinte egyfolytában, mióta egymástól elváltunk. Nem akarok mentetetőzni, de sok időm nem volt a gondolkodásra. Pedig lehetett volna min törni a fejem. Utalok a magammal hozott leveledre. Bár őszintén mondom, egy kicsit nem értem – pedig már többször elolvastam azokat, – hogy miért nem akartad ezeket nekem elküldeni? Lehet, hogy nagyon megértelek, és biztos, hogy nagyon szeretlek, és az is magyarázza, hogy soraidban nem találok olyanokat, amelyekért okom volna haragudni. Olyan viszont jóval több van benne, amelyekért Neked valóban lehetne okod még elmarasztalóbban is vélekedni. Minden, amit leírtál, úgy igaz, ahogy érzed. Ezt eddig is tudtam, még akkor is, ha előzőleg nem írtad le. Éreztem, és érzem napról-napra, hogy mi minden mehet Benned végbe, amikor egy kis idő van elmélkedni. Éreztem, és érzem, értem, mit jelent az, hogy ott vagyok, és eljövök Tőled. Megértem a vívódásod, esetenkénti féltékenységet benned, de érzem azt is, hogy Te is nagyon szeretsz, annál jobban, hogy kétkedj, és néhanapján meginogjon bizalmad. Szerelmem! A legszebb szerelmes levél az, amit Tőled kaptam. Most csak annyit, hogy nem vagyok, és nem leszek érdemtelen arra a szeretetre soha!

Ne hidd, hogy ezek a gondolatok, érzések énbennem nem kavarnak! Ohkor még talán ennél nagyobb összevisszaság is van bennem. Oh sok mindennel vívodom magam is, hogy sokszor elmegy a kedvem az élettől is. Ilyenkor csak azzal erősítem magam, hogy vigyázni kell magamra, mert még feladatok várnak rám az életben. Kötelességeim vannak, melyek elől nem lenne méltó megfutamodni! S aztán, amikor Veled vagyok, még ha ritkán is – mindig erőt kapok az elkövetkező néhány napra. S aztán kezdődik minden előlről...

Édesem! Nyugodj meg, nagyon szeretlek, csak Te vagy egyedül, aki az életem értelmét adja. Bízzál és szeress, **soha nem fogsz csalatkozni bennem!**

Egyetlenem! Sajnos, e heti elutazásom nem sikerült, mert csak ma jött haza a főnököm. Ugyanakkor megbeszéltem, hogy a jövő hét második felében 2-3 napra elmehetek szabira. És azt az időt Veled akarom eltölteni. Bízjál benne, hogy semmi nem jöhet közbe!

(Itt jött a kedves telefonod!)

Édesem! Nagyon köszönöm, hogy már aggódtál értem, mert szeretsz. A jövő heti viszontlátásra! Addig is ölel és csókol a Te...

U.i.: Katikát sokszor csókolom!"

AZ ELŐBBI, SZEPTEMBER 10-i levél borítékjában találtam a választ, részben géppel, részben ceruzával papírra vetve, amit ide leírok. Azt már nem tudom biztosan, elküldtem-e, vagy csak a gondolatokat akartam megörökíteni.

„Legutóbbi leveled végefelé azt írtad: ‘Édesem! Nyugodj meg, nagyon szeretlek, és csak Te vagy egyedül, aki az életem értelmét jelenti. Bízjál bennem, és szeress, soha nem fogsz csalatkozni!’ – Ezt olvastam el újra és újra tegnap este, amikor – szerencsére ismét teljesen egyedül maradtam sok-sok órán át. (Kati iskolai bulin volt, későn jött haza.) Ezért nem kellett visszatartanom, – igen, a bizonytalanság adta kétségbeesésem és elkeseredésem miatt bennem felgyülemlett nagy fájdalmat, és kedvemre elsírhattam életemet... Azok az édes sorok végül is, mert éppen azelőtt vettem elő, mielőtt aludni akartam, s már bennem volt jókora adag altató. Érted való vágyódás miatt nem akartam virrasztással tölteni az éjszakát, s szükségem van teljes pihenésre.

Azonban mielőtt bevettem volna az altatót – és eszembe jutottak szép szavaid, amit levedben leírtál – bizony a kétségbeesett pillanataim közt volt olyan érzésem is: talán most, most lenne a legjobb végképp mindent befejezni, mert ezek után – én most már fixre veszem – hogy a szándékosan hosszú hallgatás után – számomra valóban minden mindegy. Eszembe jutottak ugyan a kötelezettségeim: de hát végtére is két felnőtt gyerekem van, akik már megélnék a maguk lábán is. Lassan Kati is elmegy a háztól, jövőre talán ő is Pestre kerül főiskolára. (Itt maradok egyedül, mert sajnos a Kicsi... rövid ideig emlékezne rám, aztán megszokja, hogy neki sincs senkije, aki időnként meglátogassa, és vakációkra haza-

hozza.) Egészen őszinte leszek: Nem nagyon vigasztaltak meg legutóbbi leveledben rögzített sorok még az idézett mondattal együtt sem (bár az érzékenyített kissé). Némi ellentmondásokat látok benne. Nem hiszem, hogy mindezt az én képzeletem szülné, de tudod, itt nincs senki olyan bizalmasom, akire rábíznám szívem legnagyobb – eddig legszebb – titkát, hogy az elolvasva, higgadt ésszel nézve megállapítaná, valóban nekem van-e igazam, vagy csak én látom így a helyzetet?

Most aztán valóban nem kertelek. 10-i leveledet akkor írtad, amikor már teljesen biztosra előzőleg megállapodtunk: már itt leszel nálam. Tudom, mindig mindenre van mentség, mindig mindent meg lehet magyarázni. Te is megmagyaráztad. Olyan súlyosak indokaid, hogy meg kellett értenem, bár nehéz volt ismételtlen megemésztenem. Azért hívtalak telefonon – aggodalmam mellett – mert miután a posta pénteken sem hozott levelet, és egyéb értesítés sem jött előzőleg arról, hogy nem tudsz jönni, – szerettem volna tudni: várjalak-e vagy sem? Akkor mondtam, hogy lemegyek Balatonhoz, ha nem jössz. Ennek egyrészt–nagyrészt az volt az oka, nem akartam egyedül maradni! Inkább utazni, fáradni, s menni, és menni, csak nem maradni a négy fal között! Akkor mondtad Te, aminek én nagyon örültem (sajnos előre), hogy esküvőre jössz Pestre, s rövid időre találkozhatunk. Bár én biztosat nem tudtam, akkor indulás előtt (főnökeim távollétében mégsem dönthettem el biztosra, hogy a 10,15-ös busszal elutazhatok-e. Csak azt: lehetséges, hogy azzal megyek. Persze, elengedtek, én már innen, itthonról úgy készültem. Reggel megkértem Bandit – az állomásfőnököt – telefonáljon, s mondja meg Neked: fél egykor érkezem az Engels-térre, s mivel Te kocsival vagy, kérlek, ott várjál engem. Azt is említettem (mert nem tudtam, Józsiék várnak-e Téged), – hogy Te ½ 12 – 12 között érkezel oda az Igazgatóságra. Akkor ért a kellemetlen meglepetés, mikor leszálltam a buszról 10 perc késéssel, hogy bizony engem nem vár senki! Bár nem első eset, hogy Te késve érkezel, tehát vártam, s közben megpróbálkoztam a váróban levő négy rossz telefonon Józsié felhívni. Mivel már elmúlt fél egy, nem sokat reméltem. De az eső zuhogott, s mivel úgy gondoltam, mégis jobb, s hamarabb telefonon kapcsol-

latot teremteni, többször próbálkoztam. Sajnos, hiába, mert már nem vették fel a telefont. Így telt el több mint fél óra, amikor meg kellett győződnöm arról, hogy már nem lehetek ott, ha oda is mennék busszal. (S ha Neked nem érek annyit, hogy kijöjj elém kocsival, – de minek is?) Zuhogó eső miatt úgy döntöttem, hogy most már nem áztatom agyon magam (ugyanis randevúra készülve elegánsan öltöztem), elmegyek Kelenföldre bátyámékhoz, ahonnan tovább tudok utazni a 15,15-össel... Nem akarom ecsetelni, hogy az egész vikendem mennyire elromlott... Egyébként sem valami kellemes ügyben mentem le Apukához. Mondanom se kell, miket gondoltam, haragudtam Rád, és magamat se értem: ennyit nem érek Számodra, hogy eljőjj, mert biztosra vettem, hogy megkaptad az üzenetemet...

Aztán most ez a hét. Persze, a múlt szombatra beígért leveledet akkor írtad, amikor telefonáltam (szombaton), és hétfőn érkezett... Azóta aztán semmi. Az akkor biztosra beígért következő hétvége ismét eltelt: annyira nem érdekeltté, hogy üzenetet közvetítés számomra, hogy megint valami közbejött...! Tehát még ezt sem érdelem meg, hogy napokig ne legyenek kétségek között, s ne várjalak hiába... Pedig igen komoly programunk volt itthon, s azt is meg kellett szerveznem, ha mégis jönne, hogyan bújjak ki alóla... fontosabb lévén számomra ugyanis a Veled való együttlét mindenél. De lehet, hogy csak számomra?

Édesem! Tudod, akár milyen nagy, igaz és őszinte is a szerelem, a szeretet, nem boldogíthat, ha az ember nem érzi, hogy kölcsönös!

Már jó ideje – tavaly nyár óta (akkor sajnos elégettem egy leveletem) dresszírozom magam: abba kell hagyni azt, aminek nincs sok értelme. Te sem akarsz, vagy nem tudsz elszakadni a kötelekeidtől. Te tudod, miért. Nem is akartam én azt elszakítani (nem venném a lelkemre, ha én okoznám), de ha mi már annyira közel kerültünk egymáshoz... valahogy természetes lett volna. Én megértem gondjaidat: apa is vagy, nemcsak férj... Megértem kötelezettségeidet. Nekem is vannak: de úgy érzem, irántam is lettek volna némi kötelezettségeid. Legalább az, hogy sokszor együtt lehessünk, hogy az egymáshoz „közelebb” élet (lakást) megoldjuk, hogy legalább érdemesnek tarts arra, hogy őszintén beszélj velem konkrét

terveidről, azok akár közösek, akár nem... Úgy érzem, ezeket tudni – jogom van, mivel „némileg” engem is érintenek. Ettől függ ugyanis további sorsom. Tudod, nemcsak magamra kell gondolnom, hiába, hogy már két felnőtt gyerekem van. Mégsem közömbös, hogyan tovább? Ettől kell függővé tennem, hogyan rendezsem be életemet a jövőre.

Nem akarom előled elhallgatni azt sem, hogy egyedül nem akarok maradni. Mióta Téged megismertelek, megszerettelek – annyira nem is kellett volna – érzem, tudom, hogy egyedül nem bírom az életet tovább elviselni. Igen, valaki kell, aki szeressen... Persze, hazudnék, ha azt mondanám, mindegy, hogy ki az! Nem. Egyáltalán nem mindegy.

De ha Annak nem kellek örökre, – akinek odaadtam a szívem-lelkem és testem teljesen, akibe már beleolvadt az életem – akkor legalább legyen egy olyan Valakim, aki majd megbecsül azért, mert én is becsületes és jó akarok lenni hozzá, akinek majd meg akarom érteni a problémáit, bajait, aki az enyémeiket megérti – és meghallgatja...

Hogy ne kelljen mindig mindent magamba fojtanom, mert nincs mellettem senki, akivel megoszthatom örömöm és bánatom... Tudom, ez a variáció – mióta Te az életembe jöttél – számomra nem lenne az igazi, nem jelentheti azt a boldogságot, amire vágytam. Azt hiszem, jogom van a boldogsághoz. Mégis talán – lenne Valami, ha már Minden nem lehet!

Ne érts félre: Tisztában vagyok a helyzettel. Te nekem nem tettél soha konkrét ígéreteket, csak afféle sok-sok szép szavakat, amiből fent idéztem. Tisztában vagyok azzal is, hogy egy nős embernek hinni... kissé naiv dolog. Ha legalább egyszer méltónak tartottál volna arra, hogy leüljünk, és a jövőnkéről beszéljünk (amire már céloztam), akár teljesen közös terv lett volna az, akár nem, – én nem tettem volna szemrehányást, hiszen ez részedről nem „házasságszédelgés”. Talán még a bíróság is megmosolyogna azt, aki egy nős embertől azt várná, hogy a fülekbe súgott, vagy papírra vetett szép szavakat házassági ígéretnek vegye. Viszont felnőtt emberek vagyunk, ezért komolyan is vehettem a leírt és elszuttogott szavaidat. De a hogyanját régen konkretizálni kellett volna. Kérlek, ne értsd

most sem félre ezt a levelemet. Mégis tudnom kell, mit akarsz, mert ettől függően kell beosztanom és felkészülnöm a további életemre.

Tudnod kell, hogy én cél, és a tervek ismerete nélkül nem tudok élni. Ettől függően kell – s most prózai leszek, hiszen a földön élünk – a lakhelyemet, a lakásberendezésemet, a gyermekeim sorsát irányítani. Az a kérdés, hogy magam tovább teljesen, vagy Veled, – nos, kimondom: ha Te már meguntál, ha nem szeretsz őszintén, ha nem velem képezed el a további életedet, ha nincs szükséged az én féltő gondoskodásomra, szeretetemre, az egész életemre, s csupán szórakoztató partnerként képzelsz Magad mellé – úgy is, akkor is szeretlek, de akkor meg kell engedned, hogy valaki mást keressek...

Bár egyelőre nehezen tudom elképzelni mindezt, de érzem, hogy egyedül nem bírom tovább. Itt ne csupán a fizikai szerelemre vagy az anyagiakra gondolj, mert azt tudod Te is, erről már tettem említést Neked: volt olyan kérőm, és egy másik udvarlóm, aki nagyon szeretett (sajnos, érzelmeit nem tudtam viszonzni), aki megbecsült volna, aki független volt (egy nagylánya önálló kereső), akinek a fizetése meglehetősen szép volt, és azzal teljesen önmaga rendelkezett, tehát anyagilag segített volna. Vagy az, aki pluszmunkával összedolgozott egy autót azért, hogy hetenként legalább egyszer eljöhessen hozzám, vagy elvihessen valahová, hogy közelemben lehessen.

De ne hidd, hogy én Nálad az anyagi könnyebbséget kerestem, hogy a jólét vágya vonzz Feléd... Mert tudom, hogy Neked vannak és lesznek még kötelezettségeid több éven át. És aki szereti a gyerekeit, az így érzi még akkor is, amikor már azok felnőttek lesznek, megállnak saját lábukon is. Én ezzel tisztában vagyok. Nem beszéltünk ezekről soha. – Bár saját tapasztalatom, hogy a gyerekek még szeretetben sem adják mindig vissza a szülőnek azt, amit gondoskodásban, aggodásban, anyagiakban kapnak. Na, de ez természetes, még ha olykor fájó is.

Azt is tudod, volt bátorságom három gyerekkel – akik akkor még igen kicsik voltak – elindulni az életbe egy olyan félszülő mellett, aki a letiltáson kívül semmit nem nyújtott tovább a gyerekeknek (de korábban se gondoskodott úgy róluk, ahogyan egy apának illene). Hiszen pár forinttal megvásárolhatta volna gyerekei szeretetét,

ragaszkodását. Ezzel, látszólag talán ő lett volna jobb szülő a szemükben nálam, aki mindig minden fillért rájuk költöttem, aki a sok jutalmat, fizikai erőt, szeretetet, mindenemet, mindig, nekik adtam. A gyerek nem azt nézi, mibe kerül a mindennapi élet, az étel, a ruha, az iskoláztatás, egy-egy betegség, az aggodás értük, az örökös gond, és sok minden, amivel a felnevelésük jár. Gyakran többre értékelik, ha a másik szülő édességekkel, jó programokkal kábítja őket.

De ő nem ezt tette, sem azt, hogy néha emberileg, apai szóval elbeszélgesse velük. Ezért tudom megérteni most a Te ilyen problémáidat, mert Te nem tudnál olyan lenni a gyerekeidhez. Tudom, az enyémekeknek hiányzott az apa. De az én gyermekeim apja sosem volt az, addig sem, amíg egy fedél alatt élt velünk. Éppen az a – közömbösség bizonyította, hogy akkor helyesen cselekedtem, hogy nem tehetem másképpen, mint hogy magamra vállaljak mindent... amivel talán magam ellen, saját életem ellen is vétettem... Biztosítottam ugyan gyerekeimnek azt, amit lehetett, a legszükségesebbet. Most már a gondjaim sem olyan nagyok, csak lelkileg kifáradtam, mert mégis: sokszor kellene Valaki, akivel az ő sorsukról is elbeszélgessek, mert ha már felnőttek is, irányítani kell, a néha túl lelkes, csapongó fantáziájukat le kell hozni őket a földre! De ehhez türelem, kiegyensúlyozottság kell, ami nálam, jelenleg nincs meg.

Azért írom le mindezt, mert nem jöttél, mert tudnod kell: ha élni akarok, ha végképpen nem akarom, hogy a lelkem egyensúlya félrebillenjen, akkor érzéseidet, tervedet, a színtiszta igazságot – a jövőm érdekében, a további sorsom lehetőségeit – ismernem kell. A bizonytalanság az örületbe kerget! S ezek részemről nem csak nagy szavak. Érzem, hogy elfáradtam, talán az idegeim is egyre jobban felmondják a szolgálatot, ha így tart tovább. Inkább legyen a rossz, mint a bizonytalanság, ami évek óta fogva tart.

Igen, akkor, amikor karjaidban tartasz, érzem, hogy szeretsz – úgy-e nem színleled? – de mindezt csak akkor, addig érzem. Az, akkor olyan jó, nyugalommal áraszt el. Tudod, ahhoz hasonló, mint egy árva vándornak, mikor végre otthonra lel, s úgy érzi, ott a helye. De csak addig érzem, s amikor eltávozol, amikor sokáig hallgatsz,

egyre hosszabb időközönként kapok hírt Rólad, akkor megint mindennek vége, újraérlelődnek bennem a kétségek, mert míg semmi perspektíva sincs, mivel erről hallgatsz. De szinte minden leveledben érinted a kérdést, ami megnyugtat kis időre: „Szerelmünk tiszta és örökre szól”, „soha nem tudnálak elhagyni”, „nem tudom nélküled elképzelni a jövőt”, „mindig azon fáradozom, hogy megoldjam kettőnk jövőjét”, stb. Akkor mi az igazság? Ha tudnám, mit akarsz!? – És Te, úgy-e, tudod!

El tudod-e képzelni, mit álltam ki e héten? Nem írtál, nem jelentkezted, nem jelezted, jössz-e, nem. Megint vártalak, mindent elkészítettem, hogy mikor itt vagy nálam, minden készen legyen, hogy akkor minél kevesebb elfoglaltságom legyen... Aztán még egy rövid üzenet se jött. Tudod-e, mit éreztem, mikor bemondta a TV és rádió, hogy lezuhant egy magyar utasokat szállító repülőgép? És éppen olyan utasokkal, akik arról a környékről indultak útra? Azt hittem, hogy tegnap – szombaton – belehalok addig, amíg beolvassák a szerencsétlenül járt utasok nevét... Nem írtál. Arra is gondolhattam: Hátha Te is hirtelen „beugrottál” (a korábbi utazás elmaradása miatt) egy IBUSZ-utazásba valakinek a helyére, s nem volt időd engem értesíteni? Már csak ilyenre gondolhattam.

Mondd: Megérdemled Te ezt az aggodalmat?

Most arra gondolok – s ne vedd szemrehányásnak, mert nem az – lehet, Te is szeretsz a Magad módján, s kímélni akartál az igazságtól vagy arról, hogy tétova érzéseidről tájékoztass engem. Talán úgy érzed, jobb a jelenlegi rossz, de biztos családi életed, mint a bizonytalan, ami viszont egészen biztos, hogy boldogságot hozna? Te tudod, mit, miért tettél, vagy nem tettél! Ha a szép szavakkal csak a szép jelent akartad húzni, nem tetted jól. Akkor nem hitted, nem hittél abban, hogy én boldoggá tudlak tenni, hogy a saját kielégült boldogságom egyik alapfeltétele: a Másikat, Téged – s Akiket Te szeretsz – boldoggá tenni??? Te ebben nem hittél, nem tudsz hinni? Ha ennyi mindenre, amit én átéltem csendben, természetes kötelességérzetből, erős akarattal és lélekkel véghezvittem, volt erőm, arra ne lenne, hogy saját boldogságomért és azért, Akit szeretek (ha Ő is engem?) Érte fáradozzak szívvel-lélekkel?!

El tudod-e képzelni, mit jelent nekem, mindig több száz kilométerekre lenni attól, akit szeretek? Nem az lenne-e a természetes, közel kerülni egymáshoz, gyakran együtt tölteni percekét és órákat?, tudni egymásról folyamatosan. De most én itt, egyedül, Te meg ott, távol...

Ha kedvem tartja, akár mehetek bárhová, lehetek, ahol akarok, szórakozzam akár ismerőssel, idegennel, aki talán kihasználva magányosságomat, bármikor szívesen elszórakoztatna, – de **az** nekem nem jó, **az** nem az én világom! Jobb szeretném, ha mindezt Valaki nem venné szívesen, ha tiltakozna ellene, s ha azzal a Valakivel, akihez tartozom, mehetnék néha-néha társaságba, vagy ülnék vele egy meghitt szobában csendesen társalogva. Mert, ugyebár, ez is az élethez tartozna!

Te tudod, hogy szeretlek, s annyira biztos vagy a dologban, hogy a természetes következményekkel sem számolsz, hogy az én fájó szívvel leírt hosszú soraim, – amit Te „a legszebb szerelmeslevél” jelzővel illetsz, tehát: nem értetted meg, mit jelentenek számomra a hosszú hallgatásaid... Hidd el, most úgy érzem, – ezzel engem megalázol.

Ezt tudomásul kell vened: mondj bármit, „á”-t vagy „b”-t, de mondd ki, mondd a szemembe: szeretsz még, vagy ha *az áldott jó szíved* nem bírja el, hogy az enyém megghasadjon, akkor van időd rá elkészülni: mit, és hogyan mondjad el, szép és finom csomagolásban előkészíteni azt, amit nekem szánsz!

Egy a kérésem: személyesen! Ennyivel tartozol nekem az eltelt szép időért! Most is várlak, hogy időnk legyen mindent megbeszélni, az át, és a bét is! Mert nem mindegy, hogy valakinek hogyan adják be a méregpirulát! Azt is el tudom képzelni, olyan szituációban: Annak a kezéből, akit szeretünk, átkarolva, ölében ülve, miközben egyik kezével cirógatja a hajam, lehunyt szemem csókolgatva, eközben a méreg is édes lehet, s akkor, utána többé talán már semmi sem fáj...

Meg kell tehát mondanod: bármi legyen a célod! Ne törődj mással! Tudom, arra is gondolsz, hogy itt is sokan tudnak rólad, nyilván láttak bennünket együtt. Ne bánd ezt se! Sok mindent kibírtam már eddigi életemben, ezt is kiheverem, ki fogom bírni, ha

kell. Talán majd úgy döntök, hogy elmegyek innen, legalább a családom, a rokonaimhoz legyek közelebb.

Ha tudom, ha ismerem a terved (s mivel az egész levelem hangneme pesszimista, ezért szinte félek leírni), és ha számomra mégis kellemes lenne, akkor volna erőm és akaratom várni, akár meddig, talán életem végéig is, mert ez az életem leghőbb vágya! Lám, nem szégyellem leírni, kitárni lelkem legbensőbb titkait, pedig ha a Te szándékaid negatívak lesznek irányomban, – ez a búcsú-levelem...

De akarom, hogy tudd: több mint egy éve úgy fogalmaztam magamban: Életem legnagyobb boldogsága lett volna a Te meny-asszonyodnak tudni magam. És sajnálom, hogy ezt nem közöltem Veled, és azt sem: az életben mindig azok közé tartoztam, hogyha valamiért – bármiért – annyira áhítóztam, annyit, olyan sokáig kellett rá várnom, hogy amikor végre megkaptam, elfásultam és már nem is boldogított.

Mondd nekem: Úgy-e, Te nem ezt akarod?

Mondd ki addig, amíg nem késő, amit várok Tőled, ha akarod Te is, hogy tudjak neki örülni!!! Mert amíg hittem ebben, tudod, érezted, nagyon boldog voltam Veled. Mostanában azonban bizonytalanság-érzés lett úrrá rajtam, ami nem enged örülni, és ez kínoz, gyötör! Jöjj hát, Édes, én most is úgy szeretlek és várlak, mint eddig. Ugyanúgy örülök látásodnak mindannak ellenére, amiket előbbiekben „röviden” vázoltam.

Ismerem a helyzetedet, tudom, nem könnyű Neked sem a végső döntés. Tudom, hogy Te is vívódsz az érzésekkel. Mindent megérték, csak egyet nem: a hallgatásodat!

Talán azt is tudod, biztos, hogy volna más is, aki engem szeretni tudna, aki magáénak akarna. De kérek, tégy mindent mérlegre: nemcsak az évek számát! Ha attól én nem félek, Neked se kell emiatt aggódnod.

Én azt az egyet biztosan érzem: Te sem lehetsz már mással olyan boldog, mint velem, azt elhíheted nekem. A miénk olyan mély és igaz szerelem, hogy nem tud visszariasztani az sem, ha majd együtt megöregszünk, és lesznek nehéz órák, napok a hosszú évek alatt... Én Téged mindig, minden körülmények között – betegen vagy

elesetten – mindig, örökké szeretni foglak! S az lenne jó, ha addig viszont minél több közös örömünk, emlékünkhöz lehetne, amire majd visszagondolni is boldogságot jelentene majd, mikor már valóban csak ketten, magunkra maradnánk. Gondolj arra, hogy most elsősorban a munkád, meg a gyerekekkel való törődés kötelez, de mi jön utána? Te is magadra maradsz, mert az elrontott életet befoltozni nem lehet... Amikor már a munka mezején a tettek, a sikerek véget érnek, a gyerekek is saját életüket élik majd, mi, és ki marad Neked?

Az élet kegyetlen tud lenni! – a fiatalság, a gyerekek önzők, elsősorban saját jövőjükkel, boldogságukkal törődnek (ami természetes), nem tudják viszonyozni soha a Te szeretetedet, mert az a sors, mindnyájunk sorsa!

Kérlek! Úgy jöjj, mintha mindezt csak magadban gondoltad volna végig. Rendezd el gondolataidat, érzéseidet, és úgy mondd és dönts kettőnk ügyében. Lehet, hogy ide is az illene, amit levelem elején leírtam: Talán mégsem értek mindent, a hallgatásodat, és azt, hogy bíznom kellene-e Benned? Kérlek, siess, és mondd meg, mi az igazság!?

Mindig szeret, és vár, a Te...”

‘71. szeptember 17.

„Édes Kicsi Szívem! Kicsit kapkodva írok, mert úgy hittem, tudok Veled telefonon beszélni. Már tegnap is kerestelek volna, de idegen vette fel a telefont. Ma pedig az Elvtársnő volt olyan kedves, és közvetítette, de Te nem voltál a helyeden. Így más mód nincs, mint a levélírás!

Édesem! E hét első négy napjában a kiutazások miatt nem jutottam íráshoz, bár egy kicsit úgy is voltam, hogy péntek reggel, azaz ma már úgyis találkozunk. Még csütörtök délután is az volt a helyzet. Egyszer üzenni akartam, hogy minden rendben, amikor jött egy telefon a főnökömnek. Ő ugyanis holnap indulni akart Bulgáriába 5 napos tárgyalásra. Rendkívüli igazgatói értekezlet miatt a Vezér elrendelte, hogy maradjon itthon, és a delegációt én vezessem. Így aztán sajnos, nem volt vita, és ma sürgősen készítik az adminisztrációs munkát, s holnap reggel már útban leszek Belgrád felé. A tervek szerint szerdán délelőtt érkezem haza, amikor azonnal jelentkezni fogok telefonon a hivatalból, mert a főnök még Pesten lesz, így be kell jönnöm. Hát,

így történt és kérek, ne haragudj, főleg érts meg, hogy nem rajtam álló okok miatt történt így.

Édesem! Nem kérdezem, hogy mit érzel most, mikor e soraim megkapod. Bár úgy hiszem, hogy az állomásról már értesítést kaptál, de nyilván az sem volt részletezve. Sajnos, a jövő hét teljes programját sem ismerem még, így nem is tudok, de nem is akarok nyilatkozni semmit. Mert nem jó az a tervezés, különösen akkor nem, ha ilyen zavaros hónapú emberről van szó, mint én vagyok. Bármit gondolsz most, csak egyet kérek, hogy érzelmek nélkül gondolj rám. Ezt úgy értem, hidd el, ennek semmi köze ahhoz, hogy én hogyan szeretlek Téged. Jó lesz egy ilyen utazás, de mégis azt mondom, és őszintén, – hogy szívesebben lennék hónap délután melletted az édes kis szobádban, mint Belgrádban!

Nemcsak azért mondom ezt, mert már többször jártam ott, hanem azért, mert már nagyon szerettem volna ott lenni Nálad. Nem beszélve arról, hogy már úgy beleéltem magam a boldog találkozás tudatába, hogy már szinte láttam azt a boldog 2 napot, annak minden percét. Úgy vágyom, vágytam már hajadba markolni, és csókolni édes, forró ajkad, mely tudom, hogy már nagyon vár! Meleg forróság szálad végig rajtam most is, amikor csak erre gondolok. Nagyon kívánok már egy néhány napon rendes, nyugalmas és nagyon boldog napot. Nagyon szeretném már, ha újból nagyon boldog lehetnél velem és eloszlatnám azokat a borús gondolatokat, amelyek az elmúlt leveleiből kitűntek. Hiszem, bízom benne, hogyha most nem sikerült ez, rövidesen boldog valóság lesz!

Édesem befejezem levelem, mert mennem kell az útlevéért a BM-bez. Azzal búcsúszom, hogy nagyon szeretlek, és sokat gondolok Rád, Rátok a Határon túl, és visszajövök, mert Te vagy és Te az enyém vagy és leszel!

Drágám! Forró szeretettel – sajnos képzeletben – csókollak, és átölelve tartalak, mindaddig, amíg ez valósággá is válik! Milliós és egy csók a Te ...

U.i.: Katikát csókolom, majd valami szépet hozok Nekí is!”

‘71. szeptember 18. Belgrád látképén üdvözet.

„Még egyszer csak annyit, – minden gondolatom az Ipoly-menti kisvárosban van! Szeretettel üdvözöl és csókol...”

‘71. szeptember 29. Express levél.

„Édes Kicsi...! A nagy temetési és ünneplési menetet megszakítva, végre levélíráshoz jutok. A temetések után jó egy kis Mihály nap, és Néphadsereg nap, mert a síri hangulat nagyon magával ragadott (Kecskemét, Kiskunhalas és Kelence). Pedig végő soron nincs okom komolyabb elkeseredésre. Holnapután utazom Szeghalomra, egy-egy kis aprópénz is úti a markomat (ami azt illeti, már rám is fér)!

Édesem! Egyébként pénteken minden a program szerint zajlott. Azzal a különbséggel, hogy a Váci úton a kocsi hátsó kereke, durr-defektet kapott, így 6 óra után értünk a megbeszélthelyre. Ezért a pesti program megrövidült, de még így is sokáig tartott, mert éjjelkor értünk Szegedre! Mondanom se kell, hogy milyen fáradt voltam, és 3 napig alig tudtam kipihenni magam. Hétfőtől aztán teljes emberként dolgozom, bár rámférne egy kis pihenés vagy legalább szeszmentes félnap. Bár azt hiszem, erre ezen a héten nem igen kerül sor, amennyire a programom ismerem.

Magamról elég ennyi. Ami az otlétem illeti, arról már azért az elmúlt néhány nap alatt gondolkodtam. Mint mindig, most is nagyon kedves voltál, és én nagyon boldog, ez alatt a rövid idő alatt is. Ne gondold, hogy ezt megszokásból írom, vagy éppen az udvariasság az indíték. Nem, hanem valóban így érzem, és érzem mindig. Hogy mégis miért mondom most és hangsúlyozom ki? Azért, mert tettél egy érdekes kijelentést, amit azóta sem értek, hogy miért mondtad. Tudod, arra gondolok, hogy „én nem türelmetlenkedem!” Ebből én azóta már többféle variációban próbáltam következtetni, de nem tudtam magamban megnyugtatóan tisztázni. Nem beszélek most a gondolataimról, és azt hiszem, legjobb lesz, ha majd a jövő héten, egész nyugodt körülmények között személyesen beszéljünk meg. Ami viszont bánt, és jó lenne, ha addig is megnyugtatóan egy levélben, hogy miért voltál olyan lehangolt? Néha én vagyok olyan hangulatban, mikor úgy érzem, hogy minden mindegy, és úgy lesz, ahogy lesz! Lehet, hogy tévedek – bár úgy lenne – de Benned is valami hasonló hangulatot véltem megérezni. Pedig az érzéseim Veled szemben soha nem csaltak meg, hiszen az érzélem oly pontos mérőeszköz, amit nem lehet becsapni. Csak akik szeretik egymást, a legkisebb bajt is megérik. Már pedig én nagyon szeretlek, és már úgy tudom, hogy Te milyen gondokkal küszködtél. Tudom azt is, hogy csak az idő rövidsége miatt nem volt számomra szemrehányás vagy valami rendeznivalód. Éreztem azt is, hogy ezt a rövid időt csak arra akarod kibaszni, hogy engem boldognak láss, ha rövid időre is. Azért,

mert Te is szeretsz engem! De ne hidd, hogy azért vártam ezt, mert van valami a rovásomon! Nincs, és az én lelkiismeretem tiszta, és nagyon örülnék, ha nem lenne ez az érzésem.

Édesem! Mindarra a már összejött sok kérdésre, a jövő héten biztosan választ fogok kapni. Nagyon várom már ezt! Egyébként most beszéltem meg a Főnökkel a jövő heti programot, és abban állapotunk meg, hogy szerdán délután elutazhatom, és csütörtökön-pénteken, szabadságon lehetek. Hétfőn nem tudtam ütemezni, mert kedden egy vendégvareg lesz itt, és azokkal leszek. Szegedről szerdán délután vonattal indulok, és Pestről az esti busszal fogok továbbmenni Gyarmatra. Nem bánám, ha csütörtökre – ha lehet, otthon maradnál, hogy legyen időnk bőven beszélgetni. Természetesen hétfőig várj az intézkedéssel, és én addig telefonon vagy levélben még jelentkezem.

Édesem! Addig is hidd el, nagyon sokat gondolok Rád, és nagyon-nagyon szeretlek. Szeress Te is, és valóban ne légy türelmetlen. Szeretlek, és boldog vagyok annak tudatában, hogy Te is szeretsz engem! Éreztem ezt ottlétem rövid időszakában is éppen úgy, mint mindig máskor, ha valami gondod van.

Drága...! A millióval együtt itt (nyíllal jelölve a helye) küldök egy olyan csókot, amilyet ott kaptam Tőled legutóbb, amikor boldogan az ölemben átölelve tartottalak. Szerelmed...

U.i.: Katicának sok pusztit küldök a csoki után!"

'71. október 1. Express levél.

„Édes Kicsim! Mint legutóbb, de régi leveledben írtad, a nagy jókedv nem volt alaptalan. Mint ahogy ez lenni szokott, talán vesztemet éreztem. Sajnos, azt kell mondanom, és megérted mindjárt, hogyha leírom a részleteket, amelyek nem mentségül szolgálnak...

Azzal kezdem, hogy minden a legjobban ment... hazáig. Otthon egy házaspár 2 gyerekkel várt a szülőfalumból, a kislány keresztszülei. Ők, akiket egyébként szeretek – boldogítottak kedd estig. Sajnos, ez alatt az idő alatt nem használtam ki az egyes rövid időket egy levélíráásra. (Ézért megérdemlem a fejmosást!) Szerdán reggel – ahogy bementem, ott is vendég érkezett: a személyzeti osztály vezető-helyettese. A következőket mondja nekem nagyon röviden: Most folyamatban van az éhbelyezés – amit amúgy is tudtam! Ezzel kapcsolatban rövid időn belül az egyes – így a Szegedi Igazgatóság is megszűnik. Bizonyos területeken az ún. Csomóponti Igazgatóságok létesülnek, és az egyik ilyen élére szeretnének helyezni. Mi a véleményem az ügyről? Eleinte röpdösni kezdtem magamban az örömtől, – na, végre újra Budapest!... Ekkor közli,

hogy az ország legnagyobb vasúti csomópontjára, Záhony és körzetére gondoltak... Mondanom se kell, hogy a világ is megfordult körülöttem! En és Záhony? Még ha némileg megtisztelő is a feladat! Először azt sem tudtam, mit mondjak erre? Választ nem kértek, de adtak két napot. Mondod most magadban, miért nem hívtalak föl? Azért, mert szeretlek, és egy ember útjáért, életéért nem akarom, hogy valamikor is lelkiismereti furdalást érezze! Ezért nem szóltam, és csak én egyedül akartam dönteni! Így is történt! Még a legmeghittebb barátainknak se szóltam 2 nap egymás után egy szót sem róla!, amire egyébként is felkértek, mert az átszervezés kérdéseiről még a nagy nyilvánosság nem tud. Majd ha lírikusabb hangulatban leszek – egyszer elmondom Neked, mi ment bennem végbe ebben az időben! Egy azonban sikerült! Döntöttem! Majd ha megyek, csak Pestre, vagy arra feléd vagyok hajlandó menni. Ami azonban izgatott, hogy nem itt lettem-e valamiért fölös? Tudod, hogy van ez? Nos, hát elmentem a különböző helyekre, beszéltem négyszemközt az itteni főnökkel, stb. Kiderült, hogy őt is, mint derült égből a villám – érte a hír. Ez nem elégített ki, mert a budapesti vezetőkkel is értekeztem, ahol csak a jót mondták rólam! Ennek ellenére szombaton délelőtt, az egyik vezér-helyetessel is beszéltem telefonon, aki elmondta, hogy az ő ötlete volt az én személyem, és ő azt hitte, hogy én örülnék ennek, az egyébként hasznos és szép beosztásnak. Mintán megmondtam, hogy ez nem így van, azt mondta, hogy csak nyugodtan mondjak nemet a személyzeti fő-nek, és tudomásul veszi azt, hogy Pestre akarok menni. Így is történt, megmondtam ezt, és azt a választ kaptam, hogy jövő év közepéig, majd még ebben a témában – más javaslattal találkozunk. Nos, így zajlott le a múlt betem, ami annyira felzaklatott, hogy csak ma tudtam levélíráshoz jutni. Még az Apuka sírjához se mentem fel vasárnap, amit még pótolnom kell, ha lehet, még ezen a héten, bár ez nagyon zsúfolt! Édesem! Most csak röviden annyit, hogy köszönöm a „régii” leveledben azt a sok, szép és őszinte szót, amely többek között a múlt heti krízisben erőt adott, bár nem tudom, tetszett-e az állásfoglalásom! Nagyon kérlek, tegyél most félre minden „baragot”, és írdál gyorsan, mondd el a véleményedet. Adj biztatást, erőt, vagy marasztalj el, de szólj, nyilatkozz!

Drágám! Mint mindig, de most különösen egy dolog volt előttem, hogy nagyon szeretlek, és az én célom, a Te célod is! Úgy érzem, úgy cselekedtem!

Ezúttal szerelmem jeléül a mielőbbi vizsgálatás reményében millió pusztit küld a Te...

U.i.: Katicát sokszor csókolom...”

‘71. október 11. Express levél.

„Édes...! Mint mindig, most is program szerint sikerült az utazásom, minden nehézség nélkül érkeztem haza. Édesanyámmal is sikerült találkoznom a Nyugati pályaudvaron, ha csak rövid időre is. S másnap, illetve már aznap este kezdődött minden, mint ahogy ez a szürke hétköznapiakon lenni szokott...

Út közben, és azóta, nagyon sokat gondoltam Rád, és arra a kevés, de kedves együtt töltött időre... „Sajnos” nem egészen úgy sikerült, ahogy eredetileg én és Te is tervezted. De ez van, és az is öröm számodra, hogy nagy fiad hazajött. Számomra kissé furcsa és zavaró körülmény volt ez, de remélem, megérted. Még akkor is, ha azt is tudtam, hogy ez elsősorban számodra a kínos helyzet. Hiába vitatkozom magammal – és gondolom Te is magaddal – amikor azt mondod, hogy „miért, nem lehetek boldog?” Ha igazad, igazunk is van a válasz tekintetében, akkor is, amikor ilyen és hasonló helyzetek alakulnak ki – mégis gondolkodni kezdünk. Sajnos, mindig győz a szentimentalizmus Benned és bennem is. Ez az oka a mi, de talán elsősorban az én bizonytalanságomnak, bátortalanságomnak. Talán itt kell keresni nálam az okot a nagyfokú gyöttrődésnek, amikor mielőbb keresem a megoldást a megoldáshoz, amely ügyis elkerülhetetlen. Hidd el Drágám, hogy amikor most is átélve tartottalak, nem láttam, de éreztem Benned ezt a jogos szomorúságot, amely talán csökkenti fényét a boldogságunknak. Nekem éppen úgy szomorúsággal vegyesek ezek a boldog órák. Én még jogosan büntudatot is érzek – egyre inkább. Miért? Azért, mert talán egyre inkább felvetődik, és felvetődhet Benned, hogy nem csak... Nem is akarom tovább folytatni ezt. De mindig érzem csökodban, ölelésedben, és látom könnyeidben ezt a ki nem mondott vádat, amelyet alaptalannul, de a látszat alapján megérdemlek. Ez az a pont, ahol a hit, és a szerelem viaskodik egymással. Eddig még úgy érzem, győzött a szerelem, mégis érzem, hogy már nem feszíthető tovább a húr, amely elszakadhat. Nem akarom, hogy elszakadjon!!! Nagyon szeretlek, éppen úgy, mint évekkkel ezelőtt.

Nem szabad csökkenni a bitiünknek egymásban, mert ez a szerelem halálát jelentené. Hinni kell egymásban továbbra is, hisz a tűz, amely ég bennünk, a régi lánggal lobog még. S ezt a tüzet, sohasem szabad hagyni, lelobadni!

Édes...! Hogy miért mondtam ezt el most. Talán érzéseimtől hajtva, talán azért a megjegyzésedért – amelyre utaltál. Tudod, a csomagra gondolok, amelyet említettél! Nem tudom pontosan, hogy miről van szó, de érzésem szerint olyan

levelek kötege, amelyet megírtál magányos esteken, de nem küldtél el nekem. Lehet, hogy tévedek, de már ismerlek annyira, hogy föltételezem ezt. Nagyon szeretném, ha egyszer megkaphatnám majd ezt a csomagot, mert úgy hiszem, úgy lenne teljes a megismerésem. Talán még szebbé válna minden, ami volt, van és talán, elérhető közelségbe kerülne a jövő is. Ismétlem: Nem tudom, hogy miről van szó! Annyit azonban elértél, hogy újabb dolgokkal szélesítetted azt a kört nálam, amely annyi gondolkodásra adott már eddig is alapot. No, de érts félre, ezt jó értelemben említettem, mert így valóban foglalkoztatod a fantáziámat, esetenként hiúságom, és nem válik nálam sobasem frázissá, hogy „éjjelnappal, minden gondolatom a Tiéd!”

Édes Kincsem! Bármennyire már elmúltál 18 éves – mint mondtad, kérlek, higgyél nekem. Nagyon szeretlek – és ha egyedül a világon az volna az egyetlen – akkor is az én szerelmem igaz, őszinte, tiszta! Még ha kételkedésednek van is látszat alapja – az igazság az, hogy nagyon szeretlek! Szeretlek, mint Embert, Nőt, és ha majd lehet – mint Feleséget is! Bízjál bennem, és szerelmiünkben. Ha ez a szerelem nem nyerne beteljesülést – bármelyikünk hibájából is – a vétkes örök boldogtalanná válna, ami talán a fizikai halállal is egyet jelentene! Hát, nagy szerelem ez! Ennek vége nem lehet, és nagyon jó lenne, ha megnyugtatónál, és ilyen értelemben ne is beszéljünk ennél többet. Vegyük most az életet olyanak, amilyen, és bízunk egymásban. S akkor biztos vagyok benne, hogy majd egyszer még egymást átölelve, boldog mosollyal olvassuk ezeket a sorokat, mely a nehez, de mégis szép idők emlékét idézik majd számunkra.

Édesem! Mai napra befejezem levelem, és arra kérlek: írj, mert a másik titkárunk van itt, így ha én nem is vagyok itthon, a levél hozzáám jön! A mielőbbi ígért viszontlátás reményében szeretettel ölel és csókol...

U.i.: Katikát csókolom!”

‘71. október 14. Képeslap Törökszentmiklósról.
„Sok szeretettel gondolok Rád a szülőfalumból...”

‘71. november 9. Portós-Express levél.

„Drága...! Sajnos csak most jutottam hozzá a levélíráshoz, de most is úgy, hogyha kész lesz, megyek Kiskunhalasra, egy isteni értekezletre. Tegnap telefonbeszélgetésünk óta a kedélyállapotomban sajnos semmi javulás nem következett be, amiért elnézédet kérem, ha ez a levél is végigvonul. Köszönöm, hogy Neked ehhez semmi közöd nincs, mert az én itthoni körülményeim

okozzák. Ugyan kérted, hogy írjam meg ezeket, viszont mégis csak távirati stílusban foglalom össze. Mindenek előtt elkeserít az, hogy érvégi hajrá van, az értekezletek vonalán, és már valósággal undorodom, ha ismét értekezni kell.

A másik kettő: a fiamat eltanácsolták az iskolából, miután ott is kijelentette, hogy inkább elmegy dolgozni, de nem akar tanulni! Ezzel egyidejűleg a kislányom – ki tudja, hányadszor – ismét bejelentette, hogy inkább elmegy albérlésbe, de az anyjával nem akar egy fedél alatt élni!

Nos, úgy hiszem, nem kell külön erősítenem, hogy nem az időjárás változás a döntő a hangulatom alakulásában. Ehhez aztán sok egyéb is közrejátszik, hogy a baj ne legyen egyedül, mert pl. nem tudok eljutni – még szabadság terhére sem Pestre és Hozzád. Pedig már Anyuka is hívott telefonon, hogy mi van velem, hogy az idén még nem „akartam” az Apám sírjához kimenni! Nem is mertem mondani a bajaimat, mert így is nagyon sírt a telefonban...

Édesem! Nem panaszkodom tovább, pedig még azt is elmondhatom, hogy november 7-ére egyikünk se kapott egy vasat sem jutalomként, mondván, hogy mi úgylis premiálva vagyunk... Erre ma közlik, hogy csak az 50 %-os prémiumot fizetik ki a Vezér rendeletére! Hát most mondd! Lehet az ember ezek után vallásos? Tehát minden-minden úgy összejött, most nekem, hogy már nem hiszem, valami meglephetne. Egy a szerencsém, hogy leszek még jobb is! Ha meg tévedek, akkor sem lehet már sokkal rosszabb, mint pillanatnyilag!

Kicsi Bogárkám! Legjobban az a körülmény aggaszt, hogy Hozzád nem tudok eljutni, pedig már nagyon szeretnék. Most kezdődnek a megyei látogatások a KPM részéről, ami azt jelenti, hogy 3 megyében 2-3 napos látogatást tesz a miniszter, ill. a helyettese. Ennek a megszervezése az én feladatomban, és sok megbeszéléssel jár. Holnap például Kecskemétre megyek ebben az ügyben a megyei tanács elnökéhez, de sajnos, délután tud csak fogadni, így utána már nem tudok Hozzád eljutni, pedig Kecskemétről „csak” 160 km-re van Gyarmat...

Drágaságom! Nem tudom, Te hogy vagy vele, de én szinte napról-napra egyre rosszabbul érzem magam. Édesem, már nagyon-nagyon hiányzol! Már úgy várom azt az értesítést, hogy mikor lesz a vizsgám, mert most már csak ilyen okkal lehet szabadságot kivennem.

Várhatóan december elejére várom, és akkor előtte 8-9 napra felköltözöm Pestre, ill. Gyarmatra. Bár tanulni kellene, de remélem, ere is fogsz időt engedélyezni nekem... Már igazán rám férne, mert szinte minden gondolatomban

ott van Nálad. Most tudom, hogy kételkedsz ebben, főleg, ha láttad a szombat esti TV műsort, de kérelek mégis, hogy higgyél nekem.

Nagyon szeretlek Téged, el sem tudom az életem nélküled képzelni. Úgy hozzáam nőttél – félreértés nélkül – ez alatt a néhány év alatt, hogy én otthon, családban csak Gyarmaton érzem magam. Szeretem a gyerekeket úgy, mint az enyémeiket, és éppen úgy aggódom értük, mint az enyémeikért. Csak Te és valamennyi gyerek azok, akikért úgy érzem, hogy még érdemes küzdeni, és élni! Hiszem, hogy Te is úgy érzel, és ha igaz, akkor Te is bízol bennem, és a jövőnkben!

Drága Életem! Holnap este, ha már levelem olvastad, gondoldj rám és meglátod, gondolataink találkoznak! Dobjál csókot nekem a távolból, és én megérezem azt, bárhol leszek! S amikor a kispárnád átöleled, arra gondoldj, hogy én ott vagyok melletted, és hogy még nagyon boldogok leszünk! A mielőbbi vizsgálat reményében millió csókot küld és ölel a Te szerelmed!

U.i.: Katikát is sokszor csókolom...”

‘71. november 18. Express levél.

„Drága Kicsim! Már nem is tudom, mi van, hiszen úgy gondolom, nem az a lényeg, hogy miért nem tudok írni, hanem az a tény, hogy nincs levél. Bár úgy hiszem, Te sem hamarkodod el nagyon a levélírást, mert már 8-9 napja kaptam meg a legutóbbit. De van-e jogom nekem ezt számon kérni? Nyilván nincs! Talán az szolgáljon mentőemre, hogy már napok óta várom a meghívást egy pesti értekezletre, ami még a mai napig nem érkezett meg. Másképpen ugyanis most nem tudom megoldani az elutazást Gyarmatra. Pedig már nagyon időszerű lenne, mert nagyon sok és újszerű mondanivalóm gyűlt össze Számodra!

*Édesem! Ezért most nem írok az említett dolgokról, mert egy részük még most is erősen folyamatban levő! Magamról annyit, hogy hétfőn **Baján** voltam egy vonal megszüntetésénél, és kedd reggel nem tudtam a lábamra állni. Nem a részegségtől, hanem a „Honkong”-tól, amiért ma délig az ágyat nyomtam. A kalapkúra már annyira segített rajtam, hogy bejöttem, elsősorban azért, hogy írjak Neked. Máskülönben mind az egészségi, mind az idegállapotom jó, tekintettel arra, hogy 2 napig még én is szedtem altatót, hogy ha már fekiüdöm kell, legalább az idegeim pihenjenek...*

Ebbe természetesen a szakmai munka területén levő nagyfokú idegesség is hozzájárult, na meg ez az egész átszervezési manőverezés is. Egyébként most,

hogy bejöttem, a rendelőben egy alapos kivizsgálást végeztek el rajtam, amikor az orvos mindenre jót mondott, de a „szívemre” – mondja ő – „jó lenne vigyázni”. Nevettem magamban, hogy milyen jópofa ez az öreg, no és édes tanácsokat tud adni! Nem tudom, ha őszintén elmondtam volna, hogy mi az, ami legjobban veszélyes a szívemre, milyen javaslata lett volna? Azért nem mondtam el, hiszen gondolom, ebben a kérdésben Te vagy a legilletékesebb!

Drágám! Bármennyire próbálom magam nyugtatgatni, mégsem tudom magamnak sem megmagyarázni, hogy nincs lehetőségem szabadságra menni. Pedig már nagyon vágyódom utánad, Hozzád, amire abból is következtethetsz, hogy ezt így, már csak olyankor szoktam papírra vetni, amikor már tényleg kibírhatatlannak tűnik a távollét. Most pedig már az, mert most e sorok írásakor szinte megremegek, és valami forróság jár át, ha csak rád gondolok. Mégjobban elszomorodom akkor, ha érzésem szerint Te is ugyanazt mondod és érzed, hogy nem vagyok ott! Mit lehet ilyenkor mondani? Itt csak egyet lehetne tenni, hogy az első járművel ott teremjek Nálad! Mivel ez most és ma nem látszik valószínűnek, és nem akarok ígérni sem, marad az írás, és az elmúlt szép együttlétek felidézése. Ezek azonban csak fokozzák azt a vágyat, mely hajt-kerget Hozzád! Nagyon kívánlak már látni, hallani, csókolni Téged! Úgy szeretném már simogatni arcod és csókolni homlokod, édes ajkadat! Amikor együtt vagyunk, a boldogságtól talán nem is érzékeljük, hogy mi is az igazi boldogság! De ilyenkor, mikor nincs az a Valaki a közelben, oly csekélység is, oly nagy boldogságnak tűnik. Ami van, azt hajlandó tudomásul venni az ember, de ha ugyanez nincs, akkor érti meg igazán annak az értékét!

Drága Kicsi Életem! Most búcsúzásul csak annyit kérek, írjál, és ne haragudj rám azért, amiről én nem tehetek. Amint tudok, úgymint ott leszek Nálad, de addig is, mint mindig, csak a Tiéd vagyok! Az, hogy én szeretlek, és ahogy én szeretlek, az nem a postasűrűségtől függ, még ha lehetne is sűrűbb, hanem amit érzek a szívemben. Próbáld még egy kis türelmet kicsikarni önmagadból, és én megyek Hozzád, s remélem, hogy nemsokára úgy, hogy ott is maradok, talán végleg!

Édesem! Nagyon szeretlek, és íj, mert aggódok érted. A mielőbbi boldog viszontlátás reményében tiszta szívből csókol és ölel a Te...

U.i.: Katicát csókolom, és mondd meg neki, nincs semmi baj, és nagyon szeretlek Téged!...”

‘71. november 24. Express levél és külön névnapi üdvözet.

„Névnapotok alkalmával egy és millió csók...”

„Kicsi Szívem! Nem akarom most az ünnep hangulatát rontani, de azért jelentkezem az utolsó pillanatban, mert abban bíztam, hogy személyesen tehetek eleget szívből jövő kötelességemnek. Sajnos, erre nincs lehetőségem, csak a jövő hét folyamán – és kérlek, minden indoklás nélkül fogadd ezt most el tőlem. Bővebbet majd személyesen! Most engedd meg, hogy szívből, nagyon sok boldogságot kívánjak Neked névnapod alkalmával. Szívből gondolatban ott vagyok Veled, – édes kis szobádban – és csókolom lehunyt szemed, édes arcod. Szeretném mindörökre letörölni a könnyeidet, amelyeknek nagy részét tudom, én idéztem elő! Kívánom és hiszem, hogy ezeket a könnyeket csak én tudom, és fogom is végleg letörölni. Ez alkalommal is megerősítem azt, amit már annyiszor elmondtam, hogy nagyon-nagyon szeretlek Téged, és csak Veled tudom elképzelni a boldogságot, az életet! Most, amikor nélkülem és magányodban ünnepled névnapod, – így virág helyett is – szívemet küldöm Neked. Szeretlek és szeress Te is engem. Abogy tudok, azonnal személyesen is ott leszek!

Édesem! Robannom kell, indulok vidékre, ezért elnézést a rövidségért. Az Édes Kicsi Katikának is nagyon sok örömet és boldogságot kívánok. Sok-sok pusztit küldök Neki olyan őszinte tiszta szívből – mint az én aranyos kislányomnak.

Búcsúzom és még egyszer nagyon sokszor csókol Benneteket...

U.i: Ebben a pillanatban értesítettek, hogy a vizsgám december 1-jén lesz! Azt hiszem, most már több nem jöhet!”

‘71. december 10. Express levél.

„Édes Bogárkám! Nem esetelem miért, csak ma tudtam levélíráshoz kezdeni. Az egy heti kimaradás nagyon sok munkát szaporított fel, amit be kellett pótolni! Egyébként minden program szerint történt, azaz mégsem. Amikor megérkeztem Anyukához, a Fiam azt mondta, hogy délelőtt ne menjünk sehova, mert ő elmegy egy volt iskolatársához. Nagyon örültem, mert így legalább egy órát alhatok. Mikor le akartam fekéüdni, megérkezett Zoli a barátjaival, akikkel Ferencvárosban (vasútnál) együtt voltam. Persze, nem engedtek aludni, le kellett mennem velük a közeli sörözőbe. Ott délig voltunk – ahol egészen magamhoz tértem. Utána Zoliék Anyukát és Öcsit is meghívták egy ebédre. Ez azt jelentette, hogy ismét nem lehetett lepibenni. Csak ebéd után 2 óra körül indultam el Öcsivel városnézésre. Gyalog végigvágattunk a Körúton,

a földalattin háromszor, este 6 óra után estiünk be a fiammal a Nyugatiba. Amint olvasod, az is kifáraszt, hát még végigcsinálni... Tehát szó szerint beestem a jó meleg szakaszba – ahol szerencsére – nem égett a villany sem, és Ceglédig alvász! Ott ébredtem föl, és átmentünk az étkezőbe Jaffát inni. Egész „frissen” érkeztem haza... Csak éppen utána 2 napot és éjszakát úgy átaludtam, mint a mormota. Jóformán tegnap volt az első olyan napom, amikor valahogy már éreztem magam!

Édesem! Tehát így volt! (Most hozta leveledet a posta, ezért megszakítom az írást.)

Drága! Örülök, hogy előbb írtál, mint én – és nem azért, mert el voltál maradva, hanem azért, mert azt hittem, hogy majd nevetni fogsz, ha én úgy „fejreálltam” egy rövid éjszaka után. Soraidból azt olvastam ki, hogy Te is nagyjából hasonlóan érezted magad. Tehát – mégsem az öregedés jele nálam! Ami az érzéseket illeti! Akartam róla írni! Nagyon-nagyon boldog voltam Veled! Én sem tudnám az igazi okát konkrétan megfogalmazni – és azóta is töprengtem rajta, de számomra csodálatos volt az az éjszaka! Az igazi boldogságot többek között ez is jelentette, és ha azt kérdezed, akkor igenis nagyon éreztem, hogy Te is nagyon boldog voltál. Ilyen nagy odaadást, melegséget, szeretetet régen, vagy talán sohasem éreztem részedről! Leveled csak megerősített abban, hogy boldog voltál, és az igazi betetőzése annak az éjszakának! Hisz’ az én boldogságom csak úgy lehet teljes, ha Te is boldog vagy. Az „egyszerű” emberi vágy kielégítése, ha egyoldalú – még nem boldogság! S úgy éreztem, hogy ez az éjszaka, mindkettőnk boldogsága volt! Úgy-e, így van, Édes?

Kicsim! Mi volt az ok? Nyilván az idegállapot is, mint írod. Szerintem a fő ok mégis az volt, hogy amikor átöleltelek, és átkarolva tartottalak, egyre csak annyit éreztem, hogy a Tiéd vagyok, és én nagyon szeretlek Téged. Nem az „ördög”, hanem az igaz, tiszta szerelem az, ami boldoggá tett, és amiért most és mindig boldognak érzem magam! Nem illik, és nem is szoktam, de most azt mondom, hogy köszönöm Neked mindezt, sohasem felejttem el, és ez örökre a miénk marad!

Drága...! Egyébként **megjött az értesítés a hó 20-i avatásra**. Erre még személyesen visszatérek, ha lehet, és hamarabb, mint gondolnánk. Ha lehet, kérni, a jövő héten ne utazz el Apukádhoz, inkább az azt követő hétre balaszd el. Az okra is visszatérek!

Most pedig búcsúznom kell egy rövid időre – és eltérően az előző levelektől, azt kérem – ne írj, amíg engem nem látsz! Addig is gondold rám szeretettel, mint ahogy én is a nap minden pillanatában ott vagyok Veled, Melletted és úgy hunyom le a szemem, mintha úgy ölelnék át, ahogy azt szombat este tettem... Millió és még egy csókot küldök Neked, igaz őszi szeretettel a Te...

U.i.: Katicát sokszor csókolom..."

'71. december 20. Nem postán, hanem személyesen kaptam meg az ünnepi alkalomra, ünnepiesen díszes kivitelben, a doktorrá avatás meghívóját:

„Meghívó doktorrá avatásra.

Szeretettel meghívom a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem aulájában 1971. évi december 20-án, 13 órakor tartandó DOKTORRÁ AVATÁSOMRA.

Helye: Budapest, IX., Dimitrov-tér 8. sz. Elek..., Szeged, Április 4. u. 42.”

A meghívóhoz mellékelve egy kis cetlit találtam, rajta csak ennyi: „*Szeretlek...!*”

NAGYON KÉSZÜLTEM az ünnepségre; előtte Budapesten, a megszokott belvárosi fodrászomnál jártam, ahol elegáns, kicsit hamvas-szőke haját varázsolt az ott dolgozó legjobb fodrász. Szalonban készült sötét-kékesszürke ruhát (fehér zsabóval) viseltem, hozzá fekete körömcipővel és táskával. Mikor megjelentem ünnepségen, az én Drágám azonnal észrevett, elem jött, forrón kézcsókkal üdvözölt, és helyemre vezetett. (Nem tudom, a sok ismeretlen mit gondolhatott, kije lehetek Nekil? – bár ez csöppet sem zavarta örömemet, hogy ő sok munkával elérte a célját. Az utána következő **összejövetelen viszont nem akartam részt venni, hazajöttem.)**

'71. december 24. Novi-sadról [Újvidék] szép karácsonyi üdvözlőlap, borítékban: „*Kellemes és boldog ünnepeket kívánok Jugoszláviából...*”

‘71. december 29. Borítékban, hivatalos szöveggel.

„Sikerekben gazdag, boldog új-évet kíván, aláírás dr. E Gy tanácsos, MÁV szegedi Igazgatóságának helyettes vezetője.”

NEM IS KISSÉ, CSODÁLKOZTAM a hivatalos szövegen, de megértettem. Ez igen! Nyilván dicsekedni akart friss doktori címével, rangjával, új hivatali beosztásával – gondoltam magamban, mikor elolvastam.

‘72. február 2. Express levél.

„Édes Kicsi Bogárkám! Végre, levélíráshoz jutok, bár mindjárt szeretném hozzátenni: ez nem jelenti azt, hogy csak most jutottál eszembe az eltelt idő alatt. Hidd el, hogy nagyon is sokat tépelődtem – mert erre volt lehetőségem – mindenről, ami sok vonatkozásban, kapcsolatban volt, és van Veled.

Édesem! Utolsó találkozásunk után oly rohamosan és csöstiül gyűltek a bajok, hogy alig tudtam levegőhöz jutni. Ezek egyrészt valódi, másrészt más jellegű témák voltak, amelyek minden időmet, energiámat lekötötték. Idegileg is olyan állapotba kerültem, hogyha talán időm lett volna, nem valószínű, hogy a levélben írottak könnyen és helyesen értelmezhetőek lettek volna. Sőt, úgy gondolom, hogy ezekről, melyek már a múlté, most nem írok, hiszen teljes részletességgel úgysem tudnék mindent leírni, és csak még több kérdőjel születne, ami sem Neked, sem nekem nem lenne jó. Két héttel ezelőtt pedig, amikor már kezdtem fellélegezni, beütött a betegségem. Egyidejűleg a két gyerek és én is ágyba kerültünk influenzával, én pedig egy normális tüdőgyulladással. Ez a magyarázata, hogy még telefonon se tudtam hírt adni magamról. Erdélyivel is megszűnt (három hétig) a telefon-összeköttetésem, az ő ügyes-bajos dolgai miatt. Egyébként közben kiúrtam magam betegszabadságból, de még aznap ismét rosszul lettem, és csak e héten vagyok bent az irodában. Még most sem jöttem teljesen rendbe, de már a munkám sürget. Édesem! Röviden ennyit az elmúlt hetekről, melyekere nem szívesen gondolok vissza. Természetesen, ha majd elmondom személyesen, Te is meg fogod érteni.

Édesem! Ki sem lehet mondani, hogy mennyire szeretnék már Veled találkozni és most már tényleg, mindent megbeszélni. Most mégis sajnós, azt kell közölnöm, hogy erre még egy pár napot várni kell. Pénteken ugyan megyek Pestre, de nagy díszkésérettel, akiket nem lehet lerázni arra az időre, míg kiugranék Hozzád. Gondoltam, hogy telefonon értesítelek erről, de olyan

bizonytalan az értekezlet (Szocialista Brigádvezetők Országos Tanácskozása), hogy nem lett volna ésszerű esetleg Neked se Pestre jönnöd. Szombaton a főnökkel van egész napos megbeszélés, miután én három hétig már vele sem találkozom. Ugyanis vasárnap Kelebiáról Belgrádba utazom 5 napra, abonnan csak 11-én, pénteken érkezem haza. Akkor viszont ő megy szabadságra. Így tehát sajnós, 11-e előtt már nem tudok Hozzád eljutni.

Úgy emlékszem, hogy Te 15-én indulsz a tanfolyamra, feltétlen meg kell oldani a négy nap alatt a találkozásunkat. Hiszem, hogy úgy is lesz!

Édesem! Most gyorsan be kell fejeznem a levelet, mert a Szakszervezettől útban vannak hozzád. Befejezésül csak annyit, kérek – nem ismerve a tényeket – ne ítélkezz felettem! Hidd el, hogy nagyon szeretlek, és nem történt olyan velem, ami a kettőnk kapcsolatát, őszinte és tiszta szerelmünket elbomályosíthatná. Erre esküszöm Neked. Ha nem mondod is, tudom, most mire gondolsz. De mégis kérek, bígyél nekem és szeress úgy, mint eddig. Nem pazarlod méltatlanra szerelmedet! Csókolom Katicát, és Tőle is ezúton kérek bocsánatot és próbáld megnyugtatni őt is.

Tehát a mielőbbi vizionlátásra! Szeretettel öllelek és csókollak Benneteket szerető...”

‘72. februárjában: Három szép képeslap Belgrádból, a dátumok nem látszanak.

Az első kivilágított városkép: „Minden nagyon szép, de legjobban ottthon, ott fent Északon! Sokat gondolok Rád és Rátok! Millió és egy puszi...”

Második a vár: „Forró szeretettel gondolok Rád és Katikára a messzi távoból is. Jó itt, de jobb ott lenni Északon! Abban a biztos reményben, hogy rövidesen ott találkozunk, szeretettel csókol, ölel Benneteket”

Harmadikon hat részlet a városról: „Igaz szeretettel gondolok Rád a távoból, a mielőbbi vizionlátás reményében, sokszor csókol...”

‘72. február 20. Express levél, az Oktatási Igazgatóságra, Salgótarján, Május 1. út 1. sz.

„Édes Kicsi...! Tegnap nem voltam itthon, csak ma kaptam meg kedves lapodat. Bár már értesültem róla, hogy búcsú nélkül elhagyta. No, nem komolyan mondom, hiszen a hibás én voltam. A tervezett idő helyett ugyanis csak e hét keddjén hajnalban érkeztem haza Jugoszláviából. Nem keveredtem

semmi rosszba, de a tárgyalás elbűzódott, ami sajnos is, meg nem is! Jó volt ugyanis idegenben annyi ideig csatangolni, és hasznos is volt. Csak azért sajnos, mert már sejtettem, hogy elutazásod előtt nem tudunk találkozni. Ezen pedig sem akkor, sem most már nem tudunk változtatni. Pedig úgy terveztem, hogy hazafelé jövet Pesten keresztül jövök haza, és útba ejtem Gyarmatot. Szomorú sorsunk azonban nem engedte ezt megvalósulni.

Édesem! Mindennek tetejébe, amikor megérkeztem, főnököm fogta a kalapot, és március 3-ig elment szabadságra. Ez az oka, hogy az elmúlt 4 nap alatt nem tudtam levelet írni, csütörtökön telefonon hívtam a Tanácsot, s egy hölgy közölte, hogy kicsivel korábban elvonultál. Adott egy címet, ami nem azonos a lapodon levélvel, mert ő Mártírok útját mondta. Bár azt hiszem, így is meg fognak találni!

Kicsim! Sem időm, se hangulatom ahhoz, hogy most elmélkedjem és ehhez egy levél, már úgy hiszem, kevés lenne! Nagyon kérelek, válaszádban légy szíves több konkrétumot írni tájékozódás céljából. Gondolok én olyan „apróságokra”, hogy otthon mi van, mikor jársz haza, Salgótarjánban találkozhatunk-e, stb. Bár sajnos, az előbb említett dátumig nem tudok, és nem akarok semmi biztatót mondani, de néha történhetnek csodák, még egy pesti értekezlet formájában is – és egy kis kerülőút nem távolság! S amint a főnök visszajön, nekem kell a múlt évi szabadságomat letölteni, és csak Veled!

Édesem! Bocssás meg a kapkodó írás miatt, de mindjárt jönnek az osztályvezetők, akik szintén bejárnak vasárnap is, és a levelet fel akarom adni, mert 2 napig megint nem látszik idő nyugodt levélírássra. Befejezésül annyit, hogy „jól” vagyok, de nem szabad vele dicsekednem. A legfőbb, hogy egészségileg valóban rendben vagyok, a többi meg majd kiderül. Egy még biztos, hogy nagyon sokat gondoltam és gondolok Rád, és nagyon szeretlek! Amint egy kicsivel több időt tudok szakítani magamnak, bővebb levéllel jelentkezem! Addig is légy hű szerelmünkhez, és szeress úgy, mint mindig, s ahogy én Téged! Millió és egy csók...

U.i.: Kis Katinak: Tanulj jól, és ne hozz szűgyent az ősz fejemre!”

‘72. február. Képeslap, az Oktatási Központba címezve.

„Szívvelyes üdvözléssel Hódmezővásárhelyről, szeretettel csókol, mindig útközben”

‘72. március 8. Képeslap: Debrecenből, az Oktatási Központ-hoz címezve.

„Ismét útközben, de annál nagyobb szeretettel csókol...”

‘72. március 8. dísztvírat Salgótarjánba, az Oktatási Igazgatóság címére.

*„A nemzetközi nőnap alkalmából jó erőt, egészséget, sok boldogságot kíván:
dr. Elek”*

‘72. április 14. Express levél.

„Édes Kicsi Bogárkám! Hosszú idő után a mai nap tudok ismét írni Neked, és azért erre a címre (hivatali postafiók), mert nem tudom már magam az időben tájékozódni, és nem tudom, egyáltalán Salgótarjánban vagy-e még? Azért írok csak most, mert nem vették le a kezemről a gipszet 10 nap után. Nem kell megjedni, csak a kocsis ajtajával csuktam be az ujjaimat, és két helyen eltört. Sajnos, balkézszel meg nem tudok írni, mást meg mégsem akartam erre megkérni.

Édesem! Tudom, már talán el is temettél engem, bár megnyugtatlak, ok nélkül. Annyi minden összejött nálam az utóbbi hónapok során, hogy nyugodtan állíthatom, ilyen rondán még nem kezdődött nekem soha egy esztendő. Amilyen szép volt a múlt év befejezése, oly szomorú lett az újév kezdete! Rendkívüli bajok leptek meg családi vonalon mind a feleségem, mind a kislányom vonatkozásában, amik a két első hónapomat teljesen elrabolták, és elrontották minden tekintetben. Szomorú, hogy a nejem ügyében a helyzet még ma is fennáll, ami különösen tragikus. Részletekről kérlek, tekints el, mert ezt csak úgy értheted meg, ha személyesen elmondom.

Mindehhez járult még a szakmai kellemetlenségem, amiről szintén már egyszer volt szó. A mindenáron való áthelyezést erőltették rám, és már ott tartottam, hogy itthagynom a vasutat. Már miniszteri szintig eljutottam, és ettől elálltak, de úgy érzem, az ügy még koránt sincs nyugvóponton. Ezekkel együtt, vagy talán eredményeként a veseműködésemmel is probléma mutatkozott, ami több betes vizsgálat-sorozatot és rendkívüli idegességet eredményezett. (Tudod, hogy Édesapám is ebben halt meg!) Ma már e tekintetben kissé megnyugodtam, de például nem ibratok egy csepp szeszestitalt sem, kivéve a sört, abból is keveset.

Mindezeket le akarom írni Neked, miután nem tudtam személyesen találkozni Veled, amikor a kezem használhatatlanná vált.

Hát, ez volt, ill. van, és remélem, ennyiből is megérted, hogy milyen idegállapotban vagyok, de különösen voltam az elmúlt negyedévben. Azok, akikkel együtt dolgozom, és naponta együtt vagyok velük, azok is azt mondják, hogy teljesen kicserélődtem. A kedélyállapot tekintetében ez valóban így van. Legszívesebben álmodom, hogy még egyszer igazán szívből tudja nevetni, és tudja bízni a Holnapban. Hol van már az a boldog optimizmusom, ami mindig jellemző volt rám? Úgy érzem, most már teljesen magam maradtam, és ezért már semmi nem olyan szép számomra, mint eddig. És csak őrlődöm, hogy mivel érdemeltem ki a sorstól – mely eddig sem volt túl kegyes hozzám – hogy annyi bajt zúdított most rám? Keresem, kutatom az okát, de nem találok, vagy talán nincs is!

Édes...! Csak röviden ennyit most magamról. Azt hiszem, ez is elég ahhoz, hogy megérts, legalábbis pillanatnyilag. Azt szeretném, ha mindezt személyesen elmondhatnám Neked, hogy higgyél nekem! Ünnepek után most már valóban elmegyek egy hét szabadságra, és feltétlen megkereslek. Most ugyanis a sok elmaradt munkát pótolom, és szinte állandóan utaznom, és értekezletek zömét kell szerveznem. Talán hónap végéig utolérem magam.

Édesem! Még egyszer szívből gratulálok a kiténtetésedhez. Kérlek, addig ne ítélj el, amíg személyesen nem találkozunk egymással. Utána úgyis tudom, megértesz engem. Addig is, kérlek, nyugodj meg, és higgyél nekem. Hisz én most is ugyanúgy szeretlek, mint a decembert megelőző időben bármikor. Legfeljebb annyit fogadok el magam ellen, hogy a körülmények az elmúlt időben olyanok voltak, hogy az érzelmeiket háttérbe szorították. Nem ölték ki belőlem, hiszen akkor az életnek sem volna semmi értelme tovább. Márpedig élni akarok!

Abban a reményben, hogy levelemre mielőbb válaszolsz, és Te is hírt adsz Magadról, igaz szeretettel ölel és csókol a Te...

U.i.: Katicát sokszor csókolom!"

‘72. május, dátum olvashatatlan, Szabadkáról képeslap.

„Szeretettel gondolok Rátok, és sokszor csókol”

‘72. május 13. Gyuláról képeslap:

„Sok szeretettel gondolok Rád – egy kis pihenés közben, ami rám fért – és sokszor csókollak, Katikának is gratulálok és pusziolom!”

‘72. május 25. Express levél.

„Édes Kicsi Bogárkám! Ma jöttem be 7 nap távollét után, amikor pontosan megkaptam a leveledet. Biztosan kaptál tőlem üdvözlőlapot Gyuláról, ahol egy kicsit pihentetem, és fürödni jártam. Nyilván kérdezed, hogy onnan miért nem írtam többet? Azért, mert aludtam és aludtam... rengeteget. S a szobatársam szintén a Főosztályról volt, akivel nem vagyok a legjobb viszonyban, s egy szobában nem lehetett egymást elkerülni. A fürdőbe a szállodai szobából egy zárt folyosón, fürdőnadrágban közlekedtünk. Egyébként nagyon jót tett ez a kis betegeskedés, mert legalább kipihentem magam. S hogy meggyógyultam-e? Nem tudom, de most tényleg jól vagyok.

Édesem! Most egy kissé már megnyugodtam, de félek, hogy otthon megint rám jön a nyavalya. Egy hétig a külvilággal tudatosan megszakítottam minden kapcsolatot – beleértve a családot is – és ez valami olyan belső nyugalmat adott most nekem. Rámfért már, mert éppen ideje volt!

Édesem! Ti hogy vagytok? Amint írod, Te is éppen eléggé el vagy foglalva, nem beszélve a festésről. Kis Katika hogy vizsgázott? Az én lányom egyébként még nem tud – vagy nem akar nyilatkozni az írásbeli dolgozatokról. Mindegy – a nyáron ügyis dolgoznia kell. Annál nagyobb baj, hogy a fiamat, azt hiszem, ismétléssel buktatják – képzeld, még protekcióval is! De már egyszerűen képtelen vagyok vele mit kezdeni! A jó szó, és a pofon egyaránt nem számít nála semmit. Itt már csak a csoda segíthet, ebben meg én nem hiszek.

Édesem! A sok prózai dolog után azért szeretném tudomásodra hozni, hogy úgy érzem, most már én is, – 25-e után – hogy **valóban május van**. Ugyannyira, hogyha Te nem írtál volna, akkor én írtam volna Neked. Az előbb jöttem vissza a Tisza partjáról egy kis séta után, ugyanis az orvos előírta a munka közbeni sétát pihenésül. Csodálatosan szép itt a parti rész, és nyilván nem véletlenül Rád gondoltam. Arra, hogy de szép lenne, ha együtt ülbetnének ott a padon csak bámulva, nézve a rohanó habokat... Talán átmennének a túlsó partra is, ahol a legsötétebb zöldben tündököl a parti fűzes. Ránk férne már egy kis együttes magány – ami azt hiszem – mindkettőnknek a teljes gyógyulást jelentené. Remélem, ez nem marad csak remény számomra és bizom benne, hogy most már itt is rövidesen találkozhatunk. Sajnos, ami az oda-utazást illeti, nagy a problémám, ugyanis mostanában annyit voltam távol orvosi ügyek miatt, hogy lelkiismeretlen dolognak tartom a főnököt magára hagyni. Annál is inkább, mert most van a menetrend-változás, ami különösen sok munkát ad legalább 10 napra.

Ami Józsit illeti, kb. 2 hete beszéltem vele telefonon, de csak futtában, mert én akkor épp' útban voltam valahová. Úgy tudom, jól vannak, de a Józsi válása még nem fejeződött be. Egy szobát kaptak az Igazgatóságtól, és ott laknak együtt. Amennyiben egy ilyen odarándulás megrendezésre kerül, feltétlen társulok már, de lehetőleg 10-e után. De enélkül is rövidesen megkísérlek egy fekete-utat Pestre, már Anyuka is hiányol, és Hozzád, mert már én annyira hiányolalak Téged, és hidd el, nagyon sokszor alszom úgy el, hogy gondolatban átölelem a vállad, úgy, mint már oly régen...

Édesem! Elnézést a bosszú hallgatásért, most már ígérem a változást! Téged igaz szeretettel csókollak és a mellékelt rózsaszirmon valódi csókot küldök Neked, azzal, hogy nagyon-nagyon szeretlek és kis Katicának jó tanulást és sikeres vizsgákat kívánok a Te..."

TÖBB LEVELET NEM kaptam tőle, csak egy-egy rövid képeslapot. Én pedig szenvedtem. Nem értettem, nem tudtam mire vélni a hallgatás okát. Azt hiszem, más sem értené.

72. július 3. Képeslap Jugoszláviából, Subotece-i városrészekkel:
„Sok szeretettel gondolok Rátok a távolból és csókol...”

‘72. július 17. Zamárdiból képeslap
„Szeptemberi vizsontlátás reményében, szeretettel csókollak Zamárdiból...”

NEM TŰNIK KI a továbbiakból, megtörtént-e a szeptemberi találkozás! De miért ígért mindig találkozást, ha már nem akarta, mert így előttem érthetetlen az elmaradás oka.

‘72. augusztus 14. Képeslap Krakkóból, kivilágított városrészekkel.
„Sok szeretettel gondol Rád...”

ÚGY ÉREZTEM, ez a kapcsolat számomra már nem hoz több igazi boldogságot. Talán Ő sem, de én se, nem akartuk bevallani magunknak sem, hogy a kapcsolat erőtlenné vált? Nem tudom, de éreztem, hogy vége. Még elmentem, közös barátainkat fölkerestem Budapesten Erdélyi Jóskát és Sutyit, akit több levelében is megemlített. Tőle hallottam (hogy igaz-e vagy nem, azt már nem tudom,

de *nem is akartam* tudomást venni róla): állítólag megismerkedett egy hölgygel, aki kisfiával egyedülálló, és talán... össze is házasodtak?

Persze, nekem annyira fájt, kibírhatatlannak éreztem. Nem hittem, nem akartam elhinni. Azok után a forró tüzes levelek és találkozások, esküdözés, fogadkozás után, hogy csak Te és bízál bennem, stb. Úgy éltem meg, mint egy villámcsapást!

Viszont éreztem, hogy még egyszer találkozoznunk kell, le kell zárni az egészet.

Beutalót kaptam a budapesti akkor megnyílt, új SZOT üdülőbe – amely a Margit-híd fölött, Buda hegyoldalában épült – fájdalommat ott akartam kiheverni.

Előtte telefonon megkerestem, kértem, látogasson meg.

– El akarok Téled búcsúzni – mondtam neki. Tudom, jobb lesz, nem szabad szép szerelmünket szó nélkül elrontani. Maradjon meg bennünk minden úgy, ahogyan történt. Megmondtam az üdülő címét, beutalóm időpontját, és letettem a kagylót.

Eljött... Különös találkozás volt. Az üdülő kis presszójának egy elkülönített sarkában foglaltunk helyett. Beszélgettünk. Egyikünk se tett szemrehányást a másiknak, mégis, minden olyan különös volt már. Összeszedte a bátorságát, mély lélegzetet vett. Azt mondta:

– Kicsim! Ne haragudj rám. Nem tudtam megoldani, hogy közelebb kerüljünk egymáshoz. Az utóbbi időben nagyon sokat szenvedtem hiányod miatt, talán azért voltam olyan gyakran beteg. A pihenés, az üdülés se sokat segített rajtam. De most már érzem, nem tudom tovább így folytatni. Bolyongtam, és bolyongni fogok, utazom, amikor csak tehetem.

Mikor látta, hogy elsápadok, így folytatta: – Ne gondold, nem arról van szó, hogy többé nem akarlak látni. – Rám nézett. Könnyes volt a szeme. Megfogta a kezem, az övé remegett.

– Tudod, hogy szerettem volna hozzád közelebb kerülni. Több variáció volt, sokat jártam utána, de egyik sem olyan, ami mindkettőnk számára jó lett volna. Ott, a beosztásom és családi körülményeim miatt nem maradhattunk.

Neked jó állásod van, tudom, Te sem tudnál változtatni ezen, a családot miatt. Pedig ha sikerül egy megfelelő állást kapnom, akkor többé nem kellett volna hosszú időre távol lennünk egymástól.

Mindennap találkozhattunk volna. Arra gondoltam, levélben írom meg neked. Levélben jobban ki tudom fejezni magam, mint szóban. Hidd el, most is annyira szeretlek.

– Én is Téged, – suttogtam. – (Arra gondoltam, vajon őszintén beszél-e most hozzám, őszinték-e érzései?) Majd idéztem neki egy korábbi levelemből, ha nem is szó szerint:

Egyik leveledben az „idő” kérdése is tisztázódott, és hidd el, nem vettem ígéretnek. Tudtam, szeretsz, és megértetted még a ki nem mondott gondolataimat is. Nem írtam soha, és nem is mondtam Neked, és Te mégis leírtad! Igenis, voltak már korábban is olyan gondolataim, hogy egyszerűen – még ha ez érthetetlen is volt – elmenekülök ez elől a fájó, de nagyon-nagyon boldog szerelemből... Egyszerűen, és érthetetlen módon pontot teszek a végére, gondolván, elég erős vagyok, – eddig is kibírtam mindent, amit az Élet rám terhelt, – tehát ezt is ki fogom bírni!

Tudod-e, miért voltak kétségeim? Azért, mert úgy szerettelek, ahogyan érezted, s ahogyan akkor, azon a boldog-fájó búcsúzásakor, amikor az igazi boldogságot láthattam Rajtad is. Akkor azt éreztem, ha a Tied nem lehetek örökre, akkor soha, senki mással nem leszek, mert egyáltalán nem lehetek boldog – olyan boldogság után, amit együtt átéltünk. Soha nem jöhet már olyan ezután, amire vágyódhatnék, olyan, aki után sóvárognék... – Soha! Soha!”

Nem tudom, mi történt velünk, inkább Veled. Nem firtatom. Akkor, abban a levélben, melyből most idéztem, elmondtam Neked. Nem tudhatjuk, mit hoz a jövő. Ha netán’ úgy alakulna (nekünk, szerelmeseknek) a sorsunk, hogy ígéret ellenére nem lehetünk amúgy teljességében egymásé, mert esetleg megváltoznak érzelmeink... Akkor, mit ér „egy nő” azzal a bizonyos korábbi ígérettel? Ha már nincs érzés, és meggyőződés mellette?! Megérné?

Szeretlek, fáj, hogy így történt, és mégis meg kellett mondanom:
– Elengedlek, mert tudom, jobb lesz így.

Csendben, szomorúan csókoltuk meg egymást, – utoljára. Csak álltam a hegyen, az üdülő kapujában és néztem, ahogy lehajtott fővel távolodik tőlem, ahogy elment tőlem – örökre...

BÁRMILYEN NEHÉZ VOLT, úgy döntöttem, nem találkozom többé vele, és én valóban nem kerestem őt. Csak nem tudtam fölötte napirendre térni. Több levelet megfogalmaztam neki, sokáig őrizgettem. Azokban fájdalmaimat vetettem papírra, de nem akartam, hogy bárkinek a kezébe kerüljenek, ezért egyszer fogtam, és elégettem. Kár volt, mert most belőlük talán többet tudnék, mi is volt az igazi ok, amiért így végződött *a mi örök szerelmünk...*

Mégis mi történhetett vele, mert még a következő évben is többször adott magáról életjelt. Azt éreztem ki belőle, hogy neki se ment könnyen az elszakadás.

'73. november 23. Borítékban virágos üdvözet:

„Névnapotok alkalmából sok szeretettel gondolok Rád és Katikára. Sokszor csókol Benneteket... Szegedről.” (és semmi több!)

'73. december végén borítékban, csak rövid nyomtatott betűkkel jókívánság: Sikerekben gazdag, boldog Újévet kíván (kézzel hozzáírva és aláírva) „*sok szeretettel... dr. E. Gy.*” teljes foglalkozás kiírva.

'74. február 16-i bélyegzővel, borítékban esküvői értesítés:

„E. Lujza és Horváth Gábor szeretettel meghívják Önt és kedves családját 1974. február 16-án délután 12,30 órakor a Szegedi II. Kerületi Tanács házasságkötő termében tartandó esküvőjükre.

Táviratcím: Szeged, Tiszagyöngye étterem.

ERRE, TERMÉSZETESEN válaszoltam, a kislánya esküvőjére meleg szeretettel boldogságot kívántam, semmi másra nem térve ki. (Később eszembe jutott: mi történt volna, ha csak úgy, nézőként elmegyek arra az esküvőre...)

És én őrlődtem tovább, szenvedtem sokáig – még ma is – ha rá gondolok. Azt írta utolsó leveleiben: beteg volt. Talán oda kellett volna utaznom, meggyőződnöm róla, valójában mi történt, mi az igazság, miért lett ilyen hirtelen vége az egésznek, – mert azt nem tudtam feldolgozni máig. Gyáva voltam talán, mert azt sem tudtam,

valóban elvált-e, vagy sem. Családja szétrombolásában azonban nem akartam részt vállalni.

Sokáig őrlődtem magamban, s néha még most is kétség gyötör azért: Én rontottam volna el valamit? Küzdenem kellett volna érte tovább? Erre választ mostanáig sehonnan nem kapok.

Magamnak sokszor szemrehányást tettem, amiért nem mentem el, személyesen meggyőződni róla, mi is a valóság.

Azt se tudom, mi lett vele, sokáig még azt sem, él-e még? Jó volna tudni, jó volna látni még egyszer, szemébe nézni, beszélni vele, megfogni a kezét...

Mindig éreztem, hogy szeretem, ahogyan az első perctől fogva, amikor megpillantottam, és ugyanazt érzem, most is. És az érzéseimen sem az idő múlása, a távolság, és semmi más, nem tudott változtatni. Ha behunyom a szemem, most és mindig őt látom magam előtt, előveszem fényképét, megcsókolom.

Függelék

TÖBBSZÖR ELŐVESZEM a leveleit, beleolvasok. Mindenütt arról ír, mennyire szeret, s ezt komolyan gondolja. és csak velem képzelem el a jövőjét. És mégis – sosem fogom megérteni, valójában mi történt igazán... Néhány idézet.

1969. augusztus 5. „*S Te jöttél, és ha hiszel nekem, ha nem, én biztos vagyok abban, hogy Te vagy az, akibe az őszinte lehetek és leszek is mindig. Ugyanaznap, este: Holnap folytatom a munkát, tovább fogom szőni azokat a szálakat, melyek egyre inkább összekötnek bennünket.*”

‘69. Szeptember 18. „*Minden azt bizonyítja Neked, hogy tényleg és valóban szeretlek Téged, úgy, ahogy még Téged senki sem szeretett! Igaz, ez az én érzésem, de én úgy itélem meg, hogy férfi ennél már jobban nem szerethet!!*”

‘69. Szeptember 29. „*...Egyben biztos lehetsz, én keresem az alkalmat, és meg fogom találni, hogy találkozunk a jelenlegi helyzetben is. Remélem, a közeljövőben ezek az akadályok a minimálisra csökkennek.*”

Az vagyok, akinek most hiszel engem, úgy szeretlek, ahogy érzed, és ahogy mondtam! Kimondhatatlan boldogság és nyugalom tölt el abban a tudatban, hogy ennyi év után megtaláltam azt, Aki pótolni fogja mindazt részemre, különösen azt az érzést, amit a mostoha sorsom eddig megtagadott tőlem.”

‘69. Október 9. „*Nagyon őszintén, szívből kívánom és akarom, hogy a boldogság érzése állandó vendég legyen Nálad. No, ne hidd, hogy teljesen önzetlenül mondom ezt! Nem! Ugyanis ezt úgy képzelem el, hogy csak „Velem” legyél nagyon boldog!*”

Naponta gyötöröm magam, hogy ez a nagy távolság, mely köztünk kilométerekben van, tartósan leküzdhető-e? Újra és újra nyugtatom magam azszal, hogy nem lehet ez a távolság akadálya két ember boldogságának. Nem lehet, hiszen akkor nem találkoztunk volna soha.

Úgy szeretném még szebben, még érthetőbben kifejezni Neked mindazt, amit érzek. Tudom, ez sohasem fog sikerülni. De legalább megkísérlem, hogy ha csak annyira érzed, hogy mennyire szeretlek! Ha már szóban nem áll módomban sűrűn, legalább ezekben a levelekben szeretném eléd rakni azokat az érzéseket, melyek bennem vannak. Szeretném, ha lassan azt éreznéd, hogy valóban teljes szívvel a Tiéd vagyok, és megértesz engem, magadénak vallasz, és hiszel!”

‘69. November elején: „Ha egyszer – bála a sorsnak – egymás mellé sodort az élet, akkor most már örökre eljegyeztük egymást, és nem lehet titok közöttünk. Nem akarok frázisokat mondani, mégis kénytelen vagyok erre, mert kezemet most is, mint minden levelemnél az érzelmek vezérlik. Édes... ezt a boldog érzést, amit szerelmünkben megismertem, sohasem lehet elfeledni, Nem lehet ezt hazudni – de letagadni sem, nincs okom rá, ha megtaláltam Benned ezt a boldogságot, amit csak sejtettem eddig. S ezt én nem köszönni akarom Neked, „csak” hálás lenni érte. S én az vagyok, és az leszek mindig!

És bízunk abban, hogy őszi után és tél után a mi életünkben is lehet tavasz és nyár!”

‘69. November 12. „Mint a mellékelt „ábra” mutatja, miután elkészült a fénykép, ezúttal küldöm Neked. Nem írtam rá, hogy emléküil. Azért, mert nem akarok részre sohasem emlék maradni! Mindig és mindenkor ott akarok lenni melletted, és szeretni akarlak. A kép csak arra emlékeztessen, hogy vagyok, és Neked egyedül vagyok! Kérlek, maradj meg nekem örök Élettársul hátralevő életünkben. És szeretném, ha 10-15 év múlva is egymást átölelve, boldog mosollyal nézhetnének együtt a „rég” képet és együtt idézhetnének fel az „akkori” idők boldog óráit, érzéseit.

Kérlek, szeress továbbra is, örökre és én nem leszek soha Hozzád rossz. Nagyon szeretlek! Szeress, szeress engem, és bízzál abban, hogy csak a boldogság kezdetén vagyunk, és még sok-sok boldogság vár ránk, ha akarjuk és bízunk egymásban.”

‘69. December 8. „Szeretlek, és alig várom, hogy találkozjunk, és mindent megteszek annak érdekében, hogy a körülmények is jobba váljanak.”

1970. január 2. „Drága! Most egy zajos év végén, ezúttal köszönöm Neked, hogy ezévből is boldogságot, meleget hoztál egyébként sivár életembe. Köszönöm azt, hogy szerettél, úgy szerettél, és kérem, hogy az Újévben még boldogabb, még mosolygósabb legyen életed, mint eddig volt. Én ígérem, hogy minden igyekezetem arra irányul, hogy boldog legyél – velem! Nagyon szeretlek ezévből is – és ugyanezt ígérem 1971-re is. Szeretni foglak, és igyekszem megteremteni az előfeltételt annak, hogy zavartalanabb legyen kettőnk élete. Ezt kívánom, és azt is akarom!”

‘70. Január 7 és 8. „Én most is szeretnélek meggyőzni arról, hogy nem leszek méltatlan ehhez a szeretethez! Hálám irántad csak hasonló forró szeretettel fejezem ki. Nyugodt lehetsz, amíg élek, én is szeretni foglak Téged! Nem szolgáltatok okot rá, hogy hálátlansággal vádolj engem! Nem, soha; erre

esküszöm Neked! Egyben biztos vagyok abban, hogy még nagyon sok ilyen este jön még számunkra, és sokszor fogunk olyan boldogságban nézni egymás szemébe, kéz- a kézben! Remélem, Te is akarod, úgy-e?”

‘70. Február 13. *„Szeretnék megnyugtatni, hogy még tréfából sincs okod aggályoskodni, mert én Téged szeretlek és soha senki más! Ezt már én eldöntött dolognak tartom, bárhogyan alakulna sorsunk!”*

‘70. Február 20. *„Szívből, tisztán és őszintén szeretlek, ma, holnap és mindig! Tudom, talán csak a nagy távolság mindennek az oka, de erről egyikünk se tehet. És én mindent megteszek azért, hogy „csökkenjen” és „eltűnjön” ez a távolság! Szeretlek, és bármit akarsz tenni, én nem engedlek soha többé el! Szeretném, ha soha többé nem lennének kétségek.”*

‘70. Március 5. *„Ezért szeretlek ilyen nagyon, állhatatosan, és szenvedéllyel. Ezért érzem és tudom, hogy számomra elért „Cél”, a nagy, igaz szerelem, mely után már nem jöhet más! Nem ismerek akadályt és nehéz feladatot, csak azt az érzést, melyet Neked köszönhetek. Maradj meg nekem örökké és szeress!”*

‘70. Március 16. *„Egyre inkább érzem azt, hogy csak Melletted jó lenni, élni! Egyre jobban szeretnék Veled gyakrabban találkozni. És „tartok tőle”, hogy nagyon sokat kell nekem a jövőben ilyen szerkezési kérésekkel foglalkozni, míg talán egyszer véglegesen is megoldódik majd!”*

‘70. Április 21. *„Drága Kicsim! Amit eddig érezhettél, – hogy én is úgy érzem, mi elválaszthatatlanul összetartozunk! Csak kettőnkön áll, hogy mindig így maradjon. Részemről ez az érzés nem fellángolás, hanem tartalommal teli. Szeretem Benned a kedves anyáskodást, az Asszonyt, a Nőt, az emberi Barátot, és mindent. Ez így együtt a szeretetem, a szerelmem Oka, Forrása, „Tárgya”. S míg ez együtt „ad” Téged, mindig szeretlek Téged. Hiszem, hogy ez örökre így marad!”*

VÁLASZLEVELEM VÁZLATÁBÓL RÉSZLET:

Kimondhatatlan boldogságot kaptam Tőled (kaptunk egymástól), és remélem, így érzed Te is, mert én így éreztem, láttam rajtad. Álmomban sem gondoltam végig, és azt hiszem, kevesen érezhetik, élhetik ezt meg, és e kiváltságos érzésekért legyünk hálásak az eddig mostoha, de most már remélem, nem „olyan” sorsnak, és mindkettőn nagyon igyekezzünk, féltve őrizzük ezt a szép szerelmet, mert megérdemljük, hogy nagyon hosszú időre szóljon, és ne múljon el, csak a szívünk dobbanásával együtt. És az, aki túléli a másik életét,

azt boldogítsa, még utána is mindaz, amit kapott az élettől, mert azt hiszem, majd' mindent megkaptunk, ami emberileg lehetséges. (Az a maid' a távolságot érzékelteti.)

Egyik levélre a válasz vázlatja:

Azért írtam, hogy nem tudhatjuk, mit hoz a jövő, a sors. Ezekről most talán még hallani is rossz, – ez igaz. Ha netán' úgy alakulna sorsunk, hogy ígéret ellenére nem lehetünk amúgy teljességében egymásé, mert esetleg megváltoznak érzelmeink... Akkor, mit ér „egy nő” azzal a bizonyos korábbi ígérettel? Ha már nincs érzés, és meggyőződés mellette?! Megérné?

'70. Július 20. „*Az egymástól való hosszú távollét (feltéve, hogy ez nem vis major), biztos, hogy nem egészséges. Hidd el, megértem, és így érzem én is. Ezért tudom, hogy kell változtatni ezen az állapoton! Addig azonban meg kell küzdeni az ilyen véletlen közbejött problémákkal is. Én ezt teszem, és kérek, légy még egy kis türelemmel. Én nagyon szeretlek, és tudom, Te is szeretsz annyira, hogy megérted a helyzetem. És – úgy-e, vársz rám akkor is, ha nem biztos, hogy megyek.*”

'70. Augusztus 30. „*Mindig ilyen őszintén és szívből foglak Téged szeretni, és soha nem kell félned, hogy én el akarok menni. Nagyon szeretlek, és én teljesen a Tiédnek vallom magam.*”

'70. Szeptember 30. „*Boldognak érzem, magam szavaid után, és megnyugtatlak, hogy az én érzéseim, elhatározásom is az, hogy utánad már nincs senki számomra. Ez azt jelenti, hogy Téged, életem végéig szeretni foglak, és csak Veled akarok egyedül boldog lenni! Talán nagy szavaknak tűnnek ezek, de ne vedd annak. Ezek a szavak, mondatok, amelyeket Te kedvesnek ítélsz meg, – való érzést, őszinte szeretetet sugároznak. Nem lehet ezt megfelelően szavakba önteni, amit én érzek most már nap-mint nap irántad. ... Nincs gondolatom Nélküled, sorsom tekintetében nincs intézkedésem, – minden csak Veled kapcsolatos. És valahogy most már szinte természetesnek tűnik, hogy Te vagy nekem, és én csak a Tiéd vagyok!*”

Ma már érzem, tudom és akarom is, hogy Te, csak egyedül Te az enyém, az én drága Asszonyom vagy, ami sokkal-sokkal több, mint a jogi megfogalmazást takaró – feleség szó. Persze, erről még szó se esett közöttünk, de leírom most már – nem ismerve a jövőmet, hogyha úgy alakul, akkor feleségül elvennélek, ha Te ezt akarnád.”

70. November 10. „Én csak azóta érzem, hogy igazán tartozom valakibe, és nem is tudom már máshogyan elképzelni az életemet sem! Az igaz, hogy nagyon keveset voltunk és vagyunk együtt, abhoz azonban az eddigi együttlétiünk is „elég” volt, hogy én nyugodt lelkiismerettel mondhassam: Rajtad kívül már mást sohasem fogok szeretni! Ezt őszintén mondom, és írom, mert ezt érezem, és tudom! Ezt a szeretmet korántsem érzem beteljesedettnek, és én is érzem, hogy sok minden kell még abhoz, hogy az legyen! Egyet azonban kérek Tőled: Tudd azt, hogy ennek megvalósulását akarom, és mindent megteszek ennek érdekében! (Ezen okoknál a válás, és Pestre kerülésem a legdöntőbb! Én – nagyon szeretlek Katicám! Úgy, ahogy Téged soha nem szeretett és nem is fog szeretni senki...

Szerelmiünk nem átmeneti jellegű, hanem örök, mint ahogy ezt már számtalanszor leírtam! Kérlek, bízzál bennem, szeress, mint én is Téged. Gondolj rám sokat, hiszen én is ezt teszem mindig! S este, ha álomra hajtod a fejed, álmodj arról, hogy eljön az a boldog idő, amikor már nem kell ezt egyedül tenned.”

1971. január 15. „És megköszönve újévi jókívánságaidat, én hálaképpen csak ismételtelen mondom, hogy nagyon, nagyon szeretlek, és örökké úgy, vagy jobban foglak szeretni Téged! Már nem tudom sohasem Nélküled elképzelni az életemet!”

‘71. Február 16. „Én nem ígérek, de annyit biztos mondbatok, hogy mindig őszintén és hűen szerettelek, ami örökre összeköt bennünket. Boldogságunk még korántsem teljes, tudom. De célom, reményem, akaratom, hogy az legyen. Ezzel tartozom Neked, és magamnak is!”

‘71. Február 26. „Nem a szavak miatt mondom, de hidd el, amíg én élek, – a Te jövőd, életed is biztosítva lesz! A Te és családod öröme, boldogsága – de gondja-baja az enyém is! Hidd el, hogy ezt őszintén mondom Neked. Csak bízzál bennem! Hidd el, soha nem lesz okod – csalatkozni bennem!”

ÉDESANYÁM április 12-én örök álomra hunyta le a szemét. Temetés előtt még egyszer elutaztam Apukámhoz. Nem akartam, hogy egyedül jöjjön a szomorú eseményre. Erre az útra is velem jött a kedvesem. Amíg Budapestről Balatonkenese-Üdülőtelepre zakarta velünk a vonat, emlékszem, egész úton sírtam, szerelmem fogta a kezem és vigasztalt. Nagyon jól esett, hogy nagy gyászomban velem tartott. Nagyon nehezen tudtam feldolgozni anyám elvesztését.

Temetés napján, május 4-én is eljött értünk a nagy fekete Volgával, azzal mentünk Katicával, és Vele együtt a temetőbe.

(Nem tudtam megvigasztalódni. Nagyon jó volt, hogy akkor mellettem állt valaki, de azt hiszem, a hosszantartó gyászomat végül ő sem érthette meg, arra gondoltam később, talán a mély szomorúságom elriasztotta? Éreztem, el fogom veszíteni, de nem tehettem róla. Végül Őt is elveszítettem, lassan elmaradt tőlem. Ez is nagy bánatot okozott, de három évig tartó ismeretségünk csodálatosan szép emlékei, a fényképe és levelei megmaradtak nekem.)

‘71 Április 25. (Ezt a levelet Anyukám halála után írta.) *„Ha rövid is létiünk, mégis a szeretet életünk, az ember létezésének igazi értelme!*

Drága...! Úgy szeretnélek megvigasztalódva látni Téged. Azt is tudom, hogy naivság lenne tőlem azt hinni, hogy ilyenkor lehet vigaszt nyújtani. De mégis hiszem és kérem, nyugodj meg egy küssé, vigyázz Magadra! Talán nem illik ide – mégis kérésem, hogy egy kicsit rám is legyél tekintettel. Gondolj arra, és bídd el nekem, hogy nagyon szeretlek, és nagyon aggódom Érted!”

71. Június 24. *„Egy körben élünk, melyet eddig még nem tudtunk áttörni, és ezért csak én egyedül érzem magam felelősnek.*

Tudom, ez így van, és ez az, ami egyre inkább gyötör engem. Igen! Felelősnek érzem magam a Te boldogságodért, életedért. Érzem azt is, hogy mi elválaszthatatlanul örökre összekötöttük életünket! Drágám! Ha Te elbagynál engem, én sem tudnám elviselni! Bármilyen nagy szavaknak is tűnnek, én csak Neked, csak Veled akarom az életet! Nélküled nincs tovább számomra semmi! De itt is megjelenik a – hogy legyen tovább?

És itt van ez a kör, amelyet át kell törni, mert előbb-utóbb tönkretesz engem is, Téged is! Ezek azok a gondolatok, melyek egyre inkább nehezítik minden percemet!”

‘71. Szeptember 10. *„Éreztem, és érzem, értem, mit jelent az, hogy ott vagyok, és eljövök Tőled. Megértem a vívódásod, esetenkénti féltékenységet benned, de érzem azt is, hogy Te is nagyon szeretsz, annál jobban, hogy kételkedj, és néhanapján meginogjon bizalmad.*

*Most csak annyit, hogy nem vagyok, és nem leszek érdemtelen a szeretetre soha! Édesem! Nyugodj meg, nagyon szeretlek, csak Te vagy egyedül, aki az életem értelmét adja. Bízszál és szeress, **soha nem fogsz csalatkozni bennem!**”*

'71. Október 11. „Nekem éppen úgy szomorúsággal vegyesek ezek a boldog órák. Én még jogosan büntudatot is érzek – egyre inkább. Miért? Azért, mert talán egyre inkább felvetődik, és felvetődhet Benned, hogy nem csak... Nem is akarom tovább folytatni ezt. De mindig érzem csókodban, ölelésedben, és látom könnyeidben ezt a ki nem mondott vádat, amelyet alaptalanul, de a látszat alapján megérdemlek. Ez az a pont, ahol a hit, és a szerelem viaskodik egymással. Eddig még úgy érzem, győzött a szerelem, mégis érzem, hogy már nem feszíthető tovább a húr, amely elszakadhat. Nem akarom, hogy elszakadjon!!! Nagyon szeretlek, éppen úgy, mint évekkkel ezelőtt.

Nem szabad csökkenni a hitünknek egymásban, mert ez a szerelem halálát jelentené. Hinni kell egymásban továbbra is, hisz a tűz, amely ég bennünk, a régi lánggal lobog még. S ezt a tüzet nem szabad lelobadni hagyni, sohasem!

Még ha kételkedésednek van is látszat alapja – az igazság az, hogy nagyon szeretlek! Szeretlek, mint Embert, Nőt, és ha majd lehet – mint Feleséget is! Bízjal bennem, és szerelmiünkben. Ha ez a szerelem nem nyerne beteljesülést – bármelyikünk hibájából is – a vétkes örök boldogtalanná válna, ami talán a fizikai halállal is egyet jelentene! Hát, nagy szerelem ez! Ennek vége nem lehet, és nagyon jó lenne, ha megnyugtatónál, és ilyen értelemben ne is beszéljünk ennél többet. Vegyük most az életet olyannak, amilyen, és bízjunk egymásban. S akkor biztos vagyok benne, hogy majd egyszer még egymást átölelve, boldog mosollyal olvassuk ezeket a sorokat, mely a nehéz, de mégis szép idők emlékét idézik majd számunkra.”

'71. November 9. „Már úgy várom azt az értesítést, hogy mikor lesz a vizsgám, mert most már csak ilyen okkal lehet szabadságot kivennem. Várhatóan december elejére várom, és akkor előtte 8-9 napra felköltözöm Pestre, ill. Gyarmatra. Bár tanulni kellene, de remélem, ere is fogsz időt engedélyezni nekem... Már igazán rám férne, mert szinte minden gondolatom ott van Nálad. Nagyon szeretlek Téged, el sem tudom az életem nélküled képzelni. Úgy hozzám nőttél – félreértés nélkül – ez alatt a néhány év alatt, hogy én otthon, családban csak Gyarmaton érzem magam. Szeretem a gyerekeket úgy, mint az enyémeiket, és éppen úgy aggódok értük, mint az enyémeikért. Csak Te és valamennyi gyerek azok, akikért úgy érzem, hogy még érdemes küzdeni, és élni! Hiszem, hogy Te is úgy érzel, és ha igaz, akkor Te is bízol bennem, és a jövőnkben!”

‘71. November 18. „Próbáld még egy kis türelmet kicsikarni önmagadból, és én megyek Hozzád, s remélem, hogy nemsokára úgy, hogy ott is maradok, talán végleg!”

‘71. November 24. „Ez alkalommal is megerősítem azt, amit már annyiszor elmondtam, hogy nagyon-nagyon szeretlek Téged, és csak Veled tudom elképzelni a boldogságot, az életet! Most, amikor nélkülem és magányodban ünnepled névnapod, – így virág helyett is – szívemet küldöm Neked. Szeretlek és szeress Te is engem. Ahogy tudok, azonnal személyesen is ott leszek!”

1972. február 2. *Hidd el, hogy nagyon szeretlek, és nem történt olyan velem, ami a kettőnk kapcsolatát, őszinte és tiszta szerelmünket elhomályosíthatná. Erre esküszöm Neked. Kérlek, higgyél nekem és szeress úgy, mint eddig. Nem pazarlod méltatlanra szerelmedet!”*

FOLYTATHATNÁM, de nem teszem. Ezekre nem találok, s talán nincs is magyarázat. Még a legeslegutolsó leveléből is áradtak a szerelmes szavak, s azt ígérte, hogy találkozunk. Úgy lett vége, mint amikor valakibe derült égből beleszap a villám! Aki ezeket a szavakat leírta, őszintén gondolta. Sokat küszködhetett ő is, de nem sikerült neki a terveit megvalósítani. Annyi minden jött közbe, ami megnehezítette, sőt, lehetetlenné tette, hogy együtt maradjunk. A Tisza áradása, utána a többszöri betegsége, foglalkozásával járó fontos feladatok, a nagy elfoglaltság miatt nem lehetett neki könnyű a nagy távolságot legyőzve, évekig a találkozások megszervezése, a sok utazás. Belefáradt. De a szívem most is sajog és fáj, ha eszembe jutnak a boldog idők szép emlékei...

Erről eszembe jut egy nemrég⁸ olvasott írás, melyet egy havonta megjelenő lapban olvastam „Fájdalmas dolog, ha végetvetünk (tőlem: ha vége van) egy kapcsolatnak. ... Csak utólag értjük meg igazán a dolgokat. Ha a boldogságon kívül egyszer sem érzünk fájdalmat, soha nem értjük meg igazán, mit is jelent boldognak lenni.”⁸

*

⁸ Nanci Collins amerikai színésznő mondása.

A levelek leírását **2004. október 31-én** vettem papírra, illetőleg akkor írtam át a számítógépembe.

Aztán **2005. márciusában** eszembe jutott. Mi történt vele, amióta nem találkoztunk? Az nem lehet bűn, ha érdeklődöm utána. De hogyan? S akkor egy jó tipp villant az agyamba. Ismeretségünk idején egy fiatalember töltötte be a helyi vasútállomás állomásfőnöki tisztségét, aki abban az időben városi tanácsstag volt, s jól ismertem. Ő segített nekünk abban, hogy a vasút telefonvonalát használjuk. Gyakran került rá sor, hogy telefonált nekem az irodába, s adott időben rendelkezésünkre állt a vonal.

Ismerősök útján igyekeztem nyomára bukkanni. Megtudtam, hogy az illető jelenleg egy budapesti vállalat igazgatója, s a kapott telefonszámon felhívtam. Előbb a barátja és közös ismerősünk, E. Jóska után érdeklődtem. Elmondta, hogy már nem él sem ő, sem a felesége Sutyi. Ők azután kerültek össze, amikor mi megismerkedtünk; megtalálták az utat, hogy mint a mesében boldogan együtt élhessenek, amíg meg nem halnak...

Utána rákérdeztem dr. E. Györgyre is, tud-e róla valamit? Azonnal nem válaszolt, de megígérte, hogy érdeklődik, és utána felhív telefonon. Nemsokára csengett a telefon, és közölte a számomra lesújtó hírt, hogy ő is meghalt, ezelőtt hat évvel (1999-ben, 71 éves korában). Ha a 22 évet mellette élhettem volna le... Istenem, milyen más életem lett volna együtt, vele... Éreztem, tudtam, ahogyan nem is egyszer, említette nekem, hogy mint az édesapját is, vesebetegség viszi majd el...

Őszintén megsirattam magamban, majd a következő versben emlékeztem meg róla, hogy talán örökre megmaradjon a szép szerelem emlékezetére. Íme a vers:

A szerelem balladája

Balassagyarmat, 2005. március 12.

Kis hazánk földjéről, távoli városból
Elindul egy férfi s egy nő – két vándor
– az élet hosszú országútján...
Amikor indultak, még mit sem sejtettek,
Nem gondolkoztak sorsuk fordulata felett...
Ami velük történt: útjuk összefut Parádon
Kicsi cukrászdában halk zeneszó mellett
– véletlenül vagy tán' sorsszerűen?

*

Asztal-szomszédságban beszélgetnek
– mások vacsoráznak, zenét hallgatnak.
Szomorúan ülök, kissé elmélázva...
Életem nemrég' futott egy zátonyra...
De véletlen lenne, amit mostan látok?
Kinyílik az ajtó – rajt' belép valaki
Egy elegáns úr... Szemem reátapad.
– Ki lehet ő? Ismerős volna?

*

Szemembe néz mélyen, meleg tekintettel...
Eddig sosem láttam. – Talán ismer engem?
Ez a találkozás mégsem lehet véletlen...
Sorsunk akarata, ezt bizton érzem.
Leül barátaihoz szomszéd asztal mellé,
Sehogyan sem értem, hogy miért?
Egy üres székre, épp' velem szemben!
– Véletlenül, vagy tán' sorsszerűen?

*

Ő is vacsorázik, barátival tárgyal
Meleg tekintete most reám tapad.
Asztaltársaim már feltűnően néznek
Zavarban vagyok, arcom égni kezd...
Mi lehet ez? – Semmit sem értek.
Véletlen vagy bármi, – arról nem tehetek...

Zenészek csendes tangóra váltanak,
– A párok pedig táncolni indulnak. –

*

Le nem vette rólam mostanáig szemét,
Letette villáját, kését, – feláll, közeledik
Majd megáll előttem – lassan lépkedve –
Bemutatkozik, kezét felém nyújtja.
Halkan kérdi: fölkerhet egy táncra?
Lassú zenekísérettel, kart-karbaöltve
Elindulunk egy szép szerelembe'
– Mindez különös, – vagy mégse?

*

Egy hétig együtt hallgattuk a zenét
Halkan beszélgetve töltöttük az időt.
Letelt szabadságunk, időnk gyorsan futott,
Egymásnak mi semmit se fogadtunk,
Mégis mindketten éreztük: nem búcsúzunk
Örökre egymástól. Utunk folytatódott,
Hisz' mindketten éltünkben csalódtunk,
– Árvának, elhagyottnak érezve magunk...

*

Messzi nagyvárosból jött egy hosszú levél
– Otthon olvastam. – Amit meg sem ígért,
Írásban mondta el élete bánatát:
Messzi tájról elindult két csalódott vándor,
Parádon találkozott az élet országútján,
Amint meglátott, érzett boldogságot.
E találkozás véletlen nem lehet,
– Isten minket egymásnak teremtett.

*

Ki tudja, meddig, járhatjuk utunkat
Kezünket szorosan összefonva?
Igaz szerelmünket hervadni bűn volna.
Mivel egymástól távol kellett élnünk,
Távíratok, levelek jöttek és mentek,
Postások szorgos munkájukkal segítettek.

Telefondrótok forrón égtek, hosszú
– Szerelmes szavaktól jó, hogy el nem égtek.

*

Mindkettőnk számára boldog évek jöttek
Mikor láttuk egymást, az idő fölöttünk megállt,
Szívünk összedobbant, fölemelt, átkarolt,
Mint kisgyermeket ringatott és csókolt,
Forró hangulatban, reménykedve éltünk.

(Terveink voltak:)

Ne kéne' mindig egymástól búcsúzni,
Jó lenne egymáshoz közelebb élni,
– De a Tisza meggátolta tervünk.'

*

1970-es nagy árvíz gázolt éltünkbe.
Sokat fáradozott szegény az árvízi gáton
Vezette a mentést, belebetegedett...
Ekkor május 15-én levelét így kezdte:

*„Vers behélt e rózsaszírom,
melyre csókot leheltem én!”*

Négy évig tartott „örök boldogságunk”.
Aztán nem is tudom miért? Miért...

– Tán' sorsunkba volt írva!

*

Gyermekeink voltak, mindkettőnknek
Kikkel nekem és neki is törődniük kellett,
Kiket elhagyni nem lehetett.

A nagy távot legyőzni nem tudtuk...

Szerettük egymást, lelkünk összeforrott,
Fájt a búcsú, de nem tehattünk mást,
Szívünk egymásért megszakadt.

– Küszködtünk, szenvedtünk, ő beteg lett.

*

Bizton éreztem, már sosem jön más...

Ő sem lelte meg többé nyugalját.

Ezután csak egyre járta a világot,
Mindenholnan küldött levelet- virágot.

Úgy-e, te sem tudtál elfeledni?
Tiszta boldog szerelmünket
Én sem tudnám soha elfeledni...
– Véletlen vagy sorsunk akarata?
*

Folytattam életem boldogtalanul...
Utunk megszakadt, a SORS akarta
(Nekem csupán ennyi adatott.)
Éltem folyamán sok mindent túléltem,
Szívem most is telve gyásszal...
Hogy mit érzek most belül,
Soha, senki meg ne lássa!
– Véletlen vagy sorsunk akarata?
*

Kezemben tartom nagy csomag levelét
Fényképén nézve kedves arcát, szemét...
– Mivel Ő itt hagyta e földi világot
(előbb, mint én).
De miért? Mindez miért történt?
Most azt kérem jószágos Atyánktól,
Hogy majd legalább ott, fenn az Égben
Ő várjon rám az örök fényességben...
Ott, legalább ott, lelkünk összeforrjon
Égi boldogságunk mindörökké tartson.

Záró gondolatok

Jelenlegi kötetemben, amelyet **Maroknyi boldogság** címén tárom a nyilvánosság elé – érett korom legszebb érzését, – és azt a boldog szerelmet mutatom be nagyrészt levelekben, ami mindkettőnk számára örökre emlékezetes maradt, még úgy is, ahogyan történt.

Útjaink – igaz – kettéváltak, ami kimondhatatlan fájdalomként érintett engem. Nem akartam egyedül maradni, ezért kerestem azt a Valakit, akiben társra lelhetek. Másodszor is házasságra léptem, amit aztán mindennek lehetett nevezni, csak nem békés, boldog együttlétnek.

Azonban mindenképpen igaz, hogy az a férj nem érdemelte meg az otthont, amit kapott, az asszonyt, aki mindent megtett azért, hogy a házasságuk zökkenőmentes legyen, és mégsem tudom, s nem is akarok elmélyedni abban a gondolatban, hogy bárki mással milyen lett volna az életem, mivel a Parádon kezdődött mély szerelmet többé senkivel nem tudtam volna megélni, mert annak fájdalmasan is édes emléke mindörökké bennem él...

A 2005-ben a Parádon kezdődött szerelmünk történetét az itt is bemutatott versen kívül, a **Kellemes sziget** című könyvemben is feldolgoztam, melyben életemet úgy képzeltem el, vagy legalábbis úgy szerettem volna megélni, ahogyan abban leírtam. Benne található idézet szerint: **ez az én mesterségesen elővarázsolt világom, egy kellemes sziget**, ahol jó élni szeretteim körében. Azt emeltem ki benne, milyen lehetett volna az életem, ha... a sors meg nem gátol abban, hogy utunk egymástól elváljon, mert abban a kötetben a történet sok nehézség-bonyodalom után, házassággal végződik.

Az a kötet lett volna az első, hagyományos módon kiadott könyvem, azonban anyagi gondok miatt le kellett róla mondanom, ezért csak ebben az évben, elektronikus úton került fel a mek.oszk.hu oldalra, s ott olvasható a többi kötetem között.

A szerző: Hévízen - társaságban